

CONV 850/03

NOTA WSTĘPNA

Od : Sekretariat

Do : Konwent

Nr. poprz. dok. : CONV 820/1/03 REV 1, CONV 847/03, CONV 848/03

Temat : **Projekt Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy**

Członkom Konwentu przekazuje się w załączeniu ostateczny tekst projektu Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, przedstawiony przewodniczącemu Rady Europejskiej w Rzymie, 18 lipca 2003 roku.

**Projekt
TRAKTATU
USTANAWIAJĄCEGO
KONSTYTUCJĘ DLA
EUROPY**

Przyjęty w drodze konsensu przez Konwent Europejski
w dniach 13 czerwca i 10 lipca 2003 roku

**PRZEDŁOŻONY
PRZEWODNICZĄCEMU RADY EUROPEJSKIEJ
W RZYMIE**

18 lipca 2003 roku

the european convention

Konwent Europejski

WSTĘP

do części I i II projektu Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, przedłożonych Radzie Europejskiej obradującej w Salonikach 20 czerwca 2003 roku.

WSTĘP

Uznając, że Unia Europejska znajduje się w przełomowym okresie swojego istnienia, Rada Europejska, podczas spotkania w Laeken w Belgii, w dniach 14 i 15 grudnia 2001 roku, powołała Konwent Europejski w sprawie przyszłości Europy.

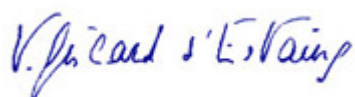
Konwent otrzymał zadanie sformułowania propozycji dotyczących trzech kwestii: przybliżenia obywateli do projektu europejskiego i instytucji europejskich; organizacji życia politycznego i europejskiej przestrzeni politycznej w rozszerzonej Unii oraz przekształcenia Unii w czynnik stabilizacji i punkt odniesienia w nowym porządku świata.

Konwent udzielił odpowiedzi na pytania postawione w deklaracji w Laeken:

- zaproponował lepszy podział kompetencji Unii i Państw Członkowskich;
- zalecił połączenie Traktatów oraz przyznanie Unii osobowości prawnej;
- ustanowił uproszczenie instrumentów działania Unii;
- zaproponował środki mające na celu rozwijanie demokracji, zwiększenie przejrzystości i skuteczności Unii Europejskiej, poprzez rozszerzenie udziału parlamentów narodowych w procesie legitymizacji projektu europejskiego, uproszczenie procedur decyzyjnych oraz zwiększenie przejrzystości i zrozumiałości funkcjonowania instytucji europejskich;
- ustanowił środki niezbędne do usprawnienia struktury i wzmocnienia roli każdej z trzech instytucji Unii, z uwzględnieniem, w szczególności, konsekwencji rozszerzenia.

W deklaracji z Laeken postawiono także pytanie, czy uproszczenie i zmiana Traktatów powinny otworzyć drogę do przyjęcia tekstu konstytucyjnego. Prace Konwentu doprowadziły do opracowania projektu Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, który uzyskał szerokie poparcie na sesji plenarnej 13 czerwca 2003 roku.

Projekt ten, w imieniu Konwentu Europejskiego, mamy zaszczyt przedstawić w dniu dzisiejszym, 20 czerwca 2003 roku, Radzie Europejskiej w Salonikach, wyrażając nadzieję, że będzie on stanowić podstawę przyszłego Traktatu ustanawiającego Konstytucję Europejską.

Valéry Giscard d'Estaing
Przewodniczący Konwentu

Giuliano Amato
Wiceprzewodniczący

Jean-Luc Dehaene
Wiceprzewodniczący

Projekt
TRAKTATU USTANAWIAJĄCEGO KONSTYTUCJĘ DLA EUROPY

PREAMBUŁA

*Χρώμεθα γὰρ πολιτεία... καὶ ὄνομα μὲν διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους ἀλλ' ἐς πλείονας
οἰκεῖν δημοκρατία κέκληται.*

*Nasz ustrój polityczny... jest zwany demokracją ponieważ władza spoczywa w rękach nie
mniejszości, ale najliczniejszych.*

Tukidydes II, 37

Świadomi tego, że Europa jest kontynentem, który zrodził cywilizację; że jej mieszkańcy, napływający w kolejnych falach od pierwszych wieków ludzkości, stopniowo rozwinęli wartości stanowiące podstawę humanizmu: równość ludzi, wolność i poszanowanie dla rozumu,

czerpiąc inspirację z kulturowego, religijnego i humanistycznego dziedzictwa Europy, którego wartości, zawsze obecne w jej spuściźnie, zakorzeniły w życiu społecznym uznanie centralnej roli człowieka oraz jego nienaruszalnych i niezbywalnych praw, a także poszanowanie prawa,

wierząc, że Europa odtąd zjednoczona zamierza nadal podążać drogą cywilizacji, postępu i dobrobytu, dla dobra wszystkich jej mieszkańców, w tym najsłabszych i najbardziej poszkodowanych; że zamierza pozostać kontynentem otwartym na kulturę, wiedzę i postęp społeczny; oraz że zamierza pogłębiać demokratyczny charakter i przejrzystość swojego życia publicznego, a także dążyć do pokoju, sprawiedliwości i solidarności na świecie,

przekonani, że narody Europy, pozostając dumne ze swojej tożsamości narodowej i historii, zdecydowane są pokonać dawne podziały oraz, zjednoczone jeszcze silniej, kształtować wspólną przyszłość,

przekonani, że „zjednoczona w swej różnorodności” Europa daje im najlepszą możliwość dalszego prowadzenia, w poszanowaniu praw każdej jednostki i ze świadomością odpowiedzialności wobec przyszłych pokoleń i Ziemi, ogromnego przedsięwzięcia, które uczyni ją szczególnym obszarem ludzkiej nadziei,

wdzięczni członkom Konwentu Europejskiego za przygotowanie niniejszej Konstytucji w imieniu obywateli i państw Europy,

[którzy, po wymianie swych pełnomocnictw uznanych za należyte i sporządzone we właściwej formie, uzgodnili, co następuje:]

CZEŚĆ I

TYTUŁ I: DEFINICJA I CELE UNII

Artykuł 1: Ustanowienie Unii

1. Odzwierciedlając wolę obywateli i państw Europy zbudowania wspólnej przyszłości, niniejsza Konstytucja ustanawia Unię Europejską, której Państwa Członkowskie powierzają kompetencje dla osiągnięcia ich wspólnych celów. Unia koordynuje polityki Państw Członkowskich, zmierzające do osiągnięcia tych celów oraz wykonuje w trybie wspólnotowym kompetencje powierzone jej przez Państwa Członkowskie.
2. Unia jest otwarta dla wszystkich państw europejskich, które szanują jej wartości i zobowiązują się je wspólnie wspierać.

Artykuł 2: Wartości Unii

Unia jest zbudowana na wartościach poszanowania ludzkiej godności, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego i poszanowania praw człowieka. Wartości te są wspólne Państwom Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności i niedyskryminacji.

Artykuł 3: Cele Unii

1. Celem Unii jest wspieranie pokoju, jej wartości i dobrobytu jej narodów.
2. Unia zapewnia swoim obywatelom przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości bez granic wewnętrznych oraz jednolity rynek z wolną i niezakłóconą konkurencją.
3. Unia działa na rzecz stałego rozwoju Europy, którego podstawą jest zrównoważony wzrost gospodarczy, społeczna gospodarka rynkowa o wysokiej konkurencyjności zmierzająca do pełnego zatrudnienia i postępu społecznego oraz wysoki poziom ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego. Unia wspiera postęp naukowo-techniczny.

Zwalcza wyłączenie społeczne i dyskryminację oraz wspiera sprawiedliwość i ochronę socjalną, równość kobiet i mężczyzn, solidarność między pokoleniami i ochronę praw dziecka.

Wspiera spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną oraz solidarność między Państwami Członkowskimi.

Unia szanuje swoją bogatą różnorodność kulturową i językową oraz zapewnia ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego Europy.

4. W stosunkach zewnętrznych Unia utrwała i popiera swoje wartości i interesy. Przyczynia się do pokoju, bezpieczeństwa, stałego rozwoju Ziemi, solidarności i wzajemnego szacunku między narodami, swobodnego i uczciwego handlu, wyeliminowania ubóstwa oraz ochrony praw człowieka, w szczególności praw dziecka, a także do ścisłego przestrzegania i rozwoju prawa międzynarodowego, w tym poszanowania zasad Karty Narodów Zjednoczonych.
5. Cele te są osiągane za pomocą właściwych środków, w zależności od zakresu kompetencji przyznanych Unii na mocy niniejszej Konstytucji.

Artykuł 4: Podstawowe wolności i niedyskryminacja

1. Unia gwarantuje w swoich granicach swobodny przepływ osób, towarów, usług i kapitału oraz swobodę przedsiębiorczości, zgodnie z postanowieniami Konstytucji.
2. W zakresie zastosowania Konstytucji i bez uszczerbku dla jej postanowień szczególnych, zakazana jest wszelka dyskryminacja ze względu na przynależność państwową.

Artykuł 5: Stosunki między Unią a Państwami Członkowskimi

1. Unia szanuje tożsamość narodową Państw Członkowskich, nierozzerwalnie związaną z ich podstawowymi strukturami politycznymi i konstytucyjnymi, w tym samorządem regionalnym i lokalnym. Szanuje także podstawowe funkcje państwa, w tym mające na celu zapewnienie integralności terytorialnej państwa, utrzymanie porządku publicznego oraz ochronę bezpieczeństwa wewnętrznego.
2. Zgodnie z zasadą lojalnej współpracy, Unia i Państwa Członkowskie, przy pełnym wzajemnym poszanowaniu, udzielają sobie wsparcia w wykonywaniu zadań wynikających z Konstytucji.

Państwa Członkowskie ułatwiają wypełnianie zadań Unii i powstrzymują się od podejmowania wszelkich środków, które mogłyby zagrozić urzeczywistnieniu celów określonych w Konstytucji.

Artykuł 6: Osobowość prawna

Unia ma osobowość prawną.

TYTUŁ II: PRAWA PODSTAWOWE I OBYWATELSTWO UNII

Artykuł 7: Prawa podstawowe

1. Unia uznaje prawa, wolności i zasady określone w Karcie Praw Podstawowych, która stanowi część II Konstytucji.
2. Unia dąży do przystąpienia do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Przystąpienie do Konwencji nie narusza kompetencji Unii określonych w Konstytucji.
3. Prawa podstawowe, zagwarantowane w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i wynikające z tradycji konstytucyjnych wspólnych Państwom Członkowskim, stanowią zasady ogólne prawa Unii.

Artykuł 8: Obywatelstwo Unii

1. Każdy obywatel Państwa Członkowskiego jest obywatelem Unii. Obywatelstwo Unii jest dodatkowe w stosunku do obywatelstwa krajowego i nie zastępuje go.
2. Obywatele Unii korzystają z praw i podlegają obowiązkom przewidzianym w Konstytucji. Mają prawo do:
 - swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium Państw Członkowskich;
 - głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego oraz w wyborach lokalnych w Państwie Członkowskim, w którym mają miejsce zamieszkania, na takich samych zasadach jak obywatele tego Państwa;

- korzystania, na terytorium państwa trzeciego, gdzie Państwo Członkowskie, którego są obywatelami, nie ma swojego przedstawicielstwa, z ochrony dyplomatycznej i konsularnej każdego z pozostałych Państw Członkowskich, na takich samych warunkach jak obywatele tego Państwa;
 - kierowania petycji do Parlamentu Europejskiego, odwoływania się do europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich oraz zwracania się do instytucji i organów doradczych Unii w jednym z języków Konstytucji oraz otrzymywania odpowiedzi w tym samym języku.
3. Prawa te są wykonywane na warunkach i w granicach określonych w Konstytucji i środkach przyjętych w celu jej stosowania.

TYTUŁ III: KOMPETENCJE UNII

Artykuł 9: Zasady podstawowe

1. Granice kompetencji Unii wyznacza zasada powierzenia. Wykonywanie tych kompetencji podlega zasadom pomocniczości i proporcjonalności .
2. Zgodnie z zasadą powierzenia, Unia działa w granicach kompetencji powierzonych jej przez Państwa Członkowskie na mocy Konstytucji, zmierzając do osiągnięcia określonych w niej celów. Kompetencje nie powierzone Unii na mocy Konstytucji należą do Państw Członkowskich.
3. Zgodnie z zasadą pomocniczości, w dziedzinach, które nie należą do jej wyłącznej kompetencji, Unia podejmuje działania tylko wówczas i tylko w takim zakresie, w jakim cele zamierzonego działania nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez Państwa Członkowskie na poziomie centralnym, regionalnym i lokalnym, natomiast z uwagi na rozmiary lub skutki proponowanych działań możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii.

Instytucje Unii stosują zasadę pomocniczości zgodnie z Protokołem w sprawie zasad pomocniczości i proporcjonalności, załączonym do Konstytucji. Parlamenty narodowe zapewniają przestrzeganie tej zasady zgodnie z procedurą określoną w Protokole.

4. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, zakres i forma działania Unii nie wykraczają poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celów Konstytucji.

Instytucje stosują zasadę proporcjonalności zgodnie z Protokołem, o którym mowa w ustępie 3.

Artykuł 10: Prawo Unii

1. Konstytucja i prawo przyjęte przez instytucje Unii w wykonywaniu powierzonych jej kompetencji mają pierwszeństwo przed prawem Państw Członkowskich.
2. Państwa Członkowskie podejmują wszelkie właściwe środki ogólne lub szczegółowe, w celu zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z Konstytucji lub aktów instytucji Unii.

Artykuł 11: Kategorie kompetencji

1. Jeżeli Konstytucja powierza Unii wyłączną kompetencję w określonej dziedzinie, jedynie Unia może stanowić prawo oraz przyjmować akty prawnie wiążące, natomiast Państwa Członkowskie mogą to czynić jedynie z upoważnienia Unii lub w celu wykonania aktów przyjętych przez Unię.

2. Jeżeli Konstytucja powierza Unii w określonej dziedzinie kompetencję dzieloną z Państwami Członkowskimi, Unia i Państwa Członkowskie mogą stanowić prawo i przyjmować akty prawnie wiążące w tej dziedzinie. Państwa Członkowskie wykonują swoją kompetencję w zakresie, w jakim Unia nie wykonała lub postanowiła zaprzestać wykonywania swojej kompetencji.
3. Unia ma kompetencję w zakresie wspierania i koordynowania polityk gospodarczych i zatrudnienia Państw Członkowskich.
4. Unia ma kompetencję w zakresie określania i realizowania wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym stopniowego określania wspólnej polityki obronnej.
5. W niektórych dziedzinach i na warunkach określonych w Konstytucji, Unia ma kompetencję w zakresie prowadzenia działań w celu wspierania, koordynowania lub uzupełniania działań Państw Członkowskich, nie zastępując jednak ich kompetencji w tych dziedzinach.
6. Zakres i warunki wykonywania kompetencji Unii podlegają postanowieniom specyficznym dla każdej dziedziny, określonym w części III.

Artykuł 12: Kompetencje wyłączne

1. Unia ma wyłączną kompetencję w zakresie ustanawiania reguł konkurencji niezbędnych do funkcjonowania rynku wewnętrznego oraz w następujących dziedzinach:
 - polityka pieniężna, w odniesieniu do Państw Członkowskich, które przyjęły euro,
 - wspólna polityka handlowa,
 - unia celna,
 - zachowanie morskich zasobów biologicznych w ramach wspólnej polityki rybołówstwa.

2. Unia ma wyłączną kompetencję w zakresie zawierania umów międzynarodowych, jeżeli ich zawarcie zostało przewidziane w akcie ustawodawczym Unii, jest niezbędne do umożliwienia Unii wykonywania jej wewnętrznych kompetencji lub ma wpływ na wewnętrzny akt Unii.

Artykuł 13: Dziedziny dzielonej kompetencji

1. Unia dzieli kompetencję z Państwami Członkowskimi, jeżeli Konstytucja powierza jej kompetencję, która nie dotyczy dziedzin określonych w artykułach 12 i 16.
2. Dzielone kompetencje stosuje się do następujących głównych dziedzin:
 - rynek wewnętrzny,
 - przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości,
 - rolnictwo i rybołówstwo, z wyłączeniem zachowania morskich zasobów biologicznych,
 - transport i sieci transeuropejskie,
 - energetyka,
 - polityka społeczna, w odniesieniu do aspektów określonych w części III,
 - spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna,
 - środowisko naturalne,
 - ochrona konsumentów,
 - wspólne problemy bezpieczeństwa w zakresie zdrowia publicznego.
3. W dziedzinach badań, rozwoju technologicznego i przestrzeni kosmicznej, Unia ma kompetencję w zakresie prowadzenia działań, w szczególności określania i realizacji programów; jednakże wykonywanie tej kompetencji nie może doprowadzić do uniemożliwienia Państwom Członkowskim wykonywania ich kompetencji.

4. W dziedzinach współpracy na rzecz rozwoju i pomocy humanitarnej Unia ma kompetencję do podejmowania działań i prowadzenia wspólnej polityki; jednakże wykonywanie tej kompetencji nie może doprowadzić do uniemożliwienia Państwom Członkowskim wykonywania ich kompetencji.

Artykuł 14: Koordynacja polityk gospodarczych i zatrudnienia

1. Unia przyjmuje środki w celu zapewnienia koordynacji polityk gospodarczych Państw Członkowskich, w szczególności przez przyjmowanie ogólnych kierunków tych polityk. Państwa Członkowskie koordynują swoje polityki gospodarcze w ramach Unii.
2. Do Państw Członkowskich, które przyjęły euro, stosuje się postanowienia szczególne.
3. Unia przyjmuje środki w celu zapewnienia koordynacji polityk zatrudnienia Państw Członkowskich, w szczególności przyjmując wytyczne dla tych polityk.
4. Unia może podejmować inicjatywy w celu zapewnienia koordynacji polityk społecznych Państw Członkowskich.

Artykuł 15: Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa

1. Kompetencje Unii w zakresie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa obejmują wszelkie dziedziny polityki zagranicznej i wszelkie sprawy dotyczące bezpieczeństwa Unii, w tym stopniowe określanie wspólnej polityki obronnej, która może prowadzić do wspólnej obrony.
2. Państwa Członkowskie popierają, aktywnie i bez zastrzeżeń, politykę zagraniczną i bezpieczeństwa Unii w duchu lojalności i wzajemnej solidarności oraz wykonują akty przyjęte przez Unię w tej dziedzinie. Powstrzymują się od działań, które byłyby sprzeczne z interesami Unii lub mogłyby zaszkodzić jej skuteczności.

Artykuł 16: Dziedziny działań wspierających, koordynujących i uzupełniających

1. Unia może podejmować działania wspierające, koordynujące i uzupełniające.
2. Dziedziny działań wspierających, koordynujących i uzupełniających na poziomie europejskim są:
 - przemysł,
 - ochrona i poprawa zdrowia ludzkiego,
 - edukacja, szkolenie zawodowe, młodzież i sport,
 - kultura,
 - ochrona ludności.
3. Akty prawnie wiążące przyjęte przez Unię na podstawie postanowień specyficznych dla tych dziedzin, określonych w części III, nie mogą prowadzić do harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

Artykuł 17: Klauzula elastyczności

1. Jeżeli działanie Unii okaże się niezbędne do osiągnięcia, w ramach polityk określonych w części III, jednego z celów Konstytucji, a Konstytucja nie przewidziała kompetencji do działania wymaganego w tym celu, Rada Ministrów, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, podejmuje właściwe działania.
2. Stosując procedurę kontrolowania zasady pomocniczości określonej w artykule 9 ustęp 3, Komisja zwraca uwagę parlamentów narodowych Państw Członkowskich na wnioski oparte na niniejszym artykule.
3. Postanowienia przyjęte na podstawie niniejszego artykułu nie mogą prowadzić do harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich, jeżeli Konstytucja wyklucza taką harmonizację.

TYTUŁ IV: INSTYTUCJE UNII

Rozdział I - Ramy instytucjonalne

Artykuł 18: Instytucje Unii

1. Unia dysponuje jednolitymi ramami instytucjonalnymi, których celem jest:

- realizacja celów Unii,
- wspieranie wartości Unii,
- służenie interesom Unii, jej obywateli i Państw Członkowskich,

oraz zapewnianie spójności, skuteczności i ciągłości polityk oraz działań, które podejmuje dla osiągnięcia tych celów.

2. Te ramy instytucjonalne obejmują:

Parlament Europejski,
Radę Europejską,
Radę Ministrów,
Komisję Europejską,
Trybunał Sprawiedliwości.

3. Każda z tych instytucji działa w granicach uprawnień przyznanych jej na mocy Konstytucji oraz zgodnie z procedurami i na warunkach w niej określonych. Instytucje stosują między sobą zasadę lojalnej współpracy.

Artykuł 19: Parlament Europejski

1. Parlament Europejski pełni, wspólnie z Radą Ministrów, funkcje ustawodawczą i budżetową, jak również funkcje kontroli politycznej i konsultacyjne, na warunkach określonych w Konstytucji. Wybiera przewodniczącego Komisji Europejskiej.

2. Parlament Europejski wybierany jest na pięcioletnią kadencję przez obywateli europejskich w powszechnych wyborach bezpośrednich, w głosowaniu wolnym i tajnym. Liczba członków Parlamentu nie może przekroczyć siedmiuset trzydziestu sześciu. Reprezentacja obywateli europejskich ma charakter degressywnie proporcjonalny, z minimalnym progiem czterech członków na Państwo Członkowskie.

Z odpowiednim wyprzedzeniem przed wyborami do Parlamentu Europejskiego w 2009 roku oraz, w miarę potrzeby w odniesieniu do późniejszych wyborów, Rada Europejska przyjmuje jednomyślnie, na wniosek Parlamentu Europejskiego i za jego zgodą, decyzję ustalającą skład Parlamentu Europejskiego, z poszanowaniem powyższych zasad.

3. Parlament Europejski wybiera spośród swych członków przewodniczącego i prezydium.

Artykuł 20: Rada Europejska

1. Rada Europejska nadaje Unii impulsy niezbędne do jej rozwoju i określa jej ogólne polityczne kierunki i priorytety. Nie pełni funkcji ustawodawczej.
2. W skład Rady Europejskiej wchodzi szefowie państw lub rządów Państw Członkowskich, jej przewodniczący oraz przewodniczący Komisji. W jej pracach uczestniczy Minister Spraw Zagranicznych Unii.
3. Posiedzenia Rady Europejskiej są zwoływane co kwartał przez jej przewodniczącego. Jeżeli wymaga tego porządek obrad, członkowie Rady Europejskiej mogą podjąć decyzję, że towarzyszyć im będzie minister, a w wypadku przewodniczącego Komisji – komisarz europejski. Jeżeli wymaga tego sytuacja, przewodniczący zwołuje nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej.
4. Jeżeli Konstytucja nie stanowi inaczej, Rada Europejska podejmuje decyzje w drodze konsensu.

Artykuł 21: Przewodniczący Rady Europejskiej

1. Rada Europejska wybiera swojego przewodniczącego większością kwalifikowaną na okres dwóch i pół roku. Jego mandat może zostać jednokrotnie odnowiony. W przypadku przeszkody lub poważnego uchybienia Rada Europejska może pozbawić przewodniczącego mandatu, zgodnie z tą samą procedurą.
2. Przewodniczący Rady Europejskiej:
 - przewodniczy Radzie i kieruje jej pracami,
 - zapewnia jej odpowiednie przygotowanie i ciągłość, we współpracy z przewodniczącym Komisji i na podstawie prac Rady ds. Ogólnych,
 - dąży do ułatwienia osiągnięcia spójności i konsensu w Radzie Europejskiej oraz
 - przedstawia Parlamentowi Europejskiemu sprawozdanie z każdego posiedzenia Rady.

Działając w tym charakterze, przewodniczący Rady Europejskiej zapewnia na swoim poziomie reprezentację Unii na zewnątrz w sprawach dotyczących wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, bez uszczerbku dla kompetencji Ministra Spraw Zagranicznych Unii.

3. Przewodniczący Rady Europejskiej nie może sprawować mandatu narodowego.

Artykuł 22: Rada Ministrów

1. Rada Ministrów wspólnie z Parlamentem Europejskim pełni funkcje ustawodawczą i budżetową oraz funkcje określania polityki i koordynacyjne, na warunkach określonych w Konstytucji.
2. W skład Rady Ministrów wchodzi jeden przedstawiciel szczebla ministerialnego z każdego Państwa Członkowskiego dla każdego z jej składów. Wyłącznie taki przedstawiciel jest upoważniony do zaciągania zobowiązań w imieniu Państwa Członkowskiego, które reprezentuje oraz do głosowania.
3. Jeżeli Konstytucja nie stanowi inaczej, Rada Ministrów stanowi większością kwalifikowaną.

Artykuł 23: Składy Rady Ministrów

1. Rada ds. Legislacji i ds. Ogólnych zapewnia spójność prac Rady Ministrów.

Pełniąc funkcję Rady ds. Ogólnych, Rada Ministrów, w powiązaniu z Komisją, przygotowuje posiedzenia Rady Europejskiej i zapewnia ich kontynuację.

Pełniąc funkcję ustawodawczą, Rada Ministrów rozpatruje oraz wspólnie z Parlamentem Europejskim uchwała ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe, zgodnie z postanowieniami Konstytucji. W ramach tej funkcji, reprezentacja każdego Państwa Członkowskiego składa się z jednego lub dwóch przedstawicieli szczebla ministerialnego, mających odpowiednią wiedzę fachową, stosownie do rodzaju spraw zamieszczonych w porządku obrad Rady Ministrów.

2. Rada Spraw Zagranicznych kształtuje polityki zewnętrzne Unii w oparciu o strategiczne wytyczne Rady Europejskiej oraz zapewnia spójność działań Unii. Przewodniczy jej Minister Spraw Zagranicznych Unii.
3. Rada Europejska przyjmuje decyzję europejską ustanawiającą inne składy, w których Rada Ministrów może odbywać posiedzenia.
4. Prezydencję składów Rady Ministrów, z wyjątkiem Rady Spraw Zagranicznych, sprawują na zasadzie równej rotacji, przez okres co najmniej roku, przedstawiciele Państw Członkowskich w Radzie Ministrów. Rada Europejska przyjmuje decyzję europejską ustanawiającą zasady takiej rotacji, biorąc pod uwagę europejską równowagę polityczną i geograficzną oraz różnorodność Państw Członkowskich.

Artykuł 24: Większość kwalifikowana

1. Jeżeli Rada Europejska lub Rada Ministrów podejmuje decyzje większością kwalifikowaną, taką większość stanowi większość Państw Członkowskich, reprezentująca co najmniej trzy piąte ludności Unii.
2. Jeżeli Konstytucja nie wymaga aby Rada Europejska lub Rada Ministrów stanowiły na wniosek Komisji lub jeżeli Rada Europejska lub Rada Ministrów nie stanowi z inicjatywy Ministra Spraw Zagranicznych Unii, wymaganą większość kwalifikowaną stanowią dwie trzecie Państw Członkowskich, reprezentujących co najmniej trzy piąte ludności Unii.
3. Postanowienia ustępów 1 i 2 wchodzi w życie 1 listopada 2009 roku, po przeprowadzeniu wyborów do Parlamentu Europejskiego, zgodnie z postanowieniami artykułu 19.
4. Jeżeli w części III Konstytucja przewiduje, że ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są uchwalane przez Radę Ministrów zgodnie ze szczególną procedurą ustawodawczą, Rada Europejska może przyjąć, z własnej inicjatywy oraz jednomyślnie, po co najmniej sześciomiesięcznym okresie rozpatrywania, decyzję zezwalającą na przyjęcie takich ustaw europejskich i europejskich ustaw ramowych zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą. Rada Europejska stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim i poinformowaniu parlamentów narodowych.

Jeżeli w części III Konstytucja przewiduje, że w danej dziedzinie Rada Ministrów stanowi jednomyślnie, Rada Europejska może przyjąć, z własnej inicjatywy oraz jednomyślnie, decyzję europejską zezwalającą Radzie Ministrów na stanowienie w tej dziedzinie większością kwalifikowaną. Wszelkie inicjatywy podejmowane przez Radę Europejską na podstawie niniejszego akapitu są przekazywane parlamentom narodowym nie później niż cztery miesiące przed podjęciem takiej decyzji.

5. W Radzie Europejskiej, jej przewodniczący oraz przewodniczący Komisji nie biorą udziału w głosowaniu.

Artykuł 25: Komisja Europejska

1. Komisja Europejska wspiera ogólny interes europejski i podejmuje w tym celu odpowiednie inicjatywy. Zapewnia stosowanie postanowień Konstytucji i środków podejmowanych przez instytucje na podstawie Konstytucji. Nadzoruje przestrzeganie prawa Unii pod kontrolą Trybunału Sprawiedliwości. Wykonuje budżet i zarządza programami. Pełni określone w Konstytucji funkcje koordynacyjne, wykonawcze i zarządzające. Z wyjątkiem wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz innych przypadków przewidzianych w Konstytucji, zapewnia reprezentację Unii na zewnątrz. Inicjuje roczne i wieloletnie programowanie Unii w celu osiągnięcia porozumień międzyinstytucjonalnych.
2. Jeżeli Konstytucja nie stanowi inaczej, akty ustawodawcze Unii mogą zostać przyjęte wyłącznie na wniosek Komisji. Pozostałe akty są przyjmowane na wniosek Komisji, jeżeli Konstytucja tak stanowi.

3. W skład Komisji wchodzi kolegium złożone z jej Przewodniczącego, Ministra Spraw Zagranicznych Unii - wiceprzewodniczącego i trzynastu komisarzy europejskich wybranych na podstawie systemu równej rotacji pomiędzy Państwami Członkowskimi. System ten jest ustanawiany na mocy decyzji europejskiej podejmowanej przez Radę Europejską w oparciu o następujące zasady:
- a) Państwa Członkowskie są traktowane na zasadzie ścisłej równości przy ustalaniu kolejności i długości pełnienia przez ich obywateli funkcji członków kolegium; tym samym różnica między całkowitą liczbą kadencji pełnionych przez obywateli którychkolwiek dwóch Państw Członkowskich nie może nigdy przewyższać jednej kadencji;
 - b) z zastrzeżeniem lit. a), skład każdego kolejnego kolegium odzwierciedla zadowalająco demograficzny i geograficzny zakres wszystkich Państw Członkowskich Unii.

Przewodniczący Komisji mianuje komisarzy bez prawa głosowania, wybieranych na podstawie takich samych kryteriów jak członkowie kolegium i pochodzących ze wszystkich pozostałych Państw Członkowskich.

Niniejsze postanowienia stają się skuteczne 1 listopada 2009 roku.

4. Komisja jest całkowicie niezależna w wykonywaniu swoich zadań. Wypełniając swoje obowiązki, komisarze europejscy i komisarze nie zwracają się o instrukcje ani ich nie przyjmują od żadnego rządu lub jakiegokolwiek organu.
5. Komisja, jako kolegium, ponosi odpowiedzialność przed Parlamentem Europejskim. Przewodniczący Komisji ponosi odpowiedzialność przed Parlamentem Europejskim za działania komisarzy. Zgodnie z procedurami określonymi w artykule III-243, Parlament Europejski może uchwalić wotum nieufności dla Komisji. W przypadku uchwalenia wotum nieufności, komisarze europejscy i komisarze kolektywnie rezygnują ze swych funkcji. Komisja prowadzi nadal sprawy bieżące do czasu nominacji nowego kolegium.

Artykuł 26: Przewodniczący Komisji Europejskiej

1. Uwzględniając wybory do Parlamentu Europejskiego i po stosownych konsultacjach, Rada Europejska, decydując większością kwalifikowaną, przedstawia Parlamentowi Europejskiemu swojego kandydata na przewodniczącego Komisji. Kandydat ten jest wybierany przez Parlament Europejski większością jego członków. Jeżeli kandydat nie uzyska poparcia wymaganej większości, Rada Europejska, w terminie miesiąca, przedstawia Parlamentowi Europejskiemu nowego kandydata, zgodnie z tą samą procedurą .
2. Każde Państwo Członkowskie wyznaczone w systemie rotacji sporządza listę trzech osób, obejmującą przedstawicieli obojga płci, które, zdaniem tego Państwa, mają kwalifikacje do objęcia stanowiska komisarza europejskiego. Wybierając jedną osobę z każdej zgłoszonej listy, przewodniczący - elekt wyznacza trzynastu komisarzy europejskich, biorąc pod uwagę ich kompetencje, zaangażowanie w sprawy europejskie i gwarancję niezależności. Nominowani w ten sposób przewodniczący i członkowie kolegium, w tym Minister Spraw Zagranicznych Unii i osoby nominowane na komisarzy bez prawa głosowania, podlegają kolektywnie zatwierdzeniu przez Parlament Europejski. Kadencja Komisji wynosi pięć lat.
3. Przewodniczący Komisji
 - określa wytyczne dla prac Komisji,
 - decyduje o wewnętrznej organizacji Komisji, zapewniając spójność, skuteczność i kolegialność jej działań,
 - mianuje wiceprzewodniczących spośród członków kolegium.

Komisarz europejski lub komisarz składają rezygnację, jeżeli przewodniczący tego zażąda.

Artykuł 27: Minister Spraw Zagranicznych Unii

1. Rada Europejska, stanowiąc większością kwalifikowaną w porozumieniu z przewodniczącym Komisji mianuje Ministra Spraw Zagranicznych Unii. Minister prowadzi wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa Unii. Rada Europejska może zakończyć jego kadencję zgodnie z tą samą procedurą.
2. Minister Spraw Zagranicznych Unii przyczynia się, poprzez swoje wnioski, do rozwoju wspólnej polityki zagranicznej, którą prowadzi z upoważnienia Rady Ministrów. Dotyczy to także wspólnej polityki bezpieczeństwa i obronnej.
3. Minister Spraw Zagranicznych Unii jest jednym z wiceprzewodniczących Komisji Europejskiej. Odpowiada za stosunki zewnętrzne i koordynację innych aspektów zewnętrznych działań Unii. W wykonywaniu tych obowiązków w Komisji, i tylko w zakresie tych obowiązków, Minister Spraw Zagranicznych Unii jest związany procedurami Komisji.

Artykuł 28: Trybunał Sprawiedliwości

1. Trybunał Sprawiedliwości obejmuje Europejski Trybunał Sprawiedliwości, Sąd i sądy wyspecjalizowane. Trybunał Sprawiedliwości zapewnia poszanowanie prawa w wykładni i stosowaniu Konstytucji.

Państwa Członkowskie ustanawiają środki odwoławcze niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony sądowej w dziedzinie prawa Unii.

2. W skład Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości wchodzi jeden sędzia z każdego Państwa Członkowskiego; Trybunał Sprawiedliwości jest wspomagany przez rzeczników generalnych.

W skład Sądu wchodzi co najmniej jeden sędzia z każdego Państwa Członkowskiego; ich liczbę określa Statut Trybunału Sprawiedliwości.

Sędziowie i rzecznicy generalni Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości oraz sędziowie Sądu, wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności, spełniających warunki określone w artykułach III-260 i III-261, są mianowani za wspólnym porozumieniem przez rządy Państw Członkowskich na okres sześciu lat. Ich mandat jest odnawialny.

3. Trybunał Sprawiedliwości orzeka:
 - w zakresie skarg wniesionych przez Państwa Członkowskie, instytucje oraz osoby fizyczne i prawne zgodnie z postanowieniami części III;
 - w trybie prejudycjalnym, na wniosek sądów Państw Członkowskich, o wykładni prawa Unii lub ważności aktów przyjętych przez Instytucje;
 - w innych sprawach przewidzianych w Konstytucji.

Rozdział II - Inne instytucje i organy

Artykuł 29: Europejski Bank Centralny

1. Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne stanowią Europejski System Banków Centralnych. Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne Państw Członkowskich, które przyjęły walutę Unii - euro, prowadzą politykę pieniężną Unii.
2. Europejski System Banków Centralnych jest kierowany przez organy decyzyjne Europejskiego Banku Centralnego. Podstawowym celem Europejskiego Systemu Banków Centralnych jest utrzymywanie stabilności cen. Bez uszczerbku dla tego celu, wspiera on ogólne polityki gospodarcze Unii, przyczyniając się do osiągnięcia jej celów. Wykonuje inne zadania banku centralnego, zgodnie z postanowieniami części III oraz Statutem Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego.
3. Europejski Bank Centralny jest instytucją mającą osobowość prawną. Ma wyłączne prawo do upoważniania do emisji euro. W wykonywaniu swych uprawnień oraz w zakresie swych finansów jest niezależny. Instytucje i organy Unii oraz rządy Państw Członkowskich zobowiązują się do przestrzegania tej zasady.
4. Europejski Bank Centralny przyjmuje środki niezbędne do wykonywania swych zadań zgodnie z postanowieniami artykułów III-77 - III-83 i artykułu III-90 oraz z warunkami przewidzianymi w Statucie Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego. Zgodnie z tymi postanowieniami, Państwa Członkowskie, które nie przyjęły euro, a także ich banki centralne, zachowują swoje uprawnienia w kwestiach pieniężnych.
5. W zakresie swoich kompetencji, Europejski Bank Centralny jest konsultowany w sprawie każdego projektu aktu Unii i każdego projektu regulacji na poziomie krajowym oraz może wydawać opinie.

6. Organy decyzyjne Europejskiego Banku Centralnego, ich skład i metody działania są określone w artykułach III-84 - III-87 oraz w Statucie Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego.

Artykuł 30: Trybunał Obrachunkowy

1. Trybunał Obrachunkowy jest instytucją, która sprawuje kontrolę rachunków.
2. Trybunał Obrachunkowy kontroluje rachunki wszystkich dochodów i wydatków Unii oraz zapewnia należyte zarządzanie finansami.
3. W skład Trybunału Obrachunkowego wchodzi jeden obywatel z każdego Państwa Członkowskiego. W wykonywaniu swych obowiązków członkowie Trybunału Obrachunkowego są w pełni niezależni.

Artykuł 31: Organy doradcze Unii

1. Parlament Europejski, Rada Ministrów i Komisja są wspomagane przez Komitet Regionów i Komitet Ekonomiczno-Społeczny, pełniące funkcje doradcze.
2. W skład Komitetu Regionów wchodzi przedstawiciele wspólnot regionalnych i lokalnych, posiadający mandat wyborczy społeczności regionalnej lub lokalnej, bądź odpowiedzialni politycznie przed wybranym zgromadzeniem.
3. W skład Komitetu Ekonomiczno-Społecznego wchodzi przedstawiciele organizacji pracodawców, pracowników oraz inni przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności z dziedzin społeczno-ekonomicznej, obywatelskiej, zawodowej i kultury.
4. Członków Komitetu Regionów i Komitetu Ekonomiczno-Społecznego nie wiążą żadne instrukcje. Są w pełni niezależni w wykonywaniu swych funkcji, w ogólnym interesie Unii.

5. Zasady regulujące skład tych Komitetów, wyznaczanie ich członków, ich uprawnienia i funkcjonowanie są określone w artykułach III-292 - III-298. Na wniosek Komisji, Rada Ministrów dokonuje, w regularnych odstępach czasu, przeglądu zasad regulujących skład Komitetów, uwzględniając gospodarczy, społeczny i demograficzny rozwój Unii.

TYTUŁ V: WYKONYWANIE KOMPETENCJI UNII

Rozdział I - Postanowienia wspólne

Artykuł 32: Akty prawne Unii

1. Wykonując kompetencje powierzone jej przez Konstytucję, Unia wykorzystuje jako akty prawne, zgodnie z postanowieniami części III, ustawy europejskie, europejskie ustawy ramowe, rozporządzenia europejskie, decyzje europejskie, zalecenia i opinie.

Ustawa europejska jest aktem ustawodawczym o zasięgu ogólnym. Wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowana we wszystkich Państwach Członkowskich.

Europejska ustawa ramowa jest aktem ustawodawczym wiążącym Państwa Członkowskie, do których jest kierowana, w odniesieniu do rezultatu, który ma zostać osiągnięty, pozostawiającym jednak organom krajowym swobodę wyboru formy i środków do osiągnięcia tego rezultatu.

Rozporządzenie europejskie jest aktem nieustawodawczym o zasięgu ogólnym mającym na celu wprowadzenie w życie aktów ustawodawczych i niektórych postanowień szczególnej Konstytucji. Może ono wiązać w całości i być bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich albo wiązać Państwa Członkowskie, do których jest kierowane, w odniesieniu do rezultatu, który ma zostać osiągnięty, pozostawiając jednak organom krajowym swobodę wyboru formy i środków do osiągnięcia tego rezultatu.

Decyzja europejska jest aktem nieustawodawczym wiążącym w całości. Decyzja, która wskazuje adresatów, wiąże tylko tych adresatów.

Zalecenia i opinie wydawane przez instytucje nie mają mocy wiążącej.

2. Rozpatrując projekty aktów ustawodawczych, Parlament Europejski i Rada Ministrów powstrzymują się od przyjmowania w danej dziedzinie aktów nieprzewidzianych w niniejszym artykule.

Artykuł 33: Akty ustawodawcze

1. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są uchwalane, na wniosek Komisji, wspólnie przez Parlament Europejski i Radę Ministrów, zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą określoną w artykule III-302. Jeżeli obie te instytucje nie mogą osiągnąć porozumienia w sprawie aktu, nie zostaje on uchwalony.

W przypadkach szczególnie określonych w artykule III-165, ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe mogą zostać uchwalone z inicjatywy grupy Państw Członkowskich zgodnie z artykułem III-302.

2. W przypadkach szczególnych przewidzianych w Konstytucji, ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są uchwalane przez Parlament Europejski z udziałem Rady Ministrów albo przez Radę Ministrów z udziałem Parlamentu Europejskiego, zgodnie ze specjalnymi procedurami ustawodawczymi.

Artykuł 34: Akty nieustawodawcze

1. Rada Ministrów i Komisja przyjmują rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie w przypadkach określonych w artykułach 35 i 36 oraz w innych przypadkach szczególnie określonych w Konstytucji. Rada Europejska przyjmuje decyzje europejskie w przypadkach szczególnie określonych w Konstytucji. Europejski Bank Centralny przyjmuje rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie, jeżeli został do tego upoważniony w Konstytucji.
2. Rada Ministrów i Komisja, a także Europejski Bank Centralny, jeżeli został do tego upoważniony w Konstytucji, wydają zalecenia.

Artykuł 35: Rozporządzenia delegowane

1. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe mogą upoważniać Komisję do wydawania rozporządzeń delegowanych w celu uzupełnienia lub zmiany niektórych mało istotnych elementów ustawy lub ustawy ramowej.

Cele, treść, zakres upoważnienia oraz czas, na jaki je wydano, są wyraźnie określone w ustawach i ustawach ramowych. Upoważnienie nie może obejmować istotnych elementów danej dziedziny. Są one zastrzeżone dla ustawy lub ustawy ramowej.

2. Warunki stosowania, którym podlega upoważnienie, są wyraźnie określone w ustawach lub ustawach ramowych. Mogą one obejmować następujące możliwości:
 - Parlament Europejski lub Rada Ministrów mogą zdecydować o odwołaniu upoważnienia;

- rozporządzenie delegowane może wejść w życie tylko wtedy, gdy Parlament Europejski lub Rada Ministrów nie wyrażą sprzeciwu w terminie przewidzianym przez ustawę europejską lub europejską ustawę ramową.

Do celów poprzedniego akapitu, Parlament Europejski stanowi większością swoich członków, a Rada Ministrów większością kwalifikowaną.

Artykuł 36: Akty wykonawcze

1. Państwa Członkowskie przyjmują wszelkie środki prawa krajowego niezbędne do wprowadzenia w życie prawnie wiążących aktów Unii.
2. Jeżeli konieczne są jednolite warunki wykonywania wiążących aktów Unii, akty te mogą powierzyć kompetencje wykonawcze Komisji lub – w należycie uzasadnionych przypadkach oraz w przypadkach określonych w artykule 39 – Radzie Ministrów.
3. Ustawy europejskie ustanawiają z wyprzedzeniem przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez Państwa Członkowskie aktów wykonawczych Unii
4. Akty wykonawcze Unii mają formę europejskich rozporządzeń wykonawczych lub europejskich decyzji wykonawczych.

Artykuł 37: Zasady wspólne dla aktów prawnych Unii

1. Jeżeli Konstytucja nie stanowi inaczej, instytucje decydują, zgodnie z właściwymi procedurami, jakiego rodzaju akt ma być w danym przypadku przyjęty, z uwzględnieniem zasady proporcjonalności określonej w artykule 9.
2. Ustawy europejskie, europejskie ustawy ramowe, rozporządzenia europejskie oraz decyzje europejskie są uzasadniane i odnoszą się do wniosków lub opinii wymaganych przez Konstytucję.

Artykuł 38: Publikacja i wejście w życie

1. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe uchwalone zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą są podpisywane przez przewodniczącego Parlamentu Europejskiego i przewodniczącego Rady Ministrów. W pozostałych przypadkach podpisuje je przewodniczący Parlamentu Europejskiego lub przewodniczący Rady Ministrów. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są publikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej i wchodzi w życie z dniem w nich określonym lub, w jego braku, dwudziestego dnia po ich opublikowaniu.
2. Rozporządzenia europejskie oraz decyzje europejskie, które nie wskazują adresata albo są skierowane do wszystkich Państw Członkowskich, są podpisywane przez przewodniczącego instytucji, która je przyjmuje, publikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej i wchodzi w życie z dniem w nich określonym lub, w jego braku, dwudziestego dnia po ich opublikowaniu.
3. Pozostałe decyzje są notyfikowane ich adresatom i stają się skuteczne wraz z tą notyfikacją.

Rozdział II - Postanowienia szczególne

Artykuł 39: Postanowienia szczególne dotyczące wprowadzania w życie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa

1. Unia Europejska prowadzi wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa, której podstawę stanowi rozwój wzajemnej politycznej solidarności między Państwami Członkowskimi, określanie kwestii stanowiących przedmiot ogólnego zainteresowania i osiągnięcie coraz większego stopnia zbieżności działań Państw Członkowskich.

2. Rada Europejska określa strategiczne interesy Unii oraz ustala cele jej wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Rada Ministrów kształtuje tę politykę zgodnie ze strategicznymi wytycznymi ustanowionymi przez Radę Europejską oraz postanowieniami części III.
3. Rada Europejska i Rada Ministrów podejmują niezbędne decyzje europejskie.
4. Wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa wprowadzają w życie Minister Spraw Zagranicznych Unii oraz Państwa Członkowskie, z zastosowaniem środków krajowych i unijnych.
5. W ramach Rady Europejskiej i Rady Ministrów, Państwa Członkowskie konsultują się między sobą we wszystkich kwestiach polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, stanowiących przedmiot ogólnego zainteresowania, w celu określenia wspólnego podejścia. Przed podjęciem jakichkolwiek działań na arenie międzynarodowej lub zobowiązań, które mogłyby wpłynąć na interesy Unii, każde Państwo Członkowskie konsultuje się z pozostałymi Państwami Członkowskimi w ramach Rady Europejskiej lub Rady Ministrów. Państwa Członkowskie zapewniają, poprzez zbieżne działania, realizację interesów i wartości Unii na arenie międzynarodowej. Państwa Członkowskie wykazują wzajemną solidarność.
6. Parlament Europejski jest regularnie konsultowany w zakresie głównych aspektów i podstawowych wyborów wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz jest informowany o jej rozwoju.
7. Decyzje europejskie odnoszące się do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa są podejmowane jednomyślnie przez Radę Europejską i Radę Ministrów, za wyjątkiem przypadków określonych w części III. Rada Europejska i Rada Ministrów stanowią na wniosek Państwa Członkowskiego, Ministra Spraw Zagranicznych Unii lub na wniosek tego Ministra wspieranego przez Komisję. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe wyłącza się.
8. Rada Europejska może jednomyślnie zdecydować, że Rada Ministrów stanowi większością kwalifikowaną w przypadkach innych niż określone w części III.

Artykuł 40: Postanowienia szczególne dotyczące wprowadzania w życie wspólnej polityki bezpieczeństwa i obronnej

1. Wspólna polityka bezpieczeństwa i obronna stanowi integralną część wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Zapewnia Unii zdolność operacyjną, opartą na środkach cywilnych i wojskowych. Unia może z nich korzystać w przeprowadzanych poza Unią misjach utrzymania pokoju, zapobiegania konfliktom i wzmacniania międzynarodowego bezpieczeństwa, zgodnie z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych. Zadania te są wykonywane z wykorzystaniem potencjału zapewnianego przez Państwa Członkowskie.
2. Wspólna polityka bezpieczeństwa i obronna obejmuje stopniowe określanie wspólnej polityki obronnej. Doprowadzi ona do wspólnej obrony, jeśli Rada Europejska, stanowiąc jednomyślnie, tak zadecyduje. W takim przypadku zaleca ona Państwom Członkowskim przyjęcie takiej decyzji zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

Polityka Unii, określona w niniejszym artykule, nie uchybia specyficznemu charakterowi polityki bezpieczeństwa i obronnej niektórych Państw Członkowskich, szanuje ona wynikające z Traktatu Północnoatlantyckiego zobowiązania Państw Członkowskich, które uważają, że ich wspólna obrona jest wykonywana w ramach Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego oraz jest zgodna z przyjętą w tych ramach wspólną polityką bezpieczeństwa i obronną.

3. Państwa Członkowskie, w celu wprowadzenia w życie wspólnej polityki bezpieczeństwa i obronnej, oddają do dyspozycji Unii swój potencjał cywilny i wojskowy, aby przyczynić się do osiągnięcia celów określonych przez Radę Ministrów. Państwa Członkowskie wspólnie tworzące wielonarodowe siły mogą również przekazać je do dyspozycji wspólnej polityki bezpieczeństwa i obronnej.

Państwa Członkowskie zobowiązują się do stopniowej poprawy swojego potencjału wojskowego. Ustanawia się Europejską Agencję Zbrojeń, Badań i Potencjału Wojskowego w celu określenia wymogów operacyjnych, wspierania środków dla ich realizacji, przyczyniania się do określania i, w stosownym przypadku, wprowadzania w życie wszelkich środków niezbędnych do wzmocnienia bazy przemysłowej i technologicznej sektora obrony, udziału w określaniu europejskiej polityki w zakresie potencjału i zbrojeń oraz wspomagania Rady Ministrów w ocenie poprawy potencjału wojskowego.

4. Decyzje europejskie dotyczące realizacji wspólnej polityki bezpieczeństwa i obronnej, w tym decyzje w sprawie podjęcia misji, o której mowa w niniejszym artykule, są podejmowane przez Radę Ministrów stanowiącą jednomyślnie na wniosek Ministra Spraw Zagranicznych Unii lub na wniosek Państwa Członkowskiego. Minister Spraw Zagranicznych Unii, w stosownym przypadku wspólnie z Komisją, może zaproponować wykorzystanie zarówno środków krajowych, jak i instrumentów Unii.
5. Rada Ministrów może powierzyć wykonanie danego zadania, w ramach Unii, grupie Państw Członkowskich w celu ochrony wartości Unii i służenia jej interesom. Wykonanie takiego zadania jest regulowane przez postanowienia artykułu III-211.
6. Państwa Członkowskie, których potencjał wojskowy spełnia wyższe kryteria oraz które przyjęły w tej dziedzinie większe wzajemne zobowiązania z uwagi na najbardziej wymagające misje, ustanawiają współpracę strukturalną w ramach Unii. Współpraca ta jest regulowana przez postanowienia artykułu III-213.

7. Do czasu podjęcia przez Radę Europejską decyzji zgodnie z ustępem 2 niniejszego artykułu, ustanawia się ściślejszą współpracę w ramach Unii w dziedzinie wzajemnej obrony. W ramach tej współpracy, jeżeli jedno z uczestniczących w niej Państw Członkowskich stanie się ofiarą zbrojnej agresji na jego terytorium, pozostałe uczestniczące Państwa Członkowskie udzielają mu, stosując wszelkie dostępne im środki pomocy i wsparcia, wojskowego i innego, zgodnie z artykułem 51 Karty Narodów Zjednoczonych. Realizując ściślejszą współpracę w zakresie wzajemnej obrony, Państwa Członkowskie ściśle współpracują z Organizacją Traktatu Północnoatlantyckiego. Szczegółowe warunki uczestnictwa w tej współpracy i jej funkcjonowania, a także właściwe dla niej procedury decyzyjne, są określone w artykule III-214.
8. Parlament Europejski jest regularnie konsultowany w odniesieniu do głównych aspektów i podstawowych wyborów wspólnej polityki bezpieczeństwa i obronnej oraz jest informowany o jej rozwoju.

Artykuł 41: Postanowienia szczególne dotyczące wprowadzania w życie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości

1. Unia stanowi przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości poprzez:
 - uchwalanie ustaw europejskich i europejskich ustaw ramowych, mających na celu, w miarę potrzeby, zbliżenie krajowych ustawodawstw w dziedzinach wymienionych w części III;
 - wzmacnianie wzajemnego zaufania pomiędzy właściwymi organami Państw Członkowskich, w szczególności na podstawie wzajemnego uznawania decyzji sądowych i pozasądowych;
 - współpracę operacyjną między właściwymi organami Państw Członkowskich, w tym policyjnymi, celnymi i innymi służbami wyspecjalizowanymi w zapobieganiu i wykrywaniu przestępstw.

2. W ramach przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, parlamenty narodowe mogą uczestniczyć w mechanizmach oceny przewidzianych w artykule III-161 oraz włączają się w kontrolę polityczną Europolu i ocenę działań Eurojust, zgodnie z artykułami III-177 i III-174.
3. W zakresie współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych, Państwom Członkowskim przysługuje prawo inicjatywy zgodnie z artykułem III-165.

Artykuł 42: Klauzula solidarności

1. Unia i Państwa Członkowskie działają wspólnie w duchu solidarności, jeżeli Państwo Członkowskie stanie się ofiarą ataku terrorystycznego lub klęski żywiołowej lub katastrofy spowodowanej przez człowieka. Unia mobilizuje wszystkie będące w jej dyspozycji instrumenty, w tym środki wojskowe udostępnione przez Państwa Członkowskie, w celu:
 - a)
 - zapobiegania zagrożeniu terrorystycznemu na terytorium Państw Członkowskich;
 - ochrony instytucji demokratycznych i ludności cywilnej w przypadku ataku terrorystycznego;
 - wspierania Państw Członkowskich na ich terytorium na wniosek ich władz politycznych w przypadku ataku terrorystycznego;
 - b) – niesienia pomocy Państwu Członkowskiemu na jego terytorium na wniosek jego władz politycznych w przypadku katastrofy lub klęski.
2. Szczegółowe warunki stosowania niniejszego postanowienia są zawarte w artykule III-231.

Rozdział III - Wzmocniona współpraca

Artykuł 43: Wzmocniona współpraca

1. Państwa Członkowskie, które pragną ustanowić między sobą wzmocnioną współpracę w ramach kompetencji niewyłącznych Unii, mogą korzystać w tym celu z jej instytucji i wykonywać te kompetencje, stosując odpowiednie postanowienia Konstytucji, z zastrzeżeniem ograniczeń oraz zgodnie z procedurą określoną w niniejszym artykule i w artykułach III-322 - III-329.

Celem wzmocnionej współpracy jest sprzyjanie realizacji celów Unii, ochrona jej interesów oraz wzmocnienie procesu jej integracji. Taka współpraca jest otwarta dla wszystkich Państw Członkowskich w czasie jej ustanawiania lub w dowolnym czasie, zgodnie z artykułem III-324.

2. Upoważnienie do podjęcia wzmocnionej współpracy jest udzielane przez Radę Ministrów w ostateczności, po dokonaniu ustalenia w ramach Rady Ministrów, że cele takiej współpracy nie mogą zostać osiągnięte w rozsądnym terminie przez Unię jako całość oraz pod warunkiem, że do takiej współpracy przystąpi co najmniej jedna trzecia Państw Członkowskich. Rada Ministrów stanowi zgodnie z procedurą określoną w artykule III-325.
3. W przyjmowaniu aktów biorą udział tylko członkowie Rady Ministrów reprezentujący Państwa uczestniczące we wzmocnionej współpracy. Wszystkie Państwa Członkowskie mogą jednak uczestniczyć w obradach Rady Ministrów.

Jednomyślność jest osiągana wyłącznie głosami przedstawicieli uczestniczących Państw. Większość kwalifikowaną określa się jako większość głosów przedstawicieli uczestniczących Państw, reprezentującą co najmniej trzy piąte ludności tych Państw. Jeżeli Konstytucja nie wymaga aby Rada Ministrów stanowiła na wniosek Komisji lub jeżeli Rada Ministrów nie stanowi z inicjatywy Ministra Spraw Zagranicznych Unii, wymaganą większość kwalifikowaną określa się jako większość dwóch trzecich uczestniczących Państw, reprezentującą co najmniej trzy piąte ludności tych Państw.

4. Akty przyjmowane w ramach wzmocnionej współpracy wiążą wyłącznie uczestniczące Państwa. Nie są one uważane za dorobek, który musi zostać przyjęty przez kandydatów do przystąpienia do Unii.

TYTUŁ VI: ŻYCIE DEMOKRATYCZNE UNII

Artykuł 44: Zasada demokratycznej równości

We wszystkich swoich działaniach Unia szanuje zasadę równości swoich obywateli. Instytucje Unii traktują wszystkich z jednakową uwagą.

Artykuł 45: Zasada demokracji przedstawicielskiej

1. Podstawą funkcjonowania Unii jest zasada demokracji przedstawicielskiej.
2. Obywatele są bezpośrednio reprezentowani na poziomie Unii w Parlamencie Europejskim. Państwa Członkowskie są reprezentowane w Radzie Europejskiej i w Radzie Ministrów przez ich rządy, odpowiedzialne przed parlamentami narodowymi wybranymi przez obywateli tych Państw.
3. Każdy obywatel ma prawo uczestniczyć w życiu demokratycznym Unii. Decyzje są podejmowane w sposób jak najbardziej otwarty i zbliżony do obywatela.
4. Partie polityczne na poziomie europejskim przyczyniają się do kształtowania europejskiej świadomości politycznej i wyrażania woli obywateli Unii.

Artykuł 46: Zasada demokracji uczestniczącej

1. Instytucje Unii, za pomocą odpowiednich środków, umożliwiają obywatelom i stowarzyszeniom przedstawicielskim wypowiadanie i publiczną wymianę poglądów we wszystkich dziedzinach działania Unii.
2. Instytucje Unii utrzymują otwarty, przejrzysty i regularny dialog ze stowarzyszeniami przedstawicielskimi i społeczeństwem obywatelskim.
3. Komisja prowadzi szerokie konsultacje z zainteresowanymi stronami w celu zapewnienia spójności i przejrzystości działań Unii.
4. Obywatele, w liczbie nie mniejszej niż milion, pochodzący ze znacznej liczby Państw Członkowskich mogą wezwać Komisję do przedłożenia odpowiedniego wniosku w sprawach, w odniesieniu do których, zdaniem obywateli, wykonanie Konstytucji wymaga aktu prawnego Unii. Ustawa europejska określa przepisy dotyczące szczególnych procedur i warunków wymaganych dla takiej inicjatywy obywatelskiej.

Artykuł 47: Partnerzy społeczni i autonomiczny dialog społeczny

Unia Europejska uznaje i wspiera rolę partnerów społecznych na poziomie Unii, uwzględniając różnorodność systemów krajowych oraz ułatwia dialog między partnerami społecznymi, szanując ich autonomię.

Artykuł 48: Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich, mianowany przez Parlament Europejski, przyjmuje skargi dotyczące niewłaściwego administrowania w instytucjach, organach i agencjach Unii, bada je i sporządza sprawozdania na ich temat. Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich jest w pełni niezależny w wykonywaniu swoich funkcji.

Artykuł 49: Przejrzystość prac instytucji Unii

1. W celu wspierania dobrego rządzenia i zapewnienia uczestnictwa społeczeństwa obywatelskiego, instytucje, organy i agencje Unii wykonują swoje prace w sposób jak najbardziej otwarty.
2. Obrady Parlamentu Europejskiego, jak również Rady Ministrów rozpatrującej i przyjmującej wnioski ustawodawczy, są jawne.
3. Każdy obywatel Unii oraz każda osoba fizyczna lub prawna, mająca miejsce zamieszkania lub siedzibę statutową w Państwie Członkowskim, ma prawo dostępu do dokumentów instytucji, organów i agencji Unii, niezależnie od formy, w jakiej zostały sporządzone, na warunkach określonych w części III.
4. Zasady ogólne i ograniczenia, które, z uwagi na interes publiczny lub prywatny, regulują korzystanie z prawa dostępu do dokumentów, określa ustawa europejska.
5. Każda instytucja, organ lub agencja, o których mowa w ustępie 3, przyjmuje w swoim regulaminie wewnętrznym przepisy szczególne, dotyczące dostępu do ich dokumentów, zgodnie z ustawą europejską, o której mowa w ustępie 4.

Artykuł 50: Ochrona danych osobowych

1. Każda osoba ma prawo do ochrony danych osobowych jej dotyczących .
2. Zasady dotyczące ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych przez instytucje, organy i agencje Unii oraz przez Państwa Członkowskie w wykonywaniu działań wchodzących w zakres stosowania prawa Unii, a także zasady dotyczące swobodnego przepływu takich danych, określa ustawa europejska. Przestrzeganie tych zasad podlega kontroli niezależnego organu.

Artykuł 51: Status kościołów i organizacji niewyznaniowych

1. Unia szanuje status przyznany na mocy prawa krajowego kościołom i stowarzyszeniom lub wspólnotom religijnym w Państwach Członkowskich i nie narusza go.
2. Unia szanuje na równi status organizacji filozoficznych i niewyznaniowych.
3. Uznając tożsamość i szczególny wkład tych kościołów i organizacji, Unia utrzymuje z nimi otwarty, przejrzysty i regularny dialog.

TYTUŁ VII: FINANSE UNII

Artykuł 52: Zasady budżetowe i finansowe

1. Wszystkie dochody i wydatki Unii muszą stanowić przedmiot preliminarza na każdy rok budżetowy i być wpisane do budżetu, zgodnie z postanowieniami części III.
2. Budżet musi być zrównoważony w odniesieniu do dochodów i wydatków.
3. Wydatki wpisane do budżetu są dozwolone w czasie trwania rocznego okresu budżetowego zgodnie z ustawą europejską, o której mowa w artykule III-318.
4. Dokonanie wydatków wpisanych do budżetu wymaga uprzedniego przyjęcia wiążącego aktu prawnego stanowiącego podstawę prawną działania Unii oraz dokonania wydatków zgodnie z ustawą europejską, o której mowa w artykule III-318. Akt ten musi mieć formę ustawy europejskiej, europejskiej ustawy ramowej, rozporządzenia europejskiego lub decyzji europejskiej.

5. W celu zapewnienia dyscypliny budżetowej Unia nie przyjmuje żadnego aktu, który może mieć odczuwalny wpływ na budżet, bez zagwarantowania, że taki projekt lub środek może być sfinansowany w granicach zasobów własnych Unii i mieści się w wieloletnich ramach finansowych, o których mowa w artykule 54.
6. Budżet Unii jest wykonywany zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami. Państwa Członkowskie współpracują z Unią w celu zapewnienia, aby środki były wykorzystywane zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami.
7. Unia i Państwa Członkowskie zwalczają nadużycia finansowe i wszelkie inne działania nielegalne naruszające interesy finansowe Unii, zgodnie z postanowieniami artykułu III-321.

Artykuł 53: Zasoby Unii

1. Unia pozyskuje środki niezbędne do osiągnięcia swych celów i realizacji swych polityk.
2. Bez uszczerbku dla innych dochodów, budżet Unii jest finansowany w całości z jej zasobów własnych.
3. Ustawa europejska Rady Ministrów określa wielkość zasobów Unii oraz może ustanowić nowe i likwidować istniejące kategorie zasobów. Ustawa ta wchodzi w życie po jej zatwierdzeniu przez Państwa Członkowskie zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.
4. Ustawa europejska Rady Ministrów określa szczegóły dotyczące zasobów Unii. Rada Ministrów stanowi po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

Artykuł 54: Wieloletnie ramy finansowe

1. Wieloletnie ramy finansowe zapewniają dokonywanie wydatków Unii w sposób uporządkowany i w granicach jej własnych zasobów. Ramy te określają kwoty rocznych pułapów środków przeznaczonych na zobowiązania z podziałem na kategorie wydatków, zgodnie z postanowieniami artykułu III-308.
2. Ustawa europejska Rady Ministrów określa wieloletnie ramy finansowe. Rada Ministrów stanowi po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, udzielonej przez większość jego członków.
3. Roczny budżet Unii jest zgodny z wieloletnimi ramami finansowymi.
4. Rada Ministrów, uchwalając pierwsze po wejściu w życie Konstytucji wieloletnie ramy finansowe, stanowi jednomyślnie.

Artykuł 55: Budżet Unii

Na wniosek Komisji i zgodnie z warunkami określonymi w artykule III-310, Parlament Europejski i Rada Ministrów uchwalają ustawę europejską określającą roczny budżet Unii.

TYTUŁ VIII: UNIA I JEJ BEZPOŚREDNIE OTOCZENIE

Artykuł 56: Unia i jej bezpośrednie otoczenie

1. Unia rozwija szczególne stosunki z państwami będącymi jej sąsiadami, dążąc do utworzenia przestrzeni dobrobytu i dobrego sąsiedztwa, opartej na wartościach Unii i charakteryzującej się bliskimi, pokojowymi stosunkami opartymi na współpracy.

2. W tym celu, Unia może zawierać i wykonywać specjalne umowy z zainteresowanymi państwami zgodnie z artykułem III-227. Umowy te mogą obejmować wzajemne prawa i obowiązki oraz przewidywać możliwość podejmowania wspólnych działań. Ich wykonanie stanowi przedmiot okresowej konsultacji.

TYTUŁ IX: CZŁONKOSTWO W UNII

Artykuł 57: Kryteria kwalifikacji i procedura przystąpienia do Unii

1. Unia jest otwarta dla wszystkich państw europejskich, które szanują wartości określone w artykule 2 i zobowiązują się wspólnie je wspierać.
2. Każde państwo europejskie, które pragnie zostać członkiem Unii, kieruje wniosek do Rady Ministrów. Wniosek ten jest notyfikowany Parlamentowi Europejskiemu i parlamentom narodowym Państw Członkowskich. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie po konsultacji z Komisją i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego. Warunki oraz tryb przyjęcia są przedmiotem umowy pomiędzy Państwami Członkowskimi a państwem kandydującym. Umowa ta podlega ratyfikacji przez wszystkie umawiające się strony, zgodnie z ich odpowiednimi wymaganiami konstytucyjnymi.

Artykuł 58: Zawieszenie praw członkostwa w Unii

1. Na uzasadniony wniosek jednej trzeciej Państw Członkowskich, Parlamentu Europejskiego lub Komisji, Rada Ministrów, stanowiąc większością czterech piątych swych członków, po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, może przyjąć decyzję europejską stwierdzającą istnienie wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Państwo Członkowskie wartości wymienionych w artykule 2. Przed dokonaniem takiego stwierdzenia Rada wysłuchuje dane Państwo Członkowskie i, stanowiąc zgodnie z tą samą procedurą, może skierować do tego Państwa zalecenia.

Rada Ministrów regularnie bada czy powody dokonania takiego stwierdzenia pozostają aktualne.

2. Rada Europejska, stanowiąc jednomyślnie na wniosek jednej trzeciej Państw Członkowskich lub Komisji i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, może, po wezwaniu tego Państwa Członkowskiego do przedstawienia swoich uwag, przyjąć decyzję europejską stwierdzającą istnienie poważnego i stałego naruszania przez Państwo Członkowskie wartości wymienionych w artykule 2.
3. Po dokonaniu stwierdzenia na mocy ustępu 2, Rada Ministrów, stanowiąc większością kwalifikowaną, może przyjąć decyzję europejską zawieszającą niektóre prawa wynikające ze stosowania Konstytucji dla tego Państwa Członkowskiego, łącznie z prawem tego Państwa Członkowskiego do głosowania w Radzie Ministrów. Rada Ministrów uwzględnia przy tym możliwe skutki takiego zawieszenia dla praw i obowiązków osób fizycznych i prawnych.

Obowiązki, które ciążą na tym Państwie Członkowskim na mocy Konstytucji pozostają w każdym przypadku wiążące dla tego Państwa.

4. Rada Ministrów może następnie, stanowiąc większością kwalifikowaną, przyjąć decyzję europejską zmieniającą lub uchylającą środki zastosowane na podstawie ustępu 3, w przypadku zmiany sytuacji, która doprowadziła do ich ustanowienia.
5. Do celów niniejszego artykułu, Rada Ministrów stanowi nie biorąc pod uwagę głosu przedstawiciela rządu danego Państwa Członkowskiego. Wstrzymanie się od głosu członków obecnych lub reprezentowanych nie stanowi przeszkody w przyjęciu decyzji określonych w ustępie 2.

Niniejszy ustęp stosuje się również w przypadku zawieszenia praw do głosowania zgodnie z ustępem 3.

6. Do celów ustępów 1 i 2 Parlament Europejski stanowi większością dwóch trzecich oddanych głosów, reprezentującą większość jego członków

Artykuł 59: Dobrowolne wystąpienie z Unii

1. Każde Państwo Członkowskie może, zgodnie ze swoimi wymogami konstytucyjnymi, podjąć decyzję o wystąpieniu z Unii Europejskiej.
2. Państwo Członkowskie, które podjęło decyzję o wystąpieniu, notyfikuje swój zamiar Radzie Europejskiej; Rada Europejska rozpatruje taką notyfikację. W świetle wytycznych Rady Europejskiej, Unia prowadzi negocjacje i zawiera z tym Państwem umowę określającą warunki jego wystąpienia, uwzględniając ramy jego przyszłych stosunków z Unią. Umowa ta jest zawierana w imieniu Unii przez Radę Ministrów, stanowiącą większością kwalifikowaną po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

Przedstawiciel występującego Państwa Członkowskiego nie bierze udziału w dyskusjach i decyzjach Rady Ministrów lub Rady Europejskiej dotyczących tego Państwa.

3. Konstytucja przestaje mieć zastosowanie do tego Państwa od dnia wejścia w życie umowy o wystąpieniu lub, w jej braku, dwa lata po notyfikacji, o której mowa w ustępie 2, chyba że Rada Europejska w porozumieniu z danym Państwem Członkowskim podejmie decyzję o przedłużeniu tego okresu.
4. Jeżeli Państwo, które wystąpiło z Unii, zwraca się o ponowne przyjęcie, jego wniosek zostaje poddany procedurze określonej w artykule 57.

CZĘŚĆ II

KARTA PRAW PODSTAWOWYCH UNII

PREAMBUŁA

Narody Europy, tworząc między sobą coraz ściślejszy związek, są zdecydowane dzielić ze sobą pokojową przyszłość opartą na wspólnych wartościach.

Świadoma swego duchowego i moralnego dziedzictwa, Unia jest zbudowana na niepodzielnych, powszechnych wartościach godności ludzkiej, wolności, równości i solidarności; opiera się na zasadach demokracji i państwa prawnego. Poprzez ustanowienie obywatelstwa Unii oraz stworzenie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości stawia jednostkę w centrum swych działań. Unia przyczynia się do ochrony i rozwoju tych wspólnych wartości, szanując przy tym różnorodność kultur i tradycji narodów Europy, jak również tożsamość narodową Państw Członkowskich i organizację ich władz publicznych na poziomach: krajowym, regionalnym i lokalnym; dąży do wspierania zrównoważonego i stałego rozwoju oraz zapewnia swobodny przepływ osób, towarów, usług i kapitału oraz swobodę przedsiębiorczości.

W tym celu, w obliczu zmian w społeczeństwie, postępu społecznego oraz rozwoju naukowego i technologicznego, niezbędne jest wzmocnienie ochrony praw podstawowych poprzez wyszczególnienie tych praw w Karcie i przez to uczynienie ich bardziej widocznymi.

Niniejsza Karta potwierdza, uwzględniając kompetencje i zadania Unii oraz zasadę pomocniczości, prawa wynikające zwłaszcza z tradycji konstytucyjnych i zobowiązań międzynarodowych wspólnych Państwom Członkowskim, europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Kart Społecznych przyjętych przez Unię i Radę Europy oraz orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. W tym kontekście, sądy Unii i Państw Członkowskich będą interpretowały Kartę z należyтым uwzględnieniem wyjaśnień sporządzonych pod kierunkiem Prezydium Konwentu, który opracował Kartę.

Korzystanie z tych praw rodzi odpowiedzialność i nakłada obowiązki wobec innych osób, wspólnoty ludzkiej i przyszłych pokoleń.

Unia uznaje zatem prawa, wolności i zasady wymienione poniżej.

TYTUŁ I: GODNOŚĆ

Artykuł II-1: Godność ludzka

Godność ludzka jest nienaruszalna. Musi być szanowana i chroniona.

Artykuł II-2: Prawo do życia

1. Każdy ma prawo do życia.
2. Nikt nie może być skazany na karę śmierci ani poddany jej wykonaniu.

Artykuł II-3: Prawo do integralności osoby

1. Każdy ma prawo do poszanowania swej integralności fizycznej i psychicznej.
2. W dziedzinie medycyny i biologii muszą być szanowane w szczególności:
 - a) swobodna i świadoma zgoda osoby zainteresowanej, wyrażona zgodnie z procedurami określonymi przez prawo;
 - b) zakaz praktyk eugenicznych, w szczególności tych, których celem jest selekcja osób;
 - c) zakaz wykorzystywania ciała ludzkiego i jego poszczególnych części jako źródła zysku;
 - d) zakaz reprodukcyjnego klonowania istot ludzkich.

Artykuł II-4: Zakaz tortur oraz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania

Nikt nie może być poddany torturom ani niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu.

Artykuł II-5: Zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej

1. Nikt nie może być trzymany w niewoli lub w poddaństwie.
2. Nikt nie może być zmuszony do świadczenia pracy przymusowej lub obowiązkowej.
3. Handel ludźmi jest zakazany.

TYTUŁ II: WOLNOŚCI

Artykuł II-6: Prawo do wolności i bezpieczeństwa

Każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego.

Artykuł II-7: Poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego

Każdy ma prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, domu i komunikowania się.

Artykuł II-8: Ochrona danych osobowych

1. Każdy ma prawo do ochrony danych osobowych, które go dotyczą.
2. Dane te muszą być przetwarzane rzetelnie w określonych celach i za zgodą osoby zainteresowanej lub na innej uzasadnionej podstawie prawnej. Każdy ma prawo dostępu do zebranych danych, które go dotyczą i prawo do spowodowania ich sprostowania.
3. Przestrzeganie tych zasad podlega kontroli niezależnego organu.

Artykuł II-9: Prawo do zawarcia małżeństwa i prawo do założenia rodziny

Prawo do zawarcia małżeństwa i prawo do założenia rodziny są gwarantowane zgodnie z ustawami krajowymi regulującymi korzystanie z tych praw.

Artykuł II-10: Wolność myśli, sumienia i religii

1. Każdy ma prawo do wolności myśli, sumienia i religii. Prawo to obejmuje wolność zmiany religii lub światopoglądu oraz wolność uzewnętrzniania, indywidualnie lub wspólnie z innymi, publicznie lub prywatnie, swej religii lub światopoglądu poprzez uprawianie kultu, nauczanie, praktykowanie i uczestniczenie w obrzędach.
2. Uznaje się prawo do odmowy służby wojskowej ze względów sumienia, zgodnie z przepisami krajowymi regulującymi korzystanie z tego prawa.

Artykuł II-11: Wolność wypowiedzi i informacji

1. Każdy ma prawo do wolności wypowiedzi. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe.
2. Wolność i pluralizm mediów są respektowane.

Artykuł II-12: Wolność gromadzenia się i stowarzyszania się

1. Każdy ma prawo do swobodnego, pokojowego gromadzenia się i swobodnego stowarzyszania się na wszystkich poziomach, zwłaszcza w sprawach politycznych, związkowych i obywatelskich, z którego wynika prawo każdego do tworzenia związków zawodowych i przystępowania do nich dla obrony swoich interesów.
2. Partie polityczne na poziomie Unii przyczyniają się do wyrażania woli politycznej jej obywateli.

Artykuł II-13: Wolność sztuk i nauk

Sztuki i badania naukowe są wolne od ograniczeń. Wolność akademicka jest szanowana.

Artykuł II-14: Prawo do nauki

1. Każdy ma prawo do nauki i dostępu do kształcenia zawodowego i ustawicznego.
2. Prawo to obejmuje możliwość korzystania z bezpłatnej nauki obowiązkowej.
3. Wolność tworzenia, z właściwym poszanowaniem zasad demokratycznych, instytucji oświatowych i prawo rodziców do zapewnienia wychowania i nauczania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem religijnymi, filozoficznymi i pedagogicznymi są szanowane, zgodnie z ustawami krajowymi regulującymi korzystanie z tej wolności i tego prawa.

Artykuł II-15: Wolność wyboru zawodu i prawo do podejmowania pracy

1. Każdy ma prawo do podejmowania pracy oraz wykonywania swobodnie wybranego lub zaakceptowanego zawodu.
2. Każdy obywatel Unii ma swobodę poszukiwania zatrudnienia, wykonywania pracy, korzystania z prawa przedsiębiorczości oraz świadczenia usług w każdym Państwie Członkowskim.
3. Obywatele państw trzecich, którzy posiadają zezwolenie na pracę na terytorium Państw Członkowskich, są uprawnieni do takich samych warunków pracy, z jakich korzystają obywatele Unii.

Artykuł II-16: Wolność prowadzenia działalności gospodarczej

Uznaje się wolność prowadzenia działalności gospodarczej zgodnie z prawem Unii oraz ustawodawstwami i praktykami krajowymi.

Artykuł II-17: Prawo do własności

1. Każda osoba ma prawo do władania, używania, dysponowania i przekazania w drodze spadku swego mienia nabytego zgodnie z prawem. Nikt nie może być pozbawiony swego mienia, chyba że w interesie publicznym, w przypadkach i na warunkach przewidzianych w ustawie, za uczciwym odszkodowaniem wypłaconym we właściwym terminie. Korzystanie z własności może podlegać regulacji, jeśli jest to konieczne ze względu na interes ogólny.
2. Własność intelektualna jest chroniona.

Artykuł II-18: Prawo do azylu

Gwarantuje się prawo do azylu z właściwym poszanowaniem zasad Konwencji Genewskiej z 28 lipca 1951 roku i Protokołu z 31 stycznia 1967 roku dotyczących statusu uchodźców oraz zgodnie z Konstytucją.

Artykuł II-19: Ochrona w przypadku usunięcia z terytorium państwa, wydalenia lub ekstradycji

1. Wydalenia zbiorowe są zakazane.
2. Nikt nie może być usunięty z terytorium państwa, wydany lub wydany w drodze ekstradycji do państwa, w którym istnieje poważne ryzyko, iż może być poddany karze śmierci, torturom lub innemu niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu.

TYTUŁ III: RÓWNOŚĆ

Artykuł II-20: Równość wobec prawa

Każdy jest równy wobec prawa.

Artykuł II-21: Niedyskryminacja

1. Zakazana jest wszelka dyskryminacja ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub światopogląd, opinie polityczne lub wszelkie inne, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.
2. W zakresie zastosowania Konstytucji i bez uszczerbku dla jej postanowień szczególnych, zakazana jest wszelka dyskryminacja ze względu na przynależność państwową.

Artykuł II-22: Zróżnicowanie kulturalne, religijne i językowe

Unia szanuje zróżnicowanie kulturalne, religijne i językowe.

Artykuł II-23: Równość mężczyzn i kobiet

Należy zapewnić równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym w sprawach zatrudnienia, pracy i wynagrodzenia.

Zasada równości nie stanowi przeszkody w utrzymywaniu lub przyjmowaniu środków zapewniających specyficzne korzyści dla osób płci niedostatecznie reprezentowanej.

Artykuł II-24: Prawa dziecka

1. Dzieci mają prawo do ochrony i opieki, jaka jest konieczna dla ich dobra. Mogą swobodnie wyrażać swoje poglądy. Poglądy te są brane pod uwagę w sprawach, które ich dotyczą, stosownie do ich wieku i stopnia dojrzałości.
2. Wszystkie działania dotyczące dzieci, zarówno podejmowane przez władze publiczne, jak i instytucje prywatne, należy podporządkować najlepszym interesom dziecka.
3. Każde dziecko ma prawo do utrzymywania stałego, osobistego związku i bezpośredniego kontaktu z obojgiem rodziców, chyba że jest to sprzeczne z jego interesami.

Artykuł II-25: Prawa osób w podeszłym wieku

Unia uznaje i szanuje prawa osób w podeszłym wieku do godnego i niezależnego życia oraz do uczestniczenia w życiu społecznym i kulturalnym.

Artykuł II-26: Integracja osób niepełnosprawnych

Unia uznaje i szanuje prawo osób niepełnosprawnych do korzystania ze środków mających zapewnić im niezależność, integrację społeczną i zawodową oraz udział w życiu społeczności.

TYTUŁ IV: SOLIDARNOŚĆ

Artykuł II-27: Prawo pracowników do informacji i konsultacji w ramach przedsiębiorstwa

Pracownikom i ich przedstawicielom należy zagwarantować, na właściwych poziomach, informację i konsultację we właściwym czasie, w przypadkach i na warunkach przewidzianych w prawie Unii oraz ustawodawstwach i praktykach krajowych.

Artykuł II-28: Prawa do rokowań i działań zbiorowych

Pracownicy i pracodawcy, lub ich odpowiednie organizacje, mają, zgodnie z prawem Unii oraz ustawodawstwami i praktykami krajowymi, prawo do negocjowania i zawierania układów zbiorowych pracy na odpowiednich poziomach oraz w przypadkach konfliktu interesów, do podejmowania działań zbiorowych w obronie swoich interesów, w tym akcji strajkowej.

Artykuł II- 29: Prawo dostępu do służb pośrednictwa pracy

Każdy ma prawo dostępu do bezpłatnej służby pośrednictwa pracy.

Artykuł II-30: Ochrona w przypadku nieuzasadnionego zwolnienia z pracy

Każdy pracownik ma prawo do ochrony w przypadku nieuzasadnionego zwolnienia z pracy, zgodnie z prawem Unii oraz ustawodawstwami i praktykami krajowymi.

Artykuł II-31: Należyte i sprawiedliwe warunki pracy

1. Każdy pracownik ma prawo do warunków pracy szanujących jego zdrowie, gwarantujących mu bezpieczeństwo i godność.
2. Każdy pracownik ma prawo do ograniczenia maksymalnego wymiaru czasu pracy, okresów dziennego i tygodniowego odpoczynku oraz do corocznego płatnego urlopu.

Artykuł II-32: Zakaz pracy dzieci i ochrona młodocianych w pracy

Zatrudnianie dzieci jest zakazane. Minimalny wiek dopuszczenia do zatrudnienia nie może być niższy niż minimalny wiek zakończenia obowiązkowego szkolnego, z zastrzeżeniem uregulowań, które mogą być bardziej korzystne dla młodocianych i z wyjątkiem ograniczonych odstępstw.

Młodociani dopuszczeni do pracy muszą mieć zapewnione warunki odpowiednie dla ich wieku oraz być chronieni przed wykorzystywaniem ekonomicznym oraz jakąkolwiek pracą, która mogłaby szkodzić ich bezpieczeństwu, zdrowiu lub rozwojowi fizycznemu, psychicznemu, moralnemu i społecznemu albo utrudniać im edukację.

Artykuł II-33: Życie rodzinne i zawodowe

1. Rodzina korzysta z ochrony prawnej, ekonomicznej i społecznej.
2. W celu pogodzenia życia rodzinnego z zawodowym każdy ma prawo do ochrony przed zwolnieniem z pracy z powodów związanych z macierzyństwem i prawo do płatnego urlopu macierzyńskiego oraz do urlopu wychowawczego po urodzeniu lub adopcji dziecka.

Artykuł II-34: Zabezpieczenie społeczne i pomoc społeczna

1. Unia uznaje i szanuje uprawnienie do świadczeń zabezpieczenia społecznego oraz do usług społecznych, zapewniających ochronę w takich przypadkach, jak: macierzyństwo, choroba, wypadki przy pracy, zależność lub podeszły wiek oraz w przypadku utraty zatrudnienia, zgodnie z zasadami ustanowionymi w prawie Unii oraz ustawodawstwach i praktykach krajowych.
2. Każda osoba, mająca miejsce zamieszkania i przemieszczająca się legalnie w obrębie Unii Europejskiej, ma prawo do świadczeń zabezpieczenia społecznego i przywilejów socjalnych zgodnie z prawem Unii oraz ustawodawstwami i praktykami krajowymi.
3. W celu zwalczania wyłączenia społecznego i ubóstwa Unia uznaje i szanuje prawo do pomocy społecznej i mieszkaniowej dla zapewnienia, zgodnie z zasadami ustanowionymi w prawie Unii oraz ustawodawstwach i praktykach krajowych, godnej egzystencji wszystkim osobom pozbawionym wystarczających środków.

Artykuł II-35: Ochrona zdrowia

Każdy ma prawo dostępu do profilaktycznej opieki zdrowotnej i prawo do korzystania z leczenia na warunkach ustanowionych w ustawodawstwach i praktykach krajowych. Przy określaniu i urzeczywistnianiu wszystkich polityk i działań Unii zapewnia się wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego.

Artykuł II-36: Dostęp do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym

Unia uznaje i szanuje dostęp do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, przewidziany w ustawodawstwach i praktykach krajowych, zgodnie z Konstytucją, w celu wspierania spójności społecznej i terytorialnej Unii.

Artykuł II-37: Ochrona środowiska

Wysoki poziom ochrony środowiska i poprawa jego jakości muszą być zintegrowane z politykami Unii i zapewnione zgodnie z zasadą stałego rozwoju.

Artykuł II-38: Ochrona konsumentów

Polityki Unii zapewniają wysoki poziom ochrony konsumentów.

TYTUŁ V: PRAWA OBYWATELSKIE

Artykuł II-39: Prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego

1. Każdy obywatel Unii ma prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, na takich samych zasadach jak obywatele tego Państwa.
2. Członkowie Parlamentu Europejskiego są wybierani w powszechnych wyborach bezpośrednich, w głosowaniu wolnym i tajnym.

Artykuł II-40: Prawo głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych

Każdy obywatel Unii ma prawo głosowania i kandydowania w wyborach do władz w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, na takich samych zasadach jak obywatele tego Państwa.

Artykuł II-41: Prawo do dobrej administracji

1. Każdy ma prawo do bezstronnego i rzetelnego załatwienia jego sprawy w rozsądnym terminie przez instytucje, organy i agencje Unii.
2. Prawo to obejmuje:
 - a) prawo każdej osoby do osobistego przedstawienia sprawy, zanim zostaną podjęte indywidualne środki mogące negatywnie wpłynąć na jej sytuację;
 - b) prawo każdej osoby dostępu do akt jej sprawy, z zastrzeżeniem poszanowania uprawnionych interesów poufności oraz tajemnicy zawodowej i handlowej;
 - c) obowiązek administracji uzasadniania swoich decyzji.
3. Każda osoba ma prawo domagania się od Unii naprawienia, zgodnie z zasadami ogólnymi wspólnymi dla praw Państw Członkowskich, szkody wyrządzonej przez jej instytucje lub jej pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.
4. Każda osoba może zwrócić się pisemnie do instytucji Unii w jednym z języków Konstytucji i musi otrzymać odpowiedź w tym samym języku.

Artykuł II-42: Prawo dostępu do dokumentów

Każdy obywatel Unii i każda osoba fizyczna lub prawna mająca miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim, ma prawo dostępu do dokumentów instytucji, organów i agencji Unii, niezależnie od formy, w jakiej zostały sporządzone.

Artykuł II-43: Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

Każdy obywatel Unii i każda osoba fizyczna lub prawna mająca miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim ma prawo zwracać się do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich Unii w przypadkach niewłaściwego administrowania w działaniach instytucji, organów lub agencji Unii, z wyłączeniem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i Sądu wykonujących swoje funkcje sądowe.

Artykuł II-44: Prawo petycji

Każdy obywatel Unii i każda osoba fizyczna lub prawna mająca miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim mają prawo petycji do Parlamentu Europejskiego.

Artykuł II-45: Swoboda przemieszczania się i pobytu

1. Każdy obywatel Unii ma prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium Państw Członkowskich.
2. Swoboda przemieszczania się i pobytu może zostać przyznana, zgodnie z Konstytucją, obywatelom państw trzecich legalnie przebywającym na terytorium Państwa Członkowskiego.

Artykuł II-46: Opieka dyplomatyczna i konsularna

Każdy obywatel Unii korzysta na terytorium państwa trzeciego, gdzie Państwo Członkowskie, którego jest obywatelem, nie ma swojego przedstawicielstwa, z ochrony dyplomatycznej i konsularnej każdego z pozostałych Państw Członkowskich na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa.

TYTUŁ VI: WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Artykuł II-47: Prawo do skutecznego środka prawnego i do sprawiedliwego procesu sądowego

Każdy, czyje prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem, zgodnie z warunkami określonymi w niniejszym artykule.

Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przed niezawisłym i bezstronnym sądem ustanowionym uprzednio na mocy ustawy. Każdy ma możliwość uzyskania porady prawnej, skorzystania z pomocy obrońcy i przedstawiciela.

Pomoc prawna jest udzielana osobom, które nie posiadają wystarczających środków, jeśli jest ona konieczna dla zapewnienia skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

Artykuł II-48: Domniemanie niewinności i prawo do obrony

1. Każdego oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona zgodnie z prawem.
2. Każdemu oskarżonemu gwarantuje się poszanowanie prawa do obrony.

Artykuł II-49: Zasady legalności oraz proporcjonalności czynów zabronionych zagrożonych karą i kar

1. Nikt nie może być uznany za winnego popełnienia czynu polegającego na działaniu lub zaniechaniu, który według prawa krajowego lub prawa międzynarodowego nie stanowił czynu zabronionego zagrożonego karą w czasie jego popełnienia. Nie będzie również wymierzona kara surowsza od tej, którą można było wymierzyć w czasie, gdy czyn zabroniony zagrożony karą został popełniony. Jeśli ustawa, która weszła w życie po popełnieniu czynu zabronionego zagrożonego karą, przewiduje karę łagodniejszą, ta właśnie kara ma zastosowanie.
2. Niniejszy artykuł nie stanowi przeszkody w sądzeniu i karaniu osoby za działanie lub zaniechanie, które w czasie, gdy miało miejsce, stanowiło czyn zabroniony zagrożony karą, zgodnie z ogólnymi zasadami uznanymi przez wspólnotę narodów.
3. Surowość kar nie może być nieproporcjonalna do czynu zabronionego zagrożonego karą.

Artykuł II-50: Zakaz ponownego sądzenia lub karania w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony zagrożony karą

Nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony zagrożony karą, w odniesieniu do którego zgodnie z ustawą został już uprzednio uniewinniony lub za który został uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem na terytorium Unii.

TYTUŁ VII: POSTANOWIENIA OGÓLNE DOTYCZĄCE WYKŁADNI I STOSOWANIA KARTY

Artykuł II-51: Zakres

1. Postanowienia niniejszej Karty mają zastosowanie do instytucji, organów i agencji Unii z właściwym uwzględnieniem zasady pomocniczości oraz do Państw Członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim stosują one prawo Unii. Państwa te szanują zatem prawa, przestrzegają zasad i popierają ich stosowanie zgodnie ze swymi uprawnieniami i w poszanowaniu granic kompetencji Unii powierzonych jej w pozostałych częściach Konstytucji.
2. Niniejsza Karta nie rozszerza zakresu stosowania prawa Unii poza kompetencje Unii nie ustanawia nowych kompetencji lub zadań dla Unii ani nie zmienia kompetencji i zadań określonych w innych częściach Konstytucji.

Artykuł II-52: Zakres i wykładnia praw i zasad

1. Wszelkie ograniczenia w korzystaniu z praw i wolności uznanych w niniejszej Karcie muszą być przewidziane prawem i szanować istotę tych praw i wolności. Z zastrzeżeniem zasady proporcjonalności, ograniczenia mogą być wprowadzone wyłącznie wtedy, gdy są konieczne i rzeczywiście realizują cele interesu ogólnego uznawane przez Unię lub wynikają z potrzeby ochrony praw i wolności innych osób.
2. Prawa uznane w niniejszej Karcie, które są przedmiotem postanowień pozostałych części Konstytucji, są wykonywane na warunkach i w granicach określonych w tych częściach.
3. W zakresie, w jakim niniejsza Karta zawiera prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ich znaczenie i zakres są takie same jak praw ustanowionych przez tę Konwencję. Niniejsze postanowienie nie stanowi przeszkody, aby prawo Unii zapewniało szerszą ochronę.
4. W zakresie, w jakim niniejsza Karta uznaje prawa podstawowe, wynikające ze wspólnych tradycji konstytucyjnych Państw Członkowskich, prawa te interpretuje się zgodnie z tymi tradycjami.
5. Postanowienia niniejszej Karty zawierające zasady mogą być wprowadzane w życie przez akty ustawodawcze i wykonawcze przyjmowane przez instytucje i organy Unii oraz przez akty Państw Członkowskich, w których Państwa te wykonują prawo Unii, w wykonywaniu ich odpowiednich kompetencji. Można się na nie powoływać w sądzie jedynie w celu wykładni tych aktów i orzekania o ich legalności.
6. Ustawodawstwa i praktyki krajowe uwzględnia się w pełni, jak przewiduje niniejsza Karta.

Artykuł II-53: Poziom ochrony

Żadne z postanowień niniejszej Karty nie będzie interpretowane jako ograniczające lub naruszające prawa człowieka i podstawowe wolności uznane, we właściwych im obszarach zastosowania, przez prawo Unii i prawo międzynarodowe oraz umowy międzynarodowe, których Unia lub wszystkie Państwa Członkowskie są stronami, w tym przez europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz przez konstytucje Państw Członkowskich.

Artykuł II-54: Zakaz nadużycia praw

Żadne z postanowień niniejszej Karty nie będzie interpretowane jako przyznające prawo do podejmowania jakiejkolwiek działalności lub dokonywania jakiegokolwiek aktu zmierzającego do zniweczenia praw i wolności uznanych w niniejszej Karcie lub ich ograniczenia w większym stopniu, aniżeli jest to w niej przewidziane.

CZĘŚĆ III

POLITYKI I FUNKCJONOWANIE UNII

TYTUŁ I

ZASADY OGÓLNE

Artykuł III-1

Unia zapewnia spójność różnych polityk i działań określonych w niniejszej części, uwzględniając wszystkie cele Unii i zgodnie z zasadą powierzenia kompetencji.

Artykuł III-2

We wszystkich działaniach określonych w niniejszej części, Unia zmierza do zniesienia nierówności oraz wspierania równości mężczyzn i kobiet.

Artykuł III-3

Ustalając i realizując polityki i działania określone w niniejszej części, Unia dąży do zwalczania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Artykuł III-4

Przy ustalaniu i realizacji polityk i działań Wspólnoty, o których mowa w niniejszej części, w szczególności w celu wspierania stałego rozwoju, muszą być brane pod uwagę wymogi ochrony środowiska naturalnego.

Artykuł III-5

Wymogi ochrony konsumentów są uwzględniane przy określaniu i urzeczywistnianiu innych polityk i działań Unii.

Artykuł III-6

Bez uszczerbku dla artykułów III-55, III-56 i III-136 oraz zważywszy na miejsce, jakie usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym zajmują wśród wspólnych wartości Unii, jak również ich znaczenie we wspieraniu jej spójności społecznej i terytorialnej, Unia i Państwa Członkowskie, każde w granicach swych kompetencji i w granicach stosowania Konstytucji, zapewniają, aby te usługi funkcjonowały na podstawie zasad i na warunkach, które pozwolą im wypełniać ich zadania. Ustawa europejska określa te zasady i warunki.

TYTUŁ II

NIEDYSKRYMINACJA I OBYWATELSTWO

Artykuł III-7

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą regulować zakaz dyskryminacji ze względu na przynależność państwową, o którym mowa w artykule I-4.

Artykuł III-8

1. Bez uszczerbku dla innych postanowień Konstytucji i w granicach kompetencji, które powierza ona Unii, ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa Rady Ministrów może ustanowić środki niezbędne w celu zwalczania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.
2. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić podstawowe zasady dotyczące środków zachęcających Unii i określić takie środki, w celu wsparcia działania podjętego przez Państwa Członkowskie, z wyłączeniem harmonizacji ich przepisów ustawowych i wykonawczych.

Artykuł III-9

1. Jeżeli działanie Unii okazuje się niezbędne do ułatwienia wykonywania prawa określonego w artykule I-8, każdego obywatela Unii do swobodnego przemieszczania się i przebywania, a Konstytucja nie przewiduje niezbędnych kompetencji, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić środki w tym celu.
2. W tym samym celu i jeżeli Konstytucja nie przewiduje kompetencji do działania w tej dziedzinie, ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa Rady Ministrów może ustanowić środki dotyczące paszportów, dowodów tożsamości, dokumentów pobytowych lub jakichkolwiek innych podobnych dokumentów, a także środki dotyczące zabezpieczenia społecznego lub ochrony socjalnej. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł III-10

Ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa Rady Ministrów ustanawia warunki wykonywania określonego w artykule I-8 prawa każdego obywatela Unii do głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych i wyborach do Parlamentu Europejskiego w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, nie będąc jego obywatelem. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim. Warunki te mogą przewidywać odstępstwa, jeżeli uzasadniają to specyficzne problemy Państwa Członkowskiego.

Prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego jest wykonywane bez uszczerbku dla artykułu III-232 ustęp 2 i środków przyjętych w celu jego stosowania.

Artykuł III-11

Państwa Członkowskie przyjmują przepisy niezbędne do zapewnienia określonej w artykule I-8 dyplomatycznej i konsularnej ochrony obywateli Unii w państwach trzecich.

Ustawa europejska Rady Ministrów może ustanowić środki niezbędne dla ułatwienia takiej ochrony. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł III-12

Języki, w których każdy obywatel Unii ma prawo zwracać się do instytucji lub organów doradczych na mocy artykułu I-8 i otrzymywać odpowiedź, są wymienione w artykule IV-10. Instytucjami i organami doradczymi wymienionymi w niniejszym artykule są instytucje i organy wymienione w artykule I-18 ustęp 2, artykułach I-30 i I-31 oraz Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich.

Artykuł III-13

Co trzy lata Komisja składa sprawozdanie w sprawie stosowania postanowień artykułu I-8 oraz niniejszego tytułu Parlamentowi Europejskiemu, Radzie Ministrów oraz Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu. Sprawozdanie to uwzględnia rozwój Unii.

Na tej podstawie i bez uszczerbku dla innych postanowień Konstytucji, ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa Rady Ministrów może uzupełniać prawa przewidziane w artykule I-8. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego. Ta ustawa lub ustawa ramowa wchodzi w życie po jej zatwierdzeniu przez Państwa Członkowskie zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

TYTUŁ III

POLITYKI I DZIAŁANIA WEWNĘTRZNE

ROZDZIAŁ I

RYNEK WEWNĘTRZNY

SEKCJA 1

USTANOWIENIE RYNKU WEWNĘTRZNEGO

Artykuł III-14

1. Unia przyjmuje środki w celu ustanowienia rynku wewnętrznego zgodnie z niniejszym artykułem oraz artykułami III-15, III-26 ustęp 1, III-29, III-39, III-62, III-65 i III-143 oraz bez uszczerbku dla innych postanowień Konstytucji.
2. Rynek wewnętrzny obejmuje obszar bez granic wewnętrznych, w którym jest zapewniony swobodny przepływ towarów, osób, usług i kapitału, zgodnie z Konstytucją.
3. Rada Ministrów, na wniosek Komisji, uchwała rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie ustanawiające wytyczne i warunki niezbędne do zapewnienia zrównoważonego postępu we wszystkich odpowiednich sektorach.

Artykuł III-15

Podczas opracowywania propozycji zmierzających do osiągnięcia celów wymienionych w artykule III-14 Komisja uwzględnia zakres wysiłku, jaki będą musiały podjąć niektóre gospodarki o zróżnicowanym rozwoju w czasie ustanawiania rynku wewnętrznego i może proponować odpowiednie środki.

Jeżeli przepisy te przyjmują postać odstępstw, muszą mieć charakter przejściowy oraz powodować możliwie najmniejsze zakłócenia w funkcjonowaniu wspólnego rynku.

Artykuł III-16

Państwa Członkowskie konsultują się ze sobą w celu wspólnego podjęcia działań niezbędnych, aby środki do podjęcia których Państwo Członkowskie może być skłonięne w przypadku poważnych zaburzeń wewnętrznych zagrażających porządkowi publicznemu, w przypadku wojny, poważnego napięcia międzynarodowego stanowiącego groźbę wojny lub w celu wypełnienia zobowiązań przyjętych przez nie w celu utrzymania pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego nie miały wpływu na funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

Artykuł III-17

Jeżeli środki podjęte w przypadkach przewidzianych w artykułach III-6 i III-34 powodują zakłócenie warunków konkurencji na rynku wewnętrznym, Komisja bada z zainteresowanym Państwem sposoby dostosowania tych środków do reguł ustanowionych w Konstytucji.

Na zasadzie odstępstwa od procedury przewidzianej w artykułach III-265 i III-266, Komisja lub każde Państwo Członkowskie mogą wnieść bezpośrednio do Trybunału Sprawiedliwości skargę, jeżeli uznają, że inne Państwo Członkowskie nadużywa uprawnień przewidzianych w artykułach III-6 i III-34. Trybunał Sprawiedliwości orzeka z wyłączeniem jawności.

SEKCJA 2

SWOBODNY PRZEPŁYW OSÓB I USŁUG

Podsekcja 1

Pracownicy

Artykuł III-18

1. Pracownicy mają prawo swobodnego przemieszczania się wewnątrz Unii.
2. Zakazana jest wszelka dyskryminacja ze względu na przynależność państwową między pracownikami Państw Członkowskich w zakresie zatrudnienia, wynagrodzenia i innych warunków pracy.
3. Z zastrzeżeniem ograniczeń uzasadnionych względami porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego i zdrowia publicznego, pracownicy mają prawo do:
 - a) ubiegania się o rzeczywiście oferowane miejsca pracy,
 - b) swobodnego przemieszczania się w tym celu po terytorium Państw Członkowskich,

- c) przebywania w jednym z Państw Członkowskich w celu podjęcia tam pracy, zgodnie z przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi dotyczącymi zatrudniania pracowników tego Państwa,
 - d) pozostawania na terytorium Państwa Członkowskiego po ustaniu zatrudnienia, na warunkach zawartych w rozporządzeniach europejskich uchwalonych przez Komisję.
4. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do zatrudnienia w administracji publicznej.

Artykuł III-19

Środki niezbędne do wprowadzenia w życie swobodnego przepływu pracowników w rozumieniu artykułu III-18 są ustanawiane na mocy ustaw europejskich lub europejskich ustaw ramowych. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mają w szczególności na celu:

- a) zapewnienie ścisłej współpracy między organami administracji krajowej właściwymi do spraw pracy
- b) zniesienie procedur i praktyk administracyjnych, jak również terminów dostępu do wolnych miejsc pracy wynikających z prawa krajowego bądź z wcześniejszych umów zawartych między Państwami Członkowskimi, których utrzymanie w mocy stanowiłoby przeszkodę w liberalizacji przepływu pracowników,
- c) zniesienie wszelkich terminów i innych ograniczeń przewidzianych w prawie krajowym lub wcześniej zawartych umowach między Państwami Członkowskimi, które ustanawiają w stosunku do pracowników z innych Państw Członkowskich odmienne warunki co do swobodnego wyboru zatrudnienia niż w stosunku do własnych pracowników,
- d) ustanowienie mechanizmów właściwych do zapewnienia wymiany podań o pracę i ofert zatrudnienia oraz w celu ułatwienia zachowania równowagi na rynku pracy, na warunkach, które zapobiegają poważnym zagrożeniom dla poziomu życia i zatrudnienia w różnych regionach i gałęziach przemysłu.

Artykuł III-20

Państwa Członkowskie popierają, w ramach wspólnego programu, wymianę młodych pracowników.

Artykuł III-21

W dziedzinie zabezpieczenia społecznego ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki niezbędne do wprowadzenia w życie swobodnego przepływu pracowników przez wprowadzenie systemu umożliwiającego migrującym pracownikom najemnym i prowadzącym działalność na własny rachunek oraz uprawnionym osobom od nich zależnym:

- a) zaliczenie wszystkich okresów uwzględnianych w prawie poszczególnych państw, w celu nabycia i zachowania prawa do świadczenia oraz naliczenia wysokości świadczenia,
- b) wypłatę świadczeń osobom mającym miejsce zamieszkania na terytoriach Państw Członkowskich.

Podsekcja 2

Swoboda przedsiębiorczości

Artykuł III-22

Ograniczenia swobody przedsiębiorczości obywateli jednego Państwa Członkowskiego na terytorium innego Państwa Członkowskiego są zakazane w ramach niniejszej podsekcji. Zakaz ten obejmuje również ograniczenia w tworzeniu agencji, oddziałów lub filii przez obywateli danego Państwa Członkowskiego, mających swe przedsiębiorstwo na terytorium innego Państwa Członkowskiego.

Z zastrzeżeniem postanowień sekcji dotyczącej kapitału, obywatele jednego Państwa Członkowskiego mają prawo podejmowania i wykonywania na terytorium innego Państwa Członkowskiego działalności prowadzonej na własny rachunek, jak również zakładania i zarządzania przedsiębiorstwami, a zwłaszcza spółkami w rozumieniu artykułu III-27, na warunkach określonych przez ustawodawstwo Państwa przyjmującego dla własnych obywateli.

Artykuł III-23

1. Środki mające na celu urzeczywistnienie swobody przedsiębiorczości w odniesieniu do określonego rodzaju działalności są ustanawiane na mocy europejskich ustaw ramowych. Europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.
2. Parlament Europejski, Rada Ministrów i Komisja wykonują funkcje powierzone im na podstawie ustępu 1, zwłaszcza:
 - a) traktując co do zasady priorytetowo działalność, w których swoboda przedsiębiorczości wnosi szczególnie korzystny wkład w rozwój produkcji i handlu,
 - b) zapewniając ścisłą współpracę między właściwymi organami administracyjnymi Państw Członkowskich w celu poznania szczególnych sytuacji w różnych dziedzinach działalności wewnątrz Unii,

- c) znosząc takie procedury i praktyki administracyjne wynikające z prawa krajowego bądź z wcześniej zawartych umów między Państwami Członkowskimi, których utrzymanie w mocy stanowiłoby przeszkodę dla swobody przedsiębiorczości,
- d) czuwając, by pracownicy jednego z Państw Członkowskich zatrudnieni na terytorium innego Państwa Członkowskiego mogli pozostać na tym terytorium w celu podjęcia tam działalności na własny rachunek, na tych samych warunkach, które musieliby spełniać, gdyby przybyli do tego Państwa w chwili, kiedy zamierzali podjąć taką działalność,
- e) umożliwiając nabycie i korzystanie z własności gruntu znajdującego się na terytorium danego Państwa Członkowskiego przez obywateli Państwa Członkowskiego w zakresie, w jakim nie narusza to zasad ustanowionych w artykule III-123 ustęp 2,
- f) znosząc stopniowo ograniczenia swobody przedsiębiorczości w każdej wchodzącej w grę dziedzinie działalności, z jednej strony - w odniesieniu do warunków tworzenia na terytorium Państwa Członkowskiego agencji, oddziałów i filii, a z drugiej - w stosunku do warunków wjazdu personelu głównego przedsiębiorstwa do organów zarządzających lub nadzorczych agencji, oddziałów i filii,
- g) koordynując w niezbędnym zakresie, w celu zapewnienia ich równoważności, zabezpieczenia wymagane w Państwach Członkowskich od spółek w rozumieniu artykułu III-27 akapit drugi, dla ochrony interesów wspólników i osób trzecich,
- h) zapewniając, że warunki przedsiębiorczości nie będą zakłócane przez pomoc przyznaną przez Państwo Członkowskie.

Artykuł III-24

Niniejsza podsekcja nie ma zastosowania do działalności, która w jednym z Państw Członkowskich jest związana, choćby przejściowo, z wykonywaniem władzy publicznej.

Niektóre rodzaje działalności mogą zostać wyłączone z zakresu stosowania niniejszej podsekcji na mocy ustaw europejskich lub europejskich ustaw ramowych.

Artykuł III-25

1. Niniejsza podsekcja oraz środki podjęte na jej podstawie nie przesądzają o zastosowaniu w Państwach Członkowskich przepisów ustawowych, wykonawczych lub administracyjnych przewidujących szczególne traktowanie cudzoziemców, uzasadnione względami porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub zdrowia publicznego.

2. Przepisy krajowe, o których mowa w ustępie 1 są koordynowane przez europejskie ustawy ramowe.

Artykuł III-26

1. Europejskie ustawy ramowe ułatwiają podejmowanie i wykonywanie działalności prowadzonej na własny rachunek. Obejmują one:

- a) wzajemne uznawanie dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji,
- b) koordynację przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich dotyczących podejmowania i wykonywania działalności prowadzonej na własny rachunek.

2. W odniesieniu do zawodów medycznych i pokrewnych oraz farmaceutycznych stopniowe znoszenie ograniczeń zależy od koordynacji warunków ich wykonywania w różnych Państwach Członkowskich.

Artykuł III-27

Na potrzeby niniejszej podsekcji, spółki założone zgodnie z ustawodawstwem Państwa Członkowskiego i mające swoją statutową siedzibę, zarząd lub główne przedsiębiorstwo wewnątrz Unii są traktowane jak osoby fizyczne mające przynależność Państwa Członkowskiego.

Przez spółki rozumie się spółki prawa cywilnego lub handlowego, a także spółdzielnie oraz inne osoby prawne prawa publicznego lub prywatnego, z wyjątkiem spółek, których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysków.

Artykuł III-28

Państwa Członkowskie przyznają traktowanie narodowe osobom mającym przynależność innych Państw Członkowskich w odniesieniu do udziału finansowego w kapitale spółek w rozumieniu artykułu III-27, bez uszczerbku dla stosowania innych postanowień Konstytucji.

Podsekcja 3

Swoboda świadczenia usług

Artykuł III-29

W ramach niniejszej podsekcji ograniczenia w swobodnym świadczeniu usług wewnątrz Unii są zakazane w odniesieniu do obywateli Państw Członkowskich mających swe przedsiębiorstwo w Państwie Członkowskim innym niż Państwo odbiorcy świadczenia.

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą rozszerzyć korzyści wynikające z niniejszej podsekcji na obywateli państwa trzeciego świadczących usługi i mających swe przedsiębiorstwa wewnątrz Unii.

Artykuł III-30

Usługami w rozumieniu Konstytucji są świadczenia wykonywane zwykle za wynagrodzeniem w zakresie, w jakim nie są objęte postanowieniami o swobodnym przepływie towarów, kapitału i osób.

Usługi obejmują zwłaszcza:

- a) działalność o charakterze przemysłowym,
- b) działalność o charakterze handlowym,
- c) działalność rzemieślniczą,
- d) wykonywanie wolnych zawodów.

Z zastrzeżeniem podsekcji dotyczącej prawa przedsiębiorczości, świadczący usługę może, w celu spełnienia świadczenia, wykonywać przejściowo działalność w Państwie Członkowskim, w którym usługa jest świadczona, na tych samych warunkach, jakie państwo to nakłada na osoby mające przynależność tego państwa.

Artykuł III-31

1. Swobodę przepływu usług w dziedzinie transportu regulują postanowienia sekcji dotyczącej transportu.
2. Liberalizacja usług bankowych i ubezpieczeniowych związanych z przepływem kapitału jest realizowana w zgodzie z liberalizacją przepływu kapitału.

Artykuł III-32

1. Europejska ustawa ramowa ustanawia środki mające na celu zapewnienie liberalizacji określonej usługi. Europejska ustawa ramowa jest uchwalana po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.
2. W odniesieniu do europejskich ustaw ramowych określonych w ustępie 1 w zasadzie należy dawać pierwszeństwo usługom, które bezpośrednio wpływają na koszty produkcji lub których liberalizacja przyczynia się do ułatwienia handlu towarami.

Artykuł III-33

Państwa Członkowskie deklarują gotowość zliberalizowania usług w zakresie wykraczającym poza zobowiązanie wynikające z europejskich ustaw ramowych uchwalonych na podstawie artykułu III-29 ustęp 1, jeżeli ich ogólna sytuacja gospodarcza i sytuacja w danym sektorze na to pozwalają.

W tym celu Komisja kieruje zalecenia do zainteresowanych Państw Członkowskich.

Artykuł III-34

Dopóki ograniczenia w swobodnym świadczeniu usług nie zostaną zniesione, każde z Państw Członkowskich stosuje je do wszystkich świadczących usługi, o których mowa w artykule III-29 pierwszy akapit, bez względu na przynależność państwową lub miejsce zamieszkania.

Artykuł III-35

Artykuły III-24 - III-27 mają zastosowanie do spraw uregulowanych w niniejszej podsekcji.

SEKCJA 3

SWOBODNY PRZEPŁYW TOWARÓW

Podsekcja 1

Unia celna

Artykuł III-36

1. Unia obejmuje unię celną, która rozciąga się na całą wymianę towarową i obejmuje zakaz cel przywozowych i wywozowych między Państwami Członkowskimi oraz wszelkich opłat o skutku równoważnym, jak również przyjęcie wspólnej taryfy celnej w stosunkach z państwami trzecimi.
2. Artykuł III-38 i podsekcja 3 niniejszej sekcji stosują się do produktów pochodzących z Państw Członkowskich oraz do produktów pochodzących z państw trzecich, jeżeli znajdują się one w swobodnym obrocie w Państwach Członkowskich.

Artykuł III-37

Produkty pochodzące z państw trzecich są uważane za będące w swobodnym obrocie w jednym z Państw Członkowskich, jeżeli dopełniono wobec nich formalności przywozowych oraz pobrano wszystkie wymagane cła i opłaty o skutku równoważnym w tym Państwie Członkowskim i jeżeli nie skorzystały z całkowitego lub częściowego zwrotu tych cel lub opłat.

Artykuł III-38

Cła przywozowe i wywozowe lub opłaty o skutku równoważnym są zakazane między Państwami Członkowskimi. Zakaz ten stosuje się również do cel o charakterze fiskalnym.

Artykuł III-39

Rada Ministrów przyjmuje, na wniosek Komisji, rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie określające cła wspólnej taryfy celnej.

Artykuł III-40

Wykonując zadania powierzone jej na mocy niniejszej podsekcji, Komisja kieruje się:

- a) potrzebą popierania wymiany handlowej między Państwami Członkowskimi i państwami trzecimi;
- b) zmianami warunków konkurencji wewnątrz Unii, jeżeli skutkiem tych zmian jest wzrost siły konkurencyjnej przedsiębiorstw;
- c) potrzebami zaopatrzenia Unii w surowce i półprodukty, zwracając przy tym uwagę, by nie zakłócić warunków konkurencji między Państwami Członkowskimi co do produktów końcowych;
- d) potrzebą unikania poważnych zaburzeń w życiu gospodarczym Państw Członkowskich oraz zapewnienia racjonalnego rozwoju produkcji i wzrostu konsumpcji w Unii.

Podsekcja 2

Współpraca celna

Artykuł III-41

W zakresie stosowania Konstytucji, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki w celu wzmocnienia współpracy celnej między Państwami Członkowskimi i między nimi a Komisją.

Podsekcja 3

Zakaz ograniczeń ilościowych

Artykuł III-42

Ograniczenia ilościowe w przywozie i wywozie oraz wszelkie środki o skutku równoważnym są zakazane między Państwami Członkowskimi.

Artykuł III-43

Artykuł III-42 nie stanowi przeszkody w stosowaniu zakazów lub ograniczeń przywozowych, wywozowych lub tranzytowych, uzasadnionych względami moralności publicznej, porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi i zwierząt lub ochrony roślin, ochrony narodowych dóbr kultury o wartości artystycznej, historycznej lub archeologicznej, bądź ochrony własności przemysłowej i handlowej. Zakazy te i ograniczenia nie powinny jednak stanowić środka arbitralnej dyskryminacji ani ukrytych ograniczeń w handlu między Państwami Członkowskimi.

Artykuł III-44

1. Państwa Członkowskie dostosowują monopole państwowe o charakterze handlowym w taki sposób, aby wykluczona była wszelka dyskryminacja między obywatelami Państw Członkowskich w stosunku do warunków zaopatrzenia i zbytu.

Niniejszy artykuł stosuje się do każdego podmiotu, za pośrednictwem którego Państwo Członkowskie z mocy prawa lub faktycznie, bezpośrednio lub pośrednio, kontroluje, kieruje lub wpływa w stopniu odczuwalnym na przywóz lub wywóz w stosunkach między Państwami Członkowskimi. Artykuł ten stosuje się także do monopolii delegowanych przez państwo innym podmiotom.

2. Państwa Członkowskie powstrzymują się od wszelkich nowych środków sprzecznych z zasadami określonymi w ustępie 1 lub ograniczających zakres stosowania artykułów dotyczących zakazu cel i ograniczeń ilościowych między Państwami Członkowskimi.

3. W przypadku monopolu o charakterze handlowym, obejmującego regulację zmierzającą do ułatwienia zbywania lub podnoszenia wartości produktów rolnych, w stosowaniu niniejszego artykułu należy zapewnić równoważne gwarancje w zakresie zatrudnienia i poziomu życia zainteresowanych producentów.

SEKCJA 4

KAPITAŁ I PŁATNOŚCI

Artykuł III-45

W ramach niniejszej sekcji zakazane są wszelkie ograniczenia w przepływie kapitału i w płatnościach między Państwami Członkowskimi oraz między Państwami Członkowskimi a państwami trzecimi.

Artykuł III-46

1. Artykuł III-45 nie narusza ograniczeń istniejących w dniu 31 grudnia 1993 roku w stosunku do państw trzecich na mocy prawa krajowego lub prawa Unii w odniesieniu do przepływu kapitału do lub z państw trzecich, gdy dotyczą inwestycji bezpośrednich, w tym inwestycji w nieruchomości, związanych z przedsiębiorczością, świadczeniem usług finansowych lub dopuszczaniem papierów wartościowych na rynki kapitałowe.

2. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki dotyczące przepływu kapitału do lub z państw trzecich, gdy dotyczą inwestycji bezpośrednich, w tym inwestycji w nieruchomości, związanych z przedsiębiorczością, świadczeniem usług finansowych lub dopuszczaniem papierów wartościowych na rynki kapitałowe.

Parlament Europejski i Rada Ministrów dążą do urzeczywistnienia w możliwie najszerszym zakresie celu swobodnego przepływu kapitału między Państwami Członkowskimi a państwami trzecimi i bez uszczerbku dla innych postanowień Konstytucji.

3. Na zasadzie odstępstwa od ustępu 2, jedynie ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa Rady Ministrów może ustanawiać środki, które w prawie Unii stanowią krok wstecz w odniesieniu do liberalizacji przepływu kapitału do lub z państw trzecich. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł III-47

1. Artykuł III-45 nie narusza prawa Państw Członkowskich do:
 - a) stosowania odpowiednich przepisów ich prawa podatkowego traktujących odmiennie podatników ze względu na różne miejsce zamieszkania lub inwestowania kapitału,
 - b) podejmowania wszelkich środków niezbędnych do zapobiegania naruszeniom ich przepisów ustawowych i wykonawczych, zwłaszcza w sferze podatkowej i w dziedzinie nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami finansowymi lub ustanowienia procedur deklarowania przyływu kapitału do celów informacji administracyjnej bądź statystycznej, lub podejmowania środków uzasadnionych powodami związanymi z porządkiem publicznym lub bezpieczeństwem publicznym.

2. Niniejsza sekcja nie przesądza o możliwości stosowania ograniczeń w dziedzinie prawa przedsiębiorczości zgodnych z Konstytucją.

3. Środki i procedury określone w ustępach 1 i 2 nie powinny stanowić arbitralnej dyskryminacji, ani ukrytego ograniczenia w swobodnym przepływie kapitału i płatności w rozumieniu artykułu III-45.

Artykuł III-48

Jeżeli, w wyjątkowych okolicznościach, przepływ kapitału do lub z państw trzecich powoduje lub może spowodować poważne trudności w funkcjonowaniu unii gospodarczej i walutowej, Rada Ministrów może, na wniosek Komisji, przyjąć rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie wprowadzające wobec państw trzecich środki ochronne na okres nie przekraczający sześciu miesięcy, o ile środki te są bezwzględnie konieczne. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym.

Artykuł III-49

Jeżeli realizacja celów określonych w artykule III-158 tego wymaga, w szczególności w odniesieniu do zapobiegania i zwalczania przestępczości zorganizowanej, terroryzmu i handlu ludźmi, ustawy europejskie mogą określić ramy środków dotyczących przepływu kapitału i płatności, takich jak zamrożenie funduszy, aktywów finansowych lub zysków z działalności gospodarczej, które należą do osób fizycznych lub prawnych, grup lub podmiotów innych niż państwo, albo są w ich posiadaniu lub dyspozycji.

Rada Ministrów przyjmuje, na wniosek Komisji, rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie w celu wykonania ustaw określonych w pierwszym akapicie.

SEKCJA 5

REGUŁY KONKURENCJI

Podsekcja 1

Reguły mające zastosowanie do przedsiębiorstw

Artykuł III-50

1. Niezgodne z rynkiem wewnętrznym i zakazane są wszelkie porozumienia między przedsiębiorstwami, wszelkie decyzje związków przedsiębiorstw i wszelkie praktyki uzgodnione, które mogą wpływać na handel między Państwami Członkowskimi i których celem lub skutkiem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji na rynku wewnętrznym, a w szczególności te, które polegają na:

- a) ustalaniu w sposób bezpośredni lub pośredni cen zakupu lub sprzedaży albo innych warunków transakcji,
- b) ograniczaniu lub kontrolowaniu produkcji, rynków, rozwoju technicznego lub inwestycji,
- c) podziale rynków lub źródeł zaopatrzenia,
- d) stosowaniu wobec partnerów handlowych nierównych warunków do świadczeń równoważnych i stwarzaniu im przez to niekorzystnych warunków konkurencji,
- e) uzależnianiu zawarcia kontraktów od przyjęcia przez partnerów zobowiązań dodatkowych, które ze względu na swój charakter lub zwyczaje handlowe nie mają związku z przedmiotem tych kontraktów.

2. Porozumienia lub decyzje zakazane na podstawie niniejszego artykułu są nieważne z mocy prawa.

3. Jednakże ustęp 1 może zostać uznany za nie mający zastosowania do:

- każdego porozumienia lub kategorii porozumień między przedsiębiorstwami,
- każdej decyzji lub kategorii decyzji związków przedsiębiorstw,
- każdej praktyki uzgodnionej lub kategorii praktyk uzgodnionych, które przyczyniają się do polepszenia produkcji lub dystrybucji produktów bądź do popierania postępu technicznego lub gospodarczego, przy zastrzeżeniu dla konsumentów słusznej części zysku, który z tego wynika, oraz bez:
 - a) nakładania na zainteresowane przedsiębiorstwa ograniczeń, które nie są niezbędne do osiągnięcia tych celów,

- b) dawania przedsiębiorstwom możliwości eliminowania konkurencji w stosunku do znacznej części danych produktów.

Artykuł III-51

Niezgodne z rynkiem wewnętrznym i zakazane jest nadużywanie przez jedno lub większą liczbę przedsiębiorstw pozycji dominującej na rynku wewnętrznym lub na znacznej jego części, w zakresie, w jakim może to wpływać na handel między Państwami Członkowskimi.

Nadużywanie takie może polegać w szczególności na:

- a) narzucaniu w sposób bezpośredni lub pośredni niesłuszných cen zakupu lub sprzedaży albo innych niesłuszných warunków transakcji,
- b) ograniczaniu produkcji, rynków lub rozwoju technicznego ze szkodą dla konsumentów,
- c) stosowaniu wobec partnerów handlowych nierównych warunków do świadczeń równoważnych i stwarzaniu im przez to niekorzystnych warunków konkurencji,
- d) uzależnianiu zawarcia kontraktów od przyjęcia przez partnerów zobowiązań dodatkowych, które ze względu na swój charakter lub zwyczaje handlowe nie mają związku z przedmiotem tych kontraktów.

Artykuł III-52

1. Rada Ministrów, na wniosek Komisji, uchwała rozporządzenia europejskie w celu zastosowania zasad ustanowionych w artykułach III-50 i III-51. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

2. Rozporządzenia europejskie, o których mowa w ustępie 1, mają na celu w szczególności:

- a) zapewnienie poszanowania zakazów ustanowionych w artykule III-50 ustęp 1 i w artykule III-51 przez wprowadzenie grzywn i okresowych kar pieniężnych,
- b) ustanowienie szczegółowych zasad stosowania artykułu III-50 ustęp 3, przy uwzględnieniu potrzeby, z jednej strony, zapewnienia skutecznego nadzoru, a z drugiej - uproszczenia w największym możliwym stopniu kontroli administracyjnej,
- c) określenie, w razie potrzeby, w różnych gałęziach gospodarki, zakresu postanowień artykułów III-50 i III-51,
- d) określenie roli Komisji i Trybunału Sprawiedliwości w stosowaniu postanowień przewidzianych w niniejszym ustępie,
- e) określenie relacji między ustawodawstwami krajowymi - z jednej strony, a postanowieniami niniejszej sekcji oraz rozporządzeniami europejskimi przyjętymi w zastosowaniu niniejszego artykułu - z drugiej strony.

Artykuł III-53

Do czasu wejścia w życie rozporządzeń europejskich przyjętych w wykonaniu artykułu III-52, władze Państw Członkowskich rozstrzygają o dopuszczalności porozumień, decyzji i praktyk uzgodnionych oraz w sprawie nadużywania pozycji dominującej na rynku wewnętrznym, zgodnie z ich prawem krajowym i z artykułem III-50, w szczególności ustępem 3, i artykułem III-51.

Artykuł III-54

1. Bez uszczerbku dla artykułu III-53, Komisja czuwa nad stosowaniem zasad określonych w artykułach III-50 i III-51. Na wniosek Państwa Członkowskiego lub z urzędu oraz we współpracy z właściwymi władzami Państw Członkowskich, które udzielają jej pomocy, Komisja wszczyna postępowanie w przypadkach podejrzenia naruszenia tych zasad. Jeżeli stwierdzi, że doszło do naruszenia, proponuje środki właściwe do jego zaprzestania.
2. Jeżeli nie zaprzestano naruszania, Komisja przyjmuje uzasadnioną decyzję europejską stwierdzającą naruszenie zasad. Komisja może opublikować tę decyzję i upoważnić Państwa Członkowskie do przyjęcia niezbędnych w celu zaradzenia sytuacji środków, których warunki i szczegóły określa.
3. Komisja może przyjmować rozporządzenia europejskie dotyczące kategorii porozumień, w odniesieniu do których Rada Ministrów stanowiła zgodnie z artykułem III-52 ustęp 2 lit. b).

Artykuł III-55

1. Państwa Członkowskie, w odniesieniu do przedsiębiorstw publicznych i przedsiębiorstw, którym przyznają prawa specjalne lub wyłączne, nie wprowadzają ani nie utrzymują żadnego środka sprzecznego z postanowieniami Konstytucji, w szczególności z artykułem I-4 ustęp 2 oraz artykułami III-55 - III-58.
2. Przedsiębiorstwa zobowiązane do zarządzania usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym lub mające charakter monopolu skarbowego podlegają postanowieniom Konstytucji, zwłaszcza regułom konkurencji, w granicach, w jakich ich stosowanie nie stanowi prawnej lub faktycznej przeszkody w wykonywaniu poszczególnych zadań im powierzonych. Rozwój handlu nie może być naruszony w sposób pozostający w sprzeczności z interesem Unii.
3. Komisja czuwa nad stosowaniem postanowień niniejszego artykułu i w miarę potrzeby przyjmuje stosowne rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie.

Podsekcja 2

Pomoc przyznawana przez Państwa Członkowskie

Artykuł III-56

1. Z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Konstytucji, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi.
2. Zgodna ze wspólnym rynkiem jest:
 - a) pomoc o charakterze socjalnym przyznawana indywidualnym konsumentom, pod warunkiem, że jest przyznawana bez dyskryminacji związanej z pochodzeniem produktów,
 - b) pomoc mająca na celu naprawienie szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi,
 - c) pomoc przyznawana gospodarce niektórych regionów Republiki Federalnej Niemiec dotkniętych podziałem Niemiec, w zakresie, w jakim jest niezbędna do skompensowania niekorzystnych skutków gospodarczych spowodowanych tym podziałem.
3. Za zgodną ze wspólnym rynkiem może zostać uznana:
 - a) pomoc przeznaczona na sprzyjanie rozwojowi gospodarczemu regionów, w których poziom życia jest nienormalnie niski lub regionów, w których istnieje poważny stan niedostatecznego zatrudnienia,
 - b) pomoc przeznaczona na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania lub mająca na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce Państwa Członkowskiego;
 - c) pomoc przeznaczona na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej w sposób sprzeczny ze wspólnym interesem;
 - d) pomoc przeznaczona na wspieranie kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej i konkurencji we Wspólnocie w sposób sprzeczny ze wspólnym interesem;
 - e) inne kategorie pomocy, które mogą zostać określone w rozporządzeniach europejskich lub decyzjach europejskich przyjmowanych przez Radę Ministrów na wniosek Komisji.

Artykuł III-57

1. Komisja we współpracy z Państwami Członkowskimi stale bada systemy pomocy istniejące w tych Państwach. Proponuje im ona stosowne środki konieczne ze względu na stopniowy rozwój lub funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

2. Jeżeli Komisja stwierdzi, po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag, że pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych nie jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu artykułu III-56, lub że pomoc ta jest nadużywana, przyjmuje decyzję europejską wzywającą dane Państwo do zniesienia lub zmiany tej pomocy w terminie, który ona określa.

Jeśli dane Państwo nie zastosuje się do tej decyzji w wyznaczonym terminie, Komisja lub każde inne zainteresowane Państwo może, na zasadzie odstępstwa od artykułów III-265 i III-266, wnieść sprawę bezpośrednio do Trybunału Sprawiedliwości.

Na wniosek Państwa Członkowskiego Rada Ministrów może przyjąć jednomyślnie europejską decyzję uznającą, że pomoc, którą to Państwo przyznaje lub zamierza przyznać, jest zgodna z rynkiem wewnętrznym, na zasadzie odstępstwa od artykułu III-56 lub rozporządzeń europejskich przewidzianych w artykule III-58, jeśli wyjątkowe okoliczności uzasadniają taką decyzję. Jeśli w odniesieniu do danej pomocy Komisja wszczęła procedurę przewidzianą w pierwszym akapicie niniejszego ustępu, wystąpienie zainteresowanego Państwa z wnioskiem skierowanym do Rady Ministrów powoduje zawieszenie tej procedury do czasu zajęcia stanowiska przez Radę Ministrów.

Jednakże jeśli Rada Ministrów nie zajmie stanowiska w terminie trzech miesięcy od wystąpienia z wnioskiem, Komisja podejmuje decyzję w sprawie.

3. Komisja jest informowana przez Państwa Członkowskie, w czasie odpowiednim do przedstawienia swych uwag, o wszelkich planach przyznania lub zmiany pomocy. Jeżeli uznaje ona, że plan nie jest zgodny z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu artykułu III-56, wszczyna bezzwłocznie procedurę przewidzianą w ustępie 2. Dane Państwo Członkowskie nie może wprowadzać w życie projektowanych środków dopóki procedura ta nie doprowadzi do wydania decyzji końcowej.

4. Komisja może przyjąć rozporządzenia europejskie dotyczące kategorii pomocy państwa, w odniesieniu do których Rada Ministrów postanowiła, zgodnie z artykułem III-55, że mogą zostać zwolnione z procedury przewidzianej w ustępie 3.

Artykuł III-58

Rada Ministrów, na wniosek Komisji, może przyjąć rozporządzenia europejskie w celu zastosowania artykułów III-56 i III-57, a w szczególności może określić warunki stosowania artykułu III-57 ustęp 3 i kategorie pomocy zwolnione z tej procedury. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

SEKCJA 6

POSTANOWIENIA PODATKOWE

Artykuł III-59

Żadne Państwo Członkowskie nie nakłada bezpośrednio lub pośrednio na produkty innych Państw Członkowskich podatków wewnętrznych jakiegokolwiek rodzaju wyższych od tych, które nakłada bezpośrednio lub pośrednio na podobne produkty krajowe.

Ponadto żadne Państwo Członkowskie nie nakłada na produkty innych Państw Członkowskich podatków wewnętrznych, które pośrednio chronią inne produkty.

Artykuł III-60

W przypadku gdy produkty są wywożone na terytorium jednego z Państw Członkowskich, jakkolwiek zwrot podatków wewnętrznych nie może być wyższy od podatków, które zostały na nie nałożone bezpośrednio lub pośrednio.

Artykuł III-61

W odniesieniu do opłat innych niż podatek obrotowy, akcyza i inne podatki pośrednie, zwolnienia i zwroty w wywozie do innych Państw Członkowskich nie mogą być dokonywane, a opłaty kompensacyjne w przywozie z Państw Członkowskich nie mogą być ustanawiane, chyba że projektowane środki były uprzednio zatwierdzone na czas ograniczony w decyzji europejskiej przyjętej przez Radę Ministrów na wniosek Komisji.

Artykuł III-62

1. Ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa Rady Ministrów ustanawia środki dotyczące harmonizacji ustawodawstw odnoszących się do podatków obrotowych, akcyzy i innych podatków pośrednich w zakresie, w jakim harmonizacja ta jest niezbędna do zapewnienia funkcjonowania rynku wewnętrznego i uniknięcia zakłócenia konkurencji. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.
2. Jeżeli Rada Ministrów, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji, stwierdzi, że środki, o których o których mowa w ustępie 1 dotyczą współpracy administracyjnej lub zwalczania nadużyć podatkowych i uchylania się od płacenia podatków, Rada Ministrów stanowiąc większością kwalifikowaną, na zasadzie odstępstwa od ustępu 1, uchwala ustawę europejską lub europejską ustawę ramową ustanawiającą te środki.

Artykuł III-63

Jeżeli Rada Ministrów, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji, stwierdzi, że środki odnoszące się do podatku nakładanego na spółki dotyczą współpracy administracyjnej lub zwalczania nadużyć podatkowych i uchylania się od płacenia podatków, Rada Ministrów uchwała ustawę europejską lub europejską ustawę ramową ustanawiającą te środki w zakresie, w jakim są one niezbędne do zapewnienia funkcjonowania rynku wewnętrznego i uniknięcia zakłócenia konkurencji.

Ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa jest uchwalana po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

SEKCJA 7

ZBLIŻANIE USTAWODAWSTW

Artykuł III-64

Bez uszczerbku dla artykułu III-62, europejska ustawa ramowa Rady Ministrów ustanawia środki w celu zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich, które mają bezpośredni wpływ na ustanowienie lub funkcjonowanie rynku wewnętrznego. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Artykuł III-65

1. Z zastrzeżeniem, że Konstytucja nie stanowi inaczej, niniejszy artykuł stosuje się do urzeczywistnienia celów określonych w artykule III-14. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki dotyczące zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich, które mają na celu ustanowienie i funkcjonowanie rynku wewnętrznego. Ustawy te są uchwalane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

2. Ustęp 1 nie ma zastosowania do przepisów podatkowych, przepisów dotyczących swobodnego przepływu osób oraz odnoszących się do praw i interesów pracowników najemnych.

3. Komisja w swoich wnioskach składanych na podstawie ustępu 1 w dziedzinie ochrony zdrowia, bezpieczeństwa, ochrony środowiska naturalnego i ochrony konsumentów przyjmie jako podstawę wysoki poziom ochrony, uwzględniając w szczególności wszelkie zmiany oparte na faktach naukowych. W ramach swoich odpowiednich kompetencji Parlament Europejski i Rada Ministrów starają się również osiągnąć ten cel.

4. Jeśli po przyjęciu środka harmonizującego w ustawie europejskiej lub europejskiej ustawie ramowej lub w rozporządzeniu europejskim Komisji, Państwo Członkowskie uzna za niezbędne utrzymanie przepisów krajowych uzasadnionych ważnymi względami określonymi w artykule III-43 lub dotyczącymi ochrony środowiska naturalnego, lub środowiska pracy, notyfikuje je Komisji, wskazując powody ich utrzymania.

5. Ponadto, bez uszczerbku dla ustępu 4, jeśli po przyjęciu środka harmonizującego przez ustawę europejską, europejską ustawę ramową lub rozporządzenie europejskie Komisji, Państwo Członkowskie uzna za niezbędne wprowadzenie przepisów krajowych opartych na nowych dowodach naukowych dotyczących ochrony środowiska naturalnego lub środowiska pracy ze względu na specyficzny problem tego Państwa, który pojawił się po przyjęciu środka harmonizującego, notyfikuje ono Komisji projektowane środki oraz powody ich wprowadzenia.

6. W terminie 6 miesięcy od notyfikacji określonych w ustępach 4 i 5 Komisja przyjmuje decyzję europejską zatwierdzającą lub odrzucającą przepisy krajowe, o których mowa, po sprawdzeniu, czy są one środkiem arbitralnej dyskryminacji lub ukrytym ograniczeniem w handlu między Państwami Członkowskimi i czy stanowią one przeszkodę w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego.

W przypadku braku decyzji Komisji w tym terminie przepisy krajowe określone w ustępach 4 i 5 są uważane za zatwierdzone.

W przypadku gdy jest to uzasadnione złożonością sprawy i nie ma niebezpieczeństwa dla zdrowia ludzkiego, Komisja może notyfikować danemu Państwu Członkowskiemu, że okres, o którym mowa w niniejszym ustępie może być przedłużony na kolejny okres trwający do 6 miesięcy.

7. W przypadku gdy w zastosowaniu ustępu 6 Państwo Członkowskie zostaje upoważnione do utrzymania lub wprowadzenia przepisów krajowych uchylających środek harmonizujący, Komisja bada niezwłocznie, czy należy zaproponować dostosowanie tego środka.

8. W przypadku gdy Państwo Członkowskie zgłosi szczególny problem zdrowia publicznego w dziedzinie, która uprzednio stała się przedmiotem środka harmonizującego, informuje o tym Komisję, która bada niezwłocznie, czy należy zaproponować Radzie Ministrów właściwe środki.

9. Na zasadzie odstępstwa od procedury przewidzianej w artykułach III-265 i III-266 Komisja i każde Państwo Członkowskie mogą wnieść sprawę bezpośrednio do Trybunału Sprawiedliwości, j jeśli uznają, że inne Państwo Członkowskie nadużywa uprawnień przewidzianych w niniejszym artykule.

10. Środki harmonizujące określone w niniejszym artykule obejmują, w odpowiednich przypadkach, klauzulę ochronną upoważniającą Państwa Członkowskie do podjęcia, z jednego lub więcej powodów pozagospodarczych, o których mowa w artykule III-43, środków tymczasowych poddanych procedurze kontrolnej Unii.

Artykuł III-66

W przypadku gdy Komisja stwierdzi, że różnica między przepisami ustawowymi, wykonawczymi lub administracyjnymi Państw Członkowskich narusza warunki konkurencji we wspólnym rynku i powoduje w ten sposób zakłócenie, które powinno być wyeliminowane, podejmuje ona konsultacje z zainteresowanymi Państwami Członkowskimi.

Jeżeli konsultacje te nie doprowadzą do porozumienia, zakłócenie to jest eliminowane przez europejskie ustawy ramowe. Mogą zostać przyjęte wszelkie inne stosowne środki przewidziane w Konstytucji.

Artykuł III-67

1. W przypadku gdy istnieje obawa, że przyjęcie lub zmiana krajowego przepisu ustawowego, wykonawczego lub administracyjnego może spowodować zakłócenia w rozumieniu artykułu III-66, Państwo Członkowskie, które chce to uczynić podejmuje konsultacje z Komisją. Po przeprowadzeniu konsultacji z Państwami Członkowskimi, Komisja zaleca zainteresowanym Państwom właściwe środki w celu uniknięcia tego zakłócenia.
2. Jeśli Państwo Członkowskie, które chce przyjąć lub zmienić przepisy krajowe nie zastosuje się do zalecenia Komisji, nie można żądać od innych Państw Członkowskich, w zastosowaniu artykułu III-66, zmiany ich przepisów krajowych w celu wyeliminowania tego zakłócenia. Jeśli Państwo Członkowskie, które nie zastosowało się do zalecenia Komisji, powoduje zakłócenie wyłącznie na własną szkodę, artykuł III-63 nie ma zastosowania.

Artykuł III-68 (nowy)

W ramach ustanawiania rynku wewnętrznego, środki mające na celu wprowadzenie instrumentów europejskich zapewniających jednolitą ochronę praw własności intelektualnej w całej Unii oraz utworzenie scentralizowanych na poziomie Unii systemów zezwoleń, koordynacji i nadzoru są ustanawiane w ustawach europejskich lub europejskich ustawach ramowych.

Ustawa europejska Rady Ministrów ustanawia systemy językowe dotyczące instrumentów europejskich. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

ROZDZIAŁ II

POLITYKA GOSPODARCZA I PIENIĘŻNA

Artykuł III-69

1. Dla osiągnięcia celów określonych w artykule I-3 działania Państw Członkowskich i Unii obejmują, na warunkach i zgodnie z harmonogramem przewidzianym w Konstytucji, przyjęcie polityki gospodarczej opartej na ścisłej koordynacji polityk gospodarczych Państw Członkowskich, rynku wewnętrznym i ustaleniu wspólnych celów oraz prowadzonej w poszanowaniu zasady otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją.
2. Równolegle, na warunkach i zgodnie z procedurami przewidzianymi w Konstytucji, działania te obejmują jedną walutę, euro, jak również określenie oraz prowadzenie jednolitej polityki pieniężnej i polityki wymiany walut, których głównym celem jest utrzymanie stabilności cen, oraz, bez uszczerbku dla tego celu, wspieranie ogólnych polityk gospodarczych w Unii, zgodnie z zasadą otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją.
3. Te działania Państw Członkowskich i Unii zakładają poszanowanie następujących zasad przewodnich: stabilnych cen, zdrowych finansów publicznych i warunków pieniężnych oraz stabilnej równowagi płatniczej.

SEKCJA 1

POLITYKA GOSPODARCZA

Artykuł III-70

Państwa Członkowskie prowadzą swoje polityki gospodarcze, mając na względzie przyczynianie się do osiągania celów Unii określonych w artykule I-3 i w kontekście ogólnych kierunków określonych w artykule III-71 ustęp 2. Państwa Członkowskie i Unia działają w poszanowaniu zasady otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją, sprzyjając efektywnej alokacji zasobów, zgodnie z zasadami określonymi w artykule III-69.

Artykuł III-71

1. Państwa Członkowskie uznają swoje polityki gospodarcze za przedmiot wspólnego zainteresowania i koordynują je w ramach Rady Ministrów, zgodnie z artykułem III-70.
2. Rada Ministrów na zalecenie Komisji opracowuje projekt ogólnych kierunków polityk gospodarczych Państw Członkowskich i Unii oraz składa sprawozdanie Radzie Europejskiej.

Rada Europejska, na podstawie sprawozdania Rady Ministrów, debatuje nad konkluzją w sprawie ogólnych kierunków polityk gospodarczych Państw Członkowskich i Unii. Na podstawie tej konkluzji Rada Ministrów przyjmuje zalecenie określające ogólne kierunki. Rada Ministrów informuje Parlament Europejski o swoim zaleceniu.

3. W celu zapewnienia ściślejszej koordynacji polityk gospodarczych i trwałej konwergencji dokonań gospodarczych Państw Członkowskich, Rada Ministrów, na podstawie sprawozdań przedstawionych przez Komisję, nadzoruje rozwój sytuacji gospodarczej w każdym z Państw Członkowskich i w Unii, jak również zgodność polityk gospodarczych z ogólnymi kierunkami określonymi w ustępie 2 oraz regularnie dokonuje oceny całościowej.

Dla potrzeb tego wielostronnego nadzoru Państwa Członkowskie przesyłają Komisji informacje o ważnych środkach, które przyjęły w dziedzinie swej polityki gospodarczej oraz wszelkie inne informacje, które uznają za niezbędne.

4. W przypadku gdy w ramach procedury określonej w ustępie 3 zostanie stwierdzone, że polityki gospodarcze Państwa Członkowskiego nie są zgodne z ogólnymi kierunkami określonymi w ustępie 2 lub zagrażają należytemu funkcjonowaniu unii gospodarczej i walutowej, Komisja może skierować do danego Państwa ostrzeżenie. Rada Ministrów, na zalecenie Komisji, może kierować do danego Państwa Członkowskiego niezbędne zalecenia. Rada Ministrów, na wniosek Komisji, może zadecydować o podaniu swoich zaleceń do publicznej wiadomości.

W zakresie niniejszego ustępu, Rada Ministrów stanowi nie biorąc pod uwagę głosu przedstawiciela danego Państwa Członkowskiego, a większość kwalifikowana jest określana jako większość głosów pozostałych Państw Członkowskich, reprezentująca co najmniej trzy piąte ich ludności.

5. Przewodniczący Rady Ministrów i Komisja składają sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu dotyczące rezultatów wielostronnego nadzoru. Przewodniczący Rady Ministrów może być wezwany do stawienia się przed właściwą komisją Parlamentu Europejskiego, jeśli Rada Ministrów podała swoje zalecenia do publicznej wiadomości.

6. Ustawy europejskie mogą ustanowić szczegółowe zasady procedury wielostronnego nadzoru, o której mowa w ustępach 3 i 4.

Artykuł III-72

1. Bez uszczerbku dla innych procedur przewidzianych w Konstytucji, Rada Ministrów, na wniosek Komisji, może przyjąć decyzję europejską ustanawiającą środki odpowiednie do sytuacji gospodarczej, zwłaszcza jeżeli pojawiają się poważne trudności w zaopatrzeniu w niektóre produkty.

2. W przypadku gdy Państwo Członkowskie ma trudności lub jest istotnie zagrożone poważnymi trudnościami z racji klęsk żywiołowych lub nadzwyczajnych okoliczności pozostających poza jego kontrolą, Rada Ministrów, na wniosek Komisji, może przyjąć decyzję europejską przyznającą danemu Państwu Członkowskiemu, pod pewnymi warunkami, pomoc finansową Unii. Przewodniczący Rady Ministrów informuje Parlament Europejski o przyjętej decyzji.

Artykuł III-73

1. Zakazane jest udzielanie przez Europejski Bank Centralny lub banki centralne Państw Członkowskich, zwane dalej „krajowymi bankami centralnymi”, pożyczek na pokrycie deficytu lub jakichkolwiek innych kredytów instytucjom, organom lub agencjom Unii, rządów centralnym, władzom regionalnym, lokalnym lub innym władzom publicznym, innym instytucjom lub przedsiębiorstwom publicznym Państw Członkowskich, jak również nabywanie bezpośrednio od nich przez Europejski Bank Centralny lub krajowe banki centralne ich papierów dłużnych.
2. Ustęp 1 nie ma zastosowania do publicznych instytucji kredytowych, które, w ramach utrzymywania rezerw przez banki centralne, korzystają ze strony krajowych banków centralnych i Europejskiego Banku Centralnego z takiego samego traktowania jak prywatne instytucje kredytowe.

Artykuł III-74

1. Zakazany jest każdy środek nieoparty na względach o charakterze ostrożnościowym, ustanawiający uprzywilejowany dostęp instytucji lub organów Unii, rządów centralnych, władz regionalnych, lokalnych lub innych władz publicznych, innych instytucji lub przedsiębiorstw publicznych Państw Członkowskich do instytucji finansowych.
2. Rada Ministrów, na wniosek Komisji, może przyjmować rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie precyzujące definicje w celu zastosowania zakazu określonego w ustępie 1. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł III-75

1. Unia nie odpowiada za zobowiązania rządów centralnych, władz regionalnych, lokalnych lub innych władz publicznych, innych instytucji lub przedsiębiorstw publicznych Państwa Członkowskiego, ani nie przejmuje takich zobowiązań, z zastrzeżeniem wzajemnych gwarancji finansowych dla wspólnego wykonania określonego projektu. Państwo Członkowskie nie odpowiada za zobowiązania rządów centralnych, władz regionalnych, lokalnych lub innych władz publicznych, innych instytucji lub przedsiębiorstw publicznych innego Państwa Członkowskiego, ani nie przejmuje takich zobowiązań, z zastrzeżeniem wzajemnych gwarancji finansowych dla wspólnego wykonania określonego projektu.
2. Rada Ministrów, na wniosek Komisji, może przyjąć rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie precyzujące definicje w celu zastosowania zakazów określonych w artykule III-73 i w niniejszym artykule. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł III-76

1. Państwa Członkowskie unikają nadmiernego deficytu budżetowego.
2. Komisja nadzoruje rozwój sytuacji budżetowej i wysokość długu publicznego w Państwach Członkowskich w celu wykrycia poważnych błędów. W szczególności, Komisja bada przestrzeganie dyscypliny budżetowej na podstawie poniższych dwóch kryteriów:
 - a) czy stosunek między planowanym lub rzeczywistym deficytem publicznym a produktem krajowym brutto przekracza wartość odniesienia, chyba że:
 - (i) stosunek ten zmniejszył się znacznie oraz w sposób stały i osiągnął poziom bliski wartości odniesienia;
 - (ii) lub przekroczenie wartości odniesienia ma charakter wyjątkowy oraz tymczasowy i stosunek ten pozostaje bliski wartości odniesienia,
 - b) czy stosunek między długiem publicznym a produktem krajowym brutto przekracza wartość odniesienia, chyba że stosunek ten zmniejsza się dostatecznie i zbliża do wartości odniesienia w zadowalającym tempie.

Wartości odniesienia są sprecyzowane w Protokole w sprawie procedury dotyczącej nadmiernego deficytu.

3. Jeżeli Państwo Członkowskie nie spełnia jednego lub obu tych kryteriów, Komisja sporządza sprawozdanie. Sprawozdanie Komisji uwzględnia również to, czy deficyt publiczny przekracza publiczne wydatki inwestycyjne, a także uwzględnia wszelkie inne istotne czynniki, w tym średniookresową sytuację gospodarczą i budżetową Państwa Członkowskiego.

Komisja może także sporządzić sprawozdanie, jeśli mimo spełnienia wymagań wynikających z tych kryteriów uzna, że istnieje ryzyko nadmiernego deficytu w Państwie Członkowskim.

4. Komitet Ekonomiczno-Społeczny wydaje opinię w odniesieniu do sprawozdania Komisji.

5. Jeśli Komisja uzna, że w Państwie Członkowskim istnieje nadmierny deficyt lub że taki deficyt może wystąpić, kieruje opinię do danego Państwa Członkowskiego.

6. Rada Ministrów, na wniosek Komisji i po rozważeniu ewentualnych uwag danego Państwa Członkowskiego, może zechcieć dokonać ogólnej oceny i, po jej dokonaniu, zdecydować, czy istnieje nadmierny deficyt. W takim przypadku Rada Ministrów kieruje zalecenia do danego Państwa Członkowskiego, aby położyło ono kres tej sytuacji w oznaczonym terminie. Z zastrzeżeniem postanowień ustępu 8, zalecenia te nie zostają podane do publicznej wiadomości.

W zakresie niniejszego ustępu Rada Ministrów stanowi nie biorąc pod uwagę głosu przedstawiciela danego Państwa Członkowskiego, a większość kwalifikowana jest określona jako większość głosów pozostałych Państw Członkowskich, reprezentująca co najmniej trzy piąte ich ludności.

7. Rada Ministrów, na zalecenie Komisji, przyjmuje decyzje europejskie i zalecenia europejskie określone w ustępach 8 – 11. Rada Ministrów stanowi nie biorąc pod uwagę głosu przedstawiciela danego Państwa Członkowskiego, a większość kwalifikowana jest określona jako większość pozostałych Państw Członkowskich, reprezentująca co najmniej trzy piąte ich ludności.

8. W przypadku gdy Rada Ministrów stwierdzi, że w odpowiedzi na jej zalecenia żadne skuteczne działanie nie zostało podjęte w oznaczonym terminie, może podać zalecenia do publicznej wiadomości.

9. Jeżeli Państwo Członkowskie w dalszym ciągu nie realizuje zalecenia Rady Ministrów, może ona przyjąć decyzję europejską wzywającą to Państwo do przyjęcia w wyznaczonym terminie środków zmierzających do ograniczenia deficytu w zakresie uznanym przez Radę Ministrów za niezbędny do zaradzenia sytuacji.

W takim przypadku Rada Ministrów może zażądać od danego Państwa Członkowskiego przedstawienia sprawozdań według precyzyjnego harmonogramu, aby móc zbadać wysiłki dostosowawcze podjęte przez to Państwo Członkowskie.

10. Tak długo jak Państwo Członkowskie nie stosuje się do decyzji europejskiej przyjętej na podstawie ustępu 9, Rada Ministrów może zadecydować o zastosowaniu lub, zależnie od przypadku, intensyfikacji jednego lub kilku z następujących środków:

- a) zażądania od danego Państwa Członkowskiego, aby opublikowało dodatkowe informacje, które określi Rada Ministrów, przed emisją obligacji i papierów wartościowych,
- b) wezwania Europejskiego Banku Inwestycyjnego do ponownego rozważenia polityki udzielania pożyczek wobec danego Państwa Członkowskiego,
- c) zażądania złożenia w Unii przez dane Państwo Członkowskie nieoprocentowanego depozytu w stosowanej wysokości do czasu stwierdzenia przez Radę Ministrów, że nadmierny deficyt został skorygowany,
- d) nałożenia grzywien w stosownej wysokości.

Przewodniczący Rady Ministrów informuje Parlament Europejski o podjętych środkach.

11. Rada Ministrów uchyla wszystkie lub niektóre środki określone w ustępie 6 i ustępach 8-10, w miarę jak nadmierny deficyt został, w ocenie Rady, skorygowany. Jeżeli Rada Ministrów uprzednio podała zalecenia do publicznej wiadomości, to z chwilą uchylecia decyzji przewidzianej w ustępie 8 oświadcza publicznie, że nie ma już nadmiernego deficytu w tym Państwie Członkowskim.

12. Prawa wniesienia skargi przewidziane w artykułach III-265 i III-266 nie mogą być wykonywane w ramach ustępów 1-6 lub ustępów 8 i 9 niniejszego artykułu.

13. Uzupełniające przepisy dotyczące stosowania procedury opisanej w niniejszym artykule znajdują się w Protokole w sprawie procedury dotyczącej nadmiernego deficytu.

Ustawa europejska Rady Ministrów ustanawia właściwe przepisy, które zastąpią ten Protokół. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Europejskim Bankiem Centralnym.

Z zastrzeżeniem innych postanowień niniejszego ustępu, Rada Ministrów, na wniosek Komisji, przyjmuje rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie określające szczegółowe warunki i definicje w celu zastosowania postanowień tego Protokołu. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

SEKCJA 2

POLITYKA PIENIĘŻNA

Artykuł III-77

1. Głównym celem Europejskiego Systemu Banków Centralnych jest utrzymanie stabilności cen. Bez uszczerbku dla tego celu, Europejski System Banków Centralnych wspiera ogólne polityki gospodarcze w Unii, mając na względzie przyczynianie się do osiągnięcia celów Unii ustanowionych w artykule I-3. Europejski System Banków Centralnych działa w poszanowaniu zasady otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją, sprzyjając efektywnej alokacji zasobów oraz zgodnie z zasadami określonymi w artykule III-69.

2. Podstawowe zadania Europejskiego Systemu Banków Centralnych polegają na:

- a) definiowaniu i urzeczywistnianiu polityki pieniężnej Unii;
- b) przeprowadzaniu operacji walutowych zgodnie z artykułem III-228;
- c) utrzymywaniu i zarządzaniu oficjalnymi rezerwami walutowymi Państw Członkowskich,
- d) popieraniu należytego funkcjonowania systemów płatniczych.

3. Ustęp 2 lit. c) stosuje się bez uszczerbku dla utrzymywania i zarządzania przez rządy Państw Członkowskich walutowymi kapitałami obrotowymi.

4. Europejski Bank Centralny jest konsultowany:

- a) w sprawie każdego projektowanego aktu Unii w dziedzinach podlegających jego kompetencji;
- b) przez władze krajowe w sprawie każdego projektu regulacji w dziedzinach podlegających jego kompetencji, lecz w granicach i na warunkach określonych przez Radę Ministrów zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule III-79 ustęp 6.

Europejski Bank Centralny może w dziedzinach podlegających jego kompetencji przedkładać opinie właściwym instytucjom, organom lub agencjom Unii bądź władzom krajowym.

5. Europejski System Banków Centralnych przyczynia się do należytego wykonywania polityk prowadzonych przez właściwe władze w odniesieniu do nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i do stabilności systemu finansowego.

6. Ustawy europejskie mogą powierzyć Europejskiemu Bankowi Centralnemu specyficzne zadania dotyczące polityk w dziedzinie nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i innymi instytucjami finansowymi, z wyjątkiem instytucji ubezpieczeniowych. Takie ustawy są uchwalane po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym.

Artykuł III-78

1. Europejski Bank Centralny ma wyłączne prawo do autoryzowania emisji banknotów euro w Unii. Banknoty takie może emitować Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne. Banknoty emitowane przez Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne są jedynym legalnym środkiem płatniczym we Wspólnocie.

2. Państwa Członkowskie mogą emitować monety euro, z zastrzeżeniem zgody Europejskiego Banku Centralnego co do wielkości emisji. Rada Ministrów, na wniosek Komisji, może przyjąć rozporządzenia europejskie ustanawiające środki w celu zharmonizowania nominałów i specyfikacji technicznych wszystkich monet przeznaczonych do obiegu, w zakresie, w jakim jest to niezbędne do zapewnienia należytego ich obiegu w Unii. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Europejskim Bankiem Centralnym.

Artykuł III-79

1. Europejski System Banków Centralnych złożony jest z Europejskiego Banku Centralnego i krajowych banków centralnych.

2. Europejski Bank Centralny ma osobowość prawną.

3. Europejski System Banków Centralnych jest kierowany przez organy decyzyjne Europejskiego Banku Centralnego, którymi są Rada Prezesów i Zarząd.

4. Statut Europejskiego Systemu Banków Centralnych jest ustanowiony w Protokole w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego.

5. Artykuły: 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, 33.1 lit. a) i 36 Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego mogą zostać zmienione przez ustawy europejskie:

a) na wniosek Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym lub

b) na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego i po konsultacji z Komisją.

6. Rada Ministrów przyjmuje rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie ustanawiające środki, o których mowa w artykułach: 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 i 34.3 Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim:

- a) na wniosek Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym
- b) lub na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego i po konsultacji z Komisją.

Artykuł III-80

W wykonywaniu uprawnień oraz zadań i obowiązków, które zostały im powierzone na mocy Konstytucji i Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego, ani Europejski Bank Centralny, ani krajowy bank centralny, ani członek któregośkolwiek z ich organów decyzyjnych nie zwracają się o instrukcje ani ich nie przyjmują od instytucji, organów czy agencji Unii, rządów Państw Członkowskich, ani jakiegokolwiek innego organu. Instytucje, organy i agencje Unii, jak również rządy Państw Członkowskich zobowiązują się szanować tę zasadę i nie dążyć do wywierania wpływu na członków organów decyzyjnych Europejskiego Banku Centralnego lub krajowych banków centralnych przy wykonywaniu ich zadań.

Artykuł III-81

Każde Państwo Członkowskie zapewnia zgodność swojego ustawodawstwa krajowego, w tym statutu krajowego banku centralnego, z Konstytucją i Statutem Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego.

Artykuł III-82

1. W celu wykonania zadań powierzonych Europejskiemu Systemowi Banków Centralnych, Europejski Bank Centralny, zgodnie z Konstytucją i na warunkach określonych w Statucie Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego:

- a) przyjmuje rozporządzenia europejskie w zakresie niezbędnym do wykonania zadań określonych w artykule 3.1 tiret pierwsze, artykułach 19.1, 22 i 25.2 Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego, jak również w przypadkach przewidzianych w rozporządzeniach europejskich i decyzjach europejskich, o których mowa w artykule III-79 ustęp 6;
- b) przyjmuje decyzje europejskie niezbędne do wykonania zadań powierzonych Europejskiemu Systemowi Banków Centralnych na mocy Konstytucji i Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego;
- c) wydaje zalecenia i opinie.

2. Europejski Bank Centralny może zdecydować o opublikowaniu swych decyzji europejskich, zaleceń i opinii.

3. Rada Ministrów, zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule III-79 ustęp 6, uchwała rozporządzenia europejskie ustanawiające granice i warunki, na których Europejski Bank Centralny jest upoważniony, w przypadku nieposzanowania jego rozporządzeń europejskich i decyzji europejskich, do nakładania na przedsiębiorstwa grzywien i okresowych kar pieniężnych.

Artykuł III-83

Bez uszczerbku dla kompetencji Europejskiego Banku Centralnego, środki niezbędne do wykorzystania euro jako jednej waluty w Państwach Członkowskich są ustanawiane w ustawie europejskiej lub europejskiej ustawie ramowej. Ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa jest uchwalana po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym.

SEKCJA 3

POSTANOWIENIA INSTYTUCJONALNE

Artykuł III-84

1. Rada Prezesów Europejskiego Banku Centralnego składa się z członków Zarządu Europejskiego Banku Centralnego i prezesów krajowych banków centralnych Państw Członkowskich nieobjętych derogacją w rozumieniu artykułu III-91.
2.
 - a) Zarząd składa się z prezesa, wiceprezesa i czterech innych członków.
 - b) Prezes, wiceprezes i pozostali członkowie Zarządu są mianowani za wspólnym porozumieniem przez rządy Państw Członkowskich na szczeblu szefów państw lub rządów, na zalecenie Rady Ministrów i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz z Radą Prezesów Europejskiego Banku Centralnego, spośród osób o uznanym autorytecie i doświadczeniu zawodowym w dziedzinie pieniądza lub bankowości.

Ich mandat trwa osiem lat i nie jest odnawialny.

Członkami Zarządu mogą być tylko obywatele Państw Członkowskich.

Artykuł III-85

1. Przewodniczący Rady Ministrów i członek Komisji mogą uczestniczyć, bez prawa głosowania, w posiedzeniach Rady Prezesów Europejskiego Banku Centralnego.

Przewodniczący Rady Ministrów może przedłożyć wniosek do rozważenia przez Radę Prezesów Europejskiego Banku Centralnego.

2. Prezes Europejskiego Banku Centralnego jest zapraszany do uczestnictwa w posiedzeniach Rady Ministrów, kiedy dyskutuje ona o sprawach dotyczących celów i zadań Europejskiego Systemu Banków Centralnych.

3. Europejski Bank Centralny kieruje sprawozdanie roczne z działalności Europejskiego Systemu Banków Centralnych i w sprawie polityki pieniężnej za rok ubiegły i rok bieżący do Parlamentu Europejskiego, Rady Ministrów i Komisji, jak również do Rady Europejskiej. Prezes Europejskiego Banku Centralnego przedstawia to sprawozdanie Radzie Ministrów i Parlamentowi Europejskiemu, który może odbyć debatę generalną na tej podstawie.

Prezes Europejskiego Banku Centralnego i inni członkowie Zarządu mogą na wniosek Parlamentu Europejskiego lub z własnej inicjatywy udzielać wyjaśnień właściwym komisjom Parlamentu Europejskiego.

Artykuł III-86

1. W celu wspierania koordynacji polityk Państw Członkowskich w pełnym zakresie niezbędnym do funkcjonowania rynku wewnętrznego, niniejszym ustanawia się Komitet Ekonomiczno-Finansowy.

2. Zadania Komitetu to:

- a) wydawanie opinii na żądanie Rady Ministrów lub Komisji bądź z inicjatywy własnej dla tych instytucji;
- b) śledzenie sytuacji gospodarczej i finansowej Państw Członkowskich i Unii oraz regularne składanie Radzie Ministrów i Komisji sprawozdań na ten temat, w szczególności w sprawie stosunków finansowych z państwami trzecimi i z instytucjami międzynarodowymi;
- c) bez uszczerbku dla artykułu III-247, przyczynianie się do przygotowania prac Rady Ministrów określonych w artykule III-48, artykule III-71 ustępy 2, 3, 4 i 6, artykułach III-72, III-74, III-75 i III-76, artykule III-77 ustęp 6, artykule III-78 ustęp 2, artykule III-79 ustępy 5 i 6, artykułach III-83 i III-90, artykule III-92 ustępy 2 i 3, artykule III-95, artykule III-96 ustępy 2 i 3 i w artykułach III-224 i III-228, oraz wykonywanie innych zadań doradczych i przygotowawczych, które są mu powierzane przez Radę Ministrów;
- d) badanie, przynajmniej raz w roku, sytuacji w dziedzinie przepływów kapitału i swobody płatności wynikających ze stosowania Konstytucji i aktów Unii; badanie to dotyczy wszystkich środków odnoszących się do przepływów kapitału i płatności; Komitet składa sprawozdanie w sprawie wyników tego badania Komisji i Radzie Ministrów.

Państwa Członkowskie, Komisja i Europejski Bank Centralny mianują nie więcej niż po dwóch członków Komitetu.

3. Rada Ministrów, na wniosek Komisji, przyjmuje decyzję europejską ustalającą przepisy dotyczące składu Komitetu Ekonomiczno-Finansowego. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym oraz z Komitetem. Przewodniczący Rady Ministrów informuje Parlament Europejski o przyjętej decyzji.

4. Oprócz zadań określonych w ustępie 2, jeśli, i tak długo jak istnieją Państwa Członkowskie objęte derogacją na mocy artykułu III-91, Komitet śledzi sytuację pieniężną i finansową oraz ogólny system płatności tych Państw Członkowskich i regularnie składa Radzie Ministrów i Komisji sprawozdania na ten temat

Artykuł III-87

W sprawach objętych zakresem zastosowania artykułu III-71 ustęp 4, artykułu 76 z wyjątkiem ustępu 13, artykułów III-83, III-90, III-91, artykułu III-92 ustęp 3 i artykułu III-228, Rada Ministrów lub Państwo Członkowskie może żądać od Komisji sformułowania, w zależności od przypadku, zalecenia lub propozycji. Komisja niezwłocznie rozpatruje to żądanie i przedstawia konkluzje Radzie Ministrów.

SEKCJA 3a

POSTANOWIENIA WŁAŚCIWE DLA PAŃSTW CZŁONKOWSKICH NALEŻĄCYCH DO STREFY EURO

Artykuł III-88

1. W celu zapewnienia właściwego funkcjonowania unii gospodarczej i walutowej oraz zgodnie z odpowiednimi postanowieniami Konstytucji, podejmowane są środki właściwe dla Państw Członkowskich będących członkami strefy euro, aby:

- a) wzmocnić koordynację ich dyscypliny budżetowej i nadzór nad nią,
- b) określić kierunki ich polityki gospodarczej, zapewniając zgodność tych kierunków z kierunkami przyjętymi dla całej Unii oraz nadzór nad nimi.

2. W odniesieniu do środków określonych w ustępie 1, głosują tylko członkowie Rady Ministrów reprezentujący Państwa Członkowskie należące do strefy euro. Większość kwalifikowaną określa się jako większość głosów przedstawicieli Państw Członkowskich należących do strefy euro, reprezentująca co najmniej trzy piąte ich ludności. Jednomyślność tych członków Rady Ministrów jest wymagana w odniesieniu do każdego aktu wymagającego jednomyślności.

Artykuł III-89

Postanowienia dotyczące spotkań ministrów Państw Członkowskich należących do strefy euro są zawarte w Protokole w sprawie Eurogrupy.

Artykuł III-90

1. W celu zapewnienia miejsca dla euro w międzynarodowym systemie walutowym, Rada Ministrów, na wniosek Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym, przyjmuje decyzję europejską ustanawiającą wspólne stanowiska w kwestiach szczególnego zainteresowania dla unii gospodarczej i walutowej, w ramach kompetentnych międzynarodowych instytucji i konferencji finansowych.

2. W odniesieniu do środków, o których mowa w ustępie 1, głosują tylko członkowie Rady Ministrów reprezentujący Państwa Członkowskie należące do strefy euro. Większość kwalifikowaną określa się jako większość głosów przedstawicieli Państw Członkowskich należących do strefy euro, reprezentującą co najmniej trzy piąte ich ludności. Jednomyślność tych członków Rady Ministrów jest wymagana w odniesieniu do każdego aktu wymagającego jednomyślności.

3. Rada Ministrów, na wniosek Komisji, może podjąć odpowiednie środki w celu zapewnienia jednolitej reprezentacji w międzynarodowych instytucjach i konferencjach finansowych. Stosują się postanowienia proceduralne ustępów 1 i 2.

SEKCJA 4

POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE

Artykuł III-91

1. Państwa Członkowskie, w odniesieniu do których Rada Ministrów zdecydowała, że nie spełniają warunków niezbędnych do przyjęcia euro zwane są dalej „Państwami Członkowskimi objętymi derogacją”.

3. Następujące postanowienia Konstytucji nie mają zastosowania do Państw Członkowskich objętych derogacją:

- a) uchwalanie części ogólnych kierunków polityk gospodarczych dotyczących ogólnie obszaru euro (artykuł III-71 ustęp 2),
- b) środki przymusowe mające na celu zaradzenie nadmiernemu deficytowi (artykuł III-76 ustępy 9 i 10),
- c) cele i zadania Europejskiego Systemu Banków Centralnych (artykuł III-77 ustępy 1, 2, 3 i 5),
- d) emisja euro (artykuł III-78),
- e) akty Europejskiego Banku Centralnego (artykuł III-82),
- f) środki regulujące wykorzystanie euro (artykuł III-83),
- g) porozumienia walutowe i inne środki dotyczące polityki kursowej (artykuł III-228),
- h) mianowanie członków Zarządu Europejskiego Banku Centralnego (artykuł III-84 ustęp 2 lit. b)).

W artykułach, o których mowa powyżej, przez „Państwa Członkowskie” rozumie się Państwa Członkowskie nieobjęte derogacją.

3. Państwa Członkowskie objęte derogacją i ich krajowe banki centralne są wyłączone z praw i obowiązków w ramach Europejskiego Systemu Banków Centralnych, zgodnie z rozdziałem IX Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego.

4. Prawa głosu członków Rady Ministrów reprezentujących Państwa Członkowskie objęte derogacją są zawieszone co do decyzji Rady Ministrów określonych w artykułach wymienionych w ustępie 2. Większość kwalifikowana jest określona jako większość głosów przedstawicieli Państw Członkowskich nieobjętych derogacją, reprezentująca co najmniej trzy piąte ich ludności. Jednomyślność tych Państw Członkowskich wymagana jest w odniesieniu do każdego aktu wymagającego jednomyślności.

Artykuł III-92

1. Przynajmniej co dwa lata albo na żądanie Państwa Członkowskiego objętego derogacją, Komisja i Europejski Bank Centralny składają Radzie Ministrów sprawozdania w sprawie postępów dokonanych przez Państwa Członkowskie objęte derogacją w wypełnianiu ich zobowiązań w zakresie urzeczywistnienia unii gospodarczej i walutowej. Sprawozdania określają, czy ustawodawstwo krajowe każdego Państwa Członkowskiego, w tym statuty jego krajowego banku centralnego, jest zgodne z artykułami III-80 i III-81 oraz ze Statutem Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego. Sprawozdania określają również, czy osiągnięty został wysoki poziom trwałej konwergencji, analizując, w jakim stopniu każde Państwo Członkowskie spełniło następujące kryteria:

- a) osiągnięcie wysokiego stopnia stabilności cen; będzie to wynikało ze stopy inflacji zbliżonej do istniejącej w co najwyżej trzech Państwach Członkowskich, które mają najlepsze rezultaty w dziedzinie stabilności cen;
- b) stabilna sytuacja finansów publicznych; będzie to wynikało z sytuacji budżetowej, która nie wykazuje nadmiernego deficytu budżetowego w rozumieniu artykułu III-76 ustęp 6;
- c) poszanowanie zwykłych marginesów wahań kursów przewidzianych mechanizmem wymiany walut przez co najmniej dwa lata, bez dewaluacji w stosunku do euro;
- d) trwały charakter konwergencji osiągniętej przez Państwo Członkowskie objęte derogacją i jego udziału w mechanizmie wymiany walut, co odzwierciedla się w poziomach długoterminowych stóp procentowych.

Cztery kryteria określone w niniejszym ustępie i odpowiednie okresy, podczas których każde z nich ma być przestrzegane, są sprecyzowane w Protokole w sprawie kryteriów konwergencji. Sprawozdania Komisji i Europejskiego Banku Centralnego biorą również pod uwagę wyniki integracji rynków, sytuację i rozwój równowagi płatności bieżących oraz ocenę rozwoju jednostkowych kosztów pracy i innych wskaźników cen.

2. Po konsultacji z Parlamentem Europejskim i dyskusji w ramach Rady Europejskiej, Rada Ministrów, stanowiąc na wniosek Komisji, przyjmuje decyzję europejską stwierdzającą, które Państwa Członkowskie objęte derogacją spełniają niezbędne warunki, na podstawie kryteriów określonych w ustępie 1, i uchyla derogację w stosunku do tych Państw Członkowskich.

3. Jeśli decyduje się, zgodnie z procedurą przewidzianą w ustępie 2, o uchyleniu derogacji, Rada Ministrów, na wniosek Komisji, stanowiąc jednomyślnie głosami członków reprezentujących Państwa Członkowskie nieobjęte derogacją oraz dane Państwo Członkowskie, przyjmuje rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie ustalające nieodwołalnie kurs, po jakim euro zastępuje walutę danego Państwa Członkowskiego, oraz decyduje o innych środkach niezbędnych do wprowadzenia euro jako jednej waluty w danym Państwie Członkowskim. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym.

Artykuł III-93

1. Jeżeli, i tak długo jak, istnieją Państwa Członkowskie objęte derogacją oraz bez uszczerbku dla artykułu III-79 ustęp 3, Rada Ogólna Europejskiego Banku Centralnego określona w artykule 45 Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego jest ukonstytuowana jako trzeci organ decyzyjny Europejskiego Banku Centralnego.
2. Jeżeli, i tak długo jak, istnieją Państwa Członkowskie objęte derogacją, Europejski Bank Centralny w odniesieniu do tych Państw Członkowskich:
 - a) umacnia współpracę między krajowymi bankami centralnymi;
 - b) umacnia koordynację polityk pieniężnych Państw Członkowskich, dążąc do zapewnienia stabilności cen;
 - c) nadzoruje funkcjonowanie mechanizmu wymiany walut;
 - d) udziela konsultacji w kwestiach, które podlegają kompetencji krajowych banków centralnych i wpływają na stabilność instytucji i rynków finansowych;
 - e) wykonuje dawne funkcje Europejskiego Funduszu Współpracy Walutowej, które zostały wcześniej przejęte przez Europejski Instytut Walutowy.

Artykuł III-94

Każde Państwo Członkowskie objęte derogacją traktuje swoją politykę kursową jako przedmiot wspólnego zainteresowania. Czyniąc to, Państwa Członkowskie uwzględniają doświadczenia zdobyte dzięki współpracy w ramach mechanizmu kursów walut.

Artykuł III-95

1. W przypadku trudności lub poważnego zagrożenia trudnościami w bilansie płatniczym Państwa Członkowskiego wynikających bądź z ogólnego zachwiania bilansu płatniczego, bądź z charakteru walut, jakimi dysponuje, zwłaszcza gdy trudności te mogą narazić na niebezpieczeństwo funkcjonowanie rynku wewnętrznego lub realizację wspólnej polityki handlowej, Komisja niezwłocznie bada sytuację tego Państwa, jak również działanie, jakie państwo to podjęło lub może podjąć zgodnie z postanowieniami Konstytucji, odwołując się do wszelkich dostępnych środków. Komisja wskazuje środki, których przyjęcie zaleca danemu państwu.

Jeśli działanie podjęte przez Państwo Członkowskie objęte derogacją i środki sugerowane przez Komisję nie okazują się wystarczające do przezwyciężenia trudności lub zagrożeń trudnościami, Komisja zaleca Radzie, po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Finansowym, przyznanie wzajemnej pomocy i właściwe jej metody.

Komisja regularnie informuje Radę o sytuacji i jej rozwoju.

2. Rada Ministrów przyznaje taką wzajemną pomoc; przyjmuje rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie określające jej warunki i szczegóły. Wzajemna pomoc może przyjąć zwłaszcza formę:

- a) uzgodnionego działania w ramach innych organizacji międzynarodowych, do których mogą zwrócić się Państwa Członkowskie objęte derogacją;
- b) środków niezbędnych do uniknięcia zakłóceń w handlu, w przypadku gdy Państwo Członkowskie objęte derogacją, które znajduje się w trudnej sytuacji, utrzymuje lub przywraca ograniczenia ilościowe w stosunku do państw trzecich;
- c) udzielenia ograniczonych kredytów przez inne Państwa Członkowskie, z zastrzeżeniem ich zgody.

3. Jeśli wzajemna pomoc zalecona przez Komisję nie została przyznana przez Radę Ministrów lub jeśli przyznana wzajemna pomoc i przyjęte środki są niewystarczające, Komisja upoważnia mające trudności Państwo Członkowskie objęte derogacją do podjęcia środków ochronnych, których warunki i szczegóły określa Komisja.

Takie upoważnienie może zostać odwołane, a powyższe warunki i szczegóły zmienione przez Radę Ministrów.

Artykuł III-96

1. W przypadku nagłego kryzysu w bilansie płatniczym i jeżeli akt w rozumieniu artykułu III-95 ustęp 2 nie zostaje niezwłocznie przyjęty, Państwo Członkowskie objęte derogacją może podjąć, w charakterze środków zapobiegawczych, niezbędne środki ochronne. Środki te powinny powodować jak najmniejsze zakłócenia w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego i nie mogą wykraczać poza to, co jest ściśle konieczne do pokonania powstałych nagle trudności.

2. Komisja i pozostałe Państwa Członkowskie powinny być informowane o takich środkach ochronnych najpóźniej w chwili ich wejścia w życie. Komisja może zalecić Radzie Ministrów udzielenie wzajemnej pomocy na podstawie artykułu III-95.

3. Po wydaniu opinii przez Komisję i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Finansowym, Rada Ministrów może przyjąć decyzję stanowiącą, że zainteresowane Państwo Członkowskie powinno zmienić, zawiesić lub znieść powyższe środki ochronne.

ROZDZIAŁ III

POLITYKI W INNYCH SZCZEGÓLNYCH DZIEDZINACH

SEKCJA 1

ZATRUDNIENIE

Artykuł III-97

Unia i Państwa Członkowskie działają, zgodnie z niniejszą sekcją, w celu wypracowania skoordynowanej strategii dla zatrudnienia, a w szczególności w celu wsparcia siły roboczej wykwalifikowanej, przeszkolonej i zdolnej do dostosowania się, jak również rynków pracy reagujących na zmiany gospodarcze, mając na względzie osiągnięcie celów określonych w artykule I-3.

Artykuł III-98

1. Państwa Członkowskie swoimi politykami zatrudnienia przyczyniają się do osiągnięcia celów określonych w artykule III-97 w sposób zgodny z ogólnymi kierunkami polityk gospodarczych Państw Członkowskich i Unii, przyjętymi na podstawie artykułu III-71 ustęp 2.
2. Państwa Członkowskie, uwzględniając praktyki krajowe związane z funkcjami partnerów społecznych, uważają wspieranie zatrudnienia za przedmiot wspólnego zainteresowania i koordynują swoje działania w tym względzie w ramach Rady Ministrów, zgodnie z artykułem III-100.

Artykuł III-99

1. Unia przyczynia się do urzeczywistnienia wysokiego poziomu zatrudnienia, zachęcając do współpracy Państwa Członkowskie i, w razie potrzeby, wspierając i uzupełniając ich działanie. Czyniąc to, szanuje ona w pełni kompetencje Państw Członkowskich w tej dziedzinie.
2. Cel osiągnięcia wysokiego poziomu zatrudnienia jest brany pod uwagę przy definiowaniu i wykonywaniu polityk i działań Unii.

Artykuł III-100

1. Rada Europejska bada co roku sytuację zatrudnienia w Unii i przyjmuje konkluzje w tym przedmiocie na podstawie wspólnego sprawozdania rocznego Rady Ministrów i Komisji.

2. Na podstawie konkluzji Rady Europejskiej, Rada Ministrów na wniosek Komisji przyjmuje co roku wytyczne, które Państwa Członkowskie uwzględniają w swoich politykach zatrudnienia. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim, Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, Komitetem Regionów i Komitetem Zatrudnienia.

Wytyczne te są zgodne z ogólnymi kierunkami przyjmowanymi na podstawie artykułu III-71 ustęp 2.

3. Każde Państwo Członkowskie przesyła do Rady Ministrów i Komisji roczne sprawozdanie w sprawie podstawowych środków, jakie przyjęło w celu wykonania swej polityki zatrudnienia w świetle wytycznych określonych w ustępie 2.

4. Na podstawie sprawozdań określonych w ustępie 3 i po uzyskaniu opinii Komitetu Zatrudnienia, Rada Ministrów corocznie analizuje realizację polityk zatrudnienia Państw Członkowskich w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia. Rada Ministrów na zalecenie Komisji może wydać zalecenia skierowane do Państw Członkowskich.

5. Na podstawie wyników tej analizy Rada Ministrów i Komisja kierują do Rady Europejskiej wspólne sprawozdanie roczne dotyczące sytuacji zatrudnienia w Unii i urzeczywistnienia wytycznych dotyczących zatrudnienia.

Artykuł III-101

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić środki zachęcające, zmierzające do sprzyjania współpracy między Państwami Członkowskimi oraz wspierania ich działań w dziedzinie zatrudnienia poprzez inicjatywy mające na celu rozwijanie wymiany informacji i najlepszych praktyk, dostarczając analizy porównawcze i porady, jak również popierając podejścia nowatorskie i oceniając doświadczenia, zwłaszcza przez odwołanie się do projektów pilotażowych. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Takie ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe nie obejmują harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

Artykuł III-102

Rada Ministrów przyjmuje, zwykłą większością głosów, decyzję europejską ustanawiającą Komitet Zatrudnienia o charakterze doradczym w celu wspierania koordynacji między Państwami Członkowskimi polityk zatrudnienia i w zakresie rynku pracy. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Zadania Komitetu obejmują:

- a) śledzenie rozwoju sytuacji zatrudnienia i polityk zatrudnienia w Państwach Członkowskich i w Unii;

- b) bez uszczerbku dla artykułu III-247, formułowanie opinii na żądanie Rady Ministrów lub Komisji, bądź z inicjatywy własnej, oraz przyczynianie się do przygotowania działań Rady Ministrów określonych w artykule III-100.

W wypełnianiu swojego mandatu Komitet konsultuje się z partnerami społecznymi.

Każde Państwo Członkowskie i Komisja mianują po dwóch członków Komitetu.

SEKCJA 2

POLITYKA SPOŁECZNA

Artykuł III-103

Unia i Państwa Członkowskie, świadome podstawowych praw socjalnych wyrażonych w Europejskiej Karcie Społecznej, podpisanej w Turynie 18 października 1961 roku oraz we Wspólnotowej Karcie Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników z 1989 roku, mają na celu promowanie zatrudnienia, poprawę warunków życia i pracy, tak aby umożliwić ich harmonizację z jednoczesnym zachowaniem postępu, odpowiednią ochronę socjalną, dialog między partnerami społecznymi, rozwój zasobów ludzkich pozwalający podnosić i utrzymać poziom zatrudnienia oraz przeciwdziałanie wyłączeniu.

W tym celu Unia i Państwa Członkowskie wprowadzają w życie środki, które uwzględniają różnorodność praktyk krajowych, w szczególności w dziedzinie stosunków umownych, jak również potrzebę utrzymania konkurencyjności gospodarki Unii.

Uważają one, że taki rozwój będzie wynikał nie tylko z funkcjonowania rynku wewnętrznego, który będzie sprzyjał harmonizacji systemów społecznych, ale też z procedur przewidzianych w Konstytucji oraz ze zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych.

Artykuł III-104

1. Mając na względzie urzeczywistnienie celów określonych w artykule III-103, Unia wspiera i uzupełnia działania Państw Członkowskich w następujących dziedzinach:

- a) polepszanie w szczególności środowiska pracy w celu ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników;
- b) warunki pracy;
- c) zabezpieczenie społeczne i ochrona socjalna pracowników;
- d) ochrona pracowników w przypadku wypowiedzenia umowy o pracę;
- e) informacja i konsultacja z pracownikami;
- f) reprezentacja i obrona zbiorowa interesów pracowników i pracodawców, w tym współzarządzanie, z zastrzeżeniem ustępu 6;
- g) warunki zatrudnienia obywateli państw trzecich legalnie przebywających na terytorium Unii;

- h) integracja osób wyłączonych z rynku pracy, bez uszczerbku dla artykułu III-183;
- i) równość mężczyzn i kobiet w odniesieniu do ich szans na rynku pracy i traktowania w pracy;
- j) zwalczanie wyłączenia społecznego;
- k) modernizacja systemów ochrony socjalnej, bez uszczerbku dla lit. c).

2. W tym celu:

- a) Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić środki w celu zachęcania do współpracy między Państwami Członkowskimi w drodze inicjatyw zmierzających do pogłębiania wiedzy, rozwijania wymiany informacji i najlepszych praktyk, wspierania podejść nowatorskich oraz oceny doświadczeń, z wyłączeniem jakiegokolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich;
- b) w dziedzinach określonych w ustępie 1 lit. a) – i), europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić minimalne wymagania stopniowo wprowadzane w życie, z uwzględnieniem warunków i norm technicznych istniejących w każdym z Państw Członkowskich. Europejskie ustawy ramowe unikają nakładania administracyjnych, finansowych i prawnych ograniczeń, które utrudniałyby tworzenie i rozwijanie małych i średnich przedsiębiorstw.

W każdym przypadku, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

3. Na zasadzie odstępstwa od ustępu 2, w dziedzinach, o których mowa w ustępie 1 lit. c), d), f) i g), Rada Ministrów uchwała ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe, stanowiąc jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim, Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Rada Ministrów może, na wniosek Komisji, przyjąć decyzję europejską o stosowaniu zwykłej procedury ustawodawczej do ustępu 1 lit. d), f) i g). Rada Ministrów stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

4. Państwo Członkowskie może powierzyć partnerom społecznym, na ich wspólne żądanie, wykonanie europejskich ustaw ramowych uchwalonych w zastosowaniu ustępu 2.

W tym przypadku dane Państwo Członkowskie, będąc zobowiązanym do przedsięwzięcia wszelkich środków pozwalających mu w każdej chwili na zagwarantowanie realizacji celów europejskiej ustawy ramowej, zapewnia, że najpóźniej w dniu, w którym europejska ustawa ramowa powinna być przetransponowana, partnerzy społeczni przyjęli niezbędne środki w drodze porozumienia.

5. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe uchwalone na mocy niniejszego artykułu:

- a) nie naruszają prawa Państw Członkowskich do określenia podstawowych zasad ich systemów zabezpieczenia społecznego i nie mogą znacząco wpływać na ich równowagę finansową;

- b) nie stanowią przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymywaniu lub ustanawianiu bardziej rygorystycznych środków ochronnych zgodnych z Konstytucją.
6. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do wynagrodzeń ani do prawa zrzeszania się, ani do prawa strajku, ani do prawa lokautu.

Artykuł III-105

1. Komisja ma zadanie popierania konsultacji między partnerami społecznymi na poziomie Unii i podejmuje wszelkie właściwe środki w celu ułatwienia ich dialogu, zapewniając stronom zrównoważone wsparcie.
2. W tym celu Komisja, przed przedstawieniem wniosków w dziedzinie polityki społecznej, konsultuje się z partnerami społecznymi w sprawie możliwego kierunku działania Unii.
3. Jeśli Komisja po przeprowadzeniu tej konsultacji uzna, że działanie Unii jest pożądane, konsultuje się z partnerami społecznymi w sprawie treści rozważanego wniosku. Partnerzy społeczni przesyłają do Komisji opinię lub, w odpowiednim przypadku, zalecenie.
4. Przy okazji tej konsultacji partnerzy społeczni mogą informować Komisję o swojej woli rozpoczęcia procesu przewidzianego w artykule III-106. Czas trwania procedury nie może przekraczać dziewięciu miesięcy, chyba że partnerzy społeczni i Komisja wspólnie zadecydują o jego przedłużeniu.

Artykuł III-106

1. Dialog między partnerami społecznymi na poziomie Unii może prowadzić, jeżeli oni sobie tego życzą, do nawiązania stosunków umownych, w tym do zawarcia umów zbiorowych.
2. Wykonywanie umów zbiorowych zawartych na poziomie Unii odbywa się bądź zgodnie z procedurami i praktykami właściwymi dla partnerów społecznych i Państw Członkowskich, bądź, w dziedzinach podlegających artykułowi III-104, na wspólne żądanie stron-sygnatariuszy, w drodze rozporządzeń europejskich lub decyzji europejskich przyjętych przez Radę Ministrów na wniosek Komisji. Parlament Europejski jest informowany.

Rada Ministrów stanowi jednomyślnie jeżeli dana umowa zawiera jedno lub więcej postanowień dotyczących jednej z dziedzin, w których zgodnie z artykułem III-104 ustęp 3 wymagana jest jednomyślność.

Artykuł III-107

Mając na względzie osiągnięcie celów określonych w artykule III-103 i bez uszczerbku dla innych postanowień Konstytucji, Komisja zachęca do współpracy między Państwami Członkowskimi oraz ułatwia koordynację ich działań we wszystkich dziedzinach polityki społecznej w ramach niniejszej sekcji, a zwłaszcza w dziedzinach odnoszących się do:

- a) zatrudnienia;
- b) prawa pracy i warunków pracy;
- c) kształcenia i doskonalenia zawodowego;
- d) zabezpieczenia społecznego;
- e) ochrony przed wypadkami i chorobami zawodowymi;
- f) higieny pracy;
- g) prawa zrzeszania się w związki zawodowe i sporów zbiorowych między pracodawcami a pracownikami.

W tym celu Komisja działa w ścisłym kontakcie z Państwami Członkowskimi, przeprowadzając badania, wydając opinie i organizując konsultacje zarówno w sprawie problemów pojawiających się na poziomie krajowym, jak i tych, które interesują organizacje międzynarodowe, w szczególności poprzez inicjatywy mające na celu określenie kierunków i wskaźników, organizowanie wymiany najlepszych praktyk i przygotowanie elementów niezbędnych dla prowadzenia okresowego nadzoru i oceny. Parlament Europejski jest w pełni informowany.

Przed wydaniem opinii przewidzianych niniejszym artykułem Komisja konsultuje się z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Artykuł III-108

1. Każde Państwo Członkowskie zapewnia stosowanie zasady równości wynagrodzeń dla pracowników płci męskiej i żeńskiej za taką samą pracę lub pracę tej samej wartości.
2. Do celów niniejszego artykułu przez wynagrodzenie rozumie się zwykłą podstawową lub minimalną płacę lub uposażenie oraz wszystkie inne korzyści w gotówce lub w naturze, otrzymywane przez pracownika bezpośrednio lub pośrednio, z racji zatrudnienia, od pracodawcy.

Równość wynagrodzenia bez dyskryminacji ze względu na płeć oznacza, że:

- a) wynagrodzenie przyznane za taką samą pracę na akord jest określone na podstawie takiej samej jednostki miary;
 - b) wynagrodzenie za pracę na czas jest takie samo na tym samym stanowisku.
3. Środki zmierzające do zapewnienia stosowania zasady równości szans i równości traktowania mężczyzn i kobiet w dziedzinie zatrudnienia i pracy, w tym zasady równości wynagrodzeń za taką samą pracę lub pracę takiej samej wartości są ustanawiane na mocy ustaw europejskich lub europejskich ustaw ramowych. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

4. W celu rzeczywistego zapewnienia pełnej równości między mężczyznami i kobietami w życiu zawodowym zasada równości traktowania nie stanowi przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymaniu lub przyjmowaniu środków przewidujących specyficzne korzyści, zmierzające do ułatwienia wykonywania działalności zawodowej przez osoby płci niedostatecznie reprezentowanej bądź zapobiegania niekorzystnym sytuacjom w karierze zawodowej i ich kompensowania.

Artykuł III-109

Państwa Członkowskie dokładają starań, aby utrzymać istniejącą równowagę systemów płatnych urlopów.

Artykuł III-110

Komisja opracowuje co roku sprawozdanie w sprawie postępów w osiąganiu celów określonych w artykule III-98, w tym sytuacji demograficznej w Unii. Przesyła ona to sprawozdanie do Parlamentu Europejskiego, Rady Ministrów i Komitetu Ekonomiczno-Społecznego.

Artykuł III-111

Rada Ministrów przyjmuje decyzję europejską ustanawiającą Komitet ds. ochrony socjalnej o charakterze doradczym, celem wspierania współpracy w dziedzinie polityk ochrony socjalnej między Państwami Członkowskimi oraz z Komisją. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Zadania Komitetu to:

- a) śledzenie sytuacji społecznej i rozwoju ochrony socjalnej w Państwach Członkowskich i w Unii;
- b) wspieranie wymiany informacji, doświadczeń i dobrych praktyk między Państwami Członkowskimi oraz z Komisją;
- c) opracowywanie sprawozdań, formułowanie opinii lub podejmowanie innych prac w ramach swoich kompetencji, na żądanie Rady Ministrów lub Komisji, lub z własnej inicjatywy, bez uszczerbku dla artykułu III-247.

W wypełnianiu swojego mandatu Komitet nawiązuje odpowiednie kontakty z partnerami społecznymi.

Każde Państwo Członkowskie i Komisja mianują po dwóch członków Komitetu.

Artykuł III-112

Komisja włącza do swojego sprawozdania rocznego dla Parlamentu Europejskiego oddzielny rozdział dotyczący rozwoju sytuacji społecznej w Unii.

Parlament Europejski może wezwać Komisję do opracowania sprawozdań w sprawie poszczególnych problemów dotyczących warunków społecznych.

Podsekcja 1

Europejski Fundusz Społeczny

Artykuł III-113

W celu poprawy możliwości zatrudniania pracowników w ramach rynku wewnętrznego i przyczyniania się w ten sposób do podniesienia poziomu życia, ustanawia się zgodnie z poniższymi postanowieniami Europejski Fundusz Społeczny; dąży on do ułatwienia zatrudniania pracowników i zwiększania ich mobilności geograficznej i zawodowej wewnątrz Unii, jak również do ułatwienia im dostosowania się do zmian w przemyśle i systemach produkcyjnych, zwłaszcza przez kształcenie zawodowe i przekwalifikowanie.

Artykuł III-114

Funduszem zarządza Komisja.

W wykonywaniu tego zadania Komisję wspomaga złożony z przedstawicieli Państw Członkowskich, związków zawodowych i organizacji pracodawców komitet, któremu przewodniczy członek Komisji.

Artykuł III-115

Środki wykonawcze dotyczące Europejskiego Funduszu Społecznego są ustanawiane w ustawach europejskich. Ustawy te są uchwalane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

SEKCJA 3

SPÓJNOŚĆ GOSPODARCZA, SPOŁECZNA I TERYTORIALNA

Artykuł III-116

W celu wspierania harmonijnego rozwoju całej Unii, rozwija ona i prowadzi działania służące wzmocnieniu jej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

W szczególności Unia zmierza do zmniejszenia dysproporcji w poziomach rozwoju różnych regionów oraz zacofania regionów lub wysp najmniej uprzywilejowanych, w tym obszarów wiejskich.

Artykuł III-117

Państwa Członkowskie prowadzą swoje polityki gospodarcze i koordynują je w taki sposób, aby osiągnąć także cele określone w artykule III-116. Przy formułowaniu i urzeczywistnianiu polityk i działań Unii oraz przy urzeczywistnianiu rynku wewnętrznego bierze się pod uwagę te cele i przyczynia się do ich realizacji. Unia wspiera także osiąganie tych celów przez działania, które podejmuje za pośrednictwem funduszy strukturalnych (Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej – Sekcja Orientacji, Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego), Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz innych istniejących instrumentów finansowych.

Co trzy lata Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu, Radzie Ministrów, Komitetowi Regionów i Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie w sprawie postępów w urzeczywistnianiu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz w sprawie sposobu, w jaki różne środki przewidziane w niniejszym artykule przyczyniły się do tego. Sprawozdanie to zawiera, w odpowiednim przypadku, stosowne propozycje.

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić wszelkie środki specjalne poza funduszami i bez uszczerbku dla środków przyjętych w ramach innych polityk Unii. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Artykuł III-118

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ma na celu przyczynianie się do korygowania podstawowych dysproporcji regionalnych w Unii poprzez udział w rozwoju i dostosowaniu strukturalnym regionów opóźnionych w rozwoju oraz w przekształcaniu upadających regionów przemysłowych.

Artykuł III-119

Bez uszczerbku dla artykułu III-120, ustawy europejskie określają zadania, cele priorytetowe i organizację funduszy strukturalnych, co może obejmować grupowanie funduszy, oraz ogólne zasady mające do nich zastosowanie, jak również przepisy niezbędne do zapewnienia ich skuteczności oraz koordynacji funduszy między sobą i z innymi istniejącymi instrumentami finansowymi.

Fundusz Spójności, utworzony przez ustawę europejską, wspiera finansowo projekty w dziedzinach środowiska naturalnego i sieci transeuropejskich w zakresie infrastruktury transportowej.

W każdym przypadku, ustawy europejskie są uchwalane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie do 1 stycznia 2007 roku.

Artykuł III-120

Środki wykonawcze dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego są ustanawiane na mocy ustaw europejskich. Ustawy te są uchwalane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

W odniesieniu do Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej – Sekcja Orientacji oraz Europejskiego Funduszu Społecznego stosują się odpowiednio artykuły III-127 i III-115.

SEKCJA 4

ROLNICTWO I RYBOŁÓWSTWO

Artykuł III-121

Unia określa i realizuje wspólną politykę w zakresie rolnictwa i rybołówstwa.

Przez produkty rolne należy rozumieć produkty ziemi, hodowli i rybołówstwa oraz bezpośrednio z nimi związane produkty wstępnego przetworzenia. Odniesienia do wspólnej polityki rolnej lub do rolnictwa oraz stosowanie wyrazu „rolny” są rozumiane jako dotyczące także rybołówstwa, z uwzględnieniem szczególnych cech charakterystycznych tego sektora.

Artykuł III-122

1. Rynek wewnętrzny obejmuje także rolnictwo i handel produktami rolnymi.
2. Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień artykułów III-123 - III-128, zasady przewidziane w celu ustanowienia rynku wewnętrznego stosują się do produktów rolnych.
3. Produkty wymienione w załączniku I^{*} podlegają postanowieniom artykułów III-123 - III-128.
4. Funkcjonowaniu i rozwojowi rynku wewnętrznego produktów rolnych musi towarzyszyć ustanowienie wspólnej polityki rolnej.

Artykuł III-123

1. Celami wspólnej polityki rolnej są:
 - a) zwiększenie wydajności rolnictwa przez wspieranie postępu technicznego, racjonalny rozwój produkcji rolnej i optymalne wykorzystanie czynników produkcji, zwłaszcza siły roboczej;
 - b) zapewnienie w ten sposób odpowiedniego poziomu życia ludności wiejskiej, zwłaszcza przez podniesienie indywidualnego dochodu osób pracujących w rolnictwie;
 - c) stabilizacja rynków;
 - d) zagwarantowanie bezpieczeństwa dostaw;
 - e) zapewnienie rozsądnych cen w dostawach dla konsumentów.
2. Przy ustalaniu wspólnej polityki rolnej i specjalnych środków służących jej realizacji uwzględnia się:
 - a) szczególny charakter gospodarki rolnej, wynikający ze struktury społecznej rolnictwa oraz z różnic strukturalnych i przyrodniczych między poszczególnymi regionami rolniczymi;

^{*} Załącznik ten, odpowiadający załącznikowi I do TWE, zostanie opracowany.

- b) potrzebę stopniowego wprowadzania odpowiednich środków dostosowawczych;
- c) fakt, że w Państwach Członkowskich rolnictwo jest sektorem ściśle powiązanym z całą gospodarką.

Artykuł III-124

1. Do osiągnięcia celów przewidzianych w artykule III-123 ustanawia się wspólną organizację rynków rolnych.

Zależnie od produktów, organizacja ta przybiera jedną z następujących form:

- a) wspólne reguły konkurencji;
- b) obowiązkowa koordynacja różnych krajowych organizacji rynkowych;
- c) europejska organizacja rynkowa.

2. Wspólna organizacja, ustanowiona w jednej z postaci przewidzianych w ustępie 1, może obejmować wszelkie środki konieczne do osiągnięcia celów określonych w artykule III-123, a zwłaszcza regulację cen, pomoc w odniesieniu do produkcji i wprowadzania na rynek różnych produktów, systemy składowania i przewozu oraz wspólne mechanizmy stabilizacji przywozu i wywozu.

Wspólna organizacja ogranicza się do osiągania celów określonych w artykule III-123 i wyklucza wszelką dyskryminację między producentami lub konsumentami wewnątrz Unii.

Wspólna polityka cenowa powinna się opierać na wspólnych kryteriach i jednolitych metodach kalkulacji.

3. Aby umożliwić wspólnej organizacji określonej w ustępie 1 osiągnięcie jej celów, może być stworzony jeden lub kilka funduszy orientacji i gwarancji rolnej.

Artykuł III-125

Do umożliwienia osiągnięcia celów określonych w artykule III-123 w ramach wspólnej polityki rolnej mogą być zwłaszcza przewidziane środki polegające na:

- a) skutecznej koordynacji wysiłków podejmowanych w dziedzinach kształcenia zawodowego, badań naukowych i szerzenia wiedzy rolniczej, co może obejmować wspólne finansowanie projektów lub instytucji,
- b) wspólnym działaniu na rzecz zwiększania poziomu konsumpcji niektórych produktów.

Artykuł III-126

1. Postanowienia sekcji dotyczącej reguł konkurencji stosują się do produkcji rolnej i handlu produktami rolnymi jedynie w zakresie ustalonym przez ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe zgodnie z artykułem III-127 ustęp 2, z uwzględnieniem celów określonych w artykule III-123.
2. Rada Ministrów, na wniosek Komisji, może przyjąć rozporządzenie europejskie lub decyzję europejską zezwalającą na przyznanie pomocy:
 - a) na ochronę gospodarstw znajdujących się w niekorzystnym położeniu ze względu na warunki strukturalne lub przyrodnicze,
 - b) w ramach programów rozwoju gospodarczego.

Artykuł III-127

1. Komisja przedkłada propozycje dotyczące wypracowywania i realizowania wspólnej polityki rolnej, w tym zastąpienia organizacji krajowych przez jedną z form wspólnej organizacji przewidzianą w artykule III-124 ustęp 1, jak również wprowadzenia w życie środków wyszczególnionych w niniejszej sekcji.

Propozycje te uwzględniają współzależność zagadnień rolnych wymienionych w niniejszej sekcji.

2. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają wspólną organizację rynków rolnych przewidzianą w artykule III-124 ustęp 1, jak również inne postanowienia niezbędne dla osiągnięcia celów wspólnej polityki rolnej i rybołówstwa. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.
3. Rada Ministrów na wniosek Komisji przyjmuje rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie w sprawie ustalania cen, potrąceń, pomocy i ograniczeń ilościowych, jak również w sprawie ustalania i przydziału wielkości dopuszczalnych połowów.
4. Zgodnie z ustępem 2, krajowe organizacje rynkowe mogą zostać zastąpione wspólną organizacją przewidzianą w artykule III-124 ustęp 1, jeżeli:
 - a) wspólna organizacja oferuje Państwom Członkowskim sprzeciwiającym się temu środkowi i dysponującym własną organizacją krajową dla określonej produkcji równoważne gwarancje zatrudnienia i poziomu życia zainteresowanych producentów, uwzględniając harmonogram możliwych dostosowań i potrzebną specjalizację;
 - b) organizacja ta zapewnia w handlu wewnątrz Unii warunki podobne do istniejących na rynku krajowym.

5. Jeżeli utworzona jest wspólna organizacja dla niektórych surowców, a nie istnieje jeszcze wspólna organizacja dla odpowiednich produktów przetworzonych, surowce te, wykorzystywane do produktów przetworzonych przeznaczonych na wywóz do państw trzecich, mogą być przywożone spoza Unii.

Artykuł III-128

Jeżeli w Państwie Członkowskim produkt jest przedmiotem krajowej organizacji rynkowej lub regulacji wewnętrznej o równoważnym skutku, która wpływa na pozycję konkurencyjną produktu podobnego w innym Państwie Członkowskim, Państwa Członkowskie stosują w przywozie opłatę wyrównawczą na taki produkt pochodzący z Państwa Członkowskiego, w którym istnieje taka organizacja lub regulacja, chyba że Państwo to stosuje opłatę wyrównawczą przy wywozie.

Komisja przyjmuje rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie ustalające wysokość tych opłat na poziomie niezbędnym do przywrócenia równowagi; może ona również zezwolić na inne środki, ustalając szczegóły i warunki.

SEKCJA 5

ŚRODOWISKO NATURALNE

Artykuł III-129

1. Polityka Unii w dziedzinie środowiska naturalnego przyczynia się do osiągnięcia następujących celów:

- a) zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego;
- b) ochrony zdrowia ludzkiego;
- c) ostrożnego i racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych;
- d) promowania na płaszczyźnie międzynarodowej środków zmierzających do rozwiązania regionalnych lub światowych problemów środowiska naturalnego.

2. Polityka Unii w dziedzinie środowiska naturalnego stawia sobie za cel wysoki poziom ochrony, z uwzględnieniem różnorodności sytuacji w poszczególnych regionach Unii. Jest ona oparta o zasadę ostrożności oraz zasady działania zapobiegawczego, naprawiania szkody przede wszystkim u źródła i na zasadzie „zanieczyszczający płaci”.

W tym kontekście środki harmonizujące odpowiadające wymogom w dziedzinie ochrony środowiska obejmują, w odpowiednich przypadkach, klauzulę zabezpieczającą, która pozwala Państwom Członkowskim na podejmowanie, z pozagospodarczych względów związanych ze środowiskiem naturalnym, środków tymczasowych podlegających procedurze kontrolnej Unii.

3. Przy opracowywaniu polityki w dziedzinie środowiska naturalnego Unia uwzględnia:

- a) dostępne dane naukowo-techniczne;
- b) warunki środowiska naturalnego w poszczególnych regionach Unii;
- c) korzyści i koszty, które mogą wynikać z działania lub zaniechania działania;
- d) gospodarczy i społeczny rozwój Unii jako całości i zrównoważony rozwój jej regionów.

4. W zakresie swoich odpowiednich kompetencji Unia i Państwa Członkowskie współpracują z państwami trzecimi i kompetentnymi organizacjami międzynarodowymi. Warunki współpracy Unii mogą stanowić przedmiot umów Unii z zainteresowanymi stronami trzecimi, negocjowanych i zawieranych zgodnie z artykułem III-272.

Poprzedni akapit nie narusza kompetencji Państw Członkowskich do negocjowania w organach międzynarodowych i zawierania umów międzynarodowych.

Artykuł III-130

1. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają działania służące osiągnięciu celów określonych w artykule III-129. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

2. Na zasadzie odstępstwa od ustępu 1 i bez uszczerbku dla artykułu III-65, Rada Ministrów uchwała jednomyślnie ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiające:

- a) środki przede wszystkim o charakterze fiskalnym;
- b) środki wpływające na:
 - (i) zagospodarowanie przestrzenne;
 - (ii) zarządzanie ilościowe zasobami wodnymi, w sposób pośredni lub bezpośredni wpływające na dostępność tych zasobów;
 - (iii) przeznaczenie gruntów, z wyjątkiem kwestii zarządzania odpadami.
- c) środki wpływające znacząco na wybór Państwa Członkowskiego między różnymi źródłami energii i ogólną strukturę jego zaopatrzenia w energię.

Rada Ministrów, stanowiąc jednomyślnie, może przyjąć decyzję europejską o stosowaniu zwykłej procedury ustawodawczej do spraw, o których mowa w pierwszym akapicie niniejszego ustępu.

We wszystkich przypadkach Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim, Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

3. Ustawy europejskie ustanawiają ogólne programy działania określające cele priorytetowe, które mają być osiągnięte. Ustawy te są uchwalane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Środki niezbędne do urzeczywistnienia tych programów są podejmowane na warunkach przewidzianych w ustępie 1 lub ustępie 2, zależnie od przypadku.

4. Bez uszczerbku dla niektórych środków mających charakter wspólnotowy, Państwa Członkowskie finansują i wykonują politykę w zakresie środowiska naturalnego.

5. Bez uszczerbku dla zasady, iż zanieczyszczający płaci, gdy środek podjęty na podstawie ustępu 1 niesie ze sobą koszty uznane za nieproporcjonalne dla władz publicznych Państwa Członkowskiego, środek ten przewiduje, w odpowiedniej formie:

- a) tymczasowe odstępstwa i/lub
- b) wsparcie finansowe z Funduszu Spójności.

Artykuł III-131

Środki ochronne przyjęte na podstawie artykułu III-130 nie stanowią przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymaniu lub ustanawianiu bardziej rygorystycznych środków ochronnych. Środki te muszą być zgodne z Konstytucją. Są one notyfikowane Komisji.

SEKCJA 6

OCHRONA KONSUMENTA

Artykuł III-132

1. Dążąc do popierania interesów konsumentów i zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumentów, Unia przyczynia się do ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i interesów gospodarczych konsumentów, jak również wspierania ich prawa do informacji, edukacji i organizowania się w celu zachowania ich interesów.
2. Unia przyczynia się do osiągnięcia celów określonych w ustępie 1 poprzez:
 - a) środki, które przyjmuje na podstawie artykułu III-65 w ramach urzeczywistniania rynku wewnętrznego;
 - b) środki, które wspierają, uzupełniają i nadzorują politykę prowadzoną przez Państwa Członkowskie.
3. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki określone w ustępie 2 lit. b). Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.
4. Akty przyjęte na podstawie ustępu 3 nie stanowią przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymaniu lub ustanawianiu bardziej rygorystycznych środków ochronnych. Środki te muszą być zgodne z Konstytucją. Są one notyfikowane Komisji.

SEKCJA 7

TRANSPORT

Artykuł III-133

Cele Konstytucji, w odniesieniu do kwestii uregulowanych w niniejszej sekcji są realizowane w ramach wspólnej polityki transportowej.

Artykuł III-134

1. W celu wykonania artykułu III-133 ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe uwzględniają specyficzne aspekty transportu. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe zawierają:

- a) wspólne reguły mające zastosowanie do transportu międzynarodowego wykonywanego z lub na terytorium Państwa Członkowskiego lub tranzytu przez terytorium jednej lub większej liczby Państw Członkowskich,
- b) warunki dostępu przewoźników nie mających stałej siedziby w Państwie Członkowskim do transportu krajowego w Państwie Członkowskim,
- c) środki pozwalające polepszyć bezpieczeństwo transportu,
- d) wszelkie inne potrzebne przepisy.

Artykuł III-135

Do czasu uchwalenia ustaw europejskich lub europejskich ustaw ramowych, o których mowa w pierwszym akapicie artykułu III-134, i z zastrzeżeniem jednomyślnego przyjęcia przez Radę Ministrów decyzji europejskiej przyznającej odstępstwo, żadne Państwo Członkowskie nie może wydać mniej korzystnych - w ich bezpośrednim lub pośrednim skutku wobec przewoźników z innych Państw Członkowskich - w porównaniu z przewoźnikami krajowymi, przepisów różnych regulujących tę materię na dzień 1 stycznia 1958 roku lub, dla Państw przystępujących, na dzień ich przystąpienia.

Artykuł III-136

Zgodna z Konstytucją jest pomoc, która odpowiada potrzebom koordynacji transportu lub stanowi zwrot za wykonanie pewnych świadczeń nierozdzielnie związanych z pojęciem usługi publicznej.

Artykuł III-137

Każdy środek w dziedzinie stawek i warunków transportu podjęty w ramach Konstytucji powinien uwzględniać sytuację gospodarczą przewoźników.

Artykuł III-138

1. W odniesieniu do transportu wewnątrz Unii zakazana jest dyskryminacja polegająca na stosowaniu przez przewoźników względem tych samych towarów na tych samych połączeniach przewozowych różnych stawek i warunków transportu ze względu na Państwo Członkowskie pochodzenia lub przeznaczenia produktów przewożonych.

2. Ustęp 1 nie wyklucza uchwalenia innych ustaw europejskich i europejskich ustaw ramowych w zastosowaniu artykułu III-134 akapit 1.

3. Rada Ministrów przyjmuje, na wniosek Komisji, rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie zapewniające wykonanie ustępu 1. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Rada Ministrów może w szczególności przyjąć rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie niezbędne w celu umożliwienia instytucjom zapewnienia zgodności z zasadami ustanowionymi w ustępie 1 i w celu zapewnienia pełnych korzyści użytkownikom.

4. Komisja, z inicjatywy własnej lub na wniosek Państwa Członkowskiego, bada przypadki dyskryminacji określone w ustępie 1 i po konsultacji z każdym zainteresowanym Państwem Członkowskim przyjmuje, w ramach rozporządzeń europejskich i decyzji europejskich, o których mowa w ustępie 3, niezbędne decyzje europejskie.

Artykuł III-139

1. Zakazane jest narzucanie przez Państwo Członkowskie w zakresie transportu wykonywanego wewnątrz Unii stosowania stawek i warunków zawierających jakikolwiek element wsparcia lub ochrony jednego lub kilku przedsiębiorstw bądź poszczególnych gałęzi przemysłu, chyba że jest ono dozwolone przez Komisję w drodze decyzji europejskiej.

2. Komisja, z inicjatywy własnej lub na wniosek Państwa Członkowskiego, bada stawki i warunki, o których mowa w ustępie 1, uwzględniając w szczególności, z jednej strony, wymogi właściwej regionalnej polityki gospodarczej, potrzeby regionów słabo rozwiniętych i problemy regionów poważnie dotkniętych przez okoliczności polityczne oraz, z drugiej strony, skutki tych stawek i warunków dla konkurencji między różnymi rodzajami transportu.

3. Komisja przyjmuje niezbędne decyzje europejskie po konsultacji z każdym zainteresowanym Państwem Członkowskim.

4. Zakaz ustanowiony w ustępie 1 nie ma zastosowania do taryf konkurencyjnych.

Artykuł III-140

Opłaty i należności pobierane przez przewoźnika w związku z przekraczaniem granic niezależnie od ceny transportu nie powinny przekraczać rozsądnego poziomu, przy uwzględnieniu rzeczywistych kosztów efektywnie poniesionych w związku z przekroczeniem granicy.

Państwa Członkowskie podejmują starania, aby stopniowo obniżyć te koszty.

Komisja może kierować do Państw Członkowskich zalecenia w celu zastosowania niniejszego artykułu.

Artykuł III-141

Postanowienia niniejszej sekcji nie stanowią przeszkody w stosowaniu środków podjętych przez Republikę Federalną Niemiec, o ile są one niezbędne w celu skompensowania niekorzystnych skutków gospodarczych spowodowanych podziałem Niemiec dla gospodarki niektórych regionów Republiki Federalnej dotkniętych tym podziałem.

Artykuł III-142

Komitet doradczy, złożony z ekspertów wyznaczonych przez rządy Państw Członkowskich, jest ustanowiony przy Komisji. Komisja konsultuje z nim kwestie transportu gdy uzna to za pożądane.

Artykuł III-143

1. Postanowienia niniejszej sekcji mają zastosowanie do transportu kolejowego, drogowego i śródlądowego.
2. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą wprowadzać odpowiednie środki dla transportu morskiego i lotniczego. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Regionów i Ekonomiczno-Społecznym.

SEKCJA 8

SIECI TRANSEUROPEJSKIE

Artykuł III-144

1. Aby pomóc osiągnąć cele określone w artykułach III-14 i III-116 oraz umożliwić obywatelom Unii, podmiotom gospodarczym, wspólnotom regionalnym i lokalnym pełne czerpanie korzyści z ustanowienia obszaru bez granic wewnętrznych, Unia przyczynia się do tworzenia i rozwoju sieci transeuropejskich w infrastrukturach transportu, telekomunikacji i energetyki.
2. W ramach systemu wolnych i konkurencyjnych rynków działanie Unii zmierza do sprzyjania wzajemnym połączeniom oraz interoperacyjności sieci krajowych, jak również dostępowi do tych sieci. Uwzględnia ona w szczególności potrzebę łączenia wysp, regionów zamkniętych i peryferyjnych z centralnymi regionami Unii.

Artykuł III-145

1. Aby osiągnąć cele określone w artykule III-144, Unia:
 - a) ustanawia zbiór wytycznych obejmujących cele, priorytety i ogólne kierunki działań przewidzianych w dziedzinie sieci transeuropejskich; wytyczne te wskazują projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania;
 - b) urzeczywistnia każdy środek, który może się okazać niezbędny do zapewnienia współdziałania między sieciami, w szczególności w dziedzinie normalizacji technicznej;
 - c) może wspierać projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania, popierane przez Państwa Członkowskie, a wskazane w ramach wytycznych określonych w lit. a), w szczególności poprzez analizy wykonalności, gwarancje kredytowe lub bonifikaty oprocentowania; Unia może się również przyczyniać do finansowania, za pośrednictwem Funduszu Spójności, poszczególnych projektów w Państwach Członkowskich w dziedzinie infrastruktury transportu.

Działania Unii biorą pod uwagę potencjalną efektywność gospodarczą projektów.

2. Wytyczne i inne środki przewidziane w ustępie 1 są ustanawiane na mocy ustaw europejskich lub europejskich ustaw ramowych. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Wytyczne i projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania dotyczące terytorium Państwa Członkowskiego wymagają zgody tego Państwa Członkowskiego.

3. Państwa Członkowskie, w powiązaniu z Komisją, koordynują między sobą polityki prowadzone na poziomie krajowym, które mogą mieć znaczący wpływ na realizację celów określonych w artykule III-144. Komisja może podjąć, w ścisłej współpracy z Państwami Członkowskimi, każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia tej koordynacji.
4. Unia może współpracować z państwami trzecimi w celu wsparcia projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz zapewnienia współdziałania między sieciami.

SEKCJA 9

BADANIA, ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY ORAZ PRZESTRZEŃ KOSMICZNA

Artykuł III-146

1. Unia ma na celu wzmocnienie bazy naukowej i technologicznej przemysłu Unii oraz sprzyjanie zwiększaniu jego międzynarodowej konkurencyjności, przy jednoczesnym promowaniu działalności badawczej uznanej za niezbędną na mocy innych rozdziałów Konstytucji.
2. W tym celu sprzyja ona przedsiębiorstwom, w tym małym i średnim przedsiębiorstwom, ośrodkom badawczym i uniwersytetom w ich wysiłkach badawczych i rozwoju technologicznym wysokiej jakości; wspiera ich wysiłki w zakresie współpracy, zmierzając w szczególności do umożliwienia naukowcom swobodnej współpracy ponad granicami i przedsiębiorstwom pełnego wykorzystania potencjału rynku wewnętrznego, zwłaszcza poprzez otwarcie krajowych rynków zamówień publicznych, określanie wspólnych norm i usuwanie przeszkód prawnych i fiskalnych tej współpracy.
3. O wszelkich działaniach Unii podejmowanych na podstawie Konstytucji w zakresie badań i rozwoju technologicznego, w tym o projektach demonstracyjnych, decyduje się oraz urzeczywistnia się je zgodnie z niniejszą sekcją.

Artykuł III-147

W dążeniu do osiągnięcia tych celów Unia prowadzi następujące działania, które stanowią uzupełnienie działań podejmowanych przez Państwa Członkowskie:

- a) wykonywanie programów badań, rozwoju technicznego i demonstracyjnych, wraz z promowaniem współpracy z przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczymi i uczelniami oraz współpracy pomiędzy nimi;
- b) popieranie współpracy w dziedzinie badań, rozwoju technicznego i demonstracji Unii z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi;
- c) upowszechnianie i optymalizacja wyników działań w dziedzinie badań, rozwoju technicznego i demonstracji Unii;
- d) popieranie kształcenia i mobilności naukowców w Unii.

Artykuł III-148

1. Unia i Państwa Członkowskie koordynują swoje działania w zakresie badań i rozwoju technologicznego, tak aby zapewnić wzajemną spójność polityk krajowych z polityką Unii.
2. W ścisłej współpracy z Państwami Członkowskimi Komisja może podjąć każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia koordynacji określonej w ustępie 1, w szczególności inicjatywy zmierzające do określenia kierunków i wskaźników, zorganizowania wymiany najlepszych praktyk i przygotowania niezbędnych elementów okresowego nadzoru i oceny. Parlament Europejski jest w pełni informowany.

Artykuł III-149

1. Wieloletni program ramowy określający wszystkie działania Unii jest ustanawiany w ustawach europejskich. Ustawy te są uchwalane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Program ramowy:

- a) ustala naukowe i techniczne cele, które mają zostać osiągnięte przez działania przewidziane w artykule III-147 oraz priorytety, które się z nimi wiążą;
 - b) wskazuje ogólne kierunki tych działań;
 - c) ustala ogólną maksymalną kwotę oraz szczegółowe zasady uczestnictwa finansowego Unii w programie ramowym, jak również odpowiednie udziały w każdym z przewidywanych działań.
2. Program ramowy jest dostosowywany lub uzupełniany w zależności od rozwoju sytuacji.
 3. Program ramowy jest urzeczywistniany poprzez programy szczegółowe opracowane w ramach każdego działania. Każdy program szczegółowy określa szczegółowe zasady jego realizacji, ustala czas jego trwania i przewiduje środki uznane za niezbędne. Suma kwot uznanych za niezbędne, ustalonych przez programy szczegółowe, nie może przekroczyć łącznej maksymalnej kwoty przewidzianej dla programu ramowego i dla każdego działania.
 4. Rada Ministrów na wniosek Komisji przyjmuje rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie ustanawiające programy szczegółowe. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Artykuł III-150

W celu urzeczywistnienia wieloletniego programu ramowego, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają:

- a) zasady uczestnictwa przedsiębiorstw, ośrodków badawczych i uniwersytetów;
- b) zasady dotyczące upowszechniania wyników badań.

Takie ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Artykuł III-151

Przy urzeczywistnianiu wieloletniego programu ramowego, ustawy europejskie mogą wprowadzać programy uzupełniające z udziałem tylko niektórych Państw Członkowskich, finansujących je z zastrzeżeniem ewentualnego współuczestnictwa Unii.

Takie ustawy określają zasady mające zastosowanie do programów uzupełniających, zwłaszcza w odniesieniu do upowszechniania wiedzy i dostępu innych Państw Członkowskich. Są one przyjmowane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i za zgodą zainteresowanych Państw Członkowskich.

Artykuł III-152

Przy urzeczywistnianiu wieloletniego programu ramowego ustawy europejskie mogą przewidywać, za zgodą zainteresowanych Państw Członkowskich, udział w programach badawczych i rozwojowych podjętych przez kilka Państw Członkowskich, w tym udział w strukturach utworzonych w celu wykonania tych programów.

Ustawy te są uchwalane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Artykuł III-153

Przy urzeczywistnianiu wieloletniego programu ramowego Unia może ustanowić współpracę w dziedzinie unijnych badań, rozwoju technologicznego i demonstracji z państwami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi.

Szczegółowe rozwiązania dotyczące tej współpracy mogą być przedmiotem umów między Unią a zainteresowanymi stronami trzecimi, negocjowanych i zawieranych zgodnie z artykułem III-227.

Artykuł III-154

Rada Ministrów na wniosek Komisji może przyjąć rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie w celu utworzenia wspólnych przedsiębiorstw lub jakiejkolwiek innej struktury niezbędnej do skutecznego wykonywania programów badawczych, rozwoju technologicznego i demonstracyjnych Unii. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Artykuł III-155

1. W celu sprzyjania postępowi naukowo-technicznemu, konkurencyjności przemysłowej i realizacji swoich polityk, Unia ustanawia europejską politykę kosmiczną. W tym celu Unia może promować wspólne inicjatywy, popierać badania i rozwój technologiczny i koordynować wysiłki niezbędne dla badania i wykorzystania przestrzeni kosmicznej.

2. W celu przyczynienia się do osiągnięcia celów określonych w ustępie 1, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają niezbędne środki, które mogą przyjąć postać europejskiego programu kosmicznego.

Artykuł III-156

Na początku każdego roku Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Ministrów sprawozdanie. Sprawozdanie to zawiera zwłaszcza informację o działaniach w zakresie badań, rozwoju technologicznego i upowszechniania wyników w roku poprzednim oraz program pracy na rok bieżący.

SEKCJA 10

ENERGETYKA

Artykuł III-157

1. W ramach ustanawiania rynku wewnętrznego oraz z uwzględnieniem potrzeby zachowania i poprawy środowiska naturalnego, polityka Unii w dziedzinie energetyki ma na celu:

- a) zapewnienie funkcjonowania rynku energii,
- b) zapewnienie bezpieczeństwa dostaw energii w Unii i
- c) wspieranie efektywności energetycznej i oszczędności energii oraz rozwoju nowych odnawialnych form energii.

2. Środki niezbędne do osiągnięcia celów określonych w ustępie 1 są ustanawiane na mocy ustaw europejskich lub europejskich ustaw ramowych. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Takie ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe nie wpływają na wybór Państwa Członkowskiego między różnymi źródłami energii i ogólną strukturę jego zaopatrzenia w energię, bez uszczerbku dla artykułu III-130 ustęp 2 lit. c).

ROZDZIAŁ IV

PRZESTRZEŃ WOLNOŚCI, BEZPIECZEŃSTWA I SPRAWIEDLIWOŚCI

SEKCJA 1

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł III-158

1. Unia stanowi przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w poszanowaniu praw podstawowych i z uwzględnieniem różnych tradycji i systemów prawnych Państw Członkowskich.
2. Unia zapewnia brak kontroli osób na granicach wewnętrznych i rozwój wspólnej polityki w dziedzinie azylu, imigracji i kontroli granic zewnętrznych, opartej na solidarności między Państwami Członkowskimi i sprawiedliwej wobec obywateli państw trzecich. Do celów niniejszego rozdziału, bezpaństwowcy są traktowani jak obywatele państw trzecich.
3. Unia dokłada starań, aby zapewnić wysoki poziom ochrony za pomocą środków zapobiegających i zwalczających przestępczość, rasizm i ksenofobię oraz środków służących koordynacji i współpracy organów policyjnych i sądowych oraz innych właściwych organów, a także wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach karnych i, w miarę potrzeby, zbliżania przepisów karnych.
4. Unia ułatwia dostęp do wymiaru sprawiedliwości, w szczególności poprzez zasadę wzajemnego uznawania decyzji sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych.

Artykuł III-159

Rada Europejska określa strategiczne wytyczne planowania operacyjnego oraz w sferze prawodawstwa w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.

Artykuł III-160

1. Parlamenty narodowe Państw Członkowskich zapewniają zgodność wniosków i inicjatyw ustawodawczych przedłożonych na mocy sekcji 4 i 5 niniejszego rozdziału z zasadą pomocniczości, zgodnie ze szczegółowymi zasadami zawartymi w Protokole w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności.

Parlamenty narodowe Państw Członkowskich mogą uczestniczyć w mechanizmach oceny przewidzianych w artykule III-161 i w kontroli politycznej Europolu oraz ocenie działań Eurojust zgodnie z artykułami III-177 i III-174.

Artykuł III-161

Bez uszczerbku dla artykułów III-265 – III-267, Rada Ministrów może przyjąć, na wniosek Komisji, rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie ustanawiające warunki dokonywania przez Państwa Członkowskie, we współpracy z Komisją, obiektywnej i bezstronnej oceny realizacji przez organy Państw Członkowskich polityk Unii, o których mowa w niniejszym rozdziale, w szczególności w celu sprzyjania nieograniczonemu stosowaniu zasady wzajemnego uznawania. Parlament Europejski oraz parlamenty narodowe są informowane o treści i wynikach tej oceny.

Artykuł III-162

W ramach Rady Ministrów ustanawia się stały komitet w celu zapewnienia wspierania i wzmocnienia współpracy operacyjnej w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego Unii. Bez uszczerbku dla artykułu III-247, ułatwia on koordynację działań właściwych organów Państw Członkowskich. Przedstawiciele zainteresowanych organów i agencji Unii mogą włączyć się do prac komitetu. Parlament Europejski i parlamenty narodowe Państw Członkowskich są informowane o pracach komitetu.

Artykuł III-163

Niniejszy rozdział nie narusza wykonywania przez Państwa Członkowskie obowiązków dotyczących utrzymania porządku publicznego i ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego.

Artykuł III-164

Rada Ministrów uchwała rozporządzenia europejskie w celu zapewnienia współpracy między właściwymi służbami administracyjnymi Państw Członkowskich w dziedzinach określonych w niniejszym rozdziale, jak również między tymi służbami a Komisją. Rada Ministrów stanowi na wniosek Komisji, bez uszczerbku dla artykułu III-165 i po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł III-165

Akty określone w sekcjach 4 i 5 niniejszego rozdziału są przyjmowane:

- a) na wniosek Komisji lub
- b) z inicjatywy jednej czwartej Państw Członkowskich.

SEKCJA 2

POLITYKI DOTYCZĄCE KONTROLI GRANICZNEJ, AZYLU I IMIGRACJI

Artykuł III-166

1. Unia prowadzi politykę mającą na celu:
 - a) zapewnienie braku jakiejkolwiek kontroli osób, niezależnie od ich przynależności państwowej, przy przekraczaniu przez nie granic wewnętrznych;
 - b) zapewnienie kontroli osób i skutecznego nadzoru przy przekraczaniu granic zewnętrznych;
 - c) stopniowe wprowadzanie wspólnego systemu zintegrowanego zarządzania granicami zewnętrznymi.
2. W tym celu, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki dotyczące:
 - a) wspólnej polityki w zakresie wydawania wiz i innych dokumentów uprawniających do krótkiego pobytu;
 - b) kontroli, której podlegają osoby przekraczające granice zewnętrzne;
 - c) warunków swobodnego poruszania się obywateli państw trzecich, w krótkim okresie, po terytorium Unii;
 - d) wszelkich środków niezbędnych dla stopniowego wprowadzania wspólnego systemu zintegrowanego zarządzania granicami zewnętrznymi;
 - e) braku jakiejkolwiek kontroli osób, niezależnie od ich przynależności państwowej, przy przekraczaniu granic wewnętrznych.
3. Niniejszy artykuł nie narusza kompetencji Państw Członkowskich w dziedzinie geograficznego wytyczania ich granic, zgodnie z prawem międzynarodowym.

Artykuł III-167

1. Unia prowadzi wspólną politykę w dziedzinie azylu i tymczasowej ochrony, mającą na celu przyznanie odpowiedniego statusu każdemu obywatelowi państwa trzeciego wymagającemu międzynarodowej ochrony oraz mającą na celu zapewnienie przestrzegania zasady *non-refoulement*. Polityka ta musi być zgodna z Konwencją Genewską z dnia 28 lipca 1951 roku i Protokołem z dnia 31 stycznia 1967 roku dotyczącymi statusu uchodźców, jak również z innymi odpowiednimi traktatami.

2. W tym celu, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki dotyczące wspólnego europejskiego systemu azylowego obejmujące:

- a) jednolity status azylu dla obywateli państw trzecich, obowiązujący w całej Unii;
- b) jednolity status dodatkowej ochrony dla obywateli państw trzecich, którzy nie uzyskawszy azylu europejskiego, wymagają międzynarodowej ochrony;
- c) wspólny system tymczasowej ochrony dla wysiedleńców, na wypadek masowego napływu;
- d) wspólne procedury przyznawania i pozbawiania jednolitego statusu azylu lub ochrony dodatkowej;
- e) kryteria i mechanizmy ustalania Państwa Członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu lub dodatkowej ochrony;
- f) normy dotyczące warunków przyjmowania osób ubiegających się o azyl lub o ochronę dodatkową;
- g) partnerstwo i współpracę z państwami trzecimi w celu zarządzania napływem osób ubiegających się o azyl lub o ochronę dodatkową lub tymczasową.

3. W przypadku gdy jedno lub więcej Państw Członkowskich znajdzie się w nadzwyczajnej sytuacji charakteryzującej się nagłym napływem obywateli państw trzecich, Rada Ministrów może przyjąć, na wniosek Komisji, rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie zawierające środki tymczasowe na korzyść zainteresowanego Państwa lub Państw Członkowskich. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł III-168

1. Unia prowadzi wspólną politykę imigracyjną mającą na celu, na każdym etapie, skuteczne zarządzanie napływem uchodźców, sprawiedliwe traktowanie obywateli państw trzecich przebywających legalnie w Państwach Członkowskich oraz zapobieganie i wzmocnione zwalczanie nielegalnej imigracji i handlu ludźmi.

2. W tym celu, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki w następujących dziedzinach:

- a) warunki wjazdu i pobytu oraz normy dotyczące procedur wydawania przez Państwa Członkowskie długoterminowych wiz i dokumentów pobytowych, w tym dla celów łączenia rodzin;
- b) określenie praw obywateli państw trzecich legalnie przebywających w Państwie Członkowskim, w tym warunków dotyczących swobody przemieszczania się i pobytu w innych Państwach Członkowskich;

- c) nielegalna imigracja i pobyt bez zezwolenia, w tym usunięcie i repatriacja osób przebywających bez zezwolenia;
- d) zwalczanie handlu ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi.

3. Unia może zawrzeć z państwami trzecimi umowy o ponownym przyjęciu do państw pochodzenia obywateli państw trzecich przebywających bez zezwolenia, zgodnie z artykułem III-227.

4. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić środki zachęcające i wspierające działania Państw Członkowskich, podejmowane w celu popierania integracji obywateli państw trzecich przebywających legalnie na ich terytoriach, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

5. Niniejszy artykuł nie narusza prawa Państw Członkowskich do ustalania wielkości napływu obywateli państw trzecich pochodzących z państw trzecich na ich terytorium w poszukiwaniu pracy najemnej lub prowadzonej na własny rachunek.

Artykuł III-169

Polityki Unii określone w niniejszej sekcji oraz ich realizacja, w tym jej skutki finansowe, podlegają zasadzie solidarności i sprawiedliwego podziału odpowiedzialności między Państwami Członkowskimi. W miarę potrzeby, akty Unii przyjęte na podstawie niniejszej sekcji obejmują odpowiednie środki w celu zastosowania tej zasady.

SEKCJA 3

WSPÓŁPRACA SĄDOWA W SPRAWACH CYWILNYCH

Artykuł III-170

1. Unia rozwija współpracę sądową w sprawach cywilnych mających skutki transgraniczne, w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń oraz decyzji w sprawach pozasądowych. Współpraca ta może obejmować przyjmowanie środków w celu zbliżenia przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

2. W tym celu, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe określają środki zapewniające między innymi:

- a) wzajemne uznawanie i wykonywanie przez Państwa Członkowskie orzeczeń oraz decyzji pozasądowych;
- b) transgraniczne dostarczanie aktów sądowych i pozasądowych;
- c) zgodność norm mających zastosowanie w Państwach Członkowskich w dziedzinie kolizji ustaw i sporów o właściwość;
- d) współpraca w zakresie gromadzenia dowodów;
- e) wysoki poziom dostępu do wymiaru sprawiedliwości;
- f) należyty bieg procedur cywilnych, wspierając w razie potrzeby zgodność norm procedury cywilnej mających zastosowanie w Państwach Członkowskich;
- g) rozwój alternatywnych metod rozstrzygania sporów;
- h) wspieranie szkolenia sędziów i innych pracowników wymiaru sprawiedliwości.

3. Na zasadzie odstępstwa od ustępu 2, środki dotyczące prawa rodzinnego mającego skutki transgraniczne są ustanawiane na mocy ustawy europejskiej lub europejskiej ustawy ramowej Rady Ministrów. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Rada Ministrów na wniosek Komisji może przyjąć decyzję europejską wskazującą te aspekty prawa rodzinnego o skutkach transgranicznych, które mogą być przedmiotem aktów zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

SEKCJA 4

WSPÓŁPRACA SĄDOWA W SPRAWACH KARNYCH

Artykuł III-171

1. Współpraca w sprawach karnych w Unii opiera się na zasadzie wzajemnego uznawania orzeczeń i decyzji sądowych oraz obejmuje zbliżenie przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich w dziedzinach określonych w ustępie 2 i w artykule III-172.

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki mające na celu:

- a) ustanowienie zasad i procedur zapewniających uznawanie w całej Unii wszystkich form orzeczeń i decyzji sądowych;
- b) zapobieganie i rozstrzyganie sporów o właściwość pomiędzy Państwami Członkowskimi;
- c) wspieranie szkolenia sędziów i innych pracowników wymiaru sprawiedliwości;
- d) ułatwianie współpracy pomiędzy sądowymi lub równoważnymi organami Państw Członkowskich w odniesieniu do postępowania w sprawach karnych i wykonywania decyzji.

2. W celu ułatwienia wzajemnego uznawania orzeczeń i decyzji sądowych oraz współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych o wymiarze transgranicznym, europejskie ustawy ramowe mogą ustanawiać minimalne normy dotyczące:

- a) wzajemnego dopuszczania dowodów pomiędzy Państwami Członkowskimi;
- b) praw jednostek w postępowaniu karnym;
- c) praw ofiar przestępstw;
- d) innych szczególnych aspektów postępowania karnego, określonych uprzednio przez Radę Ministrów w decyzji europejskiej. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie za zgodą Parlamentu Europejskiego.

Przyjęcie takich minimalnych norm nie stanowi przeszkody dla Państw Członkowskich w utrzymaniu lub ustanowieniu wyższego poziomu ochrony praw jednostek w postępowaniu karnym.

Artykuł III-172

1. Europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić normy minimalne odnoszące się do określania przestępstw oraz sankcji w dziedzinach szczególnie poważnej przestępczości o wymiarze transgranicznym, wynikające z rodzaju lub skutków tych przestępstw lub ze szczególnej potrzeby wspólnego ich zwalczania.

Powyższe dziedziny przestępczości obejmują: terroryzm, handel ludźmi, seksualne wykorzystywanie kobiet i dzieci, nielegalny handel narkotykami, handel bronią, pranie brudnych pieniędzy, korupcję, fałszowanie środków płatniczych, przestępczość komputerową i przestępczość zorganizowaną.

W zależności od rozwoju przestępczości Rada Ministrów może przyjąć decyzję europejską określającą inne dziedziny przestępczości spełniające kryteria wymienione w niniejszym ustępie. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

2. Jeżeli zbliżenie przepisów karnych okaże się niezbędne w celu zapewnienia skutecznej realizacji polityki Unii w dziedzinie, która stała się przedmiotem środków harmonizujących, europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić normy minimalne odnoszące się do określania przestępstw oraz sankcji w danej dziedzinie.

Bez uszczerbku dla artykułu III-165, takie ustawy ramowe są uchwalane zgodnie z tą samą procedurą co środki harmonizacyjne wymienione w poprzednim ustępie.

Artykuł III-173

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić środki w celu promowania i popierania działania Państw Członkowskich w dziedzinie zapobiegania przestępczości. Środki te nie obejmują zbliżenia przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

Artykuł III-174

1. Zadaniem Eurojust jest wspieranie i wzmacnianie koordynacji i współpracy między krajowymi organami ścigania w odniesieniu do poważnej przestępczości, która dotyczy dwóch lub więcej Państw Członkowskich lub która wymaga wspólnego ścigania, w oparciu o operacje przeprowadzane i informacje dostarczane przez organy Państw Członkowskich i Europol.

2. Ustawy europejskie określają strukturę, funkcjonowanie oraz zakres działań i zadania Eurojust. Zadania te mogą obejmować:

- a) wszczynanie i koordynowanie ścigania karnego prowadzonego przez właściwe organy krajowe, w szczególności ściganie przestępstw przeciwko interesom finansowym Unii;
- b) wzmacnianie współpracy sądowej, w tym poprzez rozwiązywanie sporów o właściwość i ścisłą współpracę z Europejską Siecią Sądową.

Ustawy europejskie określają także warunki uczestnictwa Parlamentu Europejskiego i parlamentów narodowych Państw Członkowskich w ocenie działalności Eurojust.

3. W ramach ścigania, o którym mowa w niniejszym artykule i bez uszczerbku dla artykułu III-175, czynności urzędowe w postępowaniu sądowym są dokonywane przez właściwych urzędników krajowych.

Artykuł III-175

1. W celu zwalczania poważnej przestępczości o wymiarze transgranicznym oraz przestępstw przeciwko interesom Unii, Rada Ministrów może ustanowić, na mocy ustawy europejskiej, Prokuraturę Europejską przy Eurojust. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.
2. Prokuratura Europejska jest właściwa do spraw dochodzenia, ścigania i stawiania przed sądem, w razie potrzeby w powiązaniu z Europolem, osób, które jako sprawcy lub współsprawcy popełniły poważne przestępstwa, dotyczące więcej niż jedno Państwo Członkowskie oraz przestępstw przeciwko interesom finansowym Unii, zgodnie z ustawą europejską określoną w ustępie 1. Prokuratura Europejska jest właściwa do wnoszenia przed właściwymi sądami Państw Członkowskich publicznego oskarżenia w odniesieniu do tych przestępstw.
3. Ustawa europejska, o której mowa w ustępie 1, określa status Prokuratury Europejskiej, warunki pełnienia jej funkcji, zasady proceduralne mające zastosowanie do jej działań, jak również dopuszczalność dowodów oraz zasady sądowej kontroli czynności proceduralnych podjętych przez nią przy pełnieniu jej funkcji.

SEKCJA 5

WSPÓŁPRACA POLICYJNA

Artykuł III-176

1. Unia ustanawia współpracę policyjną obejmującą wszystkie właściwe organy Państw Członkowskich, w tym służby policji, służby celne oraz inne wyspecjalizowane organy ścigania, w odniesieniu do zapobiegania, wykrywania i ścigania przestępstw.
2. W tym celu, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić środki dotyczące:
 - a) gromadzenia, przechowywania, przetwarzania, analizowania i wymiany istotnych informacji;
 - b) wspierania szkolenia pracowników i współpracy w zakresie wymiany pracowników oraz wyposażenia i badań w dziedzinie kryminalistyki;
 - c) wspólnych technik śledczych dotyczących wykrywania form poważnej przestępczości zorganizowanej.
3. Ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa Rady Ministrów może ustanowić środki dotyczące współpracy operacyjnej między organami, o których mowa w niniejszym artykule. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł III-177

1. Zadaniem Europolu jest wspieranie i wzmacnianie działań organów policyjnych i innych organów ścigania Państw Członkowskich oraz ich współpracy w zapobieganiu i zwalczaniu poważnej przestępczości dotykającej dwa lub więcej Państw Członkowskich, terroryzmu oraz form przestępczości naruszających wspólne interesy objęte polityką Unii.
2. Ustawy europejskie określają strukturę, funkcjonowanie oraz zakres działań i zadań Europolu. Zadania te mogą obejmować:
 - a) gromadzenie, przechowywanie, przetwarzanie, analizę i wymianę informacji, przekazywanych zwłaszcza przez organy Państw Członkowskich, państw trzecich lub instytucji spoza Unii;
 - b) koordynowanie, organizowanie i prowadzenie działań dochodzeniowych i operacyjnych realizowanych wspólnie z właściwymi organami Państw Członkowskich lub w ramach wspólnych zespołów dochodzeniowych, w miarę potrzeb w powiązaniu z Eurojust.

Ustawy europejskie określają też procedury kontroli działań Europolu przez Parlament Europejski wraz z parlamentami narodowymi Państw Członkowskich.

3. Działania operacyjne Europolu są prowadzone w powiązaniu i w porozumieniu z organami Państwa lub Państw Członkowskich, których terytorium obejmują. Użycie środków przymusu należy do wyłącznej kompetencji właściwych organów krajowych.

Artykuł III-178

Ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa Rady Ministrów określa warunki i ograniczenia podejmowania przez właściwe organy Państw Członkowskich wymienione w artykułach III-171 i III-176 działań na terytorium innego Państwa Członkowskiego w powiązaniu i w porozumieniu z władzami tego Państwa. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

ROZDZIAŁ V

DZIEDZINY, W KTÓRYCH UNIA MOŻE PODEJMOWAĆ DZIAŁANIA KOORDYNUJĄCE, UZUPEŁNIAJĄCE LUB WSPIERAJĄCE

SEKCJA 1

ZDROWIE PUBLICZNE

Artykuł III-179

1. Przy określaniu i realizacji wszystkich polityk i działań Unii zapewnia się wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego.

Działanie Unii, które uzupełnia polityki krajowe, nakierowane jest na poprawę zdrowia publicznego, zapobieganie chorobom i dolegliwościom ludzkim oraz usuwanie źródeł zagrożeń dla zdrowia fizycznego i umysłowego. Działanie to obejmuje zwalczanie epidemii, poprzez wspieranie badań nad ich przyczynami, sposobami ich rozprzestrzeniania się oraz zapobiegania im, jak również informacji i edukacji zdrowotnej.

Unia uzupełnia działanie Państw Członkowskich w celu zmniejszenia szkodliwych dla zdrowia skutków narkomanii, włącznie z informacją i profilaktyką.

2. Unia zachęca do współpracy między Państwami Członkowskimi w dziedzinach określonych w niniejszym artykule oraz, jeżeli to konieczne, wspiera ich działania.

Państwa Członkowskie, w powiązaniu z Komisją, koordynują między sobą własne polityki i programy w dziedzinach określonych w ustępie 1. Komisja może podjąć, w ścisłym kontakcie z Państwami Członkowskimi, każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia tej koordynacji, w szczególności, poprzez inicjatywy mające na celu określenie kierunków i wskaźników, organizowanie wymiany najlepszych praktyk i przygotowanie elementów niezbędnych dla prowadzenia okresowego nadzoru i oceny. Parlament Europejski jest w pełni informowany.

3. Unia i Państwa Członkowskie sprzyjają współpracy z państwami trzecimi i kompetentnymi organizacjami międzynarodowymi w dziedzinie zdrowia publicznego.

4. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe przyczyniają się do osiągnięcia celów określonych w niniejszym artykule, ustanawiając następujące środki w celu rozwiązania wspólnych problemów w dziedzinie bezpieczeństwa:

- a) środki ustanawiające wysokie standardy jakości i bezpieczeństwa organów i substancji pochodzenia ludzkiego, krwi i pochodnych krwi; środki te nie stanowią przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymaniu lub ustanawianiu bardziej rygorystycznych środków ochronnych;
- b) środki w dziedzinach weterynaryjnej i fitosanitarnej, mające bezpośrednio na celu ochronę zdrowia publicznego;

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

5. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą również ustanowić środki zachęcające, zmierzające do ochrony i poprawy zdrowia ludzkiego oraz zwalczania epidemii transgranicznych, z wyłączeniem jakiegokolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

6. Do celów niniejszego artykułu, Rada Ministrów, na wniosek Komisji, może również przyjąć zalecenia.

7. Działanie Unii w dziedzinie zdrowia publicznego w pełni szanuje odpowiedzialność Państw Członkowskich za organizację i świadczenie usług zdrowotnych i opieki medycznej. W szczególności środki określone w ustępie 4 lit. a) nie naruszają przepisów krajowych dotyczących pozyskiwania organów i krwi lub ich wykorzystywania do celów medycznych.

SEKCJA 2

PRZEMYSŁ

Artykuł III-180

1. Unia i Państwa Członkowskie czuwają nad zapewnieniem warunków niezbędnych dla konkurencyjności przemysłu Unii.

W tym celu, zgodnie z systemem wolnych i konkurencyjnych rynków, ich działania zmierzają do:

- a) przyspieszenia dostosowania przemysłu do zmian strukturalnych;
- b) wspierania środowiska sprzyjającego inicjatywom i rozwojowi przedsiębiorstw w całej Unii, a zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw;
- c) wspierania środowiska sprzyjającego współpracy między przedsiębiorstwami;
- d) sprzyjania lepszemu wykorzystaniu potencjału przemysłowego polityk innowacyjnych, badań i rozwoju technologicznego.

2. Państwa Członkowskie, w powiązaniu z Komisją, konsultują się ze sobą oraz, w miarę potrzeby, koordynują swoje działania. Komisja może podjąć każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia tej koordynacji, w szczególności inicjatywy mające na celu określenie kierunków i wskaźników, organizowanie wymiany najlepszych praktyk i przygotowanie elementów niezbędnych dla prowadzenia okresowego nadzoru i oceny. Parlament Europejski jest w pełni informowany.

3. Unia przyczynia się do osiągania celów określonych w ustępie 1 przez polityki i działania, które prowadzi na podstawie innych postanowień Konstytucji. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić szczególne środki przeznaczone na wsparcie działań podjętych w Państwach Członkowskich, służących osiągnięciu celów określonych w ustępie 1, z wyłączeniem jakiegokolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Niniejsza sekcja nie stanowi podstawy do wprowadzenia przez Unię jakiegokolwiek środka, który mógłby prowadzić do zakłócenia konkurencji, bądź który zawiera przepisy podatkowe lub przepisy odnoszące się do praw i interesów pracowników najemnych.

SEKCJA 3

KULTURA

Artykuł III-181

1. Unia przyczynia się do rozkwitu kultur Państw Członkowskich, w poszanowaniu ich różnorodności narodowej i regionalnej, równocześnie podkreślając znaczenie wspólnego dziedzictwa kulturowego.
2. Działanie Unii zmierza do zachęcenia do współpracy między Państwami Członkowskimi oraz, jeżeli to niezbędne, do wspierania i uzupełniania ich działań w następujących dziedzinach:
 - a) pogłębiania wiedzy oraz upowszechniania kultury i historii narodów europejskich;
 - b) zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim;
 - c) niehandlowej wymiany kulturalnej;
 - d) twórczości artystycznej i literackiej, włącznie z sektorem audiowizualnym.
3. Unia i Państwa Członkowskie rozwijają współpracę z państwami trzecimi oraz z kompetentnymi organizacjami międzynarodowymi w dziedzinie kultury, zwłaszcza z Radą Europy.
4. Unia uwzględnia aspekty kulturalne w swoim działaniu na podstawie innych postanowień Konstytucji, zwłaszcza w celu poszanowania i popierania różnorodności jej kultur.
5. Aby przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w niniejszym artykule:
 - a) ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają działania zachęcające, z wyłączeniem jakiegokolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Regionów;
 - b) Rada Ministrów na wniosek Komisji wydaje zalecenia.

SEKCJA 4

EDUKACJA, KSZTAŁCENIE ZAWODOWE, MŁODZIEŻ I SPORT

Artykuł III-182

1. Unia przyczynia się do rozwoju edukacji o wysokiej jakości, poprzez zachęcanie do współpracy między Państwami Członkowskimi oraz, jeśli to niezbędne, poprzez wspieranie i uzupełnianie ich działań. Unia w pełni szanuje odpowiedzialność Państw Członkowskich za treść nauczania i organizację systemów edukacyjnych, jak również ich różnorodność kulturową i językową.

Unia przyczynia się do wspierania europejskich przedsięwzięć sportowych, z uwagi na społeczną i edukacyjną funkcję sportu.

2. Działanie Unii zmierza do:

- a) rozwoju wymiaru europejskiego w edukacji, zwłaszcza przez nauczanie i upowszechnianie języków Państw Członkowskich;
- b) sprzyjania mobilności studentów i nauczycieli, między innymi poprzez zachęcanie do akademickiego uznawania dyplomów i okresów studiów;
- c) promowania współpracy między placówkami edukacyjnymi;
- d) rozwoju wymiany informacji i doświadczeń w kwestiach wspólnych dla systemów edukacyjnych Państw Członkowskich;
- e) sprzyjania rozwojowi wymiany młodzieży i instruktorów społeczno-edukacyjnych, a także zachęcania młodzieży do uczestnictwa w demokratycznym życiu Europy;
- f) popierania rozwoju kształcenia na odległość;
- g) rozwoju europejskiego wymiaru sportu, przez popieranie uczciwego współzawodnictwa i współpracy między organizacjami sportowymi, jak również przez ochronę integralności fizycznej i psychicznej sportowców, w szczególności młodych sportowców.

3. Unia i Państwa Członkowskie sprzyjają współpracy z państwami trzecimi oraz z kompetentnymi organizacjami międzynarodowymi w dziedzinie edukacji, zwłaszcza z Radą Europy.

4. Aby przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w niniejszym artykule:

- a) ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki zachęcające, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.
- b) Rada Ministrów, na wniosek Komisji, wydaje zalecenia.

Artykuł III-183

1. Unia realizuje politykę kształcenia zawodowego, która wspiera i uzupełnia działania Państw Członkowskich, w pełni szanując odpowiedzialność Państw Członkowskich za treść i organizację kształcenia zawodowego.
2. Działanie Unii zmierza do:
 - a) ułatwienia przystosowania się do przemian branżowych, zwłaszcza przez kształcenie zawodowe i przekwalifikowanie;
 - b) poprawy kształcenia zawodowego wstępnego i ustawicznego w celu ułatwienia integracji zawodowej i reintegracji z rynkiem pracy;
 - c) ułatwienia dostępu do kształcenia zawodowego i zachęcania do mobilności instruktorów i kształcących się, a zwłaszcza młodzieży;
 - d) pobudzania współpracy edukacyjnej między placówkami edukacyjnymi i szkoleniowymi a przedsiębiorstwami;
 - e) rozwoju wymiany informacji i doświadczeń w kwestiach wspólnych dla systemów kształcenia Państw Członkowskich;
3. Unia i Państwa Członkowskie sprzyjają współpracy z państwami trzecimi i kompetentnymi organizacjami międzynarodowymi w dziedzinie kształcenia zawodowego.
4. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe przyczyniają się do osiągnięcia celów przewidzianych w niniejszym artykule, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

SEKCJA 5

OCHRONA LUDNOŚCI

Artykuł III-184

1. Unia zachęca do współpracy między Państwami Członkowskimi w celu zwiększenia skuteczności systemów zapobiegania i ochrony przed klęskami żywiołowymi i katastrofami spowodowanymi przez człowieka wewnątrz Unii.

Działanie Unii zmierza do:

- a) wspierania i uzupełniania działań Państw Członkowskich na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym w zakresie zapobiegania zagrożeniom, przygotowania personelu obrony cywilnej w Państwach Członkowskich i reagowania na klęski żywiołowe i katastrofy spowodowane przez człowieka;
 - b) wspierania szybkiej i skutecznej współpracy operacyjnej krajowych służb obrony cywilnej;
 - c) wspierania spójności międzynarodowych prac w zakresie obrony cywilnej.
2. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają niezbędne środki przyczyniające się do osiągnięcia celów, o których mowa w ustępie 1, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

SEKCJA 6

WSPÓŁPRACA ADMINISTRACYJNA

Artykuł III-185

1. Skuteczne wdrażanie prawa Unii przez Państwa Członkowskie mające istotne znaczenie dla dobrego funkcjonowania Unii, jest uznawane za sprawę będącą przedmiotem wspólnego zainteresowania.
2. Unia może wspierać wysiłki podejmowane przez Państwa Członkowskie w celu poprawy zdolności administracyjnej do wdrażania prawa Unii. Działanie to może polegać w szczególności na ułatwianiu wymiany informacji i urzędników służby cywilnej oraz wspieraniu programów szkolenia. Żadne Państwo Członkowskie nie jest zobowiązane do korzystania z tego wsparcia. Ustawy europejskie ustanawiają niezbędne w tym celu środki, z wyłączeniem jakiegokolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.
3. Niniejszy artykuł nie narusza zobowiązań Państw Członkowskich do wdrażania prawa Unii ani prerogatyw i obowiązków Komisji. Nie narusza również pozostałych postanowień Konstytucji przewidujących współpracę administracyjną między Państwami Członkowskimi oraz między nimi i Unią.

TYTUŁ IV

STOWARZYSZENIE KRAJÓW I TERYTORIÓW ZAMORSKICH

Artykuł III-186

Kraje i terytoria pozaeuropejskie, które utrzymują szczególne stosunki z Danią, Francją, Niderlandami i Zjednoczonym Królestwem, są stowarzyszone z Unią. Lista tych krajów i terytoriów (dalej zwanych „krajami i terytoriami”) zawarta jest w załączniku II*.

Celem stowarzyszenia jest promowanie rozwoju gospodarczego i społecznego krajów i terytoriów oraz ustanowienie ścisłych stosunków gospodarczych między nimi i Unią jako całością.

Stowarzyszenie służy przede wszystkim sprzyjaniu interesom i pomyślności mieszkańców tych krajów i terytoriów, w sposób prowadzący je do rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturalnego, do czego aspirują.

Artykuł III-187

Stowarzyszenie ma następujące cele.

- a) Państwa Członkowskie stosują w wymianie handlowej z krajami i terytoriami takie same warunki, jakie stosują między sobą na podstawie Konstytucji.
- b) Każdy kraj lub terytorium stosuje w swej wymianie handlowej z Państwami Członkowskimi oraz innymi krajami i terytoriami takie same warunki, jakie stosuje względem Państwa europejskiego, z którym utrzymuje szczególne stosunki.
- c) Państwa Członkowskie przyczyniają się do inwestycji, których wymaga stopniowy rozwój tych krajów i terytoriów.
- d) W odniesieniu do inwestycji finansowanych przez Unię, udział w przetargach i dostawach jest otwarty na równych warunkach dla wszystkich osób fizycznych i prawnych, które mają przynależność Państwa Członkowskiego lub jednego z krajów i terytoriów.
- e) W stosunkach między Państwami Członkowskimi oraz krajami i terytoriami prawo przedsiębiorczości obywateli i spółek jest regulowane zgodnie z postanowieniami i przy zastosowaniu procedur przewidzianych w rozdziale dotyczącym prawa przedsiębiorczości oraz na niedyskryminacyjnych podstawach, z zastrzeżeniem przepisów szczególnych przyjętych na podstawie artykułu III-191.

* Załącznik ten, odpowiadający załącznikowi II do TWE, zostanie opracowany.

Artykuł III-188

1. Cła na przywóz do Państw Członkowskich towarów pochodzących z krajów i terytoriów są zakazane tak jak cła między Państwami Członkowskimi zgodnie z postanowieniami Konstytucji.
 2. Cła na przywóz do każdego kraju lub terytorium z Państw Członkowskich lub z innego kraju lub terytorium są zakazane zgodnie z artykułem III-38.
 3. Kraje i terytoria mogą jednak nakładać cła odpowiadające potrzebom ich rozwoju i uprzemysłowienia lub cła o charakterze fiskalnym, mające na celu zasilanie ich budżetu.
- Cła określone w pierwszym akapicie nie mogą przewyższać poziomu ceł nałożonych na przywóz produktów pochodzących z Państwa Członkowskiego, z którym każdy kraj lub terytorium utrzymuje szczególne stosunki.
4. Ustęp 2 nie ma zastosowania do krajów i terytoriów, które z racji ich szczególnych zobowiązań międzynarodowych, którymi są związane, stosują już niedyskryminacyjną taryfę celną.
 5. Ustanowienie lub zmiana ceł nałożonych na towary przywożone do krajów i terytoriów nie powinno powodować faktycznej lub prawnej, bezpośredniej lub pośredniej dyskryminacji między przywozem z różnych Państw Członkowskich.

Artykuł III-189

Jeżeli poziom ceł mających zastosowanie do towarów pochodzących z państwa trzeciego przy przywozie do kraju lub na terytorium może, po zastosowaniu postanowień artykułu III-188 ustęp 1, spowodować zakłócenia w handlu ze szkodą dla Państwa Członkowskiego, może ono żądać od Komisji przedstawienia innym Państwom Członkowskim środków niezbędnych do zaradzenia tej sytuacji.

Artykuł III-190

Z zastrzeżeniem postanowień dotyczących zdrowia publicznego, bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego, swoboda przepływu pracowników z krajów i terytoriów do Państw Członkowskich oraz z Państw Członkowskich do krajów i terytoriów jest uregulowana przez środki przyjęte zgodnie z artykułem III-191.

Artykuł III-191

Rada Ministrów przyjmuje jednomyślnie, na podstawie doświadczeń nabytych w ramach stowarzyszenia krajów i terytoriów z Unią, rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie określające sposoby i procedury stowarzyszenia krajów i terytoriów z Unią.

Artykuł 192

Artykuły III-186 - III-191 mają zastosowanie do Grenlandii, z zastrzeżeniem specyficznych postanowień zawartych w Protokole w sprawie szczególnych ustaleń dla Grenlandii.

TYTUŁ V

DZIAŁANIA ZEWNĘTRZNE UNII

ROZDZIAŁ I

POSTANOWIENIA O ZASTOSOWANIU OGÓLNYM

Artykuł III-193

1. W swych działaniach na arenie międzynarodowej Unia opiera się na zasadach, które leżą u podstaw jej utworzenia, rozwoju i rozszerzenia oraz które zamierza wspierać na świecie: demokracji, państwa prawnego, powszechności i niepodzielności praw człowieka i podstawowych wolności, poszanowania godności ludzkiej, zasad równości i solidarności oraz przestrzegania prawa międzynarodowego zgodnie z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych.

Unia dąży do rozwijania stosunków i budowania partnerstwa z państwami trzecimi, organizacjami międzynarodowymi, regionalnymi lub światowymi, które również przyjęły te wartości. Sprzyja wielostronnym rozwiązaniom wspólnych problemów, w szczególności w ramach Narodów Zjednoczonych.

2. Unia określa i prowadzi wspólne polityki i działania, działa również na rzecz osiągnięcia wysokiego stopnia współpracy we wszelkich dziedzinach stosunków międzynarodowych, w celu:

- a) ochrony wspólnych wartości, podstawowych interesów, bezpieczeństwa, niezależności i integralności Unii;
- b) umacniania i wspierania demokracji, państwa prawnego, praw człowieka i zasad prawa międzynarodowego;
- c) utrzymania pokoju, zapobiegania konfliktom i umacniania bezpieczeństwa międzynarodowego zgodnie z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych;
- d) wspierania trwałego rozwoju gospodarczego i społecznego oraz w zakresie środowiska naturalnego państw rozwijających się, przyjąwszy za nadrzędny cel likwidację ubóstwa;
- e) zachęcania wszystkich państw do integracji w ramach gospodarki światowej, również drogą stopniowej eliminacji ograniczeń w handlu międzynarodowym;
- f) przyczyniania się do opracowywania międzynarodowych środków służących ochronie i poprawie stanu środowiska naturalnego oraz trwałego zarządzania światowymi zasobami naturalnymi, w celu zapewnienia trwałego rozwoju;
- g) niesienia pomocy narodom, państwom i regionom w usuwaniu skutków klęsk żywiołowych lub katastrof spowodowanych działalnością człowieka;
- h) wspierania międzynarodowego systemu opartego na silniejszej współpracy wielostronnej i właściwym zarządzaniu na poziomie światowym.

3. Unia szanuje zasady i dąży do osiągnięcia celów określonych w ustępach 1 i 2 w opracowywaniu i realizacji różnych dziedzin jej zewnętrznych działań objętych niniejszym tytułem oraz aspektów zewnętrznych innych polityk Unii.

Unia zapewnia spójność różnych dziedzin jej działania zewnętrznego oraz ich spójność z innymi politykami. Rada Ministrów i Komisja, wspomagane przez Ministra Spraw Zagranicznych Unii, zapewniają tę spójność oraz współpracują w tym celu.

Artykuł III-194

1. W oparciu o zasady i cele wymienione w artykule III-193, Rada Europejska określa strategiczne interesy i cele Unii.

Decyzje europejskie Rady Europejskiej w sprawie strategicznych interesów i celów Unii dotyczą wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz innych dziedzin zewnętrznych działań Unii. Decyzje te mogą dotyczyć stosunków Unii z określonym państwem lub regionem albo danego tematu. Określają one ich czas trwania oraz środki, które mają zostać udostępnione przez Unię i Państwa Członkowskie.

Rada Europejska stanowi jednomyślnie na zalecenie Rady Ministrów, która przyjmuje je na warunkach określonych dla każdej dziedziny. Decyzje europejskie Rady Europejskiej są wprowadzane w życie zgodnie z procedurami przewidzianymi w Konstytucji.

2. Minister Spraw Zagranicznych Unii w dziedzinie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz Komisja w innych dziedzinach działania zewnętrznego, mogą przedkładać Radzie Ministrów wspólne wnioski.

ROZDZIAŁ II

WSPÓLNA POLITYKA ZAGRANICZNA I BEZPIECZEŃSTWA

Artykuł III-195

1. W kontekście zasad i celów jej zewnętrznego działania, Unia określa i realizuje wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa, obejmującą wszystkie dziedziny polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.
2. Państwa Członkowskie wspierają, aktywnie i bez zastrzeżeń, wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa w duchu lojalności i wzajemnej solidarności.

Państwa Członkowskie działają zgodnie na rzecz umacniania i rozwijania wzajemnej solidarności politycznej. Powstrzymują się od wszelkich działań, które byłyby sprzeczne z interesami Unii lub mogłyby zaszkodzić jej skuteczności jako spójnej sile w stosunkach międzynarodowych.

Rada Ministrów i Minister Spraw Zagranicznych Unii czuwają nad poszanowaniem tych zasad.

3. Unia prowadzi wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa poprzez:
 - a) określanie ogólnych wytycznych,
 - b) podejmowanie decyzji o:
 - i) działaniach Unii,
 - ii) stanowiskach Unii,
 - iii) realizacji działań i stanowisk,
 - c) umacnianie systematycznej współpracy między Państwami Członkowskimi w prowadzeniu ich polityki.

Artykuł III-196

1. Rada Europejska określa ogólne wytyczne wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, łącznie ze sprawami mającymi wpływ na kwestie polityczno-obronne.

Jeżeli wymaga tego sytuacja międzynarodowa, przewodniczący Rady Europejskiej zwołuje nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej w celu określenia strategicznych kierunków polityki Unii w obliczu takiej sytuacji.

2. Rada Ministrów przyjmuje decyzje europejskie niezbędne do określenia i realizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w oparciu o ogólne wytyczne i strategiczne kierunki określone przez Radę Europejską.

Artykuł III-197

1. Minister Spraw Zagranicznych Unii, który przewodniczy Radzie Ministrów Spraw Zagranicznych, przyczynia się swoimi propozycjami do wypracowania wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz zapewnia wykonanie europejskich decyzji przyjętych przez Radę Europejską i Radę.
2. W zakresie spraw odnoszących się do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, Unię reprezentuje Minister Spraw Zagranicznych Unii. Prowadzi on dialog w imieniu Unii oraz wyraża jej stanowisko w organizacjach międzynarodowych i na konferencjach międzynarodowych.
3. Wykonując swój mandat, Minister Spraw Zagranicznych Unii jest wspomagany przez Europejską Służbę Działań Zewnętrznych. Służba ta współpracuje ze służbami dyplomatycznymi Państw Członkowskich.¹

Artykuł III-198

1. Jeżeli sytuacja międzynarodowa wymaga działania operacyjnego Unii, Rada Ministrów przyjmuje niezbędne decyzje europejskie. Decyzje te określają cele, zakres i środki, które mają zostać oddane do dyspozycji Unii, a także, w miarę potrzeb, czas trwania i warunki realizacji działania.

Jeżeli nastąpiła zmiana okoliczności mająca wyraźny wpływ na kwestię stanowiącą przedmiot takiej decyzji europejskiej, Rada Ministrów dokonuje przeglądu zasad i celów działania oraz przyjmuje niezbędne decyzje europejskie. Dopóki Rada Ministrów nie podjęła działań, decyzja europejska w sprawie działania Unii pozostaje w mocy.

2. Takie decyzje europejskie wiążą Państwa Członkowskie w odniesieniu do zajmowanych przez nie stanowisk i prowadzonych działań.
3. O wszelkich zamiarach zajęcia krajowego stanowiska lub podjęcia jakiegokolwiek krajowego działania w zastosowaniu decyzji europejskiej, o której mowa w ustępie 1, należy poinformować w takim czasie, aby możliwe było – w razie potrzeby – wcześniejsze przeprowadzenie w Radzie Ministrów uzgodnień. Obowiązek wcześniejszego poinformowania nie dotyczy postanowień stanowiących jedynie proste wykonanie decyzji europejskich na płaszczyźnie krajowej.
4. W przypadku bezwzględnej konieczności wynikającej z rozwoju sytuacji i wobec braku nowej decyzji europejskiej, Państwa Członkowskie mogą podjąć w trybie pilnym niezbędne postanowienia, uwzględniając ogólne cele decyzji europejskiej, o której mowa w ustępie 1. Państwo Członkowskie, które podejmuje takie postanowienia, informuje o nich niezwłocznie Radę Ministrów.

* Zob. deklaracja w sprawie utworzenia Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych

5. W przypadku poważnych trudności w wykonaniu decyzji europejskiej przewidzianej w niniejszym artykule, Państwo Członkowskie powiadamia o nich Radę Ministrów, która rozważa je i poszukuje właściwych rozwiązań. Nie mogą być one sprzeczne z celami wspólnego działania ani szkodzić jego skuteczności.

Artykuł III-199

Rada Ministrów przyjmuje decyzje europejskie, które określają podejście Unii do danego problemu o charakterze geograficznym lub przedmiotowym. Państwa Członkowskie zapewniają zgodność swych polityk krajowych ze stanowiskami Unii.

Artykuł III-200

1. Każde Państwo Członkowskie, Minister Spraw Zagranicznych Unii lub Minister, przy wsparciu Komisji, mogą zwracać się do Rady Ministrów ze wszelkimi pytaniami dotyczącymi wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz przedkładać jej wnioski .

2. W przypadkach wymagających szybkiej decyzji, Minister Spraw Zagranicznych Unii zwołuje, z inicjatywy własnej lub na żądanie Państwa Członkowskiego, w ciągu 48 godzin lub – w razie bezwzględnej potrzeby – w krótszym terminie, nadzwyczajne posiedzenie Rady Ministrów.

Artykuł III-201

1. Decyzje europejskie, o których mowa w niniejszym rozdziale, Rada Ministrów przyjmuje stanowiąc jednomyślnie. Wstrzymanie się od głosu przez członków obecnych lub reprezentowanych nie stanowi przeszkody w przyjęciu takich decyzji.

Każdy członek Rady Ministrów, który wstrzymuje się od głosu, może jednocześnie złożyć formalne oświadczenie. W takim przypadku nie jest on zobowiązany do wykonania decyzji europejskiej, ale akceptuje, że decyzja ta wiąże Unię. W duchu wzajemnej solidarności to Państwo Członkowskie powstrzymuje się od wszelkich działań, które mogłyby być sprzeczne lub utrudnić działania Unii podejmowane na podstawie tej decyzji. Pozostałe Państwa Członkowskie szanują jego stanowisko. Decyzja nie zostaje przyjęta, jeżeli członkowie Rady Ministrów, którzy złożyli oświadczenie w związku ze wstrzymaniem się od głosu, reprezentują co najmniej jedną trzecią Państw Członkowskich reprezentujących co najmniej jedną trzecią ludności Unii.

2. Na zasadzie odstępstwa od postanowień ustępu 1 Rada Ministrów stanowi większością kwalifikowaną w sytuacji, gdy:

- a) przyjmuje decyzje europejskie w sprawie działań i stanowisk Unii na podstawie decyzji europejskiej Rady Europejskiej, dotyczącej strategicznych interesów i celów Unii, określonej w artykule III-194 ustęp 1,
- b) przyjmuje decyzję w sprawie działania lub stanowiska Unii, na wniosek Ministra przedłożony w wyniku specjalnego żądania, które Rada Europejska skierowała do niego z własnej inicjatywy lub inicjatywy Ministra;

- c) przyjmuje decyzję europejską wykonującą decyzję o realizacji działania lub stanowiska Unii,
- d) przyjmuje decyzję europejską dotyczącą mianowania specjalnego przedstawiciela zgodnie z artykułem III-203.

Głosowanie nie dochodzi do skutku, jeżeli członek Rady Ministrów oświadcza, że z istotnych względów polityki krajowej, które musi określić, zamierza się sprzeciwić przyjęciu decyzji przyjmowanej większością kwalifikowaną. Minister Spraw Zagranicznych Unii będzie, w ścisłej konsultacji z zainteresowanym Państwem Członkowskim, poszukiwać odpowiedniego rozwiązania. Rada Ministrów, stanowiąc większością kwalifikowaną, może zażądać przedłożenia tej sprawy Radzie Europejskiej w celu podjęcia decyzji jednomyślnie.

3. Rada Europejska może jednomyślnie zdecydować, że Rada Ministrów stanowi większością kwalifikowaną w sytuacjach innych niż wymienione w ustępie 2.

4. Ustępy 2 i 3 nie stosują się do decyzji mających wpływ na kwestie wojskowe lub polityczno-obronne.

Artykuł III-202

1. Jeżeli Unia określiła wspólne podejście w rozumieniu artykułu I-39 ustęp 5, Minister Spraw Zagranicznych Unii i ministrowie spraw zagranicznych Państw Członkowskich koordynują swoją działalność w Radzie Ministrów.

2. Misje dyplomatyczne Państw Członkowskich i delegacje Unii współpracują ze sobą w państwach trzecich i w organizacjach międzynarodowych, przyczyniając się do formułowania i wprowadzania w życie wspólnego podejścia.

Artykuł III-203

Rada Ministrów może w każdym przypadku, gdy uzna to za niezbędne, mianować – na wniosek Ministra Spraw Zagranicznych Unii – specjalnego przedstawiciela, któremu powierza się mandat w odniesieniu do poszczególnych spraw dotyczących polityk. Specjalny przedstawiciel w sprawowaniu swojego mandatu podlega Ministrowi Spraw Zagranicznych Unii.

Artykuł III-204

Unia może zawierać umowy z jednym lub z większą liczbą państw bądź z organizacjami międzynarodowymi w wykonaniu postanowień niniejszego rozdziału, zgodnie z procedurą określoną w artykule III-227.

Artykuł III-205

1. Minister Spraw Zagranicznych Unii konsultuje z Parlamentem Europejskim najważniejsze kwestie i podstawowe kierunki wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym wspólnej polityki bezpieczeństwa i obronnej, oraz czuwa, aby poglądy Parlamentu Europejskiego zostały należycie uwzględnione. Minister Spraw Zagranicznych Unii regularnie informuje Parlament Europejski o rozwoju wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym polityki bezpieczeństwa i obronnej. Specjalni przedstawiciele mogą być włączani w informowanie Parlamentu Europejskiego.

2. Parlament Europejski może kierować do Rady Ministrów i Ministra Spraw Zagranicznych Unii pytania lub formułować pod ich adresem zalecenia. Dwa razy w roku przeprowadza on debatę o postępach w realizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym wspólnej polityki bezpieczeństwa i obronnej.

Artykuł III-206

1. Państwa Członkowskie koordynują swe działania w organizacjach międzynarodowych i na konferencjach międzynarodowych, podtrzymując na tym forum stanowiska Unii. Koordynację tę zapewnia Minister Spraw Zagranicznych Unii.

Jeżeli w organizacjach międzynarodowych lub na konferencjach międzynarodowych nie wszystkie Państwa Członkowskie są reprezentowane, uczestniczące Państwa Członkowskie podtrzymują stanowiska Unii.

2. Bez uszczerbku dla postanowień ustępu 1 i artykułu III-198 ustęp 3, Państwa Członkowskie reprezentowane w organizacjach międzynarodowych lub na konferencjach międzynarodowych, w których nie wszystkie Państwa Członkowskie uczestniczą, informują te ostatnie, jak również Ministra Spraw Zagranicznych Unii, o wszelkich sprawach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania.

Państwa Członkowskie, które są także członkami Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych, działają zgodnie i wyczerpująco informują pozostałe Państwa Członkowskie. Państwa Członkowskie, które są członkami Rady Bezpieczeństwa, przy wykonywaniu swoich funkcji będą bronić stanowisk i interesów Unii, bez uszczerbku dla ich zobowiązań wynikających z postanowień Karty Narodów Zjednoczonych.

Jeżeli Unia określiła stanowisko w kwestii wpisanej do porządku obrad Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych, Państwa Członkowskie, które zasiadają w Radzie Bezpieczeństwa wnoszą o przedstawienie stanowiska Unii przez Ministra Spraw Zagranicznych Unii.

Artykuł III-207

Misje dyplomatyczne i konsularne Państw Członkowskich oraz delegacje Unii w państwach trzecich i na konferencjach międzynarodowych a także ich przedstawicielstwa w organizacjach międzynarodowych współpracują ze sobą w celu zapewnienia przestrzegania i wykonania decyzji europejskich dotyczących stanowisk i działań Unii przyjętych przez Radę Ministrów. Umacniają one współpracę, wymieniając informacje i dokonując wspólnych ocen.

Przyczyniają się one do wprowadzania w życie postanowień przewidzianych w artykule I-8 ustęp 2, dotyczących praw obywateli europejskich do ochrony na terytorium państwa trzeciego oraz środków podjętych zgodnie z artykułem III-11.

Artykuł III-208

Bez uszczerbku dla postanowień artykułu III-247, Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa obserwuje sytuację międzynarodową w dziedzinach objętych wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa oraz przyczynia się do określania polityk, wydając opinie dla Rady Ministrów – na jej żądanie lub z inicjatywy własnej. Czuwa on również nad wprowadzaniem w życie uzgodnionych polityk, bez uszczerbku dla kompetencji Ministra Spraw Zagranicznych Unii.

W zakresie objętym niniejszym rozdziałem, Komitet ten sprawuje, pod kierunkiem Rady Ministrów i Ministra Spraw Zagranicznych Unii, kontrolę polityczną i kierownictwo strategiczne nad operacjami zarządzania kryzysami, określonymi w artykule III-210.

Rada Ministrów może upoważnić Komitet do podjęcia, w celu i na czas trwania operacji zarządzania kryzysami, określonych przez Radę Ministrów, odpowiednich środków dotyczących kontroli politycznej i kierownictwa strategicznego nad operacją.

Artykuł III-209

Realizacja wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa nie narusza kompetencji określonych w artykułach I-12 - I-14 i I-16. Wprowadzanie w życie polityk wymienionych w tych artykułach nie narusza także kompetencji określonych w artykule I-15.

Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy w zakresie kontroli przestrzegania niniejszego artykułu.

SEKCJA 1

WSPÓLNA POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA I OBRONNA

Artykuł III-210

1. Misje określone w artykule I-40 ustęp 1, przy prowadzeniu których Unia może użyć środków wojskowych i cywilnych, obejmują wspólne działania rozbrojeniowe, misje humanitarne i ratunkowe, misje wojskowego doradztwa i wsparcia, misje zapobiegania konfliktom i utrzymywania pokoju oraz misje zbrojne służące zarządzaniu kryzysami, w tym przywracaniu pokoju i stabilizacji sytuacji po konfliktach. Misje te mogą przyczyniać się do walki z terroryzmem, w tym poprzez wspieranie państw trzecich w zwalczaniu terroryzmu na ich terytoriach.

2. Rada Ministrów, stanowiąc jednomyślnie, przyjmuje decyzje europejskie dotyczące misji w rozumieniu ustępu 1, określające ich cel i zakres oraz warunki ich przeprowadzania. Minister Spraw Zagranicznych Unii, pod kierunkiem Rady Ministrów oraz w ścisłym i stałym porozumieniu z Komitetem Politycznym i Bezpieczeństwa, zapewnia koordynację cywilnych i wojskowych aspektów tych misji.

Artykuł III-211

1. W ramach decyzji europejskich przyjmowanych na podstawie artykułu III-210, Rada Ministrów może powierzyć przeprowadzenie misji grupie Państw Członkowskich, które dysponują wymaganym potencjałem i które pragną uczestniczyć w tej misji. Te Państwa Członkowskie, wspólnie z Ministrem Spraw Zagranicznych Unii, uzgadniają między sobą sposób zarządzania misją.

2. Państwa Członkowskie uczestniczące w misji regularnie informują Radę Ministrów o postępach misji. Jeżeli podczas wykonywania misji wynikną nowe istotne konsekwencje lub wymagana jest zmiana celu misji, jej zakres lub warunki jej prowadzenia ustalone przez Radę Ministrów na podstawie artykułu III-210, uczestniczące Państwa Członkowskie niezwłocznie kierują te sprawy do Rady Ministrów. W takich wypadkach Rada Ministrów podejmuje niezbędne decyzje europejskie.

Artykuł III-212

1. Europejska Agencja Uzbrojenia, Badań i Potencjału Wojskowego ma za zadanie, pod kierunkiem Rady Ministrów:

- a) przyczyniać się do określania celów potencjału wojskowego Państw Członkowskich i oceny wykonania zobowiązań podjętych przez Państwa Członkowskie w zakresie potencjału;
- b) wspierać harmonizację potrzeb operacyjnych i wprowadzenie skutecznych i zgodnych metod zamówień;

- c) zgłaszać wielostronne projekty dla osiągnięcia celów potencjału wojskowego oraz zapewniać koordynację programów realizowanych przez Państwa Członkowskie i zarządzanie poszczególnymi programami współpracy;
- d) wspierać badania nad technologiami obronnymi oraz koordynować i planować wspólne działania badawcze i studia nad rozwiązaniami technicznymi spełniającymi przyszłe wymagania operacyjne;
- e) przyczyniać się do określania, a w miarę potrzeby wprowadzania w życie wszelkich użytecznych środków wzmacniających podstawę przemysłową i technologiczną sektora obronnego oraz zwiększających efektywność wydatków wojskowych.

2. Agencja jest otwarta dla wszystkich Państw Członkowskich zamierzających uczestniczyć w jej pracach. Rada Ministrów, stanowiąc większością kwalifikowaną, przyjmuje decyzję europejską określającą statut, siedzibę i zasady operacyjne Agencji. Decyzja ta powinna uwzględniać poziom faktycznego uczestnictwa w działaniach Agencji. W ramach Agencji tworzy się specjalne grupy skupiające Państwa Członkowskie uczestniczące we wspólnych projektach. Agencja wykonuje swoje działania, w miarę potrzeby, w powiązaniu z Komisją.

Artykuł III-213

1. Wymienione w Protokole [tytuł] Państwa Członkowskie, które spełniają wyższe kryteria w zakresie potencjału wojskowego oraz zamierzają przyjąć większe zobowiązania w tej kwestii z uwagi na najbardziej wymagające misje, ustanawiają między sobą współpracę strukturalną w rozumieniu artykułu I-40 ustęp 6. Kryteria i zobowiązania w zakresie potencjału wojskowego, określone przez te Państwa Członkowskie, są zawarte w Protokole.

2. Jeżeli Państwo Członkowskie pragnie wziąć udział w tej współpracy na późniejszym etapie, a tym samym przyjąć wynikające z niej zobowiązania, informuje Radę Europejską o swoim zamiarze. Rada Ministrów rozważa wniosek tego Państwa Członkowskiego. W głosowaniu biorą udział tylko członkowie Rady Ministrów reprezentujący Państwa Członkowskie uczestniczące we współpracy strukturalnej.

3. W przypadku przyjęcia przez Radę Ministrów decyzji europejskich dotyczących kwestii objętych współpracą strukturalną, tylko członkowie Rady Ministrów reprezentujący Państwa Członkowskie uczestniczące we współpracy strukturalnej biorą udział w obradach i przyjęciu tych decyzji. W obradach uczestniczy także Minister Spraw Zagranicznych Unii. Przedstawiciele pozostałych Państw Członkowskich są odpowiednio i regularnie informowani o rozwoju współpracy strukturalnej przez Ministra Spraw Zagranicznych Unii.

4. Rada Ministrów może zwrócić się do Państw Członkowskich uczestniczącym w takiej współpracy o przeprowadzenie na poziomie Unii misji określonej w artykule III-210.

5. Z zastrzeżeniem powyższych ustępów, odpowiednie postanowienia dotyczące wzmocnionej współpracy stosuje się do współpracy strukturalnej uregulowanej w niniejszym artykule.

Artykuł III-214

1. Wszystkie Państwa Członkowskie Unii mogą uczestniczyć w ściślejszej współpracy w dziedzinie wzajemnej obrony, zgodnie z artykułem I-40 ustęp 7. Listę uczestniczących Państw Członkowskich włącza się do deklaracji [tytuł]. Jeżeli Państwo Członkowskie pragnie wziąć udział w takiej współpracy w późniejszym okresie, przyjmując na siebie wynikające z niej obowiązki, informuje o tym Radę Europejską i podpisuje tę deklarację.
2. Państwo Członkowskie uczestniczące w takiej współpracy, które na swoim terytorium stało się ofiarą zbrojnej agresji, informuje o sytuacji pozostałe uczestniczące Państwa Członkowskie i może zwrócić się do nich o pomoc i wsparcie. Uczestniczące Państwa Członkowskie obradują na szczecblu ministrów, którym towarzyszą przedstawiciele tych Państw w Komitecie Politycznym i Bezpieczeństwa oraz w Komitecie Wojskowym.
3. Rada Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych jest niezwłocznie informowana o każdej agresji zbrojnej oraz o działaniach podjętych w odpowiedzi na agresję.
4. Niniejszy artykuł nie narusza wynikających z Traktatu Północnoatlantyckiego praw i obowiązków danych Państw Członkowskich.

SEKCJA 2

POSTANOWIENIA FINANSOWE

Artykuł III-215

1. Wydatki administracyjne ponoszone przez instytucje w związku z wykonywaniem postanowień zawartych w niniejszym rozdziale są pokrywane z budżetu Unii.

2. Wydatki operacyjne ponoszone w związku z wprowadzaniem w życie tych postanowień są również pokrywane z budżetu Unii, z wyjątkiem wydatków przypadających na operacje mające wpływ na kwestie wojskowe i polityczno-obronne oraz przypadków, gdy Rada Ministrów postanowi inaczej.

Jeśli wydatki nie są pokrywane z budżetu Unii, ponoszą je Państwa Członkowskie według kryterium produktu narodowego brutto, chyba że Rada Ministrów postanowi inaczej. Państwa Członkowskie, których przedstawiciele w Radzie Ministrów złożyli formalne oświadczenie na podstawie artykułu III-201 ustęp 1 drugi akapit, nie są zobowiązane do wnoszenia wkładu w finansowanie operacji mających wpływ na kwestie wojskowe lub polityczno-obronne.

3. Rada Ministrów przyjmuje decyzję europejską ustanawiającą specjalne procedury w celu zapewnienia szybkiego dostępu do środków budżetu Unii przeznaczonych na natychmiastowe finansowanie inicjatyw w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, zwłaszcza działań przygotowawczych do misji wymienionych w artykule I-40 ustęp 1. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Działania przygotowawcze do misji wymienionych w artykule I-40 ustęp 1, które nie obciążają budżetu Unii, są finansowane z funduszu początkowego utworzonego ze składek Państw Członkowskich.

Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Zagranicznych Unii przyjmuje większością kwalifikowaną decyzje europejskie ustanawiające:

- a) warunki tworzenia i finansowania funduszu początkowego, w szczególności wysokość środków przekazywanych funduszowi oraz procedury zwrotów;
- b) warunki zarządzania funduszem początkowym;
- c) warunki kontroli finansowej.

Jeżeli Rada Ministrów planuje misję w rozumieniu artykułu I-40 ustęp 1, która nie może być finansowana z budżetu Unii, upoważnia ona Ministra Spraw Zagranicznych Unii do wykorzystania tego funduszu. Minister Spraw Zagranicznych Unii składa Radzie Ministrów sprawozdanie z wykonania tego mandatu.

ROZDZIAŁ III

WSPÓLNA POLITYKA HANDLOWA

Artykuł III-216

Poprzez utworzenie unii celnej między Państwami Członkowskimi Unia zamierza przyczynić się, we wspólnym interesie, do harmonijnego rozwoju handlu światowego, stopniowego zniesienia ograniczeń w handlu międzynarodowym i w bezpośrednich inwestycjach zagranicznych oraz do obniżenia barier celnych i innych.

Artykuł III-217

1. Wspólna polityka handlowa jest oparta na jednolitych zasadach; zwłaszcza w odniesieniu do zmian stawek celnych, zawierania umów celnych i handlowych dotyczących handlu towarami i usługami oraz aspektów handlowych własności intelektualnej, bezpośrednich inwestycji zagranicznych, ujednolicenia środków liberalizacyjnych, polityki eksportowej i handlowych środków ochronnych podejmowanych w przypadku dumpingu i subsydiów. Wspólna polityka handlowa prowadzona jest zgodnie z zasadami i celami działań zewnętrznych Unii.

2. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki niezbędne do realizacji wspólnej polityki handlowej.

3. Jeżeli istnieje potrzeba wynegocjowania i zawarcia umów z jednym lub większą liczbą państw albo organizacji międzynarodowych, zastosowanie mają odpowiednie postanowienia artykułu III-227. Komisja przedstawia zalecenia Radzie Ministrów, która upoważnia ją do rozpoczęcia koniecznych rokowań. Rada Ministrów i Komisja są odpowiedzialne za zapewnienie zgodności umów będących przedmiotem rokowań z wewnętrznymi politykami i zasadami Unii.

Komisja prowadzi te rokowania w konsultacji ze specjalnym komitetem wyznaczonym przez Radę Ministrów w celu wsparcia jej w tym zadaniu i w ramach dyrektyw, jakie Rada Ministrów może do niej kierować. Komisja regularnie składa specjalnemu komitetowi i Parlamentowi Europejskiemu sprawozdanie w sprawie postępu w negocjacjach.

4. W odniesieniu do rokowań i zawierania umów w dziedzinie handlu usługami, którego następstwem jest przepływ się osób i w dziedzinie handlowych aspektów własności intelektualnej, Rada Ministrów stanowi jednomyślnie, jeżeli umowa ta zawiera postanowienia wymagające jednomyślności do przyjęcia przepisów wewnętrznych.

Rada stanowi również jednomyślnie w odniesieniu do rokowań i zawierania umów w dziedzinie handlu usługami w dziedzinie kultury i audiowizualnymi, jeżeli zagrażają one różnorodności kulturowej i językowej Unii.

Rokowania i zawieranie umów międzynarodowych w dziedzinie transportu podlegają postanowieniom sekcji 7 rozdziału III tytułu III oraz artykułu III-227.

5. Wykonywanie uprawnień w dziedzinie polityki handlowej, przyznanych niniejszym artykułem, nie narusza podziału kompetencji między Unię i Państwa Członkowskie i nie prowadzi do harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich, jeżeli Konstytucja wyklucza taką harmonizację.

ROZDZIAŁ IV

WSPÓŁPRACA Z PAŃSTWAMI TRZECIMI I POMOC HUMANITARNA

SEKCJA 1

WSPÓŁPRACA NA RZECZ ROZWOJU

Artykuł III-218

1. Polityka Unii w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju jest prowadzona zgodnie z zasadami i celami działań zewnętrznych Unii. Polityka Unii i polityka Państw Członkowskich w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju uzupełniają się i wzmacniają wzajemnie.

Głównym celem polityki Unii w tej dziedzinie jest zmniejszenie, a w przyszłości, likwidacja ubóstwa. Przy wykonywaniu polityk, które mogłyby mieć wpływ na kraje rozwijające się, Unia bierze pod uwagę cele współpracy na rzecz rozwoju.

2. Unia i Państwa Członkowskie szanują zobowiązania i uwzględniają cele, na które wyraziły zgodę w ramach Narodów Zjednoczonych i innych kompetentnych organizacji międzynarodowych.

Artykuł III-219

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki niezbędne w celu realizacji polityki w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju, które mogą dotyczyć wieloletnich programów współpracy z krajami rozwijającymi się lub programów tematycznych.

Unia może zawierać z państwami trzecimi i kompetentnymi organizacjami międzynarodowymi umowy, które przyczyniają się do realizacji celów określonych w artykule III-193. Umowy te negocjuje się i zawiera zgodnie z artykułem III-227.

Pierwszy akapit nie narusza kompetencji Państw Członkowskich do negocjowania w organach międzynarodowych i zawierania umów międzynarodowych.

Europejski Bank Inwestycyjny przyczynia się, na warunkach przewidzianych w jego statucie, do realizacji środków określonych w ustępie 1.

Artykuł III-220

1. Dążąc do zwiększenia komplementarności i skuteczności swoich działań, Unia i Państwa Członkowskie koordynują swoje polityki dotyczące współpracy na rzecz rozwoju i konsultują się między sobą w sprawie swych programów pomocy, w tym w organizacjach międzynarodowych i podczas konferencji międzynarodowych. Państwa Członkowskie przyczyniają się, w razie potrzeby, do wykonania programów pomocy Unii.
2. Komisja może podjąć każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia koordynacji określonej w ustępie 1.
3. W zakresie swoich odpowiednich kompetencji, Unia i Państwa Członkowskie współpracują z państwami trzecimi i kompetentnymi organizacjami międzynarodowymi.

SEKCJA 2

WSPÓŁPRACA GOSPODARCZA, FINANSOWA I TECHNICZNA Z PAŃSTWAMI TRZECIMI

Artykuł III-221

1. Bez uszczerbku dla innych postanowień Konstytucji, w szczególności postanowień artykułów III-218–III-220, Unia prowadzi działania w zakresie współpracy gospodarczej, finansowej i technicznej, w tym zwłaszcza pomocy finansowej, z państwami trzecimi innymi niż państwa rozwijające się. Działania te są zgodne z polityką Unii na rzecz rozwoju i prowadzi się je w zgodzie z zasadami i celami jej działań zewnętrznych. Działania Unii i Państw Członkowskich wzajemnie wspierają się i uzupełniają.

2. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki niezbędne do wprowadzenia w życie postanowień ustępu 1.

3. W zakresie swoich odpowiednich kompetencji Unia i Państwa Członkowskie współpracują z państwami trzecimi i kompetentnymi organizacjami międzynarodowymi. Warunki współpracy Unii mogą stanowić przedmiot umów między Unią i zainteresowanymi stronami trzecimi, które negocjuje się i zawiera zgodnie z artykułem III-227. W przypadku umów ustanawiających stowarzyszenie określonych w artykule III-226 ustęp 2 oraz umów z państwami będącymi kandydatami do członkostwa w Unii, Rada Ministrów stanowi jednomyślnie.

Pierwszy akapit nie narusza kompetencji Państw Członkowskich do negocjowania w organach międzynarodowych i zawierania umów międzynarodowych.

Artykuł III-222

Jeżeli sytuacja w państwie trzecim wymaga pilnej pomocy finansowej ze strony Unii, Rada Ministrów przyjmuje niezbędne decyzje europejskie na wniosek Komisji.

SEKCJA 3

POMOC HUMANITARNA

Artykuł III-223

1. Działania Unii w dziedzinie pomocy humanitarnej są prowadzone zgodnie z zasadami i celami działań zewnętrznych Unii. Działania te mają na celu zapewnienie doraźnej pomocy, opieki i ochrony ludności w państwach trzecich i ofiarom klęsk żywiołowych lub katastrof spowodowanych przez człowieka, aby sprostać potrzebom humanitarnym wynikającym z takich różnych sytuacji. Działania Unii i Państw Członkowskich wzajemnie się uzupełniają i wzmacniają.

2. Pomoc humanitarna jest udzielana w zgodzie z zasadami międzynarodowego prawa humanitarnego, w szczególności z zasadami bezstronności i niedyskryminacji.

3. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają niezbędne środki, określające ramy prowadzenia przez Unię akcji pomocy humanitarnej.

4. Unia może zawierać z państwami trzecimi i kompetentnymi organizacjami międzynarodowymi wszelkie rodzaje umów, które przyczyniają się do realizacji celów określonych w artykule III-193. Umowy te negocjuje się i zawiera zgodnie z artykułem III-227.

Pierwszy akapit nie narusza kompetencji Państw Członkowskich do negocjowania w organach międzynarodowych i zawierania umów międzynarodowych.

5. W celu ustanowienia ram wspólnego wkładu młodych Europejczyków w działania humanitarne Unii ustanawia się Europejski Ochotniczy Korpus Pomocy Humanitarnej. Ustawy europejskie określają status i sposób działania Korpusu.

6. Komisja może podjąć każdą użyteczną inicjatywę na rzecz lepszej koordynacji działań Unii i Państw Członkowskich, zmierzającą do większej skuteczności i lepszego uzupełniania się środków pomocy humanitarnej na poziomie Unii i krajowym.

7. Unia zapewnia, że jej działania humanitarne będą skoordynowane i zgodne z działaniami podjętymi przez organizacje i organy międzynarodowe, w szczególności te, które wchodzą w skład Systemu Narodów Zjednoczonych.

ROZDZIAŁ V

ŚRODKI RESTRYKCYJNE

Artykuł III-224

1. Jeżeli decyzja europejska w sprawie stanowiska lub działania Unii, przyjęta zgodnie z postanowieniami dotyczącymi wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa zawartymi w rozdziale II niniejszego tytułu, przewiduje zerwanie lub ograniczenie w całości lub w części stosunków gospodarczych i finansowych z jednym lub z większą liczbą państw trzecich, Rada Ministrów przyjmuje niezbędne rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie, stanowiąc większością kwalifikowaną na wspólny wniosek Ministra Spraw Zagranicznych Unii oraz Komisji. Rada Ministrów informuje o tym Parlament Europejski.
2. W dziedzinach określonych w ustępie 1 Rada Ministrów może, zgodnie z tą samą procedurą, podjąć środki restrykcyjne wobec osób fizycznych lub prawnych oraz grup lub podmiotów innych niż państwa.

ROZDZIAŁ VI

UMOWY MIĘDZYNARODOWE

Artykuł III-225

1. Unia może zawierać umowy z jednym lub z większą liczbą państw trzecich lub organizacji międzynarodowych, jeżeli przewiduje to Konstytucja lub gdy zawarcie umowy jest niezbędne do osiągnięcia, w ramach polityk Unii, jednego z celów ustalonych w niniejszej Konstytucji, jeżeli jest przewidziane w obowiązującym akcie ustawodawczym lub gdy wpływa na akty wewnętrzne Unii.
2. Umowy zawarte przez Unię wiążą instytucje Unii i Państwa Członkowskie.

Artykuł III-226

Unia może zawrzeć z jednym lub większą liczbą państw lub organizacji międzynarodowych umowy tworzące stowarzyszenie charakteryzujące się wzajemnością praw i obowiązków, wspólnymi działaniami i szczególnymi procedurami.

Artykuł III-227

1. Bez uszczerbku dla poszczególnych postanowień artykułu III-217, umowy pomiędzy Unią a państwami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi negocjuje się i zawiera zgodnie z następującą procedurą.
2. Rada Ministrów upoważnia do podjęcia rokowań, wydaje dyrektywy negocjacyjne i zawiera umowy.
3. Komisja lub Minister Spraw Zagranicznych Unii, jeżeli umowa dotyczy wyłącznie lub głównie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, przedstawia swe zalecenia Radzie Ministrów, która przyjmuje decyzję europejską upoważniającą do podjęcia rokowań.
4. Rada Ministrów nominuje, w ramach decyzji europejskiej upoważniającej do rokowań, zależnie od przedmiotu przyszłej umowy, negocjatora lub przewodniczącego zespołu negocjatorów Unii.
5. Rada Ministrów może skierować dyrektywy negocjacyjne do negocjatora Unii oraz wyznaczyć specjalną komisję, w konsultacji z którą należy prowadzić rokowania.
6. Na wniosek negocjatora umowy Rada Ministrów przyjmuje decyzję europejską upoważniającą do podpisania umowy i, w razie potrzeby, do tymczasowego jej stosowania.

7. Rada Ministrów przyjmuje, na wniosek negocjatora umowy, decyzję europejską w sprawie zawarcia umowy.

Z wyjątkiem przypadków, w których umowy dotyczą wyłącznie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, Rada Ministrów przyjmuje decyzję, o której mowa w pierwszym akapicie, po konsultacji z Parlamentem Europejskim. Parlament Europejski wyraża swoją opinię w terminie, jaki Rada Ministrów może określić stosownie do pilności sprawy. W przypadku braku opinii w tym terminie, Rada Ministrów może stanowić samodzielnie.

Zgoda Parlamentu Europejskiego jest wymagana w przypadku:

- a) umów ustanawiających stowarzyszenie,
- b) przystąpienia Unii do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności,
- c) umów, które tworzą specyficzne ramy instytucjonalne poprzez organizację procedur współpracy,
- d) umów mających istotne implikacje budżetowe dla Unii,
- e) umów dotyczących dziedzin, do których stosuje się procedurę ustawodawczą.

Parlament Europejski i Rada Ministrów mogą, w pilnych przypadkach, uzgodnić termin wyrażenia zgody.

8. Zawierając umowę, Rada Ministrów może, na zasadzie odstępstwa od ustępów 6, 7 i 10, upoważnić negocjatora umowy do zatwierdzenia poprawek w imieniu Unii, gdy umowa przewiduje, że poprawki te powinny być przyjęte według procedury uproszczonej lub przez organ utworzony przez tę umowę; Rada Ministrów może dołączyć do takiego upoważnienia pewne warunki specyficzne.

9. Podczas całej procedury Rada Ministrów stanowi większością kwalifikowaną. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie, gdy umowa dotyczy dziedziny, w której do przyjęcia aktu Unii wymagana jest jednomyślność, jak również w przypadku umów ustanawiających stowarzyszenie oraz przystąpienia do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

10. Rada Ministrów, na wniosek Ministra Spraw Zagranicznych Unii lub Komisji, przyjmuje decyzję europejską zawieszającą stosowanie umowy i ustalającą stanowiska, które mają być zajęte w imieniu Unii w organie utworzonym przez umowę, gdy organ ten ma przyjąć akty mające skutki prawne, z wyjątkiem aktów uzupełniających lub zmieniających ramy instytucjonalne umowy.

11. Parlament Europejski jest natychmiast i w pełni informowany na wszystkich etapach procedury.

12. Państwo Członkowskie, Parlament Europejski, Rada Ministrów lub Komisja mogą uzyskać opinię Trybunału Sprawiedliwości w sprawie zgodności przewidywanej umowy z postanowieniami Konstytucji. Jeżeli opinia Trybunału Sprawiedliwości jest negatywna, przewidywana umowa może wejść w życie tylko w przypadku jej zmiany lub zmiany Konstytucji zgodnie z procedurą określoną w artykule IV-6.

1. Na zasadzie odstępstwa od artykułu III-227, Rada Ministrów, stanowiąc jednomyślnie na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego lub Komisji, po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym, w celu doprowadzenia do konsensu zgodnego z celem stabilności cen, po konsultacji z Parlamentem Europejskim, zgodnie z procedurą określoną w ustępie 3 w odniesieniu do ustaleń, o których tam mowa, może zawrzeć umowy formalne dotyczące systemu kursów wymiany euro w stosunku do walut innych niż będące prawnym środkiem płatniczym w Unii.

Rada Ministrów, stanowiąc większością kwalifikowaną, na zalecenie Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym, albo na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego oraz w celu doprowadzenia do konsensu zgodnego z celem stabilności cen, może przyjąć, zmienić lub zrezygnować z centralnych kursów euro w systemie kursów walutowych. Przewodniczący Rady Ministrów informuje Parlament Europejski o przyjęciu, zmianie lub rezygnacji z centralnych kursów euro.

2. W przypadku braku systemu kursów walutowych w stosunku do większej liczby walut innych niż będące prawnym środkiem płatniczym w Unii w rozumieniu ustępu 1, Rada Ministrów, stanowiąc większością kwalifikowaną bądź na zalecenie Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym, bądź na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego, może określić ogólne kierunki polityki kursów walutowych w stosunku do tych walut. Te ogólne kierunki nie naruszają podstawowego celu Europejskiego Systemu Banków Centralnych, a mianowicie utrzymania stabilności cen.

3. Na zasadzie odstępstwa od artykułu III-227, w przypadku gdy umowy w sprawach odnoszących się do systemu walutowego lub kursowego powinny stanowić przedmiot rokowań między Unią a jednym lub większą liczbą państw albo organizacji międzynarodowych, Rada Ministrów, stanowiąc na zalecenie Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym, decyduje o ustaleniach dotyczących rokowań i zawarcia tych umów. Ustalenia te powinny zapewnić wyrażanie przez Unię jednolitego stanowiska. Komisja jest w pełni włączana do rokowań.

4. Bez uszczerbku dla kompetencji i umów Unii w dziedzinie unii gospodarczej i walutowej, Państwa Członkowskie mogą prowadzić rokowania w organach międzynarodowych i zawierać umowy międzynarodowe.

ROZDZIAŁ VII

STOSUNKI UNII Z ORGANIZACJAMI MIĘDZYNARODOWYMI I PAŃSTWAMI TRZECIMI ORAZ DELEGACJE UNII

Artykuł III-229

1. Unia ustanawia wszelkie właściwe formy współpracy z Narodami Zjednoczonymi, Radą Europy, Organizacją Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie oraz Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju.
2. Utrzymuje także właściwe stosunki z innymi organizacjami międzynarodowymi.
3. Obowiązek wprowadzenia postanowień niniejszego artykułu w życie spoczywa na Ministrze Spraw Zagranicznych Unii i Komisji.

Artykuł III-230

1. Delegacje Unii w państwach trzecich i przy organizacjach międzynarodowych reprezentują Unię.
2. Delegacje Unii działają pod kierunkiem Ministra Spraw Zagranicznych Unii i w ścisłej współpracy z misjami dyplomatycznymi Państw Członkowskich.

ROZDZIAŁ VIII

ZASTOSOWANIE KLAUZULI SOLIDARNOŚCI

Artykuł III-231

1. Stanowiąc na wspólny wniosek Komisji i Ministra Spraw Zagranicznych Unii, Rada Ministrów przyjmuje decyzję europejską określającą warunki wprowadzania w życie klauzuli solidarności, o której mowa w artykule I-42. Parlament Europejski jest informowany.
2. Jeżeli Państwo Członkowskie stało się ofiarą ataku terrorystycznego lub klęski żywiołowej lub katastrofy spowodowanej przez człowieka, na prośbę jego władz politycznych inne Państwa Członkowskie udzielają mu pomocy. W tym celu Państwa Członkowskie dokonują w Radzie Ministrów uzgodnień między sobą.
3. W zakresie niniejszego artykułu Radę Ministrów wspomagają Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa, wspierany przez struktury powstałe w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obronnej, oraz Komitet przewidziany w artykule III-162, które, w razie potrzeby, przedstawiają wspólne opinie.
4. Rada Europejska systematycznie ocenia zagrożenia dla Unii, aby umożliwić podjęcie skutecznych działań przez Unię.

TYTUŁ VI

FUNKCJONOWANIE UNII

ROZDZIAŁ I

POSTANOWIENIA INSTYTUCJONALNE

SEKCJA 1

INSTYTUCJE

Podsekcja 1

Parlament Europejski

Artykuł III-232

1. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe Rady Ministrów ustanawiają niezbędne środki w celu umożliwienia przeprowadzenia powszechnych wyborów bezpośrednich do Parlamentu Europejskiego, zgodnie z jednolitą procedurą we wszystkich Państwach Członkowskich lub zgodnie z zasadami wspólnymi dla wszystkich Państw Członkowskich.

Rada Ministrów stanowi jednomyślnie w sprawie projektu Parlamentu Europejskiego, po uzyskaniu jego zgody udzielonej większością głosów jego członków. Ta ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa wchodzi w życie po jej zatwierdzeniu przez Państwa Członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

2. Ustawa europejska Parlamentu Europejskiego określa status i ogólne warunki pełnienia funkcji przez jego członków. Parlament Europejski stanowi, z inicjatywy własnej, po zasięgnięciu opinii Komisji i za zgodą Rady Ministrów. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie w sprawie wszelkich przepisów lub warunków dotyczących opodatkowania obecnych lub byłych członków.

3. W czasie kadencji 2004-2009, skład Parlamentu Europejskiego jest określony w Protokole w sprawie reprezentacji obywateli w Parlamencie Europejskim.

Artykuł III-233

Ustawa europejska określa status partii politycznych na poziomie europejskim, o których mowa w artykule I-45 ustęp 4, w szczególności zasady dotyczące ich finansowania.

Artykuł III-234

Parlament Europejski może, stanowiąc większością swoich członków, zażądać od Komisji przedłożenia wszelkich właściwych propozycji w kwestiach, co do których uważa on, że akt Unii jest niezbędny w celu wykonania Konstytucji. Jeżeli Komisja nie przedłoży propozycji, zawiadamia o tym Parlament Europejski, podając uzasadnienie.

Artykuł III-235

W ramach wykonywania swych zadań Parlament Europejski może, na żądanie jednej czwartej swoich członków, ustanowić tymczasową komisję śledczą do zbadania, bez uszczerbku dla uprawnień przyznanych w Konstytucji innym instytucjom lub organom, zarzutów naruszenia lub niewłaściwego administrowania w stosowaniu prawa Unii, chyba że podnoszone fakty są rozpatrywane przez sąd i postępowanie sądowe nie jest zakończone.

Tymczasowa komisja śledcza kończy działalność wraz z przedłożeniem swojego sprawozdania.

Ustawa europejska Parlamentu Europejskiego określa szczegółowe postanowienia dotyczące wykonywania uprawnień śledczych. Parlament Europejski stanowi, z własnej inicjatywy, po uzyskaniu zgody Rady Ministrów i Komisji.

Artykuł III-236

Wszyscy obywatele Unii, jak również wszystkie osoby fizyczne lub prawne mające miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim, mają prawo kierowania, indywidualnie lub wspólnie z innymi obywatelami lub osobami, petycji do Parlamentu Europejskiego w sprawach objętych zakresem działalności Wspólnoty, które dotyczą ich bezpośrednio.

Artykuł III-237

1. Parlament Europejski mianuje Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich. Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich jest uprawniony do przyjmowania od każdego obywatela Unii lub każdej osoby fizycznej bądź prawnej mającej miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim skarg, które dotyczą przypadków niewłaściwego administrowania w działaniach instytucji, organów lub agencji Unii, z wyłączeniem Trybunału Sprawiedliwości wykonujących swoje funkcje sądowe.

Zgodnie ze swoimi zadaniami Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich przeprowadza dochodzenia, które uważa za uzasadnione, bądź z inicjatywy własnej, bądź na podstawie skarg przedstawionych mu bezpośrednio lub za pośrednictwem członka Parlamentu Europejskiego, chyba że podnoszone fakty są lub były przedmiotem postępowania sądowego. Gdy Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich stwierdzi przypadek niewłaściwego administrowania, przekazuje sprawę do danej instytucji, organu lub agencji, które mają trzy miesiące, aby poinformować go o swoim stanowisku. Następnie Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich przesyła sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i danej instytucji, organowi lub agencji. Osoba, która złożyła skargę, jest informowana o wyniku dochodzenia.

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich przedstawia Parlamentowi Europejskiemu roczne sprawozdanie z wyników swoich dochodzeń.

2. Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich jest mianowany po każdych wyborach do Parlamentu Europejskiego na okres jego kadencji. Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich może być mianowany ponownie.

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich może zostać odwołany przez Trybunał Sprawiedliwości na żądanie Parlamentu Europejskiego, jeżeli nie spełnia już warunków koniecznych do wykonywania swych funkcji lub jeżeli dopuścił się poważnego uchybienia.

3. Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich jest w pełni niezależny w wykonywaniu swej funkcji. W wykonywaniu tej funkcji nie zwraca się o instrukcje ani ich nie przyjmuje od żadnego organu. Podczas trwania swej kadencji Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich nie może wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej.

4. Ustawa europejska Parlamentu Europejskiego określa status i ogólne warunki pełnienia funkcji Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich. Parlament Europejski stanowi z własnej inicjatywy, po zasięgnięciu opinii Komisji i za zgodą Rady Ministrów.

Artykuł III-238

Parlament Europejski odbywa sesję roczną. Zbiera się on z mocy prawa w drugi wtorek marca.

Parlament Europejski może zebrać się na sesji nadzwyczajnej na żądanie większości jego członków lub na żądanie Rady Ministrów bądź Komisji.

Artykuł III-239

1. Komisja może uczestniczyć we wszystkich posiedzeniach Parlamentu Europejskiego, a na swoje żądanie musi być wysłuchana.

Komisja odpowiada ustnie lub pisemnie na pytania skierowane do niej przez Parlament Europejski lub jego członków.

2. Rada Europejska i Rada Ministrów są wysłuchiwane przez Parlament Europejski na warunkach określonych w zasadach proceduralnych Rady Europejskiej i regulaminie wewnętrznym Rady Ministrów.

Artykuł III-240

Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień Konstytucji, Parlament Europejski stanowi większością oddanych głosów. Regulamin wewnętrzny określa kworum.

Artykuł III-241

Parlament Europejski uchwała swój regulamin wewnętrzny, stanowiąc większością swoich członków.

Protokoły posiedzeń Parlamentu Europejskiego są publikowane na warunkach określonych w Konstytucji i regulaminie wewnętrznym.

Artykuł III-242

Parlament Europejski na posiedzeniu jawnym rozpatruje ogólne sprawozdanie roczne przedstawione mu przez Komisję.

Artykuł III-243

Jeżeli do Parlamentu Europejskiego wpłynie wniosek o wotum nieufności dla Komisji ze względu na jej działalność, może on głosować w sprawie tego wniosku co najmniej trzy dni po jego złożeniu i wyłącznie w głosowaniu jawnym.

Jeżeli wniosek o wotum nieufności zostanie przyjęty większością dwóch trzecich oddanych głosów, reprezentującą większość członków Parlamentu Europejskiego, Komisja składa rezygnację. Prowadzi nadal sprawy bieżące do czasu zastąpienia jej zgodnie z artykułami I-25 i I-26. W takim przypadku, mandat Komisji mianowanej na jej miejsce wygasa z dniem, w którym wygaśłby mandat Komisji zobowiązanej do złożenia rezygnacji.

Podsekcja 2

Rada Europejska

Artykuł III-244

1. W przypadku głosowania każdy członek Rady Europejskiej może otrzymać pełnomocnictwo tylko od jednego z pozostałych członków.

Wstrzymanie się od głosu przez członków obecnych lub reprezentowanych nie stanowi przeszkody w przyjęciu uchwały, która wymaga jednomyślności.

2. Przewodniczący Parlamentu Europejskiego może zostać wezwany przez Radę Europejską w celu jego wysłuchania.

3. Rada Europejska ustanawia swoje zasady proceduralne zwykłą większością. Radę Europejską wspomaga Sekretariat Generalny Rady Ministrów.

Podsekcja 3

Rada Ministrów

Artykuł III-245

1. Posiedzenia Rady Ministrów zwołuje jej przewodniczący, z własnej inicjatywy, jednego z jej członków lub Komisji.
2. Rada Europejska przyjmuje jednomyślnie decyzję europejską ustanawiającą zasady rotacji prezydencji składów Rady Ministrów.

Artykuł III-246

1. W przypadku głosowania każdy członek Rady Ministrów może otrzymać pełnomocnictwo tylko od jednego z pozostałych członków.
2. Jeżeli przyjęcie uchwały wymaga większości zwykłej, Rada Ministrów stanowi większością głosów swoich członków.
3. Wstrzymanie się od głosu przez członków obecnych lub reprezentowanych nie stanowi przeszkody w przyjęciu uchwał Rady Ministrów, które wymagają jednomyślności.

Artykuł III-247

1. Komitet złożony ze stałych przedstawicieli Państw Członkowskich ma za zadanie przygotowanie prac Rady Ministrów i wykonywanie zadań powierzonych mu przez Radę Ministrów. Komitet może podejmować decyzje proceduralne w przypadkach przewidzianych w regulaminie wewnętrznym Rady Ministrów.
2. Radę Ministrów wspomaga Sekretariat Generalny, działający pod kierunkiem Sekretarza Generalnego mianowanego przez Radę Ministrów.

Rada Ministrów decyduje o organizacji Sekretariatu Generalnego zwykłą większością.

3. Rada Ministrów stanowi zwykłą większością w sprawach proceduralnych oraz uchwalając swój regulamin wewnętrzny.

Artykuł III-248

Rada Ministrów może, stanowiąc zwykłą większością, zażądać od Komisji przeprowadzenia wszelkich analiz, które uzna za pożądane dla realizacji wspólnych celów i przedłożenia jej wszelkich właściwych propozycji. Jeżeli Komisja nie przedłoży propozycji, zawiadamia o tym Radę Ministrów, podając uzasadnienie.

Artykuł III-249

Rada Ministrów przyjmuje decyzje europejskie określające status komitetów przewidzianych w Konstytucji. Rada stanowi zwykłą większością po konsultacji z Komisją.

Podsekcja 4

Komisja

Artykuł III-250

Komisarze Europejscy i komisarze są mianowani na okres pięciu lat, z zastrzeżeniem, w odpowiednim przypadku, artykułu III-243. Tylko obywatele Państw Członkowskich mogą zostać komisarzami europejskimi lub komisarzami.

Artykuł III-251

Komisarze europejscy i komisarze powstrzymują się od wszelkich czynności niezgodnych z charakterem ich funkcji. Każde Państwo Członkowskie zobowiązuje się szanować tę zasadę i nie dążyć do wywierania wpływu na komisarzy europejskich i komisarzy przy wykonywaniu przez nich zadań.

Komisarze europejscy i komisarze nie mogą, podczas pełnienia swych funkcji, wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej. Obejmując swoje stanowiska, uroczystie zobowiązują się szanować, w trakcie pełnienia funkcji i po ich zakończeniu, zobowiązania z nich wynikające, zwłaszcza obowiązki uczciwości i roztropności przy obejmowaniu pewnych stanowisk lub przyjmowaniu pewnych korzyści po zakończeniu funkcji. W przypadku naruszenia tych zobowiązań Trybunał Sprawiedliwości, na wniosek Rady Ministrów, stanowiącej większością zwykłą, lub na wniosek Komisji, może orzec, stosownie do okoliczności, o dymisji, zgodnie z artykułem III-253, lub o pozbawieniu go prawa do emerytury lub innych podobnych korzyści.

Artykuł III-252

1. Poza przypadkami normalnej wymiany lub śmierci, funkcje komisarza europejskiego i komisarza kończą się z chwilą jego rezygnacji lub dymisji. Komisarz europejski lub komisarz składają rezygnację na żądanie przewodniczącego.

2. W przypadku wakatu spowodowanego przez rezygnację, dymisję lub śmierć komisarza europejskiego lub komisarza, jest on zastępowany, na czas pozostający do zakończenia kadencji, przez nowego komisarza europejskiego lub komisarza mianowanego przez przewodniczącego Komisji, zgodnie z artykułami I-25 i I-26.

3. W przypadku rezygnacji, dymisji lub śmierci, przewodniczący jest zastępowany na okres pozostający do zakończenia kadencji, zgodnie z artykułem I-26 ustęp 1.

4. W przypadku kolektywnej rezygnacji komisarzy europejskich lub komisarzy, pełnią oni swoje funkcje do chwili ich zastąpienia, na okres pozostający do zakończenia kadencji, zgodnie z artykułami I-25 i I-26.

Artykuł III-253

Jeżeli komisarz europejski lub komisarz nie spełnia już warunków koniecznych do wykonywania swych funkcji lub dopuścił się poważnego uchybienia, Trybunał Sprawiedliwości może go zdymisjonować na wniosek Rady Ministrów stanowiącej zwykłą większością lub na wniosek Komisji.

Artykuł III-254

Przewodniczący ustala zakres obowiązków Komisji i rozdziela je pomiędzy jej członków, zgodnie z artykułem I-26 ustęp 3. Przewodniczący może dokonywać zmian w rozdziale obowiązków w trakcie kadencji Komisji. Komisarze europejscy i komisarze wykonują funkcje powierzone im przez przewodniczącego pod jego kierownictwem.

Artykuł III-255

Komisja podejmuje uchwały większością liczby członków kolegium. Regulamin wewnętrzny określa kworum.

Artykuł III-256

Komisja uchwała swój regulamin wewnętrzny w celu zapewnienia funkcjonowania jej oraz jej służb. Zapewnia ona publikację tego regulaminu.

Artykuł III-257

Komisja publikuje co roku, nie później niż na miesiąc przed otwarciem sesji Parlamentu Europejskiego, ogólne sprawozdanie z działalności Unii.

Podsekcja 5

Trybunał Sprawiedliwości

Artykuł III-258

Europejski Trybunał Sprawiedliwości obraduje w izbach, w składzie wielkiej izby lub w pełnym składzie, zgodnie ze Statutem Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł III-259

Europejski Trybunał Sprawiedliwości jest wspomagany przez ośmiu rzeczników generalnych. Jeżeli Europejski Trybunał Sprawiedliwości tego zażąda, Rada Ministrów, stanowiąc jednomyślnie, może przyjąć decyzję europejską w sprawie zwiększenia liczby rzeczników generalnych.

Zadaniem rzecznika generalnego jest publiczne przedstawianie, przy zachowaniu całkowitej bezstronności i niezależności, uzasadnionych wniosków w sprawach, które zgodnie ze Statutem Trybunału Sprawiedliwości, wymagają jego zaangażowania.

Artykuł III-260

Sędziowie i rzecznicy generalni Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości są wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności i mających kwalifikacje wymagane w ich państwach do zajmowania najwyższych stanowisk sądowych lub są prawnikami o uznanej kompetencji. Są oni mianowani za wspólnym porozumieniem przez rządy Państw Członkowskich, po konsultacji z komitetem przewidzianym w artykule III-262.

Co trzy lata następuje częściowe odnowienie składu sędziowskiego i składu rzeczników generalnych, na warunkach określonych w Statucie Trybunału Sprawiedliwości.

Sędziowie wybierają spośród siebie na okres trzech lat prezesa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Jego mandat jest odnawialny.

Europejski Trybunał Sprawiedliwości przyjmuje swój regulamin proceduralny. Wymaga on zatwierdzenia przez Radę Ministrów.

Artykuł III-261

Liczbę sędziów Sądu określa Statut Trybunału Sprawiedliwości. Statut może przewidywać, że Sąd wspierany będzie przez rzeczników generalnych.

Członkowie Sądu są wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności i mogących zajmować wysokie stanowiska sądowe. Są oni mianowani za wspólnym porozumieniem przez rządy Państw Członkowskich, po konsultacji z komitetem przewidzianym w artykule III-262.

Co trzy lata następuje częściowa wymiana składu Sądu. Ustupujący członkowie mogą być mianowani ponownie.

Sędziowie wybierają spośród siebie na okres trzech lat prezesa Sądu. Jego mandat jest odnawialny.

Sąd ustanawia swój regulamin proceduralny w porozumieniu z Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości. Regulamin ten wymaga zatwierdzenia przez Radę Ministrów.

Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień Statutu Trybunału Sprawiedliwości, postanowienia Konstytucji dotyczące Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości stosują się do Sądu.

Artykuł III-262

Ustanawia się komitet, którego zadaniem jest opiniowanie kandydatów do wykonywania funkcji sędziego i rzecznika generalnego w Europejskim Trybunałe Sprawiedliwości i Sądzie przed podjęciem decyzji przez rządy Państw Członkowskich zgodnie z artykułami III-260 i III-261.

Komitet składa się z siedmiu osób wybranych spośród byłych członków Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i Sądu, członków krajowych sądów najwyższych i prawników o uznanej kompetencji, przy czym jedna z kandydatur jest zaproponowana przez Parlament Europejski. Rada Ministrów przyjmuje decyzję europejską ustanawiającą reguły funkcjonowania komitetu oraz decyzję europejską mianującą jego członków. Rada Ministrów stanowi na wniosek prezesa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł III-263

1. Sąd jest właściwy do rozpoznawania w pierwszej instancji skarg określonych w artykułach III-270, III-272, III-275, III-277 i III-279, z wyjątkiem skarg powierzonych sądom wyspecjalizowanym lub skarg zastrzeżonych na mocy Statutu dla Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Statut może przyznać Sądowi właściwość w innych kategoriach skarg.

Od orzeczeń wydanych przez Sąd na mocy niniejszego ustępu przysługuje, na warunkach i w zakresie określonym przez Statut Trybunału Sprawiedliwości, prawo odwołania się do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, ograniczone do kwestii prawnych.

2. Sąd jest właściwy do rozpoznawania skarg wniesionych przeciwko orzeczeniom sądów wyspecjalizowanych, utworzonych na mocy artykułu III-264.

Orzeczenia wydane przez Sąd na mocy niniejszego ustępu mogą zostać w drodze wyjątku, na warunkach i w zakresie określonym przez Statut, poddane kontroli Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, jeżeli zachodzi poważne ryzyko naruszenia jednności i spójności prawa Unii.

3. Sąd jest właściwy do rozpoznawania pytań prejudycjalnych przedkładanych na mocy artykułu III-274, w poszczególnych dziedzinach określonych w Statucie Trybunału Sprawiedliwości.

Jeżeli Sąd uzna, że sprawa wymaga orzeczenia co do zasad, które może mieć wpływ na jednność i spójność prawa Unii, może on przekazać tę sprawę do rozpoznania Europejskiemu Trybunałowi Sprawiedliwości.

Orzeczenia wydane przez Sąd w sprawach pytań prejudycjalnych mogą zostać w drodze wyjątku, na warunkach i w zakresie określonym przez Statut, poddane kontroli Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, jeżeli zachodzi poważne ryzyko naruszenia jednności i spójności prawa Unii.

Artykuł III-264

1. Ustawy europejskie mogą ustanowić przy Sądzie sądy wyspecjalizowane, rozpoznające w pierwszej instancji niektóre kategorie skarg wniesionych w szczególnych dziedzinach. Ustawy europejskie są uchwalane na wniosek Komisji i po konsultacji z Trybunałem Sprawiedliwości albo na żądanie Trybunału Sprawiedliwości i po konsultacji z Komisją.

2. Ustawa europejska ustanawiająca sąd wyspecjalizowany określa zasady organizacji tego sądu i zakres przyznanej mu właściwości.

3. Od orzeczeń wydanych przez sądy wyspecjalizowane przysługuje prawo odwołania się do Sądu, ograniczone do kwestii prawnych lub – jeżeli jest to przewidziane w ustawie europejskiej ustanawiającej sąd wyspecjalizowany – obejmujące również kwestie faktyczne.

4. Członkowie sądów wyspecjalizowanych są wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności i mogących zajmować stanowiska sądowe. Są oni mianowani przez Radę Ministrów, stanowiącą jednomyślnie.

5. Sądy wyspecjalizowane przyjmują swój regulamin proceduralny w porozumieniu z Trybunałem Sprawiedliwości. Regulamin podlega zatwierdzeniu przez Radę Ministrów.

6. Z zastrzeżeniem odmiennych przepisów ustawy europejskiej ustanawiającej sąd wyspecjalizowany, postanowienia Konstytucji dotyczące Trybunału Sprawiedliwości oraz postanowienia Statutu Trybunału Sprawiedliwości, stosują się do sądów wyspecjalizowanych.

Artykuł III-265

Jeżeli Komisja uzna, że Państwo Członkowskie uchybiło jednemu z zobowiązań, które na nim ciąży na mocy Konstytucji, wydaje ona uzasadnioną opinię w tym przedmiocie, po uprzednim umożliwieniu temu Państwu przedstawienia swych uwag.

Jeżeli Państwo to nie zastosuje się do opinii w terminie określonym przez Komisję, może ona wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł III-266

Każde Państwo Członkowskie może wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości, jeżeli uznaje, że inne Państwo Członkowskie uchybiło jednemu z zobowiązań, które na nim ciąży na mocy Konstytucji.

Zanim Państwo Członkowskie wnieś przeciwko innemu Państwu Członkowskiemu skargę opartą na zarzucanym naruszeniu zobowiązania, które na nim ciąży na podstawie Konstytucji, powinno wnieść sprawę do Komisji.

Komisja wydaje uzasadnioną opinię, po umożliwieniu zainteresowanym Państwom przedstawienia na zasadzie spornej uwag pisemnych i ustnych.

Jeżeli Komisja nie wyda opinii w terminie trzech miesięcy od wniesienia sprawy, brak opinii nie stanowi przeszkody we wniesieniu sprawy do Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł III-267

1. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości stwierdza, że Państwo Członkowskie uchybiło jednemu z zobowiązań, które na nim ciąży na mocy Konstytucji, Państwo to jest zobowiązane podjąć środki, które zapewnią wykonanie wyroku Trybunału Sprawiedliwości.

2. Jeżeli Komisja uznaje, że dane Państwo Członkowskie nie podjęło środków zapewniających wykonanie wyroku Trybunału, może ona wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości, po umożliwieniu temu Państwu przedstawienia uwag. Wskazuje ona wysokość ryczałtu lub okresowej kary pieniężnej do zapłacenia przez dane Państwo Członkowskie, jaką uzna za odpowiednią do okoliczności.

Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości stwierdza, że dane Państwo Członkowskie nie zastosowało się do jego wyroku, może na nie nałożyć ryczałt lub okresową karę pieniężną.

Procedura ta nie narusza artykułu III-266.

3. Jeżeli Komisja wnieś skargę do Trybunału Sprawiedliwości zgodnie z artykułem III-265 uznając, że dane Państwo uchybiło obowiązkowi poinformowania o środkach podjętych w celu wykonania europejskiej ustawy ramowej, Komisja może, o ile uzna to za właściwe, zażądać w tej samej skardze od Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości nałożenia ryczałtu lub okresowej kary pieniężnej w przypadku stwierdzenia przez Trybunał uchybienia. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości uwzględni żądanie Komisji, zapłata staje się skuteczna w terminie wyznaczonym w wyroku Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł III-268

Ustawy europejskie lub rozporządzenia europejskie Rady Ministrów mogą przyznać Trybunałowi Sprawiedliwości nieograniczone prawo orzekania w odniesieniu do kar, które przewidują.

Artykuł III-269

Bez uszczerbku dla innych postanowień Konstytucji, ustawa europejska może przyznać Trybunałowi Sprawiedliwości, w określonym przez nią zakresie, właściwość w odniesieniu do sporów dotyczących stosowania aktów przyjętych na podstawie Konstytucji, które tworzą europejskie prawo własności intelektualnej.

Artykuł III-270

1. Trybunał Sprawiedliwości kontroluje legalność ustaw europejskich i europejskich ustaw ramowych, aktów Rady Ministrów, Komisji i Europejskiego Banku Centralnego, innych niż zalecenia i opinie, oraz aktów Parlamentu Europejskiego zmierzających do wywarcia skutków prawnych wobec podmiotów trzecich. Kontroluje również legalność aktów organów i agencji Unii, które zmierzają do wywarcia skutków prawnych wobec podmiotów trzecich.
2. W tym celu Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w zakresie skarg wniesionych przez Państwo Członkowskie, Parlament Europejski, Radę Ministrów lub Komisję, podnoszących zarzut braku kompetencji, naruszenia istotnych wymogów proceduralnych, naruszenia Konstytucji lub jakiegokolwiek reguły prawnej związanej z jej stosowaniem lub nadużycia władzy.
3. Europejski Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy, na tych samych warunkach, do orzekania w zakresie skarg wniesionych przez Trybunał Obrachunkowy, przez Europejski Bank Centralny i Komitet Regionów, zmierzających do zapewnienia ochrony ich prerogatyw.
4. Każda osoba fizyczna lub prawna może wnieść, na tych samych warunkach, skargę na akty, których jest adresatem lub które dotyczą jej bezpośrednio i indywidualnie oraz na akty wykonawcze, które dotyczą jej bezpośrednio i nie zawierają środków wykonawczych.
5. Akty tworzące organy i agencje Unii mogą przewidywać szczegóły i warunki szczególne dotyczące skarg wniesionych przez osoby fizyczne lub prawne na akty tych organów lub agencji, zmierzające do wywarcia skutków prawnych.
6. Skargi przewidziane w niniejszym artykule powinny być wniesione w terminie dwóch miesięcy, stosownie do przypadku, od daty publikacji aktu lub jego notyfikowania skarżącemu lub, w razie ich braku, od daty powzięcia przez niego wiadomości o tym akcie.

Artykuł III-271

Jeżeli skarga jest zasadna, Trybunał Sprawiedliwości orzeka o nieważności danego aktu.

Jednakże Trybunał Sprawiedliwości wskazuje, jeśli uzna to za niezbędne, które skutki aktu, o którego nieważności orzekł, powinny być uważane za ostateczne.

Artykuł III-272

Jeżeli Parlament Europejski, Rada Ministrów, Komisja lub Europejski Bank Centralny, z naruszeniem Konstytucji, zaniechają działania, Państwa Członkowskie i inne instytucje Unii mogą wnieść skargę do Trybunału Sprawiedliwości w celu stwierdzenia tego naruszenia. Postanowienie to stosuje się, na tych samych warunkach, do organów i agencji Unii, które zaniechają działania.

Skarga ta jest dopuszczalna tylko wtedy, gdy dana instytucja, organ lub agencja zostały uprzednio wezwane do działania. Jeżeli w terminie dwóch miesięcy od tego wezwania instytucja, agencja lub organ nie zajęły stanowiska, skarga może być wniesiona w ciągu następnych dwóch miesięcy.

Każda osoba fizyczna lub prawna może wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości, na warunkach określonych w poprzednich akapitach, stawiając zarzut jednej z instytucji, organów lub agencji Unii, iż zaniechała wydania aktu skierowanego do niej, innego niż zalecenie lub opinia.

Artykuł III-273

Instytucja lub instytucje, organ lub agencja, których akt uznano za nieważny lub którego zaniechanie zostało uznane za sprzeczne z Konstytucją, ma obowiązek podjąć środki zapewniające wykonanie wyroku Trybunału Sprawiedliwości.

Obowiązek ten nie narusza obowiązku, który może wynikać z zastosowania artykułu III-337 akapit drugi.

Artykuł III-274

Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym:

- a) o wykładni Konstytucji;
- b) o ważności i wykładni aktów instytucji Unii.

W przypadku gdy pytanie z tym związane jest podniesione przed sądem jednego z Państw Członkowskich, sąd ten może, jeżeli uzna, że decyzja w tej kwestii jest niezbędna do wydania wyroku, zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o rozpatrzenie tego pytania.

W przypadku gdy takie pytanie jest podniesione w sprawie zawisłej przed sądem krajowym, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, sąd ten jest zobowiązany wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości.

Jeżeli takie pytanie jest podniesione w sprawie zawisłej przed sądem krajowym dotyczącej osoby aresztowanej, Trybunał Sprawiedliwości stanowi w jak najkrótszym terminie.

Artykuł III-275

Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w sporach dotyczących odszkodowań określonych w artykule III-337 akapit drugi.

Artykuł III-276

Na wniosek Państwa Członkowskiego, którego dotyczy stwierdzenie Rady Europejskiej lub Rady Ministrów zgodnie z artykułem I-58, Europejski Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania jedynie w sprawie postanowień czysto proceduralnych przewidzianych w tym artykule. Trybunał orzeka w terminie jednego miesiąca od daty tego stwierdzenia.

Artykuł III-277

Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w każdym sporze między Unią a jej pracownikami, w granicach i na warunkach określonych w regulaminie pracowniczym urzędników Unii lub warunkach zatrudnienia innych pracowników Unii.

Artykuł III-278

Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania, w poniższych granicach, w sporach dotyczących:

- a) wykonywania zobowiązań Państw Członkowskich, wynikających ze Statutu Europejskiego Banku Inwestycyjnego. W tym zakresie Rada Dyrektorów Banku ma uprawnienia przyznane Komisji przez artykuł III-256;
- b) środków przyjętych przez Radę Gubernatorów Europejskiego Banku Inwestycyjnego. W tym zakresie każde Państwo Członkowskie, Komisja i Rada Dyrektorów Banku mogą wnieść skargę na warunkach przewidzianych w artykule III-270;

- c) środków przyjętych przez Radę Dyrektorów Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Skargi na te środki mogą być wnoszone tylko przez Państwa Członkowskie lub Komisję, na warunkach określonych w artykule III-270, i jedynie w związku z naruszeniem procedur przewidzianych w artykule 21 ustępy 2 i 5-7 Statutu Banku;
- d) wykonywania przez krajowe banki centralne obowiązków wynikających z Konstytucji i Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego. W tym zakresie Rada Europejskiego Banku Centralnego dysponuje wobec krajowych banków centralnych uprawnieniami przyznanymi Komisji wobec Państw Członkowskich przez artykuł III-265. Jeśli Trybunał Sprawiedliwości stwierdza, że krajowy bank centralny uchybił jednemu ze zobowiązań, które na nim ciąży na mocy Konstytucji, bank ten jest zobowiązany podjąć środki, które zapewnią wykonanie wyroku Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł III-279

Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania na mocy klauzuli arbitrażowej umieszczonej w umowie prawa publicznego lub prywatnego, zawartej przez Unię lub w jej imieniu.

Artykuł III-280

Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w każdym sporze między Państwami Członkowskimi, związanym z przedmiotem Konstytucji, jeżeli spór ten jest mu przedłożony na mocy kompromisu.

Artykuł III-281

Z zastrzeżeniem właściwości Trybunału Sprawiedliwości określonej w Konstytucji, spory, których stroną jest Unia, nie są z tego tytułu wyłączone spod jurysdykcji sądów Państw Członkowskich.

Artykuł III-282

Trybunał Sprawiedliwości nie jest właściwy do orzekania w sprawach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, której dotyczą artykuły I-39 i I-40 oraz postanowienia rozdziału II tytułu V części III.

Jednakże Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w sprawie skarg dotyczących kontroli środków restrykcyjnych stosowanych wobec osób fizycznych lub prawnych przyjętych przez Radę na podstawie artykułu III-193, wniesionych na warunkach określonych w artykule III-270 ustęp 4.

Artykuł III-283

W wykonywaniu swoich kompetencji dotyczących postanowień sekcji 4 i 5 rozdziału IV tytułu III dotyczących przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, Trybunał Sprawiedliwości nie jest właściwy w zakresie kontroli zgodności z prawem lub proporcjonalności działań policji lub innych organów ścigania w Państwie Członkowskim ani wykonywania przez Państwa Członkowskie obowiązków dotyczących utrzymania porządku publicznego i ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego, jeżeli czynności te podlegają prawu krajowemu.

Artykuł III-284

Państwa Członkowskie zobowiązują się nie poddawać sporów dotyczących wykładni lub stosowania Konstytucji procedurze rozstrzygania innej niż w niej przewidziana.

Artykuł III-285

Bez względu na upływ terminu przewidzianego w artykule III-270 ustęp 6, każda strona może, w postępowaniu dotyczącym ustawy europejskiej lub rozporządzenia europejskiego Rady Ministrów, Komisji lub Europejskiego Banku Centralnego, podnieść zarzuty określone w artykule III-270 ustęp 2, w celu powołania się przed Trybunałem Sprawiedliwości na niemożność stosowania tego aktu.

Artykuł III-286

Skargi wniesione do Trybunału Sprawiedliwości nie mają skutku zawieszającego. Jednakże Trybunał Sprawiedliwości może, jeśli uzna, że okoliczności tego wymagają, zarządzić zawieszenie wykonania zaskarżonego aktu.

Artykuł III-287

W sprawach, które rozpatruje, Trybunał Sprawiedliwości może zarządzić niezbędne środki tymczasowe.

Artykuł III-288

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości podlegają wykonaniu na warunkach określonych w artykule III-307.

Artykuł III-289

Statut Trybunału Sprawiedliwości jest określony w Protokole.

Ustawa europejska może zmienić postanowienia Statutu, z wyjątkiem postanowień tytułu I i artykułu 64. Ustawa jest uchwalana na żądanie Trybunału Sprawiedliwości i po konsultacji z Komisją albo na wniosek Komisji i po konsultacji z Trybunałem Sprawiedliwości.

Podsekcja 6

Trybunał Obrachunkowy

Artykuł III-290

1. Trybunał Obrachunkowy kontroluje rachunki wszystkich dochodów i wydatków Unii. Kontroluje również rachunki wszystkich dochodów i wydatków wszystkich organów utworzonych przez Unię, w zakresie, w jakim akt założycielski nie wyklucza takiej kontroli.

Trybunał Obrachunkowy przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Ministrów poświadczenie wiarygodności rachunków, jak również legalności i prawidłowości operacji leżących u ich podstaw, które jest publikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. Poświadczenie to może zostać uzupełnione przez szczegółowe oceny każdego z głównych obszarów działania Unii.

2. Trybunał Obrachunkowy kontroluje legalność i prawidłowość dochodów i wydatków oraz upewnia się co do należytego zarządzania finansami. Czyniąc to, wskazuje w szczególności wszelkie nieprawidłowości.

Kontrolę dochodów przeprowadza się zarówno na podstawie założeń dochodowych, jak i płatności przekazanych Unii.

Kontrolę wydatków przeprowadza się zarówno na podstawie podjętych zobowiązań, jak i dokonanych wypłat.

Kontrole te mogą być przeprowadzane przed zamknięciem rozliczeń w danym roku budżetowym.

3. Kontrola dotyczy dokumentów, a w razie potrzeby przeprowadzana jest na miejscu w innych instytucjach, w pomieszczeniach każdego organu zarządzającego dochodami i wydatkami w imieniu Unii oraz w Państwach Członkowskich, w tym w pomieszczeniach każdej osoby fizycznej lub prawnej otrzymującej płatności z budżetu. Kontrolę w Państwach Członkowskich przeprowadza się w powiązaniu z krajowymi instytucjami kontrolnymi lub, jeżeli nie mają one niezbędnych uprawnień, z właściwymi służbami krajowymi. Trybunał Obrachunkowy oraz krajowe instytucje kontrolne Państw Członkowskich współpracują na zasadzie wzajemnego zaufania, zachowując swoją niezależność. Instytucje te lub służby zawiadamiają Trybunał Obrachunkowy, czy zamierzają uczestniczyć w kontroli.

Inne instytucje, organy zarządzające dochodami i wydatkami w imieniu Unii, osoby fizyczne lub prawne otrzymujące płatności z budżetu oraz krajowe instytucje kontrolne albo, jeżeli nie mają one niezbędnych uprawnień, właściwe służby krajowe, przekazują Trybunałowi Obrachunkowemu, na jego żądanie, wszelkie dokumenty lub informacje niezbędne do wykonywania jego zadania.

W odniesieniu do działalności Europejskiego Banku Inwestycyjnego związanej z zarządzaniem dochodami i wydatkami Unii, prawo dostępu Trybunału Obrachunkowego do informacji posiadanych przez Bank jest regulowane umową zawartą między Trybunałem, Bankiem oraz Komisją. W przypadku braku umowy Trybunał ma jednak dostęp do informacji niezbędnych do kontroli dochodów i wydatków Unii zarządzanych przez Bank.

4. Trybunał Obrachunkowy sporządza roczne sprawozdanie po zamknięciu każdego roku budżetowego. Sprawozdanie to jest przesyłane innym instytucjom i publikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, wraz z odpowiedziami tych instytucji na uwagi Trybunału Obrachunkowego.

Ponadto Trybunał Obrachunkowy może przedstawiać w każdej chwili swoje uwagi, zwłaszcza w formie sprawozdań specjalnych w poszczególnych sprawach oraz wydawać opinie na żądanie jednej z pozostałych instytucji.

Trybunał Obrachunkowy przyjmuje swoje sprawozdania roczne, sprawozdania specjalne lub opinie większością członków wchodzących w jego skład. Jednakże, może on ustanowić wewnętrzne izby, w celu przyjmowania pewnych kategorii sprawozdań lub opinii, na warunkach określonych w jego regulaminie wewnętrznym.

Pomaga on Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Ministrów w wykonywaniu ich uprawnień w zakresie kontroli wykonania budżetu.

Trybunał Obrachunkowy uchwała swój regulamin wewnętrzny. Regulamin ten wymaga zatwierdzenia przez Radę Ministrów.

Artykuł III-291

1. Członkowie Trybunału Obrachunkowego są wybierani spośród osób, które wchodzi lub wchodziły w swych krajach w skład organów kontroli zewnętrznej lub mają szczególne kwalifikacje do zajmowania tego stanowiska. Ich niezależność musi być niekwestionowana.

2. Członkowie Trybunału Obrachunkowego są mianowani na okres sześciu lat. Ich mandat jest odnawialny. Rada Ministrów przyjmuje decyzję europejską ustanawiającą listę członków, sporządzoną zgodnie z propozycjami każdego z Państw Członkowskich. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Członkowie Trybunału Obrachunkowego wybierają spośród siebie, na okres trzech lat, przewodniczącego. Jego mandat jest odnawialny.

3. Członkowie Trybunału Obrachunkowego są w pełni niezależni w wykonywaniu swych funkcji, w ogólnym interesie Unii.

W wykonywaniu swych obowiązków nie zwracają się o instrukcje ani ich nie przyjmują od żadnego rządu lub jakiegokolwiek organu. Powstrzymują się od wszelkich czynności niezgodnych z charakterem ich funkcji.

4. Członkowie Trybunału Obrachunkowego nie mogą podczas pełnienia swych funkcji wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej. Obejmując stanowiska, uroczyście zobowiązują się szanować, w trakcie pełnienia funkcji i po ich zakończeniu, zobowiązania z nich wynikające, zwłaszcza obowiązki uczciwości i roztropności przy obejmowaniu pewnych stanowisk lub przyjmowaniu pewnych korzyści po zakończeniu funkcji.

5. Poza przypadkami normalnej wymiany lub śmierci, funkcje członka Trybunału Obrachunkowego kończą się z chwilą jego rezygnacji lub dymisji, orzeczonej przez Trybunał Sprawiedliwości zgodnie z ustępem 6.

Osoba ta jest zastępowana na okres pozostający do zakończenia mandatu.

Z wyjątkiem przypadku dymisji, członkowie Trybunału Obrachunkowego pełnią swoje funkcje do chwili ich zastąpienia.

6. Członkowie Trybunału Obrachunkowego mogą zostać zwolnieni z funkcji lub pozbawieni prawa do emerytury bądź innych podobnych korzyści tylko wówczas, gdy Trybunał Sprawiedliwości stwierdzi, na żądanie Trybunału Obrachunkowego, że przestali odpowiadać wymagany warunkom lub czynić zadość zobowiązaniom wynikającym z ich urzędu.

SEKCJA 2

ORGANY DORADCZE UNII

Podsekcja 1

Komitet Regionów

Artykuł III-292

Liczba członków Komitetu Regionów nie przekracza 350. Rada Ministrów przyjmuje jednomyślnie decyzję europejską określającą skład Komitetu.

Członkowie Komitetu oraz w równej liczbie zastępcy członków są mianowani na okres pięciu lat, na wniosek odpowiednich Państw Członkowskich. Ich mandat jest odnawialny.

Rada Ministrów przyjmuje decyzję europejską ustalającą listę członków oraz zastępców członków, sporządzoną zgodnie z propozycjami każdego z Państw Członkowskich.

Kadencja członków Komitetu kończy się automatycznie, gdy mandat, o którym mowa w artykule I-31 ustęp 2, na podstawie którego zostali zaproponowani, dobiega końca. Są oni wówczas zastępowani na czas pozostający do zakończenia kadencji, zgodnie z tą samą procedurą.

Członkowie Komitetu nie mogą być równocześnie członkami Parlamentu Europejskiego.

Artykuł III-293

Komitet Regionów wybiera spośród swoich członków przewodniczącego i prezydium na okres dwóch i pół roku.

Uchwala on swój regulamin wewnętrzny.

Komitet jest zwoływany przez przewodniczącego na wniosek Parlamentu Europejskiego, Rady Ministrów lub Komisji. Może również zbierać się z inicjatywy własnej.

Artykuł III-294

Komitet Regionów jest konsultowany przez Parlament Europejski, Radę Ministrów lub Komisję w przypadkach przewidzianych w Konstytucji oraz we wszelkich innych przypadkach, w szczególności gdy mają związek ze współpracą transgraniczną, o ile jedna z tych instytucji uzna to za stosowne.

Parlament Europejski, Rada Ministrów lub Komisja wyznaczają Komitetowi, jeśli uznają to za niezbędne, termin na dostarczenie opinii, który nie może być krótszy niż miesiąc od daty skierowania do przewodniczącego zawiadomienia w tej sprawie. Po upływie wyznaczonego terminu brak opinii nie stanowi przeszkody w podjęciu dalszych działań.

W przypadku gdy Komitet Ekonomiczno-Społeczny jest konsultowany na mocy artykułu III-298, Komitet Regionów jest informowany przez Parlament Europejski, Radę Ministrów lub Komisję o żądaniu wydania opinii. Komitet Regionów może, jeśli uzna, że wchodzi w grę specyficzne interesy regionalne, wydać opinię w tym przedmiocie. Może on również wydawać opinie z własnej inicjatywy w przypadkach gdy uzna to za stosowne.

Opinia Komitetu, jak również protokół z obrad są przesyłane Parlamentowi Europejskiemu, Radzie Ministrów i Komisji.

Podsekcja 2

Komitet Ekonomiczno-Społeczny

Artykuł III-295

Liczba członków Komitetu Ekonomiczno-Społecznego nie przekracza 350. Rada Ministrów przyjmuje jednomyślnie decyzję europejską określającą skład Komitetu.

Artykuł III-296

Członkowie Komitetu Ekonomiczno-Społecznego są mianowani na okres pięciu lat. Ich mandat jest odnawialny. Rada Ministrów przyjmuje decyzję europejską ustalającą listę członków, sporządzoną zgodnie z propozycjami każdego z Państw Członkowskich.

Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Komisją. Może ona zasięgnąć opinii organizacji europejskich reprezentujących różne sektory gospodarcze i społeczne oraz społeczeństwo obywatelskie zainteresowane działalnością Unii.

Artykuł III-297

Komitet Ekonomiczno-Społeczny wybiera spośród swoich członków przewodniczącego i prezydium na okres dwóch i pół roku.

Uchwala on swój regulamin wewnętrzny.

Komitet Ekonomiczno-Społeczny jest zwoływany przez przewodniczącego na żądanie Parlamentu Europejskiego, Rady Ministrów lub Komisji. Może również zbierać się z inicjatywy własnej.

Artykuł III-298

Komitet Ekonomiczno-Społeczny jest obowiązkowo konsultowany przez Parlament Europejski, Radę Ministrów lub Komisję w przypadkach przewidzianych w Konstytucji. Może być konsultowany przez te instytucje we wszystkich innych przypadkach. Może on także wydawać opinie z własnej inicjatywy.

Parlament Europejski, Rada Ministrów lub Komisja wyznaczają Komitetowi, jeśli uznają to za niezbędne, termin na dostarczenie opinii, który nie może być krótszy niż miesiąc od daty skierowania do przewodniczącego zawiadomienia w tej sprawie. Po upływie wyznaczonego terminu brak opinii nie stanowi przeszkody w podjęciu dalszych działań.

Opinia Komitetu, jak również protokół z obrad, są przesyłane Parlamentowi Europejskiemu, Radzie Ministrów i Komisji.

SEKCJA 3

EUROPEJSKI BANK INWESTYCYJNY

Artykuł III-299

Europejski Bank Inwestycyjny ma osobowość prawną.

Członkami Europejskiego Banku Inwestycyjnego są Państwa Członkowskie.

Statut Europejskiego Banku Inwestycyjnego stanowi przedmiot protokołu. Ustawy europejskie, na żądanie Europejskiego Banku Inwestycyjnego i po konsultacji z Komisją, bądź na żądanie Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, mogą zmienić artykuły 4, 11 i 12 oraz artykuł 18 ustęp 5 Statutu Banku.

Artykuł III-300

Zadaniem Europejskiego Banku Inwestycyjnego jest przyczynianie się, poprzez odwołanie się do rynku kapitałowego i zasobów własnych, do zrównoważonego i stałego rozwoju rynku wewnętrznego w interesie Unii. W tym celu Bank, nie dążąc do osiągania zysków, udziela pożyczek i gwarancji, które sprzyjają finansowaniu poniższych projektów we wszystkich sektorach gospodarki:

- a) projektów zmierzających do rozwoju regionów mniej rozwiniętych;
- b) projektów modernizacji lub przekształcania przedsiębiorstw lub tworzenia nowych dziedzin działalności, wynikających ze stopniowego ustanawiania rynku wewnętrznego, które z uwagi na swoje rozmiary lub charakter nie mogą być całkowicie sfinansowane z różnych środków dostępnych w poszczególnych Państwach Członkowskich;
- c) projektów stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania kilku Państw Członkowskich, które z uwagi na swoje rozmiary lub charakter nie mogą być całkowicie sfinansowane z różnych środków dostępnych w poszczególnych Państwach Członkowskich.

Wykonując swoje zadania Bank ułatwia finansowanie programów inwestycyjnych w powiązaniu z pomocą funduszy strukturalnych i innych instrumentów finansowych Unii.

SEKCJA 4

POSTANOWIENIA WSPÓLNE DLA INSTYTUCJI, ORGANÓW I AGENCJI UNII

Artykuł III-301

1. Jeśli, na mocy Konstytucji, Rada Ministrów przyjmuje akt na wniosek Komisji, akt stanowiący zmianę projektu Rada Ministrów może przyjąć wyłącznie jednomyślnie, z zastrzeżeniem artykułów I-54, III-302 ustępy 10 i 13 oraz III-310.
2. Dopóki Rada Ministrów nie podjęła działań, Komisja może zmienić swój projekt w każdej chwili w toku procedur prowadzących do przyjęcia aktu Unii.

Artykuł III-302

1. W przypadku gdy na mocy Konstytucji ustawy lub ustawy ramowe są uchwalane zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, stosowane są następujące postanowienia.
2. Komisja przedstawia projekt Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Ministrów.

Pierwsze czytanie

3. Parlament Europejski uchwała stanowisko w pierwszym czytaniu i przekazuje je Radzie Ministrów.
4. Jeżeli Rada Ministrów zatwierdzi stanowisko Parlamentu Europejskiego, projektowany akt zostaje uchwalony.
5. Jeżeli Rada Ministrów nie zatwierdzi stanowiska Parlamentu Europejskiego, przyjmuje własne stanowisko w pierwszym czytaniu i przekazuje je Parlamentowi Europejskiemu.
6. Rada Ministrów informuje w pełni Parlament Europejski o powodach, które doprowadziły ją do uchwalenia jej stanowiska w pierwszym czytaniu. Komisja informuje w pełni Parlament Europejski o swoim stanowisku.

Drugie czytanie

7. Jeżeli w terminie trzech miesięcy od tego przekazania Parlament Europejski:
 - a) zatwierdzi stanowisko Rady Ministrów lub nie wypowie się, projektowany akt uważa się za uchwalony;
 - b) odrzuci większością głosów swoich członków stanowisko Rady Ministrów w pierwszym czytaniu, projektowany akt uważa się za nieprzyjęty;
 - c) zaproponuje większością głosów swoich członków poprawki do stanowiska Rady Ministrów, zmieniony tekst jest przesyłany do Rady Ministrów i Komisji, która wydaje opinię w przedmiocie tych poprawek.

8. Jeżeli w terminie trzech miesięcy od otrzymania poprawek Parlamentu Europejskiego Rada Ministrów, stanowiąc większością kwalifikowaną,

- a) przyjmuje wszystkie te poprawki, dany akt uważa się za uchwalony;
- b) nie przyjmuje wszystkich poprawek, przewodniczący Rady Ministrów w porozumieniu z przewodniczącym Parlamentu Europejskiego zwołuje komitet pojednawczy w terminie sześciu tygodni.

9. Rada Ministrów stanowi jednomyślnie w sprawie poprawek, które stały się przedmiotem negatywnej opinii Komisji.

Pojednanie

10. Komitet pojednawczy, w którego skład wchodzi członkowie Rady Ministrów lub ich przedstawiciele oraz taka sama liczba członków reprezentujących Parlament Europejski, ma za zadanie doprowadzić do porozumienia w sprawie wspólnego projektu większością kwalifikowaną członków Rady Ministrów lub ich przedstawicieli oraz większością głosów członków reprezentujących Parlament Europejski, w terminie sześciu tygodni od jego zwołania, na podstawie stanowisk Parlamentu i Rady Ministrów w drugim czytaniu.

11. Komisja uczestniczy w pracach komitetu pojednawczego i podejmuje wszelkie niezbędne inicjatywy na rzecz zbliżenia stanowisk Parlamentu Europejskiego i Rady Ministrów.

12. Jeżeli w terminie sześciu tygodni od jego zwołania komitet pojednawczy nie zatwierdzi wspólnego projektu, proponowany akt uważa się za nieprzyjęty.

Trzecie czytanie

13. Jeżeli w tym terminie komitet pojednawczy zatwierdzi wspólny projekt, Parlament Europejski i Rada Ministrów mają termin sześciu tygodni od tego terminu na uchwalenie danego aktu zgodnie ze wspólnym projektem, jeśli chodzi o Parlament Europejski – większością oddanych głosów, a jeśli chodzi o Radę – większością kwalifikowaną. Jeżeli nie uczynią tego, proponowany akt uważa się za nieprzyjęty.

14. Terminy trzech miesięcy i sześciu tygodni przewidziane w niniejszym artykule są przedłużone najwyżej, odpowiednio, o miesiąc i o dwa tygodnie, z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady Ministrów.

Postanowienia szczególne

15. Jeżeli, w przypadkach wyraźnie określonych w Konstytucji, ustawa lub ustawa ramowa jest poddana zwykłej procedurze ustawodawczej z inicjatywy grupy Państw Członkowskich, na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego, albo na żądanie Trybunału Sprawiedliwości lub Europejskiego Banku Inwestycyjnego, ustęp 2, drugie zdanie ustępu 6 oraz ustęp 9 nie mają zastosowania.

Parlament Europejski i Rada Ministrów przekazują Komisji proponowany akt oraz swoje stanowiska w pierwszym i drugim czytaniu.

Parlament Europejski i Rada Ministrów mogą żądać opinii Komisji w toku całej procedury. Komisja może również wydać opinię z własnej inicjatywy. Może ona, jeżeli uzna to za niezbędne, uczestniczyć w obradach komitetu pojednawczego na warunkach określonych w ustępie 11.

Artykuł III-303

Parlament Europejski, Rada Ministrów i Komisja konsultują się ze sobą oraz za wspólnym porozumieniem określają warunki ich współpracy. W tym celu mogą one, zgodnie z Konstytucją, zawierać porozumienia międzyinstytucjonalne, które mogą mieć charakter wiążący.

Artykuł III-304

1. Wykonując swoje misje, instytucje, organy i agencje Unii korzystają ze wsparcia otwartej, efektywnej i niezależnej administracji europejskiej.
2. Bez uszczerbku dla artykułu III-332, ustawy europejskie mogą ustanowić w tym celu przepisy szczególne.

Artykuł III-305

1. Instytucje, agencje i organy Unii uznają znaczenie przejrzystości w ich pracy i, w zastosowaniu artykułu I-49, określają w swoich regulaminach wewnętrznych przepisy szczególne dotyczące publicznego dostępu do dokumentów. W wykonywaniu swoich zadań administracyjnych Trybunał Sprawiedliwości i Europejski Bank Centralny podlegają postanowieniom artykułu I-49 ustęp 3.
2. Parlament Europejski i Rada Ministrów zapewniają publikację dokumentów dotyczących procedur ustawodawczych.

Artykuł III-306

1. Rada Ministrów przyjmuje rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie ustalające:
 - a) uposażenia, dodatki i emerytury przewodniczącego Rady Europejskiej, przewodniczącego Komisji, Ministra Spraw Zagranicznych Unii, komisarzy europejskich i komisarzy, prezesa, członków i sekretarza Trybunału Sprawiedliwości oraz członków i sekretarza Sądu.

- b) warunki zatrudnienia, w szczególności uposażenia, dodatki i emerytury przewodniczącego i członków Trybunału Obrachunkowego.

Ustala ona także wszelkie należności płatne zamiast wynagrodzenia.

2. Rada Ministrów przyjmuje rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie określające dodatki członków Komitetu Ekonomiczno-Społecznego.

Artykuł III-307

Akty Rady Ministrów, Komisji lub Europejskiego Banku, które nakładają zobowiązanie pieniężne na podmioty inne niż Państwa stanowią tytuł wykonawczy.

Postępowanie egzekucyjne jest regulowane przez przepisy procedury cywilnej obowiązujące w Państwie Członkowskim, na terytorium którego ma ono miejsce. Klauzula wykonalności jest nadawana, bez jakiegokolwiek kontroli innej niż weryfikacja autentyczności tytułu, przez wyznaczony w tym celu przez rząd Państwa Członkowskiego organ krajowy, o którym zostanie powiadomiona Komisja i Trybunał Sprawiedliwości.

Po dopełnieniu tych formalności na wniosek zainteresowanego, może on przystąpić do egzekucji, wnosząc sprawę bezpośrednio do właściwego organu zgodnie z ustawodawstwem krajowym,.

Postępowanie egzekucyjne może być zawieszone wyłącznie na mocy orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości. Jednakże, kontrola prawidłowości przeprowadzenia egzekucji podlega właściwości sądów krajowych.

ROZDZIAŁ II

POSTANOWIENIA FINANSOWE

SEKCJA 1

WIELOLETNIE RAMY FINANSOWE

Artykuł III-308

1. Wieloletnie ramy finansowe ustanawia się na okres co najmniej pięciu lat zgodnie z artykułem I-54.
2. Wieloletnie ramy finansowe ustalają kwoty rocznych pułapów środków przeznaczonych na zobowiązania z podziałem na kategorie wydatków oraz roczne pułapy środków przeznaczonych na płatności. Kategorie wydatków, których liczba jest ograniczona, odpowiadają głównym sektorom działalności Unii.
3. Wieloletnie ramy finansowe zawierają inne postanowienia wymagane dla prawidłowego prowadzenia rocznej procedury budżetowej.
4. Jeżeli ustawa europejska Rady Ministrów ustanawiająca nowe ramy finansowe nie została uchwalona przed wygaśnięciem poprzednich ram finansowych, pułapy i inne postanowienia dotyczące ostatniego roku obowiązywania tych ram przedłuża się do czasu uchwalenia tej ustawy.
5. W toku całej procedury prowadzącej do uchwalenia ram finansowych Parlament Europejski, Rada Ministrów i Komisja podejmują wszelkie środki niezbędne do pomyślnego zakończenia procedury.

SEKCJA 2

BUDŻET ROCZNY UNII

Artykuł III-309

Rok budżetowy rozpoczyna się 1 stycznia i kończy 31 grudnia.

Artykuł III-310

Ustawy europejskie ustanawiają budżet roczny Unii zgodnie z następującymi postanowieniami:

1. Każda instytucja Unii sporządza przed 1 lipca swój preliminarz wydatków. Komisja łączy te preliminarze w projekt budżetu. Dołącza do tego opinię, która może zawierać różne warianty preliminarzy.

Projekt budżetu obejmuje prognozę dochodów i wydatków.

Komisja może zmieniać projekt budżetu w toku procedury do czasu powołania komitetu pojednawczego określonego w ustępie 5.

2. Komisja przedkłada projekt budżetu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Ministrów najpóźniej 1 września roku poprzedzającego rok, w którym budżet ma być wykonywany.

3. Rada Ministrów przyjmuje stanowisko w sprawie projektu budżetu i przekazuje je Parlamentowi Europejskiemu najpóźniej 1 października roku poprzedzającego rok, w którym budżet ma być wykonywany. Rada Ministrów w pełni informuje Parlament Europejski o powodach, które doprowadziły ją do przyjęcia jej stanowiska.

4. Jeżeli w terminie czterdziestu dwóch dni od tego przekazania Parlament Europejski:

- a) zatwierdzi stanowisko Rady Ministrów lub nie wypowie się, europejską ustawę budżetową uważa się za uchwalony;
- b) zaproponuje większością swoich członków poprawki do stanowiska Rady Ministrów, zmieniony tekst jest przesyłany do Rady Ministrów i Komisji. Przewodniczący Parlamentu Europejskiego w porozumieniu z przewodniczącym Rady Ministrów zwołuje komitet pojednawczy.

Komitet pojednawczy nie zbiera się, jeżeli w terminie dziesięciu dni Rada Ministrów poinformuje Parlament Europejski o przyjęciu wszystkich jego poprawek.

5. Komitet pojednawczy, w którego skład wchodzi członkowie Rady Ministrów lub ich przedstawiciele oraz taka sama liczba przedstawicieli Parlamentu Europejskiego, ma za zadanie doprowadzić do porozumienia w sprawie wspólnego projektu większością kwalifikowaną członków Rady Ministrów lub ich przedstawicieli oraz większością głosów przedstawicieli Parlamentu Europejskiego w ciągu dwudziestu jeden dni od jego zwołania, na podstawie stanowisk Parlamentu Europejskiego i Rady Ministrów.

6. Komisja uczestniczy w pracach komitetu pojednawczego i podejmuje wszelkie niezbędne inicjatywy na rzecz zbliżenia stanowisk Parlamentu Europejskiego i Rady Ministrów.

7. Jeżeli w terminie dwudziestu jeden dni, o którym mowa w ustępie 5, komitet pojednawczy zatwierdzi wspólny projekt, Parlament Europejski, stanowiąc większością głosów oddanych, oraz Rada Ministrów, stanowiąc większością kwalifikowaną, przyjmują wspólny projekt w terminie czternastu dni od daty zatwierdzenia.

8. Jeżeli w terminie dwudziestu jeden dni, o którym mowa w ustępie 5, komitet pojednawczy nie zatwierdzi wspólnego tekstu lub jeżeli Rada Ministrów odrzuci wspólny tekst, Parlament może w terminie czternastu dni, stanowiąc większością głosów swoich członków i trzech piątych głosów oddanych, potwierdzić swoje zmiany. Jeżeli Parlament Europejski nie potwierdzi zmian, stanowisko Rady Ministrów w sprawie pozycji budżetowej będącej przedmiotem tej poprawki uważa się za przyjęte.

Jeżeli Parlament większością głosów swoich członków i trzech piątych głosów oddanych odrzuci wspólny projekt, może on zażądać przedłożenia nowego projektu budżetu.

9. Po zakończeniu procedury przewidzianej w niniejszym artykule przewodniczący Parlamentu Europejskiego stwierdza, że europejska ustawa budżetowa została ostatecznie uchwalona.

Artykuł III-311

1. Jeśli na początku roku budżetowego europejska ustawa budżetowa nie została jeszcze uchwalona, wydatki mogą być dokonywane miesięcznie na rozdział lub inną jednostkę podziału, według przepisów ustawy europejskiej, o której mowa w artykule III-318, w granicach jednej dwunastej środków przyznanych w europejskiej ustawie budżetowej w poprzednim roku budżetowym na każdą pozycję budżetu, z zastrzeżeniem, iż nie może to spowodować pozostawienia do dyspozycji Komisji środków w kwocie przewyższającej jedną dwunastą środków przewidzianych w przygotowywanym projekcie budżetu.

2. Rada Ministrów, na wniosek Komisji i przestrzegając warunki określone w ustępie 1, może przyjąć decyzję europejską upoważniającą do dokonywania wydatków przekraczających jedną dwunastą. Rada Ministrów przekazuje decyzję niezwłocznie Parlamentowi Europejskiemu.

Decyzja europejska przewiduje niezbędne środki w zakresie zasobów pozwalające na stosowanie niniejszego artykułu.

Wchodzi ona w życie trzydziestego dnia od jej przyjęcia, jeżeli w tym terminie Parlament Europejski, stanowiąc większością głosów swoich członków nie zdecydował o ograniczeniu tych wydatków.

Artykuł III-312

Zgodnie z warunkami określonymi w artykule III-318, środki inne niż dotyczące wydatków personalnych, które nie zostaną wykorzystane na koniec roku budżetowego, mogą być przeniesione wyłącznie na następny rok budżetowy.

Wydatki klasyfikowane są w rozdziały grupujące wydatki według ich charakteru lub przeznaczenia, oraz dzielone dalej zgodnie z ustawą europejską o której mowa w artykule III-318.

Wydatki Parlamentu Europejskiego, Rady Ministrów, Komisji i Trybunału Sprawiedliwości są przedmiotem odrębnych części budżetu, bez uszczerbku dla szczególnych zasad odnoszących się do niektórych wydatków wspólnych.

SEKCJA 3

WYKONANIE BUDŻETU I ABSOLUTORIUM

Artykuł III-313

Komisja wykonuje budżet we współpracy z Państwami Członkowskimi, zgodnie z ustawą europejską o której mowa w artykule III-318, na własną odpowiedzialność i w granicach przyznanych środków, zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami. Państwa Członkowskie współpracują z Komisją w celu zapewnienia, aby środki były wykorzystywane zgodnie z tymi zasadami.

Ustawa europejska, o której mowa w artykule III-318, ustanawia obowiązki kontroli i audytu Państw Członkowskich w zakresie wykonania budżetu oraz wynikającej z nich odpowiedzialności.

Ustawa europejska, o której mowa w artykule III-318, ustanawia obowiązki i szczegółowe sposoby, według których każda instytucja uczestniczy w wykonywaniu swych własnych wydatków.

Komisja może, w granicach i na warunkach określonych w ustawie europejskiej, o której mowa w artykule III-318, przenosić w ramach budżetu środki z rozdziału do rozdziału bądź z podrozdziału do podrozdziału.

Artykuł III-314

Komisja przedkłada corocznie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Ministrów rozliczenia za poprzedni rok budżetowy odnoszące się do wykonania budżetu. Komisja przekazuje im także bilans finansowy przedstawiający aktywa i pasywa Unii.

Komisja przekazuje także Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Ministrów sprawozdanie oceniające finanse Unii na podstawie uzyskanych wyników, w szczególności w odniesieniu do wskazań udzielonych przez Parlament Europejski i Radę Ministrów na podstawie artykułu III-315.

Artykuł III-315

1. Parlament Europejski na zalecenie Rady Ministrów udziela Komisji absolutorium z wykonania budżetu. W tym celu Rada Ministrów i Parlament kolejno badają rachunki, bilans finansowy i sprawozdanie oceniające określone w artykule III-314, roczne sprawozdanie Trybunału Obrachunkowego, wraz z odpowiedziami kontrolowanych instytucji na uwagi Trybunału Obrachunkowego, oświadczenie o wiarygodności określone w artykule III-290 ustęp 1 drugi akapit, jak również odpowiednie sprawozdania specjalne Trybunału Obrachunkowego.

2. Przed udzieleniem Komisji absolutorium lub w jakichkolwiek innych celach pozostających w związku z wykonywaniem jego uprawnień w dziedzinie realizacji budżetu, Parlament Europejski może żądać przesłuchania Komisji w sprawie wykonywania wydatków lub funkcjonowania systemów kontroli finansowej. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu, na jego żądanie, wszelkie niezbędne informacje.

3. Komisja podejmuje wszelkie działania w celu uwzględnienia uwag towarzyszących decyzjom o absolutorium i innych uwag Parlamentu Europejskiego dotyczących wykonywania wydatków, jak również komentarzy towarzyszących zaleceniom odnoszącym się do absolutorium przyjętym przez Radę Ministrów.
4. Na żądanie Parlamentu Europejskiego lub Rady Ministrów Komisja składa sprawozdanie co do środków podjętych w kontekście tych uwag i komentarzy, a zwłaszcza co do instrukcji udzielonych służbom odpowiedzialnym za wykonanie budżetu. Sprawozdania te są również przesyłane do Trybunału Obrachunkowego.

SEKCJA 4

POSTANOWIENIA WSPÓLNE

Artykuł III-316

Wieloletnie ramy finansowe i budżet roczny są ustanawiane w euro.

Artykuł III-317

Komisja może, z zastrzeżeniem, iż poinformuje o tym właściwe władze zainteresowanych Państw Członkowskich, przelewać w walucie jednego z Państw Członkowskich aktywa, które posiada w walucie innego Państwa Członkowskiego, w zakresie koniecznym do ich wykorzystania w celach, na które są one przeznaczone w Konstytucji. Komisja unika w miarę możliwości dokonywania takich przelewów, jeśli ma dostępne lub dające się zgromadzić aktywa w walutach, których potrzebuje.

Komisja komunikuje się z każdym z Państw Członkowskich za pośrednictwem organu, który one wyznaczają. W wykonywaniu operacji finansowych korzysta ona z usług banku emisyjnego zainteresowanego Państwa Członkowskiego lub innej instytucji finansowej przez niego uznanej.

Artykuł III-318

1. Ustawy europejskie:

- a) określają zasady finansowe ustalające w szczególności procedurę uchwalania i wykonywania budżetu oraz przedstawiania i kontrolowania rachunków;
- b) określają zasady i organizują kontrolę odpowiedzialności kontrolerów finansowych, intendentów i księgowych.

Ustawy te są uchwalane po konsultacji z Trybunałem Obrachunkowym.

2. Rada Ministrów na wniosek Komisji uchwała rozporządzenie europejskie ustanawiające metody i procedurę, według których dochody budżetowe przewidziane w ramach systemu zasobów własnych Unii są oddane do dyspozycji Komisji oraz środki stosowane, w razie potrzeby, w celu zaspokojenia potrzeb gotówkowych. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Trybunałem Obrachunkowym.

3. Do 1 stycznia 2007 roku Rada Ministrów stanowi jednomyślnie we wszystkich przypadkach określonych w niniejszym artykule.

Artykuł III-319

Parlament Europejski, Rada Ministrów i Komisja zapewniają dostępność środków finansowych umożliwiających Unii wykonywanie jej zobowiązań prawnych wobec stron trzecich.

Artykuł III-320

Regularne spotkania przewodniczących Parlamentu Europejskiego, Rady Ministrów i Komisji są zwoływane z inicjatywy Komisji w ramach procedur budżetowych, o których mowa w niniejszym rozdziale. Przewodniczący podejmują wszelkie środki niezbędne do popierania konsultacji i zbliżania stanowisk instytucji w celu ułatwienia wykonania postanowień niniejszego rozdziału.

SEKCJA 5

ZWALCZANIE NADUŻYĆ FINANSOWYCH

Artykuł III-321

1. Unia i Państwa Członkowskie zwalczają nadużycia finansowe i wszelkie inne działania nielegalne naruszające interesy finansowe Unii za pomocą środków podejmowanych zgodnie z niniejszym artykułem, które mają skutek odstraszający i zapewniają skuteczną ochronę w Państwach Członkowskich.
2. Państwa Członkowskie podejmują takie same środki do zwalczania nadużyć finansowych naruszających interesy finansowe Unii, jakie podejmują do zwalczania nadużyć finansowych naruszających ich własne interesy finansowe.
3. Z zastrzeżeniem innych postanowień Konstytucji, Państwa Członkowskie koordynują swoje działania zapewniające ochronę interesów finansowych Unii przed nadużyciami finansowymi. W tym celu organizują z Komisją ścisłą i regularną współpracę między właściwymi władzami.
4. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają niezbędne środki w dziedzinach zapobiegania nadużyciom finansowym naruszającym interesy finansowe Unii i zwalczania tych nadużyć w celu zapewnienia skutecznej i równoważnej ochrony w Państwach Członkowskich. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są uchwalane po konsultacji z Trybunałem Obrachunkowym.
5. Komisja, we współpracy z Państwami Członkowskimi kieruje corocznie do Parlamentu Europejskiego i Rady Ministrów sprawozdanie w sprawie środków podjętych w celu wykonania niniejszego artykułu.

RODZIAŁ III

WZMOCNIONA WSPÓŁPRACA

Artykuł III-322

Każda propozycja wzmocnionej współpracy jest zgodna z Konstytucją i prawem Unii.

Współpraca ta nie narusza rynku wewnętrznego ani spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Nie stanowi ona przeszkody ani dyskryminacji w handlu między Państwami Członkowskimi i nie zakłóca konkurencji między nimi.

Artykuł III-323

Każda propozycja wzmocnionej współpracy szanuje kompetencje, prawa i obowiązki Państw Członkowskich, które w niej nie uczestniczą. Państwa te nie utrudniają wprowadzania jej w życie przez uczestniczące Państwa Członkowskie.

Artykuł III-324

1. Jeżeli wzmocniona współpraca jest ustanawiana, pozostaje ona otwarta dla wszystkich Państw Członkowskich, pod warunkiem spełnienia warunków uczestnictwa określonych w decyzji europejskiej upoważniającej. Pozostaje również otwarta dla nich w każdej chwili, jeśli zastosują się, w uzupełnieniu takich warunków, do aktów już przyjętych w ramach tej współpracy.

Komisja i Państwa Członkowskie uczestniczące we wzmocnionej współpracy zapewniają, aby jak najwięcej Państw Członkowskich miało ułatwione uczestnictwo w niej.

2. Komisja oraz, w stosownym przypadku, Minister Spraw Zagranicznych Unii informują regularnie wszystkich członków Rady Ministrów oraz Parlament Europejski o rozwoju wzmocnionej współpracy.

Artykuł III-325

1. Państwa Członkowskie, które chcą ustanowić między sobą wzmocnioną współpracę w jednej z dziedzin określonych w Konstytucji, z wyjątkiem wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, kierują wniosek do Komisji, określając zakres i cele przewidywanej wzmocnionej współpracy. Komisja może przedłożyć Radzie Ministrów odpowiednią propozycję. Jeżeli Komisja nie przedłoży takiej propozycji, zawiadamia o tym zainteresowane Państwa Członkowskie, podając uzasadnienie.

Upoważnienie do działania w sprawie wzmocnionej współpracy jest udzielane na mocy decyzji europejskiej Rady Ministrów, stanowiącej na wniosek Komisji i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

2. W ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, wniosek Państw Członkowskich, które chcą ustanowić między sobą wzmocnioną współpracę, jest kierowany do Rady Ministrów. Jest on przekazywany Ministrowi Spraw Zagranicznych Unii, który wydaje opinię o spójności wzmocnionej współpracy ze wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa Unii, oraz do Komisji, która wydaje opinię, dotyczącą w szczególności spójności proponowanej wzmocnionej współpracy z innymi politykami Unii. Wniosek przekazywany jest również do wiadomości Parlamentu Europejskiego.

Upoważnienie do działania w sprawie wzmocnionej współpracy jest udzielane na mocy decyzji europejskiej Rady Ministrów.

Artykuł III-326

1. Każde Państwo Członkowskie, które pragnie uczestniczyć we wzmocnionej współpracy w jednej z dziedzin określonych w artykule III-325 ustęp 1, notyfikuje swój zamiar Radzie Ministrów i Komisji.

Komisja potwierdza, w terminie czterech miesięcy od otrzymania tej notyfikacji, uczestnictwo danego Państwa Członkowskiego. Stwierdza ona, w razie potrzeby, że wszelkie warunki uczestnictwa zostały spełnione i przyjmuje środki przejściowe, które uzna za niezbędne w odniesieniu do stosowania aktów już przyjętych w ramach wzmocnionej współpracy.

Jeżeli jednak Komisja uważa, że jakiegokolwiek warunki uczestnictwa nie zostały spełnione, wskazuje środki, które należy podjąć w celu spełnienia tych warunków i określa termin ponownego rozpatrzenia wniosku w sprawie uczestnictwa. Rozpatruje ona ponownie wniosek zgodnie z procedurą określoną w poprzednim akapicie. Jeżeli Komisja uważa, że jakiegokolwiek warunki uczestnictwa nadal pozostają niespełnione, zainteresowane Państwo Członkowskie może przekazać sprawę Radzie Ministrów, która stanowi zgodnie z artykułem I-43 ustęp 3. Rada Ministrów może również na wniosek Komisji przyjąć środki przejściowe, o których mowa w drugim akapicie.

2. Każde Państwo Członkowskie, które pragnie uczestniczyć we wzmocnionej współpracy w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, notyfikuje swój zamiar Radzie Ministrów, Ministrowi Spraw Zagranicznych Unii oraz Komisji.

Rada Ministrów potwierdza uczestnictwo danego Państwa Członkowskiego po konsultacji z Ministrem Spraw Zagranicznych Unii. Stwierdza ona, w razie potrzeby, że wszelkie warunki uczestnictwa zostały spełnione. Rada Ministrów, na wniosek Ministra Spraw Zagranicznych Unii, może także przyjąć środki przejściowe, które uzna za niezbędne w odniesieniu do stosowania aktów już przyjętych w ramach wzmocnionej współpracy. Jeżeli jednak Rada Ministrów uważa, że jakiegokolwiek warunki uczestnictwa nie zostały spełnione, wskazuje środki, które należy podjąć w celu spełnienia tych warunków i określa termin ponownego rozpatrzenia wniosku w sprawie uczestnictwa.

Do celów niniejszego ustępu Rada Ministrów stanowi zgodnie z artykułem I-43 ustęp 3.

Artykuł III-327

Wydatki wynikające z wprowadzania w życie wzmocnionej współpracy, inne niż koszty administracyjne ponoszone przez instytucje, obciążają uczestniczące we współpracy Państwa Członkowskie, chyba że Rada Ministrów, stanowiąc jednomyślnie głosami wszystkich swoich członków po konsultacji z Parlamentem Europejskim, zdecyduje inaczej.

Artykuł III-328

Jeżeli postanowienie Konstytucji, które może być zastosowane w ramach wzmocnionej współpracy przewiduje, że Rada Ministrów stanowi jednomyślnie, Rada Ministrów, stanowiąc jednomyślnie zgodnie z postanowieniami artykułu I-43 ustęp 3, może, z własnej inicjatywy, podjąć decyzję o stanowieniu większością kwalifikowaną.

Jeżeli postanowienie Konstytucji, które może być zastosowane w ramach wzmocnionej współpracy przewiduje, że Rada Ministrów uchwała ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe zgodnie ze szczególną procedurą ustawodawczą, Rada Ministrów, stanowiąc jednomyślnie zgodnie z postanowieniami artykułu I-43 ustęp 3, może, z własnej inicjatywy, podjąć decyzję o stanowieniu zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł III-329

Rada Ministrów i Komisja zapewniają spójność działań podejmowanych w ramach wzmocnionej współpracy oraz ich zgodność z politykami Unii, współpracując w tym celu ze sobą.

TYTUŁ VII

POSTANOWIENIA WSPÓLNE

Artykuł III-330

Biorąc pod uwagę strukturalną sytuację gospodarczą i społeczną francuskich departamentów zamorskich, Azorów, Madery i Wysp Kanaryjskich, pogorszoną ich oddaleniem, izolacją, niewielkimi rozmiarami, trudną topografią i klimatem, ich zależnością gospodarczą od niewielkiej liczby produktów, podczas gdy trwałość i łączne występowanie tych czynników poważnie szkodzą ich rozwojowi, Rada Ministrów, na wniosek Komisji, przyjmuje rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie zmierzające w szczególności do określenia warunków stosowania Konstytucji do tych regionów, w tym wspólnych polityk. Rada Ministrów stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Środki określone w pierwszym akapicie dotyczą w szczególności takich dziedzin, jak polityki celne i handlowe, polityka fiskalna, strefy wolnocłowe, polityki w dziedzinach rolnictwa i rybołówstwa, warunki zaopatrzenia w surowce i dobra konsumpcyjne pierwszej potrzeby, pomoc państwową i warunki dostępu do funduszy strukturalnych oraz programów horyzontalnych Unii.

Rada Ministrów przyjmuje środki określone w pierwszym akapicie biorąc pod uwagę szczególne cechy i ograniczenia regionów peryferyjnych, bez podważania integralności i spójności porządku prawnego Unii, w tym rynku wewnętrznego i wspólnych polityk.

Artykuł III-331

Konstytucja nie narusza w niczym zasad prawa własności w Państwach Członkowskich.

Artykuł III-332

W każdym z Państw Członkowskich Unia posiada zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych o najszerszym zakresie przyznanym przez ustawodawstwa krajowe osobom prawnym; może ona w szczególności nabywać lub zbywać mienie ruchome i nieruchome oraz stawać przed sądem. W tym zakresie jest ona reprezentowana przez Komisję. Jednakże jest ona także reprezentowana przez każdą z instytucji, z tytułu ich autonomii administracyjnej, w sprawach będących przedmiotem ich odpowiedniego działania.

Artykuł III-333

Ustawa europejska ustanawia regulamin pracowniczy urzędników Unii oraz warunki zatrudnienia innych pracowników Unii. Ustawa europejska jest uchwalana po konsultacji z zainteresowanymi instytucjami.

Artykuł III-334

W celu wypełnienia zadań, które są jej powierzone, Komisja może zbierać wszelkie informacje i dokonywać wszelkich niezbędnych weryfikacji w granicach i na warunkach określonych przez rozporządzenie europejskie lub decyzję europejską, przyjętą zwykłą większością przez Radę Ministrów.

Artykuł III-335

1. Bez uszczerbku dla artykułu 5 Protokołu w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego, europejska ustawa lub europejska ustawa ramowa określa środki w celu tworzenia statystyk, jeżeli jest to konieczne do wykonywania działań Unii.
2. Tworzenie statystyk odbywa się w poszanowaniu bezstronności, rzetelności, obiektywizmu, niezależności naukowej, efektywności pod względem kosztów oraz poufności informacji statystycznych; nie może to pociągać za sobą nadmiernych obciążeń dla podmiotów gospodarczych.

Artykuł III-336

Członkowie instytucji Unii, członkowie komitetów, jak również urzędnicy i inni pracownicy Unii są zobowiązani, również po zaprzestaniu pełnienia swoich funkcji, nie ujawniać informacji objętych ze względu na swój charakter tajemnicą zawodową; a zwłaszcza informacji dotyczących przedsiębiorstw i ich stosunków handlowych lub kosztów własnych.

Artykuł III-337

Odpowiedzialność umowna Unii podlega prawu właściwemu dla danej umowy.

W dziedzinie odpowiedzialności pozaumownej Unia powinna naprawić, zgodnie z zasadami ogólnymi, wspólnymi dla praw Państw Członkowskich, szkody wyrządzone przez jej instytucje lub jej pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.

Drugi ustęp stosuje się na tych samych zasadach do szkód spowodowanych przez Europejski Bank Centralny lub jego pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.

Odpowiedzialność osobistą pracowników wobec Unii określają przepisy ich regulaminu pracowniczego lub mających zastosowanie warunków zatrudnienia.

Artykuł III-338

Siedzibę instytucji Unii określa wspólne porozumienie rządów Państw Członkowskich.

Artykuł III-339

Rada Ministrów przyjmuje jednomyślnie rozporządzenie europejskie określające system językowy instytucji Unii, bez uszczerbku dla postanowień Statutu Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł III-340

Unia korzysta na terytorium Państw Członkowskich z przywilejów i immunitetów koniecznych do wykonywania jej zadań, na warunkach określonych w Protokole z 8 kwietnia 1965 roku w sprawie przywilejów i immunitetów Wspólnot Europejskich. Jest tak również w przypadku Europejskiego Banku Centralnego i Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

Artykuł III-341

Postanowienia Konstytucji nie naruszają praw i obowiązków wynikających z umów zawartych przed 1 stycznia 1958 roku lub, wobec Państw przystępujących, przed datą ich przystąpienia, między jednym lub większą liczbą Państw Członkowskich z jednej strony a jednym lub większą liczbą państw trzecich z drugiej strony.

W zakresie, w jakim umowy te nie są zgodne z Konstytucją, dane Państwo lub Państwa Członkowskie zastosują wszelkie właściwe środki w celu wyeliminowania stwierdzonych niezgodności. W razie potrzeby Państwa Członkowskie udzielają sobie wzajemnie pomocy dla osiągnięcia tego celu i w odpowiednim przypadku przyjmują wspólną postawę.

Przy stosowaniu umów, o których mowa w pierwszym akapicie, Państwa Członkowskie uwzględniają fakt, że korzyści uzgodnione w Konstytucji przez każde Państwo Członkowskie wiążą się integralnie z ustanowieniem Unii i z tego tytułu są nierozdzielnie związane z utworzeniem wspólnych instytucji, powierzeniem im kompetencji i przyznaniem takich samych korzyści przez wszystkie pozostałe Państwa Członkowskie.

Artykuł III-342

1. Konstytucja nie stanowi przeszkody w stosowaniu następujących reguł:
 - a) żadne Państwo Członkowskie nie ma obowiązku udzielania informacji, których ujawnienie uznaje za sprzeczne z podstawowymi interesami jego bezpieczeństwa;
 - b) każde Państwo Członkowskie może podejmować środki, które uważa za niezbędne do ochrony podstawowych interesów jego bezpieczeństwa i które są związane z produkcją lub handlem bronią, amunicją lub materiałami wojennymi; środki takie nie mogą negatywnie wpływać na warunki konkurencji na rynku wewnętrznym w odniesieniu do produktów, które nie są przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych.
2. Rada Ministrów na wniosek Komisji może przyjąć jednomyślnie decyzję europejską wprowadzającą zmiany do sporządzonej przez siebie 15 kwietnia 1958 roku listy produktów, do których mają zastosowanie postanowienia ustępu 1 lit. b).

CZEŚĆ IV

POSTANOWIENIA OGÓLNE I KOŃCOWE

Artykuł IV-1 Symbole Unii¹

Flaga Unii przedstawia krąg dwunastu złotych gwiazd na niebieskim tle.

Hymn Unii pochodzi z Ody do radości z Dziewiątej Symfonii Ludwiga van Beethovena.

Dewiza Unii brzmi: „zjednoczeni w różnorodności”.

Walutą Unii jest euro.

9 maja jest obchodzony w całej Unii jako dzień Europy.

Artykuł IV-2 Uchylenie wcześniejszych Traktatów

Z dniem wejścia w życie Traktatu ustanawiającego Konstytucję uchyla się Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, Traktat o Unii Europejskiej oraz akty i traktaty, które je uzupełniają lub zmieniają i zostały wymienione w Protokole załączonym do Traktatu ustanawiającego Konstytucję.

Artykuł IV-3 Ciągłość prawna w odniesieniu do Wspólnoty Europejskiej i Unii Europejskiej

Unia Europejska przejmuje wszystkie prawa i obowiązki Wspólnoty Europejskiej i Unii, zarówno wewnętrzne, jak i wynikające z umów międzynarodowych, ustanowione przed wejściem w życie Traktatu ustanawiającego Konstytucję na mocy poprzednich traktatów, protokołów i aktów, w tym wszystkie aktywa i pasywa Wspólnoty i Unii oraz ich archiwa.

Postanowienia aktów instytucji Unii przyjętych na mocy traktatów i aktów wymienionych w pierwszym akapicie pozostają w mocy na warunkach określonych w Protokole załączonym do Traktatu ustanawiającego Konstytucję. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich pozostaje źródłem wykładni prawa Unii.

Artykuł IV-4 Zakres terytorialny

1. Traktat ustanawiający Konstytucję stosuje się do Królestwa Belgii, Królestwa Danii, Republiki Federalnej Niemiec, Republiki Greckiej, Królestwa Hiszpanii, Republiki Francuskiej, Irlandii, Republiki Włoskiej, Wielkiego Księstwa Luksemburga, Królestwa Niderlandów, Republiki Austrii, Republiki Portugalskiej, Republiki Finlandii, Królestwa Szwecji oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, ...

¹ Zdaniem Konwentu, ten artykuł powinien raczej znajdować się w części I.

2. Traktat ustanawiający Konstytucję stosuje się do francuskich departamentów zamorskich, Azorów, Madery i Wysp Kanaryjskich zgodnie z artykułem III-329 części III.

3. Szczególne zasady stowarzyszenia określone w tytule IV części III Traktatu ustanawiającego Konstytucję stosują się do krajów i terytoriów zamorskich, których lista zawarta jest w załączniku II do TWE.

Traktat ustanawiający Konstytucję nie ma zastosowania do krajów i terytoriów zamorskich utrzymujących szczególne stosunki ze Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, które nie są umieszczone na wymienionej liście.

4. Traktat ustanawiający Konstytucję ma zastosowanie do terytoriów europejskich, za których stosunki zewnętrzne odpowiedzialne jest Państwo Członkowskie.

5. Traktat ustanawiający Konstytucję stosuje się do Wysp Alandzkich, zgodnie z postanowieniami Protokołu nr 2 do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji.

6. Na zasadzie odstępstwa od ustępów poprzednich:

- a) Traktat ustanawiający Konstytucję nie ma zastosowania do Wysp Owczych;
- b) Traktat ustanawiający Konstytucję nie ma zastosowania do stref suwerennych Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej na Cyprze;
- c) Traktat ustanawiający Konstytucję stosuje się do Wysp Kanału La Manche i Wyspy Man tylko w zakresie niezbędnym do zapewnienia stosowania ustaleń dotyczących tych wysp, zawartych w traktacie dotyczącym przystąpienia nowych Państw Członkowskich do Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej oraz Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej podpisanym 22 stycznia 1972 roku.

Artykuł IV-5 Związki regionalne

Traktat ustanawiający Konstytucję nie wyklucza istnienia lub powstania związków regionalnych między Belgią i Luksemburgiem, jak również między Belgią, Luksemburgiem i Niderlandami, w zakresie, w jakim cele tych związków regionalnych nie są osiągnięte w wyniku zastosowania tego Traktatu.

Artykuł IV-6 Protokoły

Protokoły załączone do niniejszego Traktatu stanowią jego integralną część.

Artykuł IV-7

Procedura zmiany Traktatu ustanawiającego Konstytucję

1. Rząd każdego Państwa Członkowskiego, Parlament Europejski lub Komisja mogą przedkładać Radzie Ministrów propozycje zmiany Traktatu ustanawiającego Konstytucję. Propozycje te są notyfikowane parlamentom narodowym Państw Członkowskich.

2. Jeżeli Rada Europejska, po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komisją, podejmie zwykłą większością decyzję, w której opowie się za rozpatrzeniem proponowanych zmian, przewodniczący Rady Europejskiej zwołuje konwent przedstawicieli parlamentów narodowych Państw Członkowskich, szefów państw lub rządów Państw Członkowskich, Parlamentu Europejskiego i Komisji. W przypadku zmian instytucjonalnych w dziedzinie pieniądza konsultowany jest Europejski Bank Centralny. Rada Europejska może zwykłą większością głosów, po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, podjąć decyzję aby nie zwoływać konwentu, gdy zakres proponowanych zmian nie uzasadnia zwołania konwentu. W tym ostatnim przypadku Rada Europejska ustanawia zakres uprawnień konferencji przedstawicieli rządów Państw Członkowskich.

Konwent rozpatruje propozycje zmian i przyjmuje, w drodze konsensu, zalecenie dla konferencji przedstawicieli rządów Państw Członkowskich przewidzianej w ustępie 3.

3. Konferencję przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zwołuje przewodniczący Rady Ministrów w celu uchwalenia, za wspólnym porozumieniem, zmian, jakie mają zostać dokonane w Traktacie ustanawiającym Konstytucję.

Zmiany wchodzi w życie po ich ratyfikacji przez wszystkie Państwa Członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

4. Jeżeli po upływie dwóch lat od podpisania traktatu zmieniającego Traktat ustanawiający Konstytucję, został on ratyfikowany przez cztery piąte Państw Członkowskich i gdy jedno lub więcej Państw Członkowskich napotkało trudności w postępowaniu ratyfikacyjnym, sprawę kieruje się do Rady Europejskiej.

Artykuł IV-8

Przyjęcie, ratyfikacja i wejście w życie Traktatu ustanawiającego Konstytucję

1. Traktat ustanawiający Konstytucję podlega ratyfikacji przez Wysokie Umawiające się Strony, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi. Dokumenty ratyfikacyjne zostaną złożone do depozytu Rządowi Republiki Włoskiej.

2. Traktat ustanawiający Konstytucję wchodzi w życie, pod warunkiem, że zostaną złożone do depozytu wszystkie dokumenty ratyfikacyjne albo, jeśli tak się nie stanie, wchodzi on w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po złożeniu do depozytu dokumentu ratyfikacyjnego przez Państwo-Sygnatariusza, które jako ostatnie spełni tę formalność.

Artykuł IV-9
Okres obowiązywania

Traktat ustanawiający Konstytucję zawiera się na czas nieokreślony.

Artykuł IV-10
Języki ²

Traktat ustanawiający Konstytucję został porządzony w jednym oryginalnym egzemplarzu w językach angielskim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, irlandzkim, litewskim, łotewskim, maltańskim, niderlandzkim, niemieckim, polskim, portugalskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim, węgierskim i włoskim, przy czym teksty w każdym z tych języków są na równi autentyczne, zostaje złożony do depozytu w archiwum Rządu Republiki Włoskiej, który przekaże uwierzytelniony odpis każdemu z rządów pozostałych Państw-Sygnatariuszy.

² Artykuł ten zostanie zmodyfikowany zgodnie z Aktem o Przystąpieniu

PROTOKÓŁ W SPRAWIE ROLI PARLAMENTÓW NARODOWYCH W UNII EUROPEJSKIEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYPOMINAJĄC, że sposób, w jaki poszczególne parlamenty narodowe kontrolują swoje rządy w odniesieniu do działań Unii należy do organizacji i praktyki konstytucyjnej każdego Państwa Członkowskiego,

PRAGNĄC jednak zachęcić parlamenty narodowe do aktywnego udziału w przedsięwzięciach Unii Europejskiej i zwiększyć możliwość wyrażania ich punktu widzenia w kwestiach, które mogą stanowić dla nich szczególny przedmiot zainteresowania,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są załączone do Konstytucji:

I. Informacje dla parlamentów narodowych Państw Członkowskich.

1. Wszystkie dokumenty konsultacyjne Komisji (zielone księgi, białe księgi i komunikaty) są przekazywane przez Komisję parlamentom narodowym Państw Członkowskich bezpośrednio po ich opublikowaniu. Komisja przesyła również parlamentom narodowym Państw Członkowskich roczny program prac legislacyjnych oraz wszelkie dokumenty dotyczące planowania legislacyjnego lub strategii politycznej, przedkładany przez nią Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Ministrów, równocześnie z ich przekazaniem tym instytucjom.
2. Wszystkie wnioski ustawodawcze kierowane do Parlamentu Europejskiego i Rady Ministrów są równocześnie przesyłane parlamentom narodowym Państw Członkowskich.

3. Parlamente narodowe Państw Członkowskich mogą przysyłać przewodniczącym Parlamentu Europejskiego, Rady Ministrów i Komisji uzasadnioną opinię na temat zgodności wniosku ustawodawczego z zasadą pomocniczości, zgodnie z procedurą przewidzianą w Protokole w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności.
4. Okres między przekazaniem przez Komisję Parlamentowi Europejskiemu, Radzie Ministrów i parlamentom narodowym Państw Członkowskich wniosku ustawodawczego sporządzonego w językach urzędowych Unii Europejskiej a datą jego wpisania do porządku obrad Rady Ministrów w celu jego przyjęcia lub zajęcia stanowiska w ramach procedury ustawodawczej wynosi sześć tygodni, z zastrzeżeniem wyjątków z powodu pilności, które zostaną uzasadnione w akcie lub we wspólnym stanowisku Rady Ministrów. Z wyjątkiem przypadków pilnych, które zostały należycie uzasadnione, nie może dojść do żadnego porozumienia w sprawie wniosku ustawodawczego w ciągu tych sześciu tygodni. Między wpisaniem wniosku do porządku obrad Rady Ministrów a przyjęciem wspólnego stanowiska Rady Ministrów musi upłynąć dziesięć dni.
5. Porządek obrad i wyniki posiedzeń Rady Ministrów, w tym protokoły z posiedzeń Rady Ministrów rozpatrującej wnioski ustawodawcze, są przekazywane bezpośrednio parlamentom narodowym Państw Członkowskich, równocześnie z ich przekazaniem rządów Państw Członkowskich.
6. Jeżeli Rada Europejska zamierza powołać się na postanowienia artykułu I-24 ustęp 4 akapit pierwszy Konstytucji, parlamente narodowe są o tym uprzednio informowane.

Jeżeli Rada Europejska zamierza powołać się na postanowienia artykułu I-24 ustęp 4 akapit drugi, parlamente narodowe są o tym informowane co najmniej cztery miesiące przed podjęciem decyzji.

7. Trybunał Obrachunkowy przesyła swoje sprawozdanie roczne parlamentom narodowym Państw Członkowskich do celów informacyjnych, równocześnie z przesyłaniem go do Parlamentu Europejskiego i Rady Ministrów.
8. W przypadku dwuizbowych parlamentów narodowych, postanowienia te mają zastosowanie do obu izb.

II. Współpraca międzyparlamentarna

9. Parlament Europejski i parlamenty narodowe wspólnie określają jak w sposób skuteczny i systematyczny organizować i wspierać współpracę międzyparlamentarną w Unii Europejskiej.
10. Konferencja komisji wyspecjalizowanych w sprawach wspólnotowych może przedkładać wszelkie uwagi, które uzna za właściwe, pod rozagę Parlamentu Europejskiego, Rady Ministrów i Komisji. Konferencja ta może ponadto wspierać wymianę informacji i najlepszych praktyk między parlamentami Państw Członkowskich a Parlamentem Europejskim, w tym między ich wyspecjalizowanymi komisjami. Konferencja może także organizować konferencje międzyparlamentarne na wybrane tematy, w szczególności w celu omówienia zagadnień wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz wspólnej polityki bezpieczeństwa i obronnej. Uwagi przedłożone przez Konferencję w żaden sposób nie wiążą parlamentów narodowych ani nie przesądzają ich stanowiska.

PROTOKÓŁ W SPRAWIE STOSOWANIA ZASAD POMOCNICZOŚCI I PROPOCJONALNOŚCI

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC zapewnić podejmowanie decyzji jak najbliżej obywateli Unii,

ZDECYDOWANE stworzyć warunki dla stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności zawartych w artykule I-9 Konstytucji oraz ustanowić system kontroli stosowania tych zasad przez instytucje,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są załączone do Konstytucji:

1. Każda instytucja zapewnia stałe przestrzeganie zasad pomocniczości i proporcjonalności, określonych w artykule I-9 Konstytucji.
2. Przed zgłoszeniem wniosku ustawodawczego Komisja prowadzi szerokie konsultacje. Konsultacje te, w stosownym przypadku, uwzględniają wymiar regionalny i lokalny przewidywanych działań. W szczególnie pilnych przypadkach, Komisja nie prowadzi konsultacji. W swoim wniosku uzasadnia taką decyzję.
3. Komisja przesyła parlamentom narodowym Państw Członkowskich wszystkie swoje wnioski ustawodawcze i swoje zmienione wnioski równocześnie z ich przesłaniem ustawodawcy Unii. Uchwały ustawodawcze Parlamentu Europejskiego oraz stanowiska Rady Ministrów są, po ich przyjęciu, przesyłane parlamentom narodowym Państw Członkowskich.

4. Komisja uzasadnia swój wniosek w odniesieniu do zasad pomocniczości i proporcjonalności. Każdy wniosek ustawodawczy powinien zawierać szczegółowe stwierdzenie, umożliwiające ocenę zgodności z zasadami pomocniczości i proporcjonalności. Takie stwierdzenie powinno zawierać pewną ocenę skutków finansowych wniosku oraz, w przypadku ustawy ramowej, jej skutków dla regulacji wprowadzanych przez Państwa Członkowskie, w tym, w stosownym przypadku, dla ustawodawstwa regionalnego. Podstawy stwierdzenia, że cel Unii może zostać lepiej osiągnięty na poziomie Unii, muszą zostać uzasadnione na podstawie jakościowych, a tam gdzie to możliwe, ilościowych wskaźników. Komisja bierze pod uwagę konieczność zminimalizowania wszelkich obciążeń, finansowych lub administracyjnych nakładanych na Unię, rządy krajowe, władze regionalne lub lokalne, podmioty gospodarcze i obywateli oraz to, by takie obciążenia były współmierne do zamierzonego celu.
5. Każdy parlament narodowy lub każda izba parlamentu narodowego Państwa Członkowskiego może, w ciągu sześciu tygodni od daty przekazania wniosku ustawodawczego Komisji, przesłać przewodniczącym Parlamentu Europejskiego, Rady Ministrów i Komisji uzasadnioną opinię zawierającą powody dla których uznaje, że dany wniosek nie jest zgodny z zasadą pomocniczości. Do parlamentu narodowego lub izby parlamentu narodowego należy konsultowanie się, w razie potrzeby, z parlamentami regionalnymi mającymi kompetencje ustawodawcze.
6. Parlament Europejski, Rada Ministrów i Komisja uwzględniają uzasadnione opinie wydane przez parlamenty narodowe Państw Członkowskich lub izbę parlamentu narodowego.

Parlamente narodowe Państw Członkowskich, w których istnieje system jednoizbowy, dysponują dwoma głosami, podczas gdy każda z izb w systemie parlamentarnym dwuizbowym dysponuje jednym głosem.

Jeżeli uzasadnione opinie o niezgodności wniosku Komisji z zasadą pomocniczości stanowią co najmniej jedną trzecią głosów przyznanych parlamentom narodowym Państw Członkowskich i ich izbom, Komisja podda swój wniosek przeglądowi. Próg ten wynosi co najmniej jedną czwartą w przypadku wniosków Komisji lub w przypadku inicjatywy grupy Państw Członkowskich na mocy postanowień artykułu III-165 Konstytucji dotyczącego przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.

Po dokonaniu przeglądu, Komisja może postanowić o utrzymaniu, zmianie lub wycofaniu wniosku. Komisja uzasadnia swoją decyzję.

7. Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy w zakresie rozpoznawania skarg wnoszonych przez Państwa Członkowskie, zgodnie z artykułem III-270 Konstytucji, w związku naruszeniem przez akt prawny zasady pomocniczości lub przekazanych przez nie zgodnie z ich porządkiem prawnym w imieniu ich parlamentu narodowego lub jego izby.

Zgodnie z tym samym artykułem Konstytucji, Komitet Regionów może również wnosić takie skargi w odniesieniu do aktów prawnych, do których przyjęcia Konstytucja przewiduje konsultowanie się z nim.

8. Komisja przedkłada co roku Radzie Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie Ministrów i parlamentom narodowym Państw Członkowskich sprawozdanie ze stosowania artykułu I-9 Konstytucji. Sprawozdanie roczne jest również przekazywane Komitetowi Regionów i Komitetowi Ekonomiczno- Społecznemu.

**PROTOKÓŁ W SPRAWIE REPREZETACJI OBYWATELI W PARLAMENCIE
EUROPEJSKIM I WAŻENIA GŁOSÓW W RADZIE EUROPEJSKIEJ I RADZIE
MINISTRÓW**

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

ARTYKUŁ 1

Postanowienia dotyczące Parlamentu Europejskiego

1. W trakcie kadencji 2004-2009 liczba przedstawicieli wybranych do Parlamentu Europejskiego w poszczególnych Państwach Członkowskich wynosi:

Belgia	24
Republika Czeska	24
Dania	14
Niemcy	99
Estonia	6
Grecja	24
Hiszpania	54
Francja	78
Irlandia	13
Włochy	78
Cypr	6
Łotwa	9
Litwa	13
Luksemburg	6
Węgry	24
Malta	5
Niderlandy	27
Austria	18
Polska	54
Portugalia	24
Słowenia	7
Słowacja	14
Finlandia	14
Szwecja	19
Zjednoczone Królestwo	78

ARTYKUŁ 2

Postanowienia dotyczące ważenia głosów w Radzie Europejskiej i Radzie Ministrów

1. Następujące postanowienia obowiązują do 1 listopada 2009 roku, bez uszczerbku dla artykułu I-24 Konstytucji.

Jeżeli przyjęcie uchwały przez Radę Europejską i Radę Ministrów wymaga większości kwalifikowanej, głosy członków wazone są następująco:

Belgia	12
Republika Czeska	12
Dania	7
Niemcy	29
Estonia	4
Grecja	12
Hiszpania	27
Francja	29
Irlandia	7
Włochy	29
Cypr	4
Łotwa	4
Litwa	7
Luksemburg	4
Węgry	12
Malta	3
Niderlandy	13
Austria	10
Polska	27
Portugalia	12
Słowenia	4
Słowacja	7
Finlandia	7
Szwecja	10
Zjednoczone Królestwo	29

Uchwały wymagają do ich przyjęcia co najmniej 232 głosów „za”, oddanych przez większość członków, jeżeli Konstytucja wymaga, aby były przyjęte na wniosek Komisji. W innych przypadkach uchwały wymagają do ich przyjęcia co najmniej 232 głosów „za”, oddanych przez co najmniej dwie trzecie członków.

Jeżeli decyzja ma zostać przyjęta przez Radę Europejską lub Radę Ministrów większością kwalifikowaną, członek Rady Europejskiej lub Rady Ministrów może zażądać sprawdzenia, czy Państwa Członkowskie stanowiące większość kwalifikowaną reprezentują co najmniej 62% ogółu ludności Unii. Jeżeli okaże się, że warunek ten nie został spełniony, dana decyzja nie zostanie przyjęta.

2. W chwili każdego kolejnego przystąpienia, próg ustalony w poprzednim ustępie oblicza się tak, aby próg większości kwalifikowanej wyrażony w liczbie głosów nie przekroczył progu wynikającego z tabeli zamieszczonej w Deklaracji w sprawie rozszerzenia Unii Europejskiej, zawartej w Akcie Kończącym Konferencję, która przyjęła Traktat z Nicei.

PROTOKÓŁ W SPRAWIE EUROGRUPY

Wysokie Umawiające się Strony,

Pragnąc sprzyjać warunkom silniejszego wzrostu gospodarczego w Europie i w tym celu pragnąc rozwijać coraz ściślejszą koordynację polityk gospodarczych w strefie euro,

Świadome konieczności ustanowienia postanowień szczególnych w celu pogłębienia dialogu między Państwami Członkowskimi, które przyjęły euro, w oczekiwaniu na przystąpienie wszystkich Państw Członkowskich Unii Europejskiej do strefy euro,

uzgodniły następujące postanowienia, które są załączone do Konstytucji:

Artykuł 1

Ministrowie Państw Członkowskich, które przyjęły euro, zbierają się na nieformalnych spotkaniach. Spotkania te odbywają się, w miarę potrzeby, w celu rozpatrzenia spraw związanych ze szczególnymi obowiązkami, jakie na nich ciążyą w związku z jedną walutą. Komisja i Europejski Bank Centralny są zapraszane do wzięcia udziału w tych spotkaniach przygotowywanych przez przedstawicieli ministrów do spraw finansów Państw Członkowskich, które przyjęły euro.

Artykuł 2

Ministrowie Państw Członkowskich, które przyjęły euro, wybierają przewodniczącego na okres dwóch i pół roku większością Państw Członkowskich strefy euro.

PROTOKÓŁ ZMIENIAJĄCY TRAKTAT EURATOM

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYWOŁUJĄC konieczność, aby postanowienia Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską Energii Atomowej nadal wywoływały w pełni skutek prawny,

PRAGNĄC jednakże dostosować ten Traktat do nowych zasad wprowadzonych przez Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy, w szczególności w dziedzinach instytucjonalnej i finansowej,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia zmieniające Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł 1

Uchyla się artykuł 3.

Artykuł 2

Tytuł „Postanowienia instytucjonalne” Tytułu III otrzymuje brzmienie:
„Postanowienia instytucjonalne i finansowe”.

Artykuł 3

1. Artykuł 107 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 107

Postanowienia instytucjonalne i finansowe Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy (Artykuły I-18 - I-38, artykuły I-52 - I-55 i artykuły III-227 - III-316) i artykuł I-58 tego Traktatu mają zastosowanie do niniejszego Traktatu, bez uszczerbku dla postanowień artykułów 134, 135, 144, 145, 157, 171, 172, 174 i 176.

2. Uchyla się artykuły 107a-133, 136-143, 146-156, 158-170, 173, 173a, 175 i 177-183a.

Artykuł 4

Tytuł „Postanowienia finansowe” Tytułu IV otrzymuje brzmienie:
„Szczególne postanowienia finansowe”.

Artykuł 5

W artykule 38 akapit trzeci i w artykule 82 akapit trzeci powołania na artykuły 141 i 142 zastępuje się odpowiednio powołaniami na artykuły III-265 i III-266 Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy.

W artykule 171 ustęp 2, artykule 175 akapit pierwszy i artykule 176 ustęp 3 powołania na artykuł 183 zastępuje się powołaniem na artykuł III-318 Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy.

W artykule 172 ustęp 4 odniesienie do artykułu 175 ustęp 5 zastępuje się odniesieniem do artykułu III-310 Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy.

W ostatnim akapicie artykułu 18 i artykule 83 ustęp 2 odniesienie do artykułu 164 zastępuje się odniesieniem do artykułu III-307 Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy.

W artykułach 38 i 82 słowo „dyrektywa” zastępuje się słowami „decyzja europejska”.

W Traktacie słowo „decyzja” zastępuje się słowami „decyzja europejska”.

Artykuł 6

Artykuł 190 otrzymuje brzmienie:

„System językowy instytucji określa, bez uszczerbku dla postanowień Statutu Trybunału Sprawiedliwości, Rada Ministrów stanowiąc jednomyślnie.”

Artykuł 7

Artykuł 198 otrzymuje brzmienie:

„a) Niniejszy Traktat nie ma zastosowania do Wysp Owczych.”

Artykuł 8

Artykuł 201 otrzymuje brzmienie:

„Wspólnota ustanawia ścisłą współpracę z Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, której szczegóły zostaną ustalone za obopólnym porozumieniem.”

Artykuł 9

Artykuł 206 otrzymuje brzmienie:

„Wspólnota może zawierać z jednym lub większą liczbą Państw lub organizacji międzynarodowych umowy ustanawiające stowarzyszenie, obejmujące wzajemne prawa i obowiązki, wspólne działania i szczególnie procedury.

Umowy te są zawierane przez Radę Ministrów, stanowiącą jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Jeżeli umowy te wymagają zmian niniejszego Traktatu, zmiany te są uprzednio przyjmowane zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule IV-7 Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy.”

DEKLARACJA

załączona do protokołu w sprawie reprezentacji obywateli w Parlamencie Europejskim oraz ważenia głosów w Radzie Europejskiej i Radzie Ministrów

Wspólne stanowisko, które Państwa Członkowskie Unii zajmą na konferencjach w sprawie przystąpienia Rumunii i/lub Bułgarii w odniesieniu do przyznania miejsc w Parlamencie Europejskim oraz ważenia głosów w Radzie Europejskiej i Radzie Ministrów, jest następujące: w przypadku przystąpienia Rumunii i/lub Bułgarii do Unii Europejskiej przed wejściem w życie decyzji Rady Europejskiej przewidzianej w artykule I-19 ustęp 2 Konstytucji, liczba ich przedstawicieli wybranych do Parlamentu Europejskiego jest obliczana odpowiednio na podstawie liczb 33 i 17, skorygowanych zgodnie z tą samą formułą, która posłużyła do określenia liczby przedstawicieli każdego Państwa Członkowskiego w Parlamencie Europejskim wskazanej w Protokole w sprawie reprezentacji obywateli w Parlamencie Europejskim oraz ważenia głosów w Radzie Europejskiej i Radzie Ministrów.

Traktat o Przystąpieniu do Unii Europejskiej może przewidywać, na zasadzie odstępstwa od artykułu I-19 ustęp 2 Konstytucji, że liczba członków w Parlamencie Europejskim może tymczasowo przekroczyć 736 w okresie do końca kadencji 2004-2009.

Bez uszczerbku dla artykułu I-24 ustęp 2 Konstytucji, głosy Rumunii i Bułgarii wazone są odpowiednio w liczbie 14 i 10 do 1 listopada 2009 roku. Z chwilą każdego kolejnego przystąpienia, próg przewidziany w Protokole w sprawie reprezentacji obywateli w Parlamencie Europejskim oraz ważenia głosów w Radzie Europejskiej i Radzie Ministrów określa Rada Ministrów.

DEKLARACJA W SPRAWIE UTWORZENIA
EUROPEJSKIEJ SŁUŻBY DZIAŁAŃ ZEWNĘTRZNYCH

„W celu wsparcia przyszłego Ministra Spraw Zagranicznych Unii, przewidzianego w artykule I-27 Konstytucji, w wykonywaniu jego obowiązków, Konwent uznaje potrzebę uzgodnienia przez Radę Ministrów i Komisję, bez uszczerbku dla praw Parlamentu Europejskiego, powołania wspólnej służby (Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych) pod kierunkiem Ministra, składającej się z urzędników odpowiednich wydziałów Sekretariatu Generalnego Rady Ministrów i Komisji oraz oddelegowanego personelu krajowych służb dyplomatycznych.

Personel delegacji Unii, o których mowa w artykule III-230, pochodzi z tej wspólnej służby.

Konwent uznaje, że postanowienia niezbędne do utworzenia wspólnej służby należy przyjąć w pierwszym roku po wejściu w życie Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy.”

DEKLARACJA
W AKCIE KOŃCOWYM PODPISANIA
TRAKTATU USTANAWIAJĄCEGO KONSTYTUCJĘ

Jeżeli po upływie dwóch lat od podpisania Traktatu ustanawiającego Konstytucję został on ratyfikowany przez cztery piąte Państw Członkowskich i gdy jedno lub więcej Państw Członkowskich napotkało trudności w postępowaniu ratyfikacyjnym, sprawę kieruje się do Rady Europejskiej.

KONWENT EUROPEJSKI

LISTA CZŁONKÓW

PRZEWODNICZĄCY

Valéry GISCARD d'ESTAING
Giuliano AMATO
Jean-Luc DEHAENE

Przewodniczący
Wiceprzewodniczący
Wiceprzewodniczący

INNI CZŁONKOWIE PREZYDIUM

Michel BARNIER
John BRUTON
Henning CHRISTOPHERSEN
Alfonso DASTIS

Przedstawiciel Komisji Europejskiej
Przedstawiciel parlamentów narodowych
Przedstawiciel Prezydencji duńskiej
Przedstawiciel Prezydencji hiszpańskiej
(od marca 2003 roku)

Klaus HÄNSCH
Giorgos KATIFORIS

Przedstawiciel Parlamentu Europejskiego
Przedstawiciel Prezydencji greckiej
(do lutego 2003 roku)

Iñigo MÉNDEZ DE VIGO
Ana PALACIO

Przedstawiciel Parlamentu Europejskiego
Przedstawicielka Prezydencji hiszpańskiej
(do marca 2003 roku)

Giorgos PAPANDREOU

Przedstawiciel Prezydencji greckiej
(od lutego 2003 roku)

Gisela STUART
Antonio VITORINO
Alojz PETERLE

Przedstawicielka parlamentów narodowych
Przedstawiciel Komisji Europejskiej
Zaproszony

CZŁONKOWIE KONWENTU

PRZEDSTAWICIELE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Jens-Peter BONDE (DK)
Elmar BROK (D)
Andrew Nicholas DUFF (UK)
Olivier DUHAMEL (F)
Klaus HÄNSCH (D)
Sylvia-Yvonne KAUFMANN (D)
Timothy KIRKHOPE (UK)
Alain LAMASSOURE (F)
Linda McAVAN (UK)
Hanja MAIJ-WEGGEN (NL)
Luís MARINHO (P)
Íñigo MÉNDEZ DE VIGO Y MONTOJO (ES)
Cristiana MUSCARDINI (IT)
Antonio TAJANI (IT)
Anne VAN LANCKER (B)
Johannes VOGGENHUBER (ÖS)

PRZEDSTAWICIELE KOMISJI

Michel BARNIER
António VITORINO

PRZEDSTAWICIELE PAŃSTW CZŁONKOWSKICH

KRAJ

BELGIË/BELGIQUE

Rząd
Louis MICHEL

Parlament narodowy
Karel DE GUCHT
Elio DI RUPO

DANMARK

Rząd
Henning CHRISTOPHERSEN

Parlament narodowy
Peter SKAARUP
Henrik DAM KRISTENSEN

DEUTSCHLAND

Rząd

Joschka FISCHER
*zastąpił Petera GLOTZA
w listopadzie 2002 roku*

Parlament narodowy

Jürgen MEYER
Erwin TEUFEL

ELLAS

Rząd

Giorgos PAPANDREOU
*zastąpił Giorgosa KATIFORISA
w lutym 2003 roku*

Parlament narodowy

Paraskevas AVGERINOS
Marietta GIANNAKOU

ESPAÑA

Rząd

Alfonso DASTIS
*zastąpił Carlosa BASTARRECHE
jako zastępcę we wrześniu 2002
roku, a następnie w marcu 2003
roku A. Palacio jako członek*

Parlament narodowy

Josep BORRELL
FONTELLES
Gabriel CISNEROS
LABORDA

FRANCE

Rząd

Dominique de VILLEPIN
*zastąpił Pierre'a MOSCOVICI
w listopadzie 2002 roku*

Parlament narodowy

Pierre LEQUILLER
*zastąpił Alaina BARRAU
w lipcu 2002 roku*
Hubert HAENEL

IRELAND

Rząd

Dick ROCHE
*zastąpił Pana Ray'a MacSHARRY
w lipcu 2002 roku*

Parlament narodowy

John BRUTON
Proinsias DE ROSSA

ITALIA

Rząd

Gianfranco FINI

Parlament narodowy

Marco FOLLINI
Lamberto DINI

LUXEMBOURG

Rząd

Jacques SANTER

Parlament narodowy

Paul HELMINGER
Ben FAYOT

NEDERLAND

Rząd
Gijs de VRIES
zastąpił Hansa van MIERLO
w październiku 2002 roku

Parlament narodowy
René van der LINDEN
Frans TIMMERMANS

ÖSTERREICH

Rząd
Hannes FARNLEITNER

Parlament narodowy
Caspar EINEM
PaReinhard Eugen BÖSCH

PORTUGAL

Rząd
Ernâni LOPES
zastąpił João de VALLERA
w maju 2002 roku

Parlament narodowy
Alberto COSTA
Eduarda AZEVEDO

SUOMI/FINLAND

Rząd
Teija TIILIKAINEN

Parlament narodowy
Kimmo KILJUNEN
Jari VILÉN
zastąpił Mattiego VANHANENA
w maju 2003 roku

SVERIGE

Rząd
Lena HJELM-WALLÉN

Parlament narodowy
Sören LEKBERG
Göran LENNMARKER

UNITED KINGDOM

Rząd
Peter HAIN

Parlament narodowy
Gisela STUART
David HEATHCOAT-AMORY

PRZEDSTAWICIELE KRAJÓW KANDYDUJĄCYCH

KRAJ

Κύπρος/CYPR

Rząd
Michael ATTALIDES

Parlament narodowy
Eleni MAVROU
Panayiotis DEMETRIOU

MALTA

Rząd
Peter SERRACINO-INGLOTT

Parlament narodowy
Michael FRENDU
Alfred SANT

MAGYARORSZÁG/ WĘGRY

Rząd
Péter BALÁZS
*Zastąpił Jánosa MARTONYI
w czerwcu 2002 roku*

Parlament narodowy
József SZÁJER
Pál VASTAGH

POLSKA

Rząd
Danuta HÜBNER

Parlament narodowy
Józef OLEKSY
Edmund WITTBRODT

ROMÂNIA/RUMUNIA

Rząd
Hildegard Carola PUWAK

Parlament narodowy
Alexandru ATHANASIU
*zastąpił Liviu MAIORA
w lutym 2003 roku*
Puiu HASOTTI

SLOVENSKO/SŁOWACJA

Rząd
Ivan KORČOK
zastąpił Jána FIGELA
w listopadzie 2002

Parlament narodowy
Jan FIGEL
zastąpił Pavola HAMZIKA
w październiku 2002 roku
Irena BELOHORSKÁ

LATVIJA/ŁOTWA

Rząd
Sandra KALNIETE
zastąpiła Roberts ZILEGO
w styczniu 2003 roku

Parlament narodowy
Rihards PIKS
Liene LIEPINA
zastąpiła Edvinsa INKĒNSA
w styczniu 2003 roku

EESTI/ESTONIA

Rząd
Lennart MERI

Parlament narodowy
Tunne KELAM
Rein LANG
zastąpił Peetera REITZBERGA
w kwietniu 2003 roku

LIETUVA/LITWA

Rząd
Rytis MARTIKONIS

Parlament narodowy
Vytenis ANDRIUKAITIS
Algirdas GRICIUS
zastąpił Alvydasa
MEDALINSKASA,
w grudniu 2002 roku, który z kolei
zastąpił Dalię KUTRAITE-
GIEDRAITIENE jako zastępcę

България/BULGARIA

Rząd
Meglena KUNEVA

Parlament narodowy
Daniel VALCHEV
Nikolai MLADENOV

**ČESKÁ REPUBLIKA/
REPUBLIKA CZESKA**

Rząd
Jan KOHOUT
zastąpił Jana KAVANA
we wrześniu 2002 roku

Parlament narodowy
Jan ZAHRADIL
Josef ZIELENIEC

SLOVENIJA/SŁOWENIA

Rząd
Dimitrij RUPEL
zastąpił Matjaza NAHTIGALA
w styczniu 2003 roku

Parlament narodowy
Jelko KACIN
zastąpił Slavko GABERA
w styczniu 2003 roku
Alojz PETERLE

TÜRKİYE/TURCJA

Rząd
Abdullah GÜL
zastąpił w marcu 2003 roku Yasara
YAKISA, który zastąpił Mesuta
YILMAZA w grudniu 2002 roku

Parlament narodowy
Zekeriya AKCAM
zastąpił Ali TEKINA
w grudniu 2002
Kemal DERVIŞ
zastąpił Ayfer YILMAZ
w grudniu 2002

ZASTĘPCY

PRZEDSTAWICIELE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

William ABITBOL (F)
ALMEIDA GARRETT (P)
John CUSHNAHAN (IRL)
Lone DYBKJAER (DK)
Pervenche BERÈS (F)
Maria BERGER (ÖS)
Carlos CARNERO GONZÁLEZ (ES)
Neil MacCORMICK (UK)
Piia-Noora KAUPPI (FI)
Elena PACIOTTI (IT)
Luís QUEIRÓ (P)
Reinhard RACK (ÖS)
Esko SEPPÄNEN (FI)
The Earl of STOCKTON (UK)
Helle THORNING-SCHMIDT (DK)
Joachim WUERMELING (D)

PRZEDSTAWICIELE KOMISJI

David O'SULLIVAN

Paolo PONZANO

PRZEDSTAWICIELE PAŃSTW CZŁONKOWSKICH

KRAJ

BELGIË/BELGIQUE

Rząd
Pierre CHEVALIER

Parlament narodowy
Danny PIETERS
Marie NAGY

DANMARK

Rząd
Poul SCHLÜTER

Parlament narodowy
Per DALGAARD
Niels HELVEG PETERSEN

DEUTSCHLAND

Rząd
Hans Martin BURY
*zastąpił Guntera PLEUGERA
w listopadzie 2002 roku*

Parlament narodowy
Peter ALTMAIER
Wolfgang GERHARDS
*zastąpił Wolfganga SENFFA
w marcu 2003 roku*

ELLAS

Rząd
Giorgos KATIFORIS
*zastąpił Panayiotisa
IOAKIMIDISA w lutym 2003 roku*

Parlament narodowy
Nikolaos
CONSTANTOPOULOS
Evripidis STILINIADIS

ESPAÑA

Rząd
Ana PALACIO
*zastąpił Alfonso
Dastisa w marcu 2003 roku*

Parlament narodowy
Diego LÓPEZ GARRIDO
Alejandro MUÑOZ LONSO

FRANCE

Rząd
Pascale ANDREANI
zastąpił Pierre'a VIMONTA
w sierpniu 2002 roku

Parlament narodowy
Jacques FLOCH
zastąpił Anne-Marie
IDRAC w lipcu 2002 roku
Robert BADINTER

IRELAND

Rząd
Bobby McDONAGH

Parlament narodowy
Pat CAREY, *w lipcu 2002 roku*
zastąpił Martina CULLENA
John GORMLEY

ITALIA

Rząd
Francesco E. SPERONI

Parlament narodowy
Valdo SPINI
Filadelfio Guido BASILE

LUXEMBOURG

Rząd
Nicolas SCHMIT

Parlament narodowy
Gaston GIBERYEN
Renée WAGENER

NEDERLAND

Rząd
Thom de BRUIJN

Parlament narodowy
Wim van EEKELEN
Jan Jacob van DIJK
zastąpił Hansa van BAALENA
w październiku 2002 roku

ÖSTERREICH

Rząd
Gerhard TUSEK

Parlament narodowy
Evelin LICHTENBERGER
Eduard MAINONI
zastąpił Gerharda URZMANNA
w marcu 2003 roku

PORTUGAL

Rząd
Manuel LOBO ANTUNES

Parlament narodowy
Guilherme d'OLIVEIRA
MARTINS, *zastąpił Osvalda de
CASTRO w czerwcu 2002 roku*
António NAZARÉ PEREIRA

SUOMI/FINLAND

Rząd
Antti PELTOMÄKI

Parlament narodowy
Hannu TAKKULA
*zastąpił Riittę KORHONEN
w maju 2003 roku*
Esko HELLE

SVERIGE

Rząd
Sven-Olof PETERSSON
*zastąpił Lenę HALLENGREN
w grudniu 2002 roku*

Parlament narodowy
Kenneth KVIST
Ingvar SVENSSON

UNITED KINGDOM

Rząd
Baroness SCOTLAND OF ASTHAL

Parlament narodowy
Lord TOMLINSON
Lord MACLENNAN OF
ROGART

PRZEDSTAWICIELE KRAJÓW KANDYDUJĄCYCH

KRAJ

Κύπρος/CYPR

Rząd
Theophilos V. THEOPHILOU

Parlament narodowy
Marios MATSAKIS
Androula VASSILIOU

MALTA

Rząd
John INGUANEZ

Parlament narodowy
Dolores CRISTINA
George VELLA

MAGYARORSZÁG/ WĘGRY

Rząd
Péter GOTTFRIED

Parlament narodowy
András KELEMEN
István SZENT-IVÁNYI

POLSKA

Rząd
Janusz TRZCIŃSKI

Parlament narodowy
Marta FOGLER
Genowefa GRABOWSKA

ROMÂNIA/RUMUNIA

Rząd
Constantin ENE
zastąpił Iona JINGA
w grudniu 2002 roku

Parlament narodowy
Péter ECKSTEIN-KOVACS
Adrian SEVERIN

SLOVENSKO/SŁOWACJA

Rząd
Juraj MIGAŠ

Parlament narodowy
Zuzana MARTINAKOVA
zastąpił Frantiseka SEBEJA
w listopadzie 2002 roku
Boris ZALA
zastąpił Olę KELTOSOVĄ
w listopadzie 2002 roku

LATVIJA/ŁOTWA

Rząd
Roberts ZILE
zastąpił Guntarsa KRASTSA
w styczniu 2003 roku

Parlament narodowy
Guntars KRASTS
zastąpił Marisa
SPRINDZUKSA w styczniu 2003 roku
Arturs Krisjanis KARINS
zastąpił Inese BIRZNIECE
w styczniu 2003 roku

EESTI/ESTONIA

Rząd
Henrik HOLOLEI

Parlament narodowy
Liina TÕNISSON
zastąpił Liie HÄNNI
w kwietniu 2003 roku
Urmas REINSALU
zastąpił Ülo TÄRNO
w kwietniu 2003 roku

LIETUVA/LITWA

Rząd
Oskaras JUSYS

Parlament narodowy
Gintautas ŠIVICKAS
zastąpił w lutym 2003 roku
Gediminasa
DALINKEVICIUSA,
który zastąpił Rolandasa
PAVILIONISA w grudniu 2002 roku
Eugenijus MALDEIKIS
zastąpił Alvydasa
MEDALINSKASA w lutym 2003 roku

България/BULGARIA

Rząd
Neli KUTSKOVA

Parlament narodowy
Alexander ARABADJIEV
Nesrin UZUN

ČESKÁ REPUBLIKA/ REPUBLIKA CZESKA

Rząd
Lenka Anna ROVNA
zastąpiła Jana KOHOUTA
we wrześniu 2002 roku

Parlament narodowy
Petr NEČAS
František KROUPA

SLOVENIJA/SŁOWENIA

Rząd
Janez LENARČIČ

Parlament narodowy
Franc HORVAT
zastąpił Danicę SIMŠIČ
w styczniu 2003 roku
Mihael BREJC

TÜRKİYE/TURCJA

Rząd

Oğuz DEMIRALP
zastąpił Nihata AKYOLA
w sierpniu 2002 roku

Parlament narodowy

Ibrahim ÖZAL
zastąpił Kürsata ESERA
w grudniu 2002 roku
Necdet BUDAK
zastąpił A. Emre
KOCAOĞLOU w grudniu 2002 roku

OBSERWATORZY

Roger BRIESCH
Josef CHABERT
João CRAVINHO
Manfred DAMMEYER
Patrick DEWAEL
Nikiforos DIAMANDOUROS
(zastąpił Jacoba SÖDERMANA w marcu 2003 roku)
Claude DU GRANRUT
Göke Daniel FRERICHES
Emilio GABAGLIO
Georges JACOBS
Claudio MARTINI
Anne-Maria SIGMUND
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
(zastąpił Eduarda ZAPLANĘ w lutym 2003 roku,
po zastąpieniu Evi-Riitty SIITONEN
w październiku 2002 roku)

Komitet Ekonomiczno-Społeczny
Komitet Regionów
Europejscy partnerzy społeczni
Komitet Regionów
Komitet Regionów
Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

Komitet Regionów
Komitet Ekonomiczno-Społeczny
Europejscy partnerzy społeczni
Europejscy partnerzy społeczni
Komitet Regionów
Komitet Ekonomiczno-Społeczny
Komitet Regionów

SEKRETARIAT

John KERR
Annalisa GIANNELLA

Sekretarz Generalny
Zastępca Sekretarza Generalnego

Marta ARPIO SANTACRUZ
Hervé BRIBOSIA
Elisabeth GATEAU
Maria José MARTÍNEZ IGLESIAS
Guy MILTON
Kristin de PEYRON
Alain PIOTROWSKI
Alessandra SCHIAVO
Maryem van den HEUVEL

Agnieszka BARTOL
Nicole BUCHET
Clemens LADENBURGER
Nikolaus MEYER LANDRUT
Ricardo PASSOS
Alain PILETTE
Etienne de PONCINS
Walpurga SPECKBACHER

SPIS TREŚCI

Strona

WSTĘP	1
PREAMBUŁA	3
<u>CZEŚĆ I</u>		
TYTUŁ I	DEFINICJA I CELE UNII	5
TYTUŁ II	PRAWA PODSTAWOWE I OBYWATELSTWO UNII	8
TYTUŁ III	KOMPETENCJE UNII	9
TYTUŁ IV	INSTYTUCJE UNII	15
ROZDZIAŁ I	RAMY INSTYTUCJONALNE	15
ROZDZIAŁ II	INNE INSTYTUCJE I ORGANY	25
TYTUŁ V	WYKONYWANIE KOMPETENCJI UNII	27
ROZDZIAŁ I	POSTANOWIENIA OGÓLNE	27
ROZDZIAŁ II	POSTANOWIENIA SZCZEGÓŁOWE	31
ROZDZIAŁ III	WZMOCNIONA WSPÓŁPRACA	37
TYTUŁ VI	DEMOKRATYCZNA PRAKTYKA UNII	38
TYTUŁ VII	FINANSE UNII	41
TYTUŁ VIII	UNIA I JEJ BEZPOŚREDNIE OTOCZENIE	41
TYTUŁ IX	CZŁONKOSTWO W UNII	44

<u>CZEŚĆ II: KARTA PRAW PODSTASWOWYCH UNII</u>	47
PREAMBUŁA	47
TYTUŁ I - GODNOŚĆ	48
TYTUŁ II - WOLNOŚCI	49
TYTUŁ III - RÓWNOŚĆ	51
TYTUŁ IV -SOLIDARNOŚĆ	53
TYTUŁ V – PRAWA OBYWATELSKIE	56
TYTUŁ VI - SPRAWIEDLIWOŚĆ	58
TYTUŁ VII - POSTANOWIENIA OGÓLNE DOTYCZĄCE WYKŁADNI I STOSOWANIA KARTY	59

CZEŚĆ III: POLITYKI I FUNKCJONOWANIE UNII	61
TYTUŁ I – ZASADY OGÓLNE	62
TYTUŁ II – NIEDYSKRIMINACJA I OBYWATELSTWO	63
TYTUŁ III – POLITYKI I DZIAŁANIA WEWNĘTRZNE	65
ROZDZIAŁ I – RYNEK WEWNĘTRZNY	65
Sekcja 1 – Ustanowienie rynku wewnętrznego	65
Sekcja 2 – Swobodny przepływ osób i usług	66
Podsekcja 1 – Pracownicy	66
Podsekcja 2 – Swoboda przedsiębiorczości	68
Podsekcja 3 – Swoboda świadczenia usług	70
Sekcja 3 – Swobodny przepływ towarów	73
Podsekcja 1 – Unia celna	73
Podsekcja 2 – Współpraca celna	74
Podsekcja 3 – Zakaz ograniczeń ilościowych	74
Sekcja 4 – Kapitał i płatności	76
Sekcja 5 – Reguły konkurencji	78
Podsekcja 1 – Zasady mające zastosowanie do przedsiębiorstw	78
Podsekcja 2 – Pomoc przyznawana przez Państwa Członkowskie	81
Sekcja 6 – Postanowienia podatkowe	83
Sekcja 7 – Zbliżanie ustawodawstw	84
ROZDZIAŁ II – POLITYKA GOSPODARCZA I PIENIĘŻNA	87
Sekcja 1 – Polityka gospodarcza	87
Sekcja 2 – Polityka pieniężna	92
Sekcja 3 – Postanowienia instytucjonalne	96
Sekcja 3a – Postanowienia właściwe dla Państw Członkowskich należących do strefy euro	98
Sekcja 4 – Postanowienia przejściowe	99

ROZDZIAŁ III – POLITYKI W INNYCH SZCZEGÓLNYCH DZIEDZINACH.....	103
Sekcja 1 – Zatrudnienie.....	103
Sekcja 2 – Polityka społeczna	106
Podsekcja 1 – Europejski Fundusz Społeczny.....	111
Sekcja 3 – Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	112
Sekcja 4 – Rolnictwo i rybołówstwo.....	114
Sekcja 5 – Środowisko naturalne	118
Sekcja 6 – Ochrona konsumenta	121
Sekcja 7 – Transport.....	122
Sekcja 8 – Sieci transeuropejskie	125
Sekcja 9 – Badania, rozwój technologiczny i przestrzeń kosmiczna	127
Sekcja 10 – Energetyka	131
ROZDZIAŁ IV – PRZESTRZEŃ WOLNOŚCI, BEZPIECZEŃSTWA I	
SPRAWIEDLIWOŚCI	132
Sekcja 1 – Postanowienia ogólne	132
Sekcja 2 – Polityki dotyczące kontroli granicznej, azylu i imigracji	134
Sekcja 3 – Współpraca sądowa w sprawach cywilnych.....	137
Sekcja 4 – Współpraca sądowa w sprawach karnych	138
Sekcja 5 – Współpraca policyjna	141
ROZDZIAŁ V – DZIEDZINY, W KTÓRYCH UNIA MOŻE	
PODEJMOWAĆ	
DZIAŁANIA KOORDYNUJĄCE, UZUPEŁNIAJĄCE	
LUB WSPIERAJĄCE.....	143
Sekcja 1 – Zdrowie publiczne	143
Sekcja 2 – Przemysł	145
Sekcja 3 – Kultura	146
Sekcja 4 – Edukacja, kształcenie zawodowe, młodzież i sport.....	147
Sekcja 5 – Ochrona ludności	149

Sekcja 6 –	Współpraca administracyjna.....	150
TYTUŁ IV –	STOWARZYSZENIE KRAJÓW I TERYTORIÓW ZAMORSKICH	151
TYTUŁ V –	DZIAŁANIA ZEWNĘTRZNE UNII.....	154
ROZDZIAŁ I –	POSTANOWIENIA O ZASTOSOWANIU OGÓLNYM.....	154
ROZDZIAŁ II –	WSPÓLNA POLITYKA ZAGRANICZNA I BEZPIECZEŃSTWA	156
Sekcja 1 –	Wspólna polityka bezpieczeństwa i obronna.....	162
Sekcja 2 –	Postanowienia finansowe.....	165
ROZDZIAŁ III –	WSPÓLNA POLITYKA HANDLOWA	166
ROZDZIAŁ IV –	WSPÓŁPRACA Z PAŃSTWAMI TRZECIMI I POMOC	
	HUMANITARNA	168
Sekcja 1 –	Współpraca na rzecz rozwoju.....	168
Sekcja 2 –	Współpraca gospodarcza, finansowa i techniczna z państwami trzecimi ..	170
Sekcja 3 –	Pomoc humanitarna	171
ROZDZIAŁ V –	ŚRODKI RESTRYKCYJNE	172
ROZDZIAŁ VI –	UMOWY MIĘDZYNARODOWE	173
ROZDZIAŁ VII –	STOSUNKI UNII Z ORGANIZACJAMI MIĘDZYNARODOWYMI, PAŃSTWAMI TRZECIMI I DELEGACJAMI UNII	176
ROZDZIAŁ VIII –	ZASTOSOWANIE ZASAD KLAUZULI SOLIDARNOŚCI	177
TYTUŁ VI –	FUNKCJONOWANIE UNII	178
ROZDZIAŁ I –	POSTANOWIENIA INSTYTUCJONALNE	178
Sekcja 1 –	Instytucje.....	178
	Podsekcja 1 – Parlament Europejski	178
	Podsekcja 2 – Rada Europejska.....	181
	Podsekcja 3 – Rada Ministrów	182
	Podsekcja 4 – Komisja	183
	Podsekcja 5 – Trybunał Sprawiedliwości.....	185
	Podsekcja 6 – Trybunał Obrachunkowy.....	194

Sekcja 2 –	Organy doradcze Unii	197
Podsekcja 1 –	Komitety Regionów	197
Podsekcja 2 –	Komitet Ekonomiczno-Społeczny	198
Sekcja 3 –	Europejski Bank Inwestycyjny	200
Sekcja 4 –	Postanowienia wspólne dla instytucji, organów i agencji Unii	201
ROZDZIAŁ II –	POSTANOWIENIA FINANSOWE	205
Sekcja 1 –	Wieloletnie ramy finansowe	205
Sekcja 2 –	Budżet roczny Unii	206
Sekcja 3 –	Wykonanie budżetu i absolutorium	209
Sekcja 4 –	Postanowienia wspólne	211
Sekcja 5 –	Zwalczanie nadużyć finansowych	213
ROZDZIAŁ III –	WZMOCNIONA WSPÓŁPRACA	214
TYTUŁ VII:	POSTANOWIENIA WSPÓLNE	217
<u>CZEŚĆ IV:</u>	<u>POSTANOWIENIA OGÓLNE I KOŃCOWE</u>	221
PROTOKÓŁ W SPRAWIE ROLI PARLAMENTÓW NARODOWYCH W UNII EUROPEJSKIEJ	226
PROTOKÓŁ W SPRAWIE STOSOWANIA ZASAD	229
POMOCNICZOŚCI I PROPOCJONALNOŚCI	229
PROTOKÓŁ W SPRAWIE REPREZENTACJI OBYWATELI W PARLAMENCIE EUROPEJSKIM ORAZ WAŻENIA GŁOSÓW W RADZIE EUROPEJSKIEJ I RADZIE MINISTRÓW	232
PROTOKÓŁ W SPRAWIE EUROGRUPY	235
PROTOKÓŁ ZMIENIAJĄCY TRAKTAT EURATOM	236

DEKLARACJA ZAŁĄCZONA DO PROTOKOŁU W SPRAWIE REPREZENTACJI OBYWATELI W PARLAMENCIE EUROPEJSKIM I WAŻENIA GŁOSÓW W RADZIE EUROPEJSKIEJ I RADZIE MINISTRÓW	238
DEKLARACJA W SPRAWIE UTWORZENIA EUROPEJSKIEJ SŁUŻBY DZIAŁAŃ ZEWNĘTRZNYCH	239
DEKLARACJA W AKCIE KOŃCOWYM PODPISANIA TRAKTATU USTANAWIAJĄCEGO KONSTYTUCJĘ	240
LISTA CZŁONKÓW KONWENTU EUROPEJSKIEGO	241